

Eurolife ERB

INSURANCE GROUP

A FAIRFAX Company

Eurolife ERB Insurance Group A.E. Συμμετοχών

ΕΤΗΣΙΑ ΑΤΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Για τη χρήση που έληξε την

31 Δεκεμβρίου 2017

Ελ. Βενιζέλου (Πανεπιστημίου) 33-35 & Κοραή 6-10, 10564 Αθήνα
www.eurolife.gr , Τηλ. 2111873540
Αρ. Γ.Ε.ΜΗ 131910001000

Περιεχόμενα

ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ EUROLIFE ERB INSURANCE GROUP	4
ΕΚΘΕΣΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΥ ΟΡΚΩΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ ΛΟΓΙΣΤΗ	19
ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ:	
ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	30
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	31
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΥΝΟΛΙΚΩΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΩΝ	32
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	33
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ	35
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 1: ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	36
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 2: ΒΑΣΙΚΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ.....	37
2.1 Πλαίσιο κατάρτισης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.....	37
2.2 Ενοποίηση	43
2.3. Ξένο νόμισμα	44
2.4 Ενσώματα περιουσιακά στοιχεία	45
2.5 Επενδύσεις σε ακίνητα	45
2.6 Αυλα περιουσιακά στοιχεία	46
2.7 Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις	47
2.8 Επιμέτρηση της εύλογης αξίας χρηματοοικονομικών μέσων	48
2.9 Απομείωση χρηματοοικονομικών και μη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων	49
2.10 Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	50
2.11 Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών μέσων	51
2.12 Τρέχουσα και αναβαλλόμενη φορολογία.....	51
2.13 Παροχές στο προσωπικό.....	52
2.14 Ασφαλιστήρια και επενδυτικά συμβόλαια	53
2.15 Αντασφαλιστικές συμβάσεις.....	57
2.16 Μισθώσεις.....	58
2.17 Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη.....	58
2.18 Μετοχικό κεφάλαιο.....	58
2.19 Μερίσματα.....	58
2.20 Προβλέψεις –Εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις.....	58
2.21 Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα.....	59
2.22 Αναγνώριση εσόδων	59
2.23 Επενδύσεις σε θυγατρικές και κοινοπραξίες.....	60
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 3: ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ	60
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 4: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ	64
4.1 Πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων	64
4.2 Ασφαλιστικός κίνδυνος	65
4.3 Χρηματοοικονομικοί Κίνδυνοι	75
4.4 Λειτουργικός κίνδυνος.....	89
4.5 Κεφαλαιακή επάρκεια	89
4.6 Εύλογη αξία χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων.....	90
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 5: ΕΝΣΩΜΑΤΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	93
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 6: ΑΥΛΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	94
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 7: ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΠΡΟΣΚΤΗΣΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΗΡΙΩΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ ΕΠΟΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ (Μ.Ε.Π.).....	95
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 8: ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΣΕ ΘΥΓΑΤΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	96
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 9: ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ.....	96
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 10: ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ	97
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 11: ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΦΕΡΟΥΝ ΤΟΝ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΚΙΝΔΥΝΟ (Unit Linked)	98
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 12: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ	99
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 13: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΠΡΟΣ ΠΩΛΗΣΗ	100
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 14: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΑΚΡΑΤΟΥΜΕΝΑ ΩΣ ΤΗ ΛΗΞΗ.....	101
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 15: ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΩΝ	101
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 16: ΛΟΙΠΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	102
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 17: ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΑΝΤΑΣΦΑΛΙΣΤΕΣ	102
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 18: ΤΑΜΕΙΑΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΚΑΙ ΙΣΟΔΥΝΑΜΑ.....	103
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 19: ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ.....	103
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 20: ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ	103
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 21: ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ.....	105
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 22: ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ.....	108
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 23: ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΑΡΟΧΩΝ ΣΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	108
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 24: ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	110

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 25: ΚΑΘΑΡΑ ΔΕΔΟΥΛΕΥΜΕΝΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΑ	111
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 26: ΛΟΙΠΑ ΣΥΝΑΦΗ ΕΣΟΔΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	112
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 27: ΕΣΟΔΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	112
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 28: ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΘΥΓΑΤΡΙΚΕΣ	113
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 29: ΚΕΡΔΗ/(ΖΗΜΙΕΣ) ΑΠΟ ΠΩΛΗΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	113
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 30: ΚΕΡΔΗ / (ΖΗΜΙΕΣ) ΑΠΟ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	114
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 31: ΚΕΡΔΗ / (ΖΗΜΙΕΣ) ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ.....	114
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 32: ΛΟΙΠΑ ΕΣΟΔΑ	115
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 33: ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ ..	115
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 34: ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΕΣ ΠΡΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΥΣ	115
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 35: ΑΜΕΣΑ ΕΞΟΔΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	116
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 36: ΛΟΙΠΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΞΟΔΑ	116
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 37: ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ.....	118
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 38: ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΜΕ ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΑ ΜΕΡΗ	119
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 39: ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ.....	120
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 40: ΜΕΡΙΣΜΑΤΑ.....	121
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 41: ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΤΟΥ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	121

ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ Eurolife ERB Insurance Group

Το Διοικητικό Συμβούλιο παρουσιάζει την Έκθεση Διαχείρισης και τις Ετήσιες Ατομικές και Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις της χρήσης που έληξε την 31η Δεκεμβρίου 2017.

Εξέλιξη της ελληνικής ασφαλιστικής αγοράς το 2017

Το 2017 ήταν έτος επιστροφής της ελληνικής οικονομίας στην ανάπτυξη μετά από μία πολυετή προσπάθεια οικονομικής προσαρμογής. Ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ διαμορφώθηκε σε 1,4% για το έτος 2017, σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ), ύστερα από την οριακή πτώση του ΑΕΠ το 2016. Εντός του 2017, ολοκληρώθηκε με επιτυχία η δεύτερη αξιολόγηση του τρίτου Προγράμματος Δημοσιονομικής Προσαρμογής, ενώ στις αρχές του 2018 ανακοινώθηκε η ολοκλήρωση και της τρίτης αξιολόγησης. Στο πλαίσιο αυτό, έχει εμπεδωθεί η χρηματοπιστωτική σταθερότητα, έχουν εκδηλωθεί σαφή δείγματα ανάκαμψης του επενδυτικού ενδιαφέροντος για την Ελλάδα και έχουν διαμορφωθεί θετικές προσδοκίες για αναπτυξιακή τροχιά.

Η ελληνική ασφαλιστική αγορά επηρεάστηκε από τις μακροοικονομικές εξελίξεις. Το 2017 ήταν η δεύτερη συνεχόμενη χρονιά όπου ο ασφαλιστικός κλάδος παρουσίασε σημάδια σταθεροποίησης και οριακής αύξησης στην συνολική δραστηριότητα. Ωστόσο, σημειώνεται ότι ο περιορισμός της κίνηση κεφαλαίων παρά την μερική χαλάρωση εξακολουθεί να αποτελεί εμπόδιο στην απρόσκοπτη λειτουργία της ελληνικής ασφαλιστικής αγοράς.

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία¹, η συνολική παραγωγή ασφαλιστρών ανέρχεται στη χρήση 2017 σε € 3.785,3 εκατ. (2016: € 3.783,5 εκατ. ¹), εκ των οποίων € 1.914,1 εκατ. αφορούν σε γενικές ασφαλίσεις και € 1.871,1 εκατ. σε ασφαλίσεις ζωής. Σε σχέση με το 2016, η παραγωγή ασφαλιστρών στην τρέχουσα χρήση παρουσιάζεται οριακά αυξημένη κατά 0,05% περίπου (2016: 4,6%), ενώ ειδικότερα οι γενικές ασφαλίσεις αυξήθηκαν κατά 2,1% (2016: 3,1%) και οι ασφαλίσεις ζωής μειώθηκαν κατά 2,0% (2016: αύξηση 6,1%). Από τους κλάδους ασφάλισης κατά ζημιών οι κλάδοι ασφάλισης πλην αυτοκινήτων καταγράφουν αύξηση της τάξης του 3,4% περίπου σε σχέση με το 2016 ενώ ο κλάδος ασφάλισης αυτοκινήτων καταγράφει οριακή αύξηση της τάξης του 0,2% για πρώτη φορά μετά από έξι έτη μείωσης της παραγωγής ασφαλιστρών. Από τους κλάδους ασφάλισης ζωής, ο κλάδος ασφαλίσεων ζωής συνδεδεμένων με επενδύσεις παρουσίασε αύξηση κατά 8,7%, ενώ οι παραδοσιακές ασφαλίσεις ζωής και η διαχείριση συλλογικών συνταξιοδοτικών κεφαλαίων κατέγραψαν μείωση κατά -4,1% και -1,5% αντίστοιχα.

Ο ακόλουθος πίνακας παρουσιάζει την παραγωγή ασφαλιστρών της ελληνικής αγοράς¹ ανά κλάδο ασφάλισης για τη χρήση 2017 και τη μεταβολή τους σε σχέση με τη χρήση 2016.

Ασφάλιστρα Ελληνικής Αγοράς

(ποσά σε € εκατ.)

	2017	%	Μεταβολή % σε σχέση με το 2016
Ασφαλίσεις ζωής	1.367	36,1%	(4,1)%
Ασφαλίσεις ζωής συνδεδεμένες με επενδύσεις	297	7,8%	8,7%
Διαχείριση συλλογικών συνταξιοδοτικών κεφαλαίων	208	5,5%	(1,5)%
Αστική ευθύνη οχημάτων	732	19,3%	0,2%
Λοιποί κλάδοι κατά Ζημιών	1.182	31,2%	3,4%
Σύνολο ακαθάριστων εγγεγραμμένων ασφαλιστρών	3.785	100,0%	0,05 %

Για μία ακόμη χρονιά η ελληνική ασφαλιστική αγορά συνέχισε την ποιοτική της βελτίωση και την συνεχή της προσαρμογή στο αυστηρό Ευρωπαϊκό Κανονιστικό πλαίσιο, γεγονός που ενισχύει την αξιοπιστία της. Στα σημαντικότερα θέματα κανονιστικής συμμόρφωσης που απασχόλησαν τις ελληνικές ασφαλιστικές επιχειρήσεις την χρονιά που πέρασε περιλαμβάνονται: η συνεχής προσαρμογή με το πλαίσιο της Φερεγγυότητας II (Solvency II), η προετοιμασία για τον Κανονισμό σχετικά την προστασία των προσωπικών δεδομένων (GDPR) και η εφαρμογή του Κανονισμού 1286/2014 σχετικά με τα έγγραφα βασικών πληροφοριών των επενδυτικών προϊόντων που απευθύνονται σε ιδιώτες επενδυτές (PRIIPs).

¹ Βάσει της παραγωγής ασφαλιστρών που δημοσιεύτηκε από την Ένωση Ασφαλιστικών Εταιρειών Ελλάδος («Ε.Α.Ε.Ε.») η οποία περιλαμβάνει στοιχεία μόνο για ασφαλιστικές εταιρείες που είναι μέλη της Ε.Α.Ε.Ε. (<http://www.eaee.gr/cms/paragogi-asfalistron>)

Eurolife ERB Insurance Group A.E. Συμμετοχών

Έκθεση Διοικητικού Συμβουλίου

Η συμμόρφωση με το πλαίσιο Solvency II, το οποίο τέθηκε σε ισχύ από 1.1.2016, ήταν καθοριστικής σημασίας για τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις για μία ακόμη χρονιά. Τον Μάιο του 2017, οι ελληνικές ασφαλιστικές επιχειρήσεις ανταποκρίθηκαν με επάρκεια στην υποχρέωση δημοσίευσης της Έκθεσης Φερεγγυότητας και Χρηματοοικονομικής Κατάστασης για τη χρήση 2016, γνωστή και ως SFCR (Solvency & Financial Condition Report). Τέλος, η συμβολή της Διεύθυνσης Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης (ΔΕΙΑ) ήταν πολύ σημαντική, καθώς με την εποπτική της δράση και τους ελέγχους της ενίσχυσε περαιτέρω τις προσπάθειες των ασφαλιστικών επιχειρήσεων για την εφαρμογή του νέου καθεστώτος.

Επισκόπηση Οικονομικών Αποτελεσμάτων

Το 2017 ήταν μία ακόμη πετυχημένη χρονιά για τον Όμιλο Eurolife ERB Insurance Group («ο Όμιλος» ή «Όμιλος Eurolife ERB»), ο οποίος κατάφερε να ξεπεράσει τους στόχους κερδοφορίας που είχαν τεθεί και να ισχυροποιήσει περαιτέρω την κεφαλαιακή του θέση. Τα κέρδη προ φόρων του Ομίλου ανήλθαν σε €81, 4 εκατ. το 2017 έναντι σε €106,2 εκατ. το 2016.

Οι υψηλές επιδόσεις για άλλη μία χρονιά καταδεικνύουν ότι ο Όμιλος Eurolife ERB διαθέτει το σωστό στρατηγικό σχεδιασμό, το πάθος και την διοικητική ομάδα, τα οποία συνδυασμένα με την πολύτιμη τεχνογνωσία του Ομίλου Fairfax, διαμορφώνουν ισχυρές προοπτικές ανάπτυξης για το μέλλον.

Οικονομικά στοιχεία Ομίλου

Βασικά οικονομικά μεγέθη

(ποσά € εκατ.)	2017	2016
Ακαθάριστα εγγεγραμμένα ασφάλιστρα (IFRS)	481,1	495,9
Ακαθάριστα δεδουλευμένα Ασφάλιστρα (IFRS)	480,1	494,7
Συνολικά έσοδα επενδύσεων ¹	109,8	185,0
Συνολικά έσοδα επενδύσεων ¹ (εκτός Unit Linked)	98,1	167,7
Λειτουργικές Δαπάνες (εκτός τόκων και λοιπών εξόδων επενδύσεων)	(39,5)	(29,9)
Κέρδη προ φόρων	81,4	106,2
Φόρος Εισοδήματος	(22,5)	(37,1)
Κέρδη χρήσης	58,9	69,1
Σύνολο Ενεργητικού	2.853,7	2.337,4
Ίδια Κεφάλαια (IFRS)	650,9	400,3
Μαθηματικά Αποθέματα, λοιπές ασφαλιστικές προβλέψεις και Υποχρεώσεις για Unit Linked προϊόντα ²	2.052,5	1.864,7
Αριθμός Προσωπικού την 31 Δεκεμβρίου	381	352

¹ Συνολικά έσοδα επενδύσεων: είναι το άθροισμα των γραμμών από την κατάσταση αποτελεσμάτων: Έσοδα επενδύσεων, Κέρδη/(Ζημιές) από πώληση, Κέρδη/(Ζημιές) από αποτίμηση, Κέρδη/(Ζημιές) από παράγωγα, Κέρδη/(Ζημιές) από Κοινοπραξίες.

² Μαθηματικά Αποθέματα, λοιπές ασφαλιστικές προβλέψεις και Υποχρεώσεις για Unit Linked προϊόντα: περιλαμβάνει τα μαθηματικά αποθέματα, τις λοιπές ασφαλιστικές προβλέψεις και τις υποχρεώσεις για επενδυτικά και ασφαλιστικά Unit Linked προϊόντα.

Eurolife ERB Insurance Group A.E. Συμμετοχών

Έκθεση Διοικητικού Συμβουλίου

Χρηματοοικονομικοί δείκτες

	2017	2016
Απόδοση Ιδίων Κεφαλαίων μετά από φόρους (ROE)	11,2%	16,7%
Απόδοση Ενεργητικού πρό φόρων (ROA)	3,1%	4,6%
Περιθώριο Κέρδους προ φόρων	16,9%	21,4%
Ισοδύναμα ετησιοποιημένα ασφάλιστρα (APE) (ποσά σε € εκατ.)	226,2	214,2
Δείκτης λειτουργικών εξόδων	17,4%	14,0%
Δείκτης εξόδων πρόσκτησης	5,6%	5,9%
Δείκτης καθαρών ζημιών γενικών ασφαλίσεων	17,8%	21,3%

Ορολογία χρηματοοικονομικών δεικτών

Απόδοση Ιδίων Κεφαλαίων μετά από φόρους (Return on Equity - ROE): Ο λόγος των κερδών χρήσης προς την μέση τιμή των ιδίων κεφαλαίων αρχής και τέλους χρήσης.

Απόδοση Ενεργητικού προ φόρων (Return on Assets - ROA): Ο λόγος των κερδών χρήσης προ φόρων προς την μέση τιμή του ενεργητικού αρχής και τέλους χρήσης.

Περιθώριο Κέρδους προ φόρων: Ο λόγος των κερδών χρήσης προ φόρων προς τα ακαθάριστα εγγεγραμμένα ασφάλιστρα.

Ισοδύναμα ετησιοποιημένα ασφάλιστρα (Annualized premium equivalent - APE): Το άθροισμα των εποπτικών περιοδικών εγγεγραμμένων ασφαλίσεων των συμβολαίων ασφαλίσεως ζωής και γενικών και του 10% των εποπτικών εφάπαξ εγγεγραμμένων ασφαλίσεων συμβολαίων ασφαλίσεως ζωής.

Δείκτης λειτουργικών εξόδων: Ο λόγος των λοιπών λειτουργικών εξόδων εκτός των τόκων και λοιπών εξόδων επενδύσεων προς τα ισοδύναμα ετησιοποιημένα ασφάλιστρα.

Δείκτης εξόδων πρόσκτησης: Ο λόγος των άμεσων εξόδων παραγωγής προς τα ακαθάριστα δεδουλευμένα ασφάλιστρα.

Δείκτης καθαρών ζημιών γενικών ασφαλίσεων: Ο λόγος των πληρωθεισών και εκκρεμών αποζημιώσεων (μετά την αφαίρεση της αναλογίας των αντασφαλιστών) προς τα καθαρά δεδουλευμένα ασφάλιστρα.

Ακαθάριστα εγγεγραμμένα ασφάλιστρα

Στη χρήση 2017 η συνολική παραγωγή ασφαλίσεων του Ομίλου άγγιξε τα €481,1 εκατ. παρουσιάζοντας οριακή μείωση 3% σε σχέση με το 2016 (2016: αύξηση 61,8%), αλλά στην ουσία διατηρώντας την σημαντική αύξηση μεγεθών και την δυναμική που ανέπτυξε στην προηγούμενη χρήση ως νέο μέλος του Διεθνούς Επενδυτικού Ομίλου Fairfax. Συγκεκριμένα, η παραγωγή ασφαλίσεων ζωής στην Ελλάδα το 2017 ανήλθε σε €396,1 σε σχέση με €422,9 το 2016 εδραιώνοντας το αυξημένο μερίδιο αγοράς που κατέκτησε πέρυσι. Η παραγωγή των γενικών ασφαλίσεων στην Ελλάδα ανήλθε σε €62,4 εκατ. παρουσιάζοντας αύξηση 4,0% ακολουθώντας την ανοδική πορεία των γενικών ασφαλίσεων στην εγχώρια αγορά.

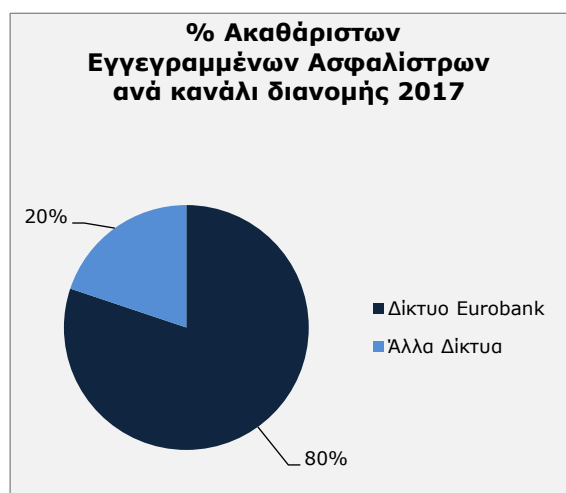
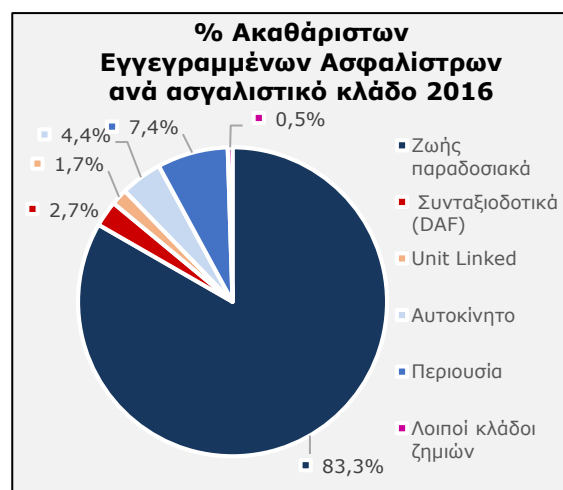
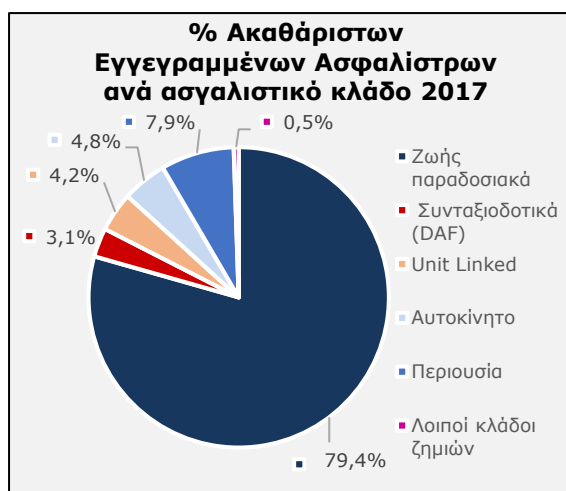
Σε επίπεδο μεριδίων αγοράς, οι ελληνικές ασφαλιστικές θυγατρικές [Eurolife ERB A.E.A.Z. και Eurolife ERB A.E.Γ.A] συγκέντρωσαν το 2017 το 12,2%² του συνόλου της αγοράς, επιβεβαιώνοντας την ηγετική θέση του Ομίλου και την αναπτυξιακή του πορεία. Ειδικότερα, το μερίδιο αγοράς της Eurolife ERB A.E.A.Z ανήλθε το 2017 σε 21,3%², και της Eurolife ERB A.E.Γ.A. σε 3,3%².

Τα ακόλουθα διαγράμματα παρουσιάζουν τα ακαθάριστα εγγεγραμμένα ασφάλιστρα ανά κλάδο ασφάλισης και ανά δίκτυο διανομής για τις χρήσεις 2017 και 2016, αντίστοιχα:

² Βάσει της παραγωγής ασφαλίσεων που δημοσιεύτηκε από την Ένωση Ασφαλιστικών Εταιρειών Ελλάδος («Ε.Α.Ε.Ε.») η οποία περιλαμβάνει στοιχεία μόνο για ασφαλιστικές εταιρείες που είναι μέλη της Ε.Α.Ε.Ε. (<http://www.eaee.gr/cms/paragogi-asfalistron>)

Eurolife ERB Insurance Group A.E. Συμμετοχών

Έκθεση Διοικητικού Συμβουλίου

Επενδύσεις

Τα συνολικά έσοδα επενδύσεων του Ομίλου ανήλθαν σε €109,8 εκατ. στην χρήση 2017 έναντι με €185,0 εκατ. στην προηγούμενη χρήση, παρουσιάζοντας μείωση της τάξης 40,6%. Η μεταβολή αυτή οφείλεται κυρίως στα αυξημένα κέρδη που κατέγραψε ο Όμιλος στην χρήση 2016 από την πώληση Ευρωπαϊκών Κυβερνητικών Ομολόγων η οποία μετριάστηκε από την αύξηση των τόκων εσόδων στο 2017 λόγω των υψηλότερων αποδόσεων των υφιστάμενων ομολόγων που αποκτήθηκαν στο τέλος της προηγούμενης χρήσης και τα αποτελέσματα της κοινοπραξίας Grivalia Hospitality που απέκτησε ο Όμιλος στην χρήση 2017.

Οι ακόλουθοι πίνακες παρουσιάζουν την ανάλυση των συνολικών εσόδων επενδύσεων ανά κατηγορία χρηματοοικονομικών στοιχείων στην χρήση 2017 και 2016:

Eurolife ERB Insurance Group A.E. Συμμετοχών

Έκθεση Διοικητικού Συμβουλίου

31 Δεκεμβρίου 2017

(ποσά σε € χιλ.)

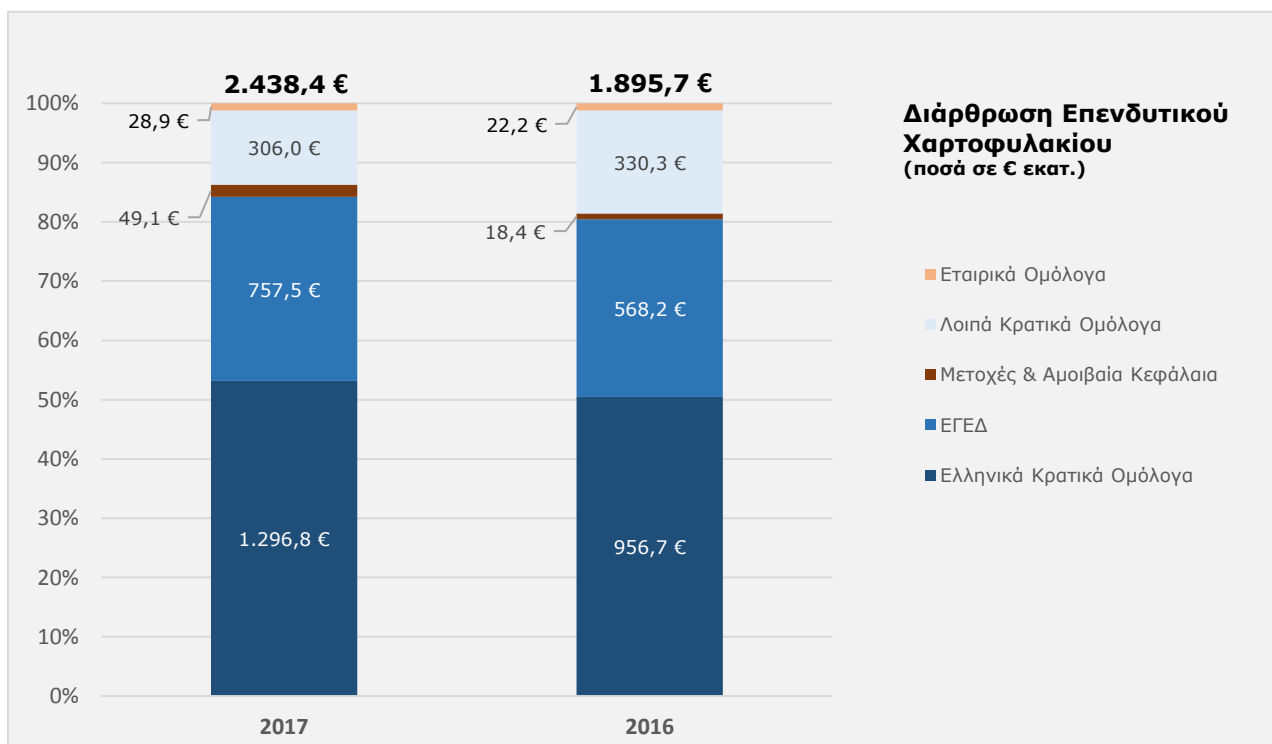
	Έσοδα επενδύσεων	Κέρδη/(Ζημιές) από πώληση	Κέρδη/(Ζημιές) από αποτίμηση	Έσοδα από Κοινοπραξίες	Κέρδη/(Ζημιές) από παράγωγα	Σύνολο
Ομόλογα	92.373	1.265	(523)	-	-	93.116
Μετοχές	397	-	200	5.867	-	6.464
Αμοιβαία Κεφάλαια	13	-	-	-	-	13
Καταθέσεις	(1.471)	-	-	-	-	(1.471)
Λοιπά	37	-	1	-	(57)	(20)
Συνολικά έσοδα επενδύσεων (εκτός Unit Linked)	91.349	1.265	(322)	5.867	(57)	98.103
Unit Linked	178	(1)	11.542	-	-	11.719
Συνολικά έσοδα επενδύσεων	91.527	1.264	11.220	5.867	(57)	109.822

31 Δεκεμβρίου 2016

(ποσά σε € χιλ.)

	Έσοδα επενδύσεων	Κέρδη/(Ζημιές) από πώληση	Κέρδη/(Ζημιές) από αποτίμηση	Έσοδα από Κοινοπραξίες	Κέρδη/(Ζημιές) από παράγωγα	Σύνολο
Ομόλογα	67.091	132.806	(5.115)	-	-	194.782
Μετοχές	200	(1.801)	453	-	-	(1.148)
Αμοιβαία Κεφάλαια	-	(10.875)	123	-	-	(10.752)
Καταθέσεις	791	-	-	-	-	791
Λοιπά	44	-	(37)	-	(16.028)	(16.020)
Συνολικά έσοδα επενδύσεων (εκτός Unit Linked)	68.127	120.130	(4.576)	-	(16.028)	167.653
Unit Linked	608	-	16.740	-	-	17.348
Συνολικά έσοδα επενδύσεων	68.735	120.130	12.164	-	(16.028)	185.001

Η διάρθρωση των επενδυτικών χαρτοφυλακίων του Ομίλου ανά κατηγορία χρηματοοικονομικών στοιχείων την 31 Δεκεμβρίου 2017 και 31 Δεκεμβρίου 2016 έχει ως ακολούθως:

Eurolife ERB Insurance Group A.E. Συμμετοχών

Έκθεση Διοικητικού Συμβουλίου

Οικονομικά αποτελέσματα

Τα κέρδη προ φόρων ανήλθαν σε €81,4 εκατ. το 2017, παρουσιάζοντας μείωση κατά 23,4% σε σχέση με το 2016 (2016: €106,2 εκατ.). Η μείωση οφείλεται κυρίως στα αυξημένα κέρδη από πώληση επενδύσεων που πραγματοποιήθηκαν στην χρήση 2016, λόγω της πώλησης Ευρωπαϊκών Κυβερνητικών Ομολόγων που έλαβε χώρα τον Αύγουστο 2016 στα πλαίσια αναδιάρθρωσης του επενδυτικού χαρτοφυλακίου του Ομίλου.

Περαιτέρω, ο δείκτης καθαρών ζημιών γενικών ασφαλίσεων μειώθηκε σε 17,8% στην χρήση 2017 σε σχέση με 21,3% στην χρήση 2016, ενώ ο δείκτης εξόδων πρόσκτησης ισούταν με 5,6% παραμένοντας σε περίπου σταθερά επίπεδα (2016: 5,9%).

Συνοπτικά Μεγέθη Εταιρείας

Στην χρήση 2017 η Εταιρεία παρουσίασε στις ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις κέρδη προ φόρων και κέρδη χρήσης ύψους €79,6 εκατ. (2016: € 38,8 εκατ.) και €79,5 εκατ. (2016: € 38,8 εκατ.) αντίστοιχα.

(ποσά σε € εκατ.)	2017	2016	Δ%
Έσοδα από Θυγατρικές	79,2	38,7	104,7%
Κέρδη προ φόρων	79,6	38,8	105,3%
Κέρδη χρήσης	79,5	38,8	105,1%
Σύνολο Ενεργητικού	434,3	392,8	10,6%
Ίδια Κεφάλαια	434,2	392,7	10,6%
Απόδοση Ιδίων Κεφαλαίων μετά από φόρους (ROE)	19,2%	9,9%	93,6%

Απόδοση Ιδίων Κεφαλαίων μετά από φόρους (Return on Equity - ROE) είναι ο λόγος των κερδών χρήσης προς την μέση τιμή των ιδίων κεφαλαίων αρχής και τέλους χρήσης.

Στις 17 Μαΐου 2017 η Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της Εταιρείας αποφάσισε την διανομή μερίσματος συνολικού ποσού € 37.963 χιλ. στους μετόχους Costa Luxembourg Holding S.à r.l (με ποσοστό συμμετοχής 80%) και Τράπεζα Eurobank Ergasias A.E. (με ποσοστό συμμετοχής 20%). Η διανομή του μερίσματος προήλθε από τα κέρδη της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016. Το ποσό καταβλήθηκε στους μετόχους στις 14 Ιουνίου 2017.

Μετοχικό Κεφάλαιο - Ίδια Κεφάλαια - Βασικοί Μέτοχοι

Το μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρείας την 31 Δεκεμβρίου 2017 ανέρχεται σε € 350.000 χιλ., διαιρούμενο σε 100.000.000 κοινές ονομαστικές μετοχές, ονομαστικής αξίας €3,5 έκαστη. Το σύνολο των κοινών ονομαστικών μετοχών έχει εκδοθεί και το μετοχικό κεφάλαιο είναι ολοσχερώς καταβλημένο. Η Εταιρεία είναι θυγατρική της Costa Luxembourg Holding S.à r.l. η οποία κατέχει το 80% του μετοχικού της κεφαλαίου.

Στις 22 Δεκεμβρίου 2015, επιτεύχθηκε συμφωνία μεταξύ της Τράπεζας Eurobank Ergasias A.E. («Eurobank») και της Fairfax Financial Holdings Limited για την πώληση του 80% της συμμετοχής της Eurobank στην Εταιρεία (η «Συναλλαγή»), ακολουθώντας μια ανταγωνιστική διαδικασία πώλησης με τη συμμετοχή διεθνών επενδυτών. Σε συνέχεια λήψης όλων των απαιτούμενων εγκρίσεων από τις αρμόδιες εποπτικές και ρυθμιστικές αρχές, στις 4 Αυγούστου 2016 ολοκληρώθηκε η πώληση του 80% του μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρείας στην Costa Luxembourg Holding S.à r.l. η οποία εδρεύει στο Λουξεμβούργο.

Μετά την ολοκλήρωση της Συναλλαγής, ο έλεγχος της Εταιρείας μεταφέρθηκε στην Costa Luxembourg Holding S.à r.l., η οποία ελέγχεται από κοινού από την Colonnade Finance S.à r.l., μέλος του Ομίλου Fairfax, και την OPG Commercial Holdings (Lux) S.à r.l. ενώ η Eurobank διατήρησε το υπόλοιπο 20% του μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρείας και παραμένει συνδεδεμένο μέρος.

Τα Ίδια Κεφάλαια της Εταιρείας την 31 Δεκεμβρίου 2017 ανήλθαν σε € 434,2 εκατ. έναντι € 392,7 εκατ. το 2016 και του Ομίλου σε € 650,9 εκατ. (2016: € 400,3 εκατ.).

Eurolife ERB Insurance Group A.E. Συμμετοχών

Έκθεση Διοικητικού Συμβουλίου

Έσοδα από θυγατρικές

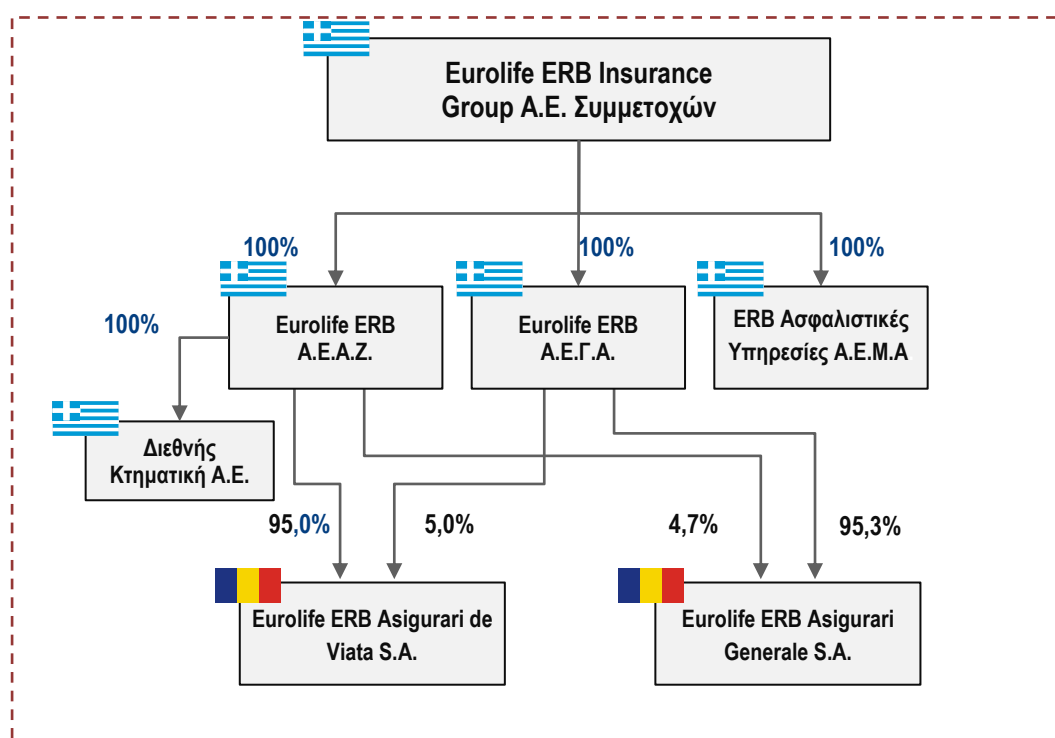
Στις 7 Φεβρουαρίου 2017, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων της θυγατρικής Eurolife ERB ΑΕΓΑ ενέκρινε τη διανομή μερίσματος στην Εταιρεία ποσού €13.944 χιλ. Η διανομή του μερίσματος προήλθε από τα μη διανεμηθέντα κέρδη παρελθουσών χρήσεων μέχρι και την χρήση 2014. Τα ποσά καταβλήθηκαν στην Εταιρεία στις 13 Φεβρουαρίου 2017.

Στις 24 Μαΐου 2017, οι Τακτικές Γενικές Συνελεύσεις των θυγατρικών Eurolife ERB ΑΕΑΖ, Eurolife ERB ΑΕΓΑ και Eurolife ERB ΑΕΜΑ ενέκριναν τη διανομή μερίσματος στην Εταιρεία ποσού €22.472 χιλ., €1.613 χιλ. και €1.205 χιλ. αντίστοιχα. Οι διανομές μερισμάτων προήλθαν από τα κέρδη της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016. Τα ποσά καταβλήθηκαν στην Εταιρεία στις 14 Ιουνίου 2017.

Επιπρόσθετα, στις 20 Δεκεμβρίου 2017, οι Έκτακτες Γενικές Συνελεύσεις των θυγατρικών Eurolife ERB ΑΕΑΖ και Eurolife ERB ΑΕΓΑ ενέκριναν τη διανομή μερίσματος στην Εταιρεία ποσού €35.000 χιλ. και 5.000 χιλ. αντίστοιχα. Οι διανομές μερισμάτων προήλθαν από κέρδη προηγούμενων του 2016 χρήσεων. Τα ποσά καταβλήθηκαν στην Εταιρεία στις 11 και 17 Ιανουαρίου 2018 αντίστοιχα.

Θυγατρικές Εταιρείες

Η Εταιρεία έχει τέσσερις θυγατρικές στην Ελλάδα και δύο θυγατρικές στην Ρουμανία. Στο παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζεται η σύνθεση του Ομίλου την 31 Δεκεμβρίου 2017:

Συνοπτικά, οι ασφαλιστικές δραστηριότητες (συμπεριλαμβανομένου και τις υπηρεσίες μεσιτείας ασφαλίσεων) του Ομίλου στην Ελλάδα και την Ρουμανία έχουν ως ακολούθως:

Eurolife ERB Insurance Group A.E. Συμμετοχών

Έκθεση Διοικητικού Συμβουλίου

31 Δεκεμβρίου 2017

(ποσά σε € εκατ.)

Ακαθάριστα Εγγεγραμμένα Ασφάλιστρα (ΔΠΧΑ)
Λοιπά συναφή έσοδα ασφαλιστικών εργασιών
Συνολικά έσοδα επενδύσεων ¹
Κέρδη προ φόρων
Κέρδη χρήσης

Eurolife ERB A.E.A.Z.	Eurolife ERB A.E.Γ.A.	ERB Ασφαλιστικές Υπηρεσίες A.E.M.A.	Eurolife ERB Asigurari de Viata	Eurolife ERB Asigurari Generale
396,1	62,4	-	22,0	1,6
9,3	1,1	3,3	0,6	0,2
97,6	7,2	0,0	0,4	0,1
49,6	25,1	1,1	0,6	0,0
35,3	17,5	0,7	0,5	0,0

31 Δεκεμβρίου 2016

(ποσά σε € εκατ.)

Ακαθάριστα Εγγεγραμμένα Ασφάλιστρα (ΔΠΧΑ)
Λοιπά συναφή έσοδα ασφαλιστικών εργασιών
Συνολικά έσοδα επενδύσεων ¹
Κέρδη προ φόρων
Κέρδη χρήσης

Eurolife ERB A.E.A.Z.	Eurolife ERB A.E.Γ.A.	ERB Ασφαλιστικές Υπηρεσίες A.E.M.A.	Eurolife ERB Asigurari de Viata	Eurolife ERB Asigurari Generale
422,9	60,0	-	12,9	1,4
7,0	0,9	3,0	0,3	0,3
175,1	9,0	0,0	0,6	0,2
72,7	31,4	1,1	0,1	0,3
45,8	21,6	0,8	0,1	0,2

¹ Συνολικά έσοδα επενδύσεων είναι το άθροισμα των γραμμών από την κατάσταση αποτελεσμάτων: Έσοδα επενδύσεων, Κέρδη/(Ζημιές) από πώληση, Κέρδη/(Ζημιές) από αποτίμηση, Κέρδη/(Ζημιές) από παράγωγα, Έσοδα από θυγατρικές (συμπεριλαμβάνονται τα συνολικά έσοδα επενδύσεων των Unit Linked προϊόντων)

Απόκτηση Κοινοπραξίας

Την 19η Φεβρουαρίου 2017, η ασφαλιστική θυγατρική εταιρεία Eurolife ERB A.E.A.Z. συμμετείχε ως στρατηγικός επενδυτής στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Grivalia Hospitality S.A. (η «GH»), με έδρα στο Λουξεμβούργο. Η GH ιδρύθηκε από την Grivalia Properties AEEAP (η «Grivalia») την 26 Ιουνίου 2015 με αρχικό καταβληθέν μετοχικό κεφάλαιο ποσού €2,0 εκατ.. Σκοπός της GH είναι η απόκτηση, ανάπτυξη και διαχείριση ξενοδοχειακών και τουριστικών ακινήτων κυρίως στην Ελλάδα.

Συγκεκριμένα, το μετοχικό κεφάλαιο της GH αυξήθηκε κατά € 58,0 εκατ. εκ των οποίων €30,0 εκατ. καταβλήθηκαν από την θυγατρική εταιρεία Eurolife ERB A.E.A.Z. και €28 εκατ. καταβλήθηκαν από την Grivalia. Συνεπεία της ανωτέρω αύξησης, το μετοχικό κεφάλαιο της GH ανήλθε σε €60 εκατ. ισομερώς καταβλημένο από τους δύο μετόχους.

Σημειώνεται, κατά την ίδια ως άνω ημερομηνία, υπογράφηκε και σχετική συμφωνία μεταξύ των δύο μετόχων η οποία προβλέπει τη λήψη όλων των σημαντικών αποφάσεων με ομοφωνία.

Την 27η Ιουλίου 2017 ανακοινώθηκε η συμμετοχή, στο μετοχικό κεφάλαιο της GH., επενδυτικού σχήματος (ο "Νέος Επενδυτής") το οποίο διαχειρίζεται η διεθνής επενδυτική εταιρεία M&G Investment Management Limited, με έδρα το Λονδίνο, μέσω αύξησης μετοχικού κεφαλαίου ποσού €60,0 εκατ. η οποία καλύφθηκε πλήρως από το Νέο Επενδυτή.

Μετά την ολοκλήρωση της συναλλαγής, το πλήρες μετοχικό κεφάλαιο της GH ανέρχεται πλέον σε €120,0 εκατ. αποτελούμενο από 120.000.000 μετοχές αξίας (ποσό σε €) €1 η κάθε μία, εκ των οποίων, 25% ανήκουν στη Grivalia, 25% στον Όμιλο και 50% στο Νέο Επενδυτή.

Οι τρεις μέτοχοι λαμβάνουν όλες τις σημαντικές αποφάσεις με ομοφωνία και ο Όμιλος αξιολόγησε τη φύση της επένδυσης του και αποφάσισε ότι αποτελεί επένδυση σε κοινοπραξία η οποία ενοποιείται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης,

Το σύνολο του ενεργητικού και των υποχρεώσεων του Ομίλου GH ανέρχεται κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017 σε ποσό €178.492 χιλ. και €3.922 χιλ. αντίστοιχα. Τα ίδια κεφάλαια του Ομίλου GH μετά την αφαίρεση των δικαιωμάτων μειοψηφίας ανέρχονται σε ποσό €140.721 χιλ. Τα σημαντικότερα περιουσιακά στοιχεία του Ομίλου αφορούν στα

Eurolife ERB Insurance Group A.E. Συμμετοχών

Έκθεση Διοικητικού Συμβουλίου

επενδυτικά του ακίνητα στον Παναμά ανερχόμενα σε ποσό €88.098 χιλ. κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017 και στα τραπεζικά του διαθέσιμα ποσού €63.363 χιλ.

Διαχείριση Ασφαλιστικών και Χρηματοοικονομικών Κινδύνων

Πλαίσιο Διαχείρισης Κινδύνων

Η ύπαρξη ενός αποτελεσματικού πλαισίου διαχείρισης των κινδύνων θεωρείται από τον Όμιλο βασικός παράγοντας για τον περιορισμό τους και την προστασία τόσο των ασφαλισμένων όσο και των μετόχων. Οι ακολουθούμενες πρακτικές και μεθοδολογίες αποσαφηνίζουν το πλαίσιο υιοθετώντας παράλληλα τις απαιτήσεις της Εποπτικής Αρχής.

Το πλαίσιο διαχείρισης των κινδύνων αξιολογείται και εξελίσσεται διαρκώς λαμβάνοντας υπόψη τη βάση των ιστορικών δεδομένων του Ομίλου, τη δυναμική των αγορών και την εναρμόνιση του με τις εποπτικές απαιτήσεις. Σε αυτό το πλαίσιο έχει συγκροτηθεί Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων, Ενεργητικού-Παθητικού και Επενδύσεων η οποία εποπτεύει και καθοδηγεί όλες τις δραστηριότητες διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου σε στενή συνεργασία με την Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων.

Το σύστημα διαχείρισης κινδύνων περιλαμβάνει το σύστημα διακυβέρνησης, τη στρατηγική όπου προσδιορίζεται η διάθεση ανάληψης κινδύνων καθώς και το πλαίσιο διαχείρισης υποστηριζόμενο από τη μεθοδολογία και τις διαδικασίες εντοπισμού, μέτρησης, παρακολούθησης, ελέγχου και αναφοράς των κινδύνων. Το πλαίσιο διαχείρισης των κινδύνων υπηρετούν όλες οι οργανωτικές μονάδες του Ομίλου που εντάσσονται στην πρώτη γραμμή άμυνας (1st line of defense), η Αναλογιστική Λειτουργία και η Λειτουργία της Κανονιστικής Συμμόρφωσης που εντάσσονται στη δεύτερη γραμμή άμυνας (2nd line of defense), καθώς και η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου (3rd line of defense).

Ο Όμιλος λόγω της φύσης των εργασιών του εκτίθεται στους ακόλουθους κινδύνους: ασφαλιστικό, αγοράς, πιστωτικό, ρευστότητας, λειτουργικό, συγκέντρωσης, στρατηγικό και φήμη.

Ασφαλιστικός κίνδυνος

Ο ασφαλιστικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος που ενυπάρχει σε κάθε ασφαλιστήριο συμβόλαιο και συνίσταται στην πιθανότητα να επέλθει το ασφαλιστικό γεγονός καθώς και στην αβεβαιότητα του ποσού της επερχόμενης αποζημίωσης. Ο ασφαλιστικός κίνδυνος εκδηλώνεται τόσο στο χαρτοφυλάκιο Γενικών Ασφαλίσεων όσο και στο χαρτοφυλάκιο Ζωής. Το χαρτοφυλάκιο Γενικών Ασφαλίσεων καλύπτει σχεδόν όλους τους ασφαλιστικούς κλάδους που σχετίζονται με απώλειες και ζημιές. Το χαρτοφυλάκιο Ζωής αποτελείται από κατηγορίες προϊόντων προστασίας και αποταμίευσης (ατομικά και ομαδικά συμβόλαια).

Οι κυριότεροι ασφαλιστικοί κίνδυνοι στους οποίους εκτίθενται οι Εταιρείες Ζωής του Ομίλου είναι:

Κίνδυνος θνησιμότητας: συνίσταται στον κίνδυνο ο πραγματικός αριθμός των θανάτων να είναι υψηλότερος από τον αναμενόμενο (όπως είχε εκτιμηθεί κατά την τιμολόγηση των προϊόντων) αυξάνοντας τις αποζημιώσεις.

Κίνδυνος μακροβιότητας: σχετίζεται με μελλοντικές ζημιές και καταβολή αποζημιώσεων οι οποίες ενδέχεται να διαφέρουν από τις πραγματικές αποζημιώσεις που θα καταστούν πληρωτέες στο μέλλον εάν οι ασφαλισμένοι ζήσουν περισσότερο από το αναμενόμενο.

Κίνδυνος ακύρωσης/μη ανανέωσης: προκύπτει από την αβεβαιότητα στην συμπεριφορά των ασφαλισμένων. Για τα συμβόλαια ασφάλισης ζωής μακράς διάρκειας επηρεάζεται και από το δικαίωμα των ασφαλισμένων να καταβάλλουν μειωμένα ασφάλιστρα (ή/και να διακόψουν την καταβολή μελλοντικών ασφαλίσεων) και να ακυρώσουν το συμβόλαιο. Ως εκ τούτου, το μέγεθος του κινδύνου εξαρτάται και από τη συμπεριφορά του ασφαλισμένου. Οι συμπεριφορές των ασφαλισμένων επηρεάζονται από πολλούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων και των συνθηκών που επικρατούν στην οικονομία και στις χρηματοοικονομικές αγορές.

Νοσηρότητα/ανικανότητα: συνίσταται στον κίνδυνο να καταβληθούν περισσότερες από τις αναμενόμενες αποζημιώσεις συνεπεία αύξησης της συχνότητας και της σφοδρότητας των αποζημιώσεων για ανικανότητα, ασθένεια και αύξησης του ιατρικού πληθωρισμού.

Κίνδυνος εξόδων: προκύπτει από το γεγονός της χρονικής αναντιστοιχίας και / ή του ύψους των εξόδων σε σχέση αυτό που είχε εκτιμηθεί κατά την τιμολόγηση των προϊόντων.

Καταστροφικός κίνδυνος: προκύπτει από την επέλευση ενός γεγονότος που έχει μικρή πιθανότητα να συμβεί αλλά μεγάλη σφοδρότητα κατά την επέλευσή του με αποτέλεσμα να προκύπτει σημαντική απόκλιση στις αποζημιώσεις σε σχέση με τις αναμενόμενες. Εν γένει, η συχνότητα και σφοδρότητα καταστροφικών γεγονότων είναι απρόβλεπτη.

Διαχείριση των ασφαλιστικών κινδύνων προϊόντων Ζωής

Η σωστή τιμολόγηση, η διαδικασία ανάληψης, η αντασφάλιση, η διαχείριση απαιτήσεων και η διαφοροποίηση αποτελούν τις κυριότερες ενέργειες για τον μετριασμό του ασφαλιστικού κινδύνου. Προσφέροντας μια σειρά διαφορετικών ασφαλιστικών προϊόντων σε όλους τους κινδύνους ζωής, ανικανότητας, υγείας και περιουσίας, ο Όμιλος μειώνει την πιθανότητα ένα μεμονωμένο γεγονός να έχει σημαντική επίπτωση στην οικονομική του κατάσταση.

Ο Όμιλος, προκειμένου να παρακολουθεί τους ασφαλιστικούς κινδύνους, επανεξετάζει τις υποθέσεις που χρησιμοποιήθηκαν -θνησιμότητα, απόδοση επενδύσεων, έξοδα- κατά την τιμολόγηση προϊόντων χρησιμοποιώντας στατιστικές και αναλογιστικές μεθόδους. Σε συνδυασμό με άλλες υποθέσεις όπως την ακυροσιμότητα και το ποσοστό άσκησης δικαιώματος εξαγοράς στην έναρξη της συνταξιοδότησης, διενεργείται έλεγχος επάρκειας των τεχνικών αποθεμάτων.

Επιπρόσθετα, συνάπτονται αντασφαλιστικές συμβάσεις ώστε να περιορίζεται η συνολική έκθεση του Ομίλου σε κινδύνους αλλά και για να μειώνεται η μεταβλητότητα των αποζημιώσεων και να ενισχύεται η οργανική του κερδοφορία.

Οι κυριότεροι ασφαλιστικοί κίνδυνοι στους οποίους εκτίθενται οι Εταιρείες Γενικών Ασφαλίσεων του Ομίλου είναι:

Κίνδυνος ασφαλιστρού και τεχνικών προβλέψεων: αφορά διακυμάνσεις στον συγχρονισμό, τη συχνότητα και τη σφοδρότητα των ασφαλισμένων συμβάντων καθώς και στον συγχρονισμό και στο ποσό διακανονισμού του ποσού των αποζημιώσεων, σε σχέση με αυτά που είχαν εκτιμηθεί κατά την τιμολόγηση των προϊόντων.

Καταστροφικός κίνδυνος: προκύπτει από την επέλευση ενός γεγονότος που έχει μικρή πιθανότητα να συμβεί αλλά μεγάλη σφοδρότητα κατά την επέλευσή του (όπως οι φυσικές καταστροφές) με αποτέλεσμα να προκύπτει σημαντική απόκλιση στις αποζημιώσεις σε σχέση με τις αναμενόμενες.

Διαχείριση των ασφαλιστικών κινδύνων προϊόντων Γενικών Ασφαλίσεων

Για τις ασφαλίσεις οχημάτων, η διαδικασία ανάληψης κινδύνου και η τιμολόγηση αποτελούν πολύ σημαντικούς μηχανισμούς αντιμετώπισης κινδύνου. Η τιμολόγηση βασίζεται στη χρήση πολυπαραμετρικών μοντέλων που έχουν ως στόχο την ορθότερη αξιολόγηση του ρίσκου και καταλληλότερη αντιστοίχιση του με το ασφάλιστρο για κάθε ασφαλισμένο. Το ασφάλιστρο υπολογίζεται ώστε να μπορεί να καλύψει τόσο τις ζημιές όσο και τα έξοδα που θα προκύψουν από το χαρτοφυλάκιο του Ομίλου. Επιπρόσθετα, οι συμφωνίες αντασφάλισης που έχουν συναφθεί περιλαμβάνουν συμβάσεις υπερβάλλουσας ζημιάς με μέγιστο όριο ανάληψης κινδύνου για τον Όμιλο όσον αφορά την αστική ευθύνη έναντι τρίτων στα προγράμματα αυτοκινήτου ανά συμβάν.

Για τις ασφαλίσεις περιουσίας, παρακολουθείται το χαρτοφυλάκιο ανά πακέτο ασφάλισης προκειμένου να μπορεί να εκτιμηθεί η συχνότητα και η σφοδρότητα των ζημιών. Εφαρμόζονται κατάλληλες διαδικασίες ανάληψης κινδύνου, οι οποίες λαμβάνουν υπόψη κριτήρια όπως η φύση και η ποιότητα του κινδύνου, τα υφιστάμενα μέτρα κατά πυρός και κλοπής, η γεωγραφική τοποθεσία, η σεισμογένεια, ο τύπος και το έτος κατασκευής του κτιρίου, οι απαλλαγές, τα επιμέρους όρια για ορισμένες κατηγορίες καλύψεων και το ιστορικό ζημιών.

Η διαχείριση των ασφαλιστικών κινδύνων περιλαμβάνει επίσης και τον καθορισμό ανώτατου επιπέδου συσσώρευσης κινδύνου και ανώτατου ποσού ζημιάς ανά κίνδυνο ή συμβάν που θα βαρύνει τα αποτελέσματα του Ομίλου. Τα τυχόν υπερβάλλοντα ποσά αποτελούν και στις δύο περιπτώσεις αντικείμενο αντασφαλιστικής εκχώρησης μέσω συμφωνιών αντασφάλισης ή προαιρετικές εκχωρήσεις.

Συνάπτονται αντασφαλιστικές συμβάσεις με φερέγγυους αντασφαλιστές για να μετριαστούν οι καταστροφικοί κίνδυνοι. Η πλειοψηφία των συμβάσεων αντασφάλισης στις γενικές ασφαλίσεις είναι Υπερβάλλουσας Ζημιάς ("XoL") και καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος του χαρτοφυλακίου Γενικών Ασφαλίσεων του Ομίλου. Οι αντασφαλιστικές συμβάσεις αναθεωρούνται σε ετήσια βάση προκειμένου να διασφαλίζεται η επάρκεια του επιπέδου προστασίας καθώς και η καταλληλότητα της Ιδίας Κράτησης. Επιπρόσθετα, υφίσταται περαιτέρω προστασία (για άλλα προϊόντα) μέσω αναλογικών συμβάσεων αντασφάλισης. Υπάρχουν επίσης περιπτώσεις επανεξέτασης των αντασφαλιστικών συμβάσεων σε τακτικότερα χρονικά διαστήματα σε περίπτωση σημαντικής αλλαγής στο χαρτοφυλάκιο, ούτως ώστε να αναθεωρηθούν εάν και όταν κριθεί απαραίτητο.

Επιπλέον, η διαχείριση των αποζημιώσεων αποτελεί επίσης μια σημαντική διαδικασία που σχετίζεται με τους ασφαλιστικούς κινδύνους. Το εκτιμώμενο κόστος των ζημιών περιλαμβάνει επίσης το κόστος διαχείρισής τους. Στο

Eurolife ERB Insurance Group A.E. Συμμετοχών

Έκθεση Διοικητικού Συμβουλίου

πλαίσιο αυτό, θεσπίστηκαν κατάλληλες διαδικασίες για τη διαχείριση των αναγγελιών των ζημιών για την κάλυψη του συνολικού κύκλου διεκπεραίωσής τους: αναγγελία, παραλαβή, αξιολόγηση, επεξεργασία και διακανονισμό, παράπονα και διευθέτηση διαφορών και αντισταθμιστικές ανακτήσεις.

Κίνδυνος αγοράς

Κίνδυνος αγοράς (επενδυτικός κίνδυνος) είναι ο κίνδυνος ζημίας ή δυσμενούς μεταβολής στην οικονομική κατάσταση μιας επιχειρηματικής οντότητας, ο οποίος προκύπτει άμεσα ή έμμεσα από τις διακυμάνσεις στο επίπεδο και τη μεταβλητότητα των αγοραίων τιμών των στοιχείων ενεργητικού των υποχρεώσεων και των χρηματοπιστωτικών μέσων.

Οι κυριότεροι κίνδυνοι αγοράς στους οποίους εκτίθεται ο Όμιλος είναι οι ακόλουθοι:

Κίνδυνος επιτοκίου: Ορίζεται ο κίνδυνος που προκύπτει από την αλλαγή στην κατεύθυνση, τη διακύμανση ή τη συσχέτιση των επιτοκίων, το σχήμα της καμπύλης αποδόσεων καθώς και τη διαφορά μεταξύ των διαφορετικών επιτοκίων που επηρεάζουν τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις.

Συναλλαγματικός κίνδυνος: Ορίζεται ο κίνδυνος που προκύπτει από την αλλαγή στην κατεύθυνση, τη διακύμανση ή τη συσχέτιση των συναλλαγματικών ισοτιμιών που επηρεάζουν τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις του Ομίλου.

Μετοχικός κίνδυνος: Ο Όμιλος, κατέχοντας θέσεις σε μετοχές και μετοχικά αμοιβαία κεφάλαια, εκτίθεται σε μετοχικό κίνδυνο που οφείλεται στις διακυμάνσεις των τιμών τους.

Κίνδυνος συγκέντρωσης στον κίνδυνο αγοράς: ο Όμιλος, εκτίθεται σε αυτό τον κίνδυνο λόγω των τοποθετήσεών του σε μεμονωμένους εκδότες π.χ. για προθεσμιακές καταθέσεις, ομόλογα, μετοχές, κλπ.

Διαχείριση των κινδύνων αγοράς

Από ποσοτική άποψη, ο Όμιλος παρακολουθεί σε συνεχή βάση τον κίνδυνο αγοράς, με μέτρα που καθορίζονται στις μεμονωμένες πολιτικές διαχείρισης κινδύνου σε επίπεδο Εταιρειών. Η στρατηγική του Ομίλου έναντι του κινδύνου αγοράς επικεντρώνεται κυρίως: i) στην επίτευξη των επιδιωκόμενων ετήσιων επενδυτικών αποδόσεων και ii) στην ελαχιστοποίηση της μεταβλητότητας που μπορεί να επιδράσει αρνητικά στα οικονομικά αποτελέσματα. Για το σκοπό αυτό:

- Έχει συσταθεί η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων, Ενεργητικού-Παθητικού και Επενδύσεων (αφορά στις Ελληνικές Εταιρείες), αρμόδια να διασφαλίζει τη συνολική διαχείριση των κινδύνων που απορρέουν από τις επενδύσεις σε περιουσιακά στοιχεία που σχετίζονται με τις ασφαλιστικές υποχρεώσεις.
- Έχουν καθοριστεί όρια για την παρακολούθηση της έκθεσης σε κάθε υπό-ενότητα του κινδύνου αγοράς.

Για την παρακολούθηση και μέτρηση των κινδύνων αγοράς, ο Όμιλος για τις Ελληνικές Εταιρείες: χρησιμοποιεί όρια κινδύνου, εφαρμόζει μεθοδολογία Αξία σε Κίνδυνο (Var: Value at Risk) και πραγματοποιεί προσομοιώσεις ακραίων καταστάσεων για τον υπολογισμό των πιθανών ζημιών σε περίπτωση μη ομαλών συνθηκών της αγοράς.

Πιστωτικός κίνδυνος

Ο πιστωτικός κίνδυνος προκύπτει από την πιθανότητα κάποιος αντισυμβαλλόμενος να προκαλέσει οικονομική ζημία λόγω αδυναμίας εκπλήρωσης των οικονομικών του υποχρεώσεων. Ο Όμιλος είναι εκτεθειμένος σε πιστωτικό κίνδυνο ο οποίος προέρχεται κυρίως από τα ακόλουθα περιουσιακά στοιχεία: ομολογίες, απαιτήσεις αντισταθμίστη, απαιτήσεις ασφαλιστών και ταμειακά διαθέσιμα & ισοδύναμα.

Ως πιστωτικός κίνδυνος από ομολογίες νοείται η αδυναμία ενός εκδότη να εκπληρώσει τις οικονομικές του υποχρεώσεις και να καταβάλει τα κουπόνια και την ονομαστική αξία της ομολογίας στη λήξη της.

Ως πιστωτικός κίνδυνος από απαιτήσεις αντισταθμίστη νοείται η αδυναμία ενός αντισταθμιστή να εκπληρώσει τις οικονομικές του υποχρεώσεις. Ο Όμιλος, στα πλαίσια μείωσης των ασφαλιστικών κινδύνων συνάπτει αντισταθμιστικές συμφωνίες με διάφορους αντισταθμιστές και ως εκ τούτου εκτίθεται σε πιστωτικό κίνδυνο. Παρ' ότι με αυτές τις συμφωνίες αντιμετωπίζεται ο ασφαλιστικός κίνδυνος, οι απαιτήσεις από τους αντισταθμιστές εκθέτουν τον Όμιλο σε ενδεχόμενο πιστωτικό κίνδυνο.

Ως πιστωτικός κίνδυνος από απαιτήσεις ασφαλιστών νοείται η αδυναμία ενός διαμεσολαβούντα να αποδώσει τα ασφάλιστρα που έχει εισπράξει από τον πελάτη στις Εταιρείες του Ομίλου.

Τέλος, ο Όμιλος εκτίθεται σε πιστωτικό κίνδυνο μέσω των θέσεων του σε ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα.

Διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου

Ως μέτρο αξιολόγησης του πιστωτικού κινδύνου χρησιμοποιείται η πιστοληπτική ικανότητα κάθε αντισυμβαλλομένου, όπως αυτή προκύπτει από Οργανισμούς αξιολόγησης, χωρίς ο Όμιλος να προβαίνει σε δική του αξιολόγηση.

Οι αντασφαλιστικές συμβάσεις επανεξετάζονται σε τακτά χρονικά διαστήματα προκειμένου να διασφαλίζεται ότι το επίπεδο προστασίας είναι επαρκές και ότι οι εν λόγω συμβάσεις υποστηρίζονται από φερέγγυους αντασφαλιστές. Στο πλαίσιο αυτό έχουν θεσπιστεί αυστηρές αρχές για την επιλογή των αντασφαλιστών, οι οποίοι σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να διαθέτουν υψηλό βαθμό αξιολόγησης από αναγνωρισμένους οίκους αξιολόγησης.

Κίνδυνος ρευστότητας

Ο κίνδυνος ρευστότητας προκύπτει από την αδυναμία της επιχείρησης να ρευστοποιήσει επενδύσεις και άλλα περιουσιακά στοιχεία, προκειμένου να διακανονήσει τις οικονομικές της υποχρεώσεις όταν αυτές καταστούν απαιτητές. Παράγοντες όπως μια χρηματοπιστωτική κρίση ή μια πανδημία, δυνητικά θα μπορούσαν να επηρεάσουν την συμπεριφορά των ασφαλισμένων ώστε να προκληθεί έλλειψη ρευστότητας. Σε τέτοιες περιπτώσεις, αναμένεται οι πελάτες να προχωρήσουν σε μαζικές εξαγορές των συμβολαίων τους και ως εκ τούτου αναμένονται σημαντικές ταμειακές εκροές για τον Όμιλο. Προκειμένου να αντιμετωπιστεί πιθανή έλλειψη ρευστότητας, ο Όμιλος διατηρεί επαρκή περιουσιακά στοιχεία άμεσα ρευστοποιήσιμα καθώς και αντασφαλιστικές συμβάσεις που καλύπτουν καταστροφικούς κινδύνους πανδημίας. Η ρευστότητα του παρακολουθείται στενά σε καθημερινή βάση.

Διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας

Η διαδικασία διαχείρισης της ρευστότητας του Ομίλου συνίσταται στην παρακολούθηση της χρονικής αντιστοιχίας των ταμειακών εισροών και εκροών, όπως επίσης και στη διασφάλιση επαρκών ταμειακών διαθεσίμων και ισοδυνάμων και χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων με υψηλή εμπορευσιμότητα τα οποία είναι εύκολο να ρευστοποιηθούν για την κάλυψη λειτουργικών αναγκών. Σημειώνεται ότι υφίσταται Πολιτική Επενδύσεων, η οποία θέτει ορισμένα ελάχιστα πρότυπα για σκοπούς ρευστότητας. Επίσης, μέσω της πολιτικής Assets Liability Matching (ALM), παρακολουθείται η συσχέτιση των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων και ο συγχρονισμός τους τόσο σε επίπεδο χρηματοροών όσο και σε επίπεδο οικονομικής διάρκειας (duration).

Λειτουργικός κίνδυνος

Λειτουργικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος ζημιάς λόγω ανεπάρκειας ή αποτυχίας εσωτερικών διαδικασιών, ανθρώπων, συστημάτων και/ή εξωτερικών γεγονότων. Είναι εγγενής σε κάθε λειτουργία και επιχειρηματική δραστηριότητα του Ομίλου. Για τη διαχείρισή του απαιτείται ένα αποτελεσματικό Σύστημα προκειμένου να εντοπίζονται τα σημεία έκθεσης και να αξιολογείται/ ποσοτικοποιείται η έκθεση αυτή, να αναγνωρίζονται οι εκδηλώσεις γεγονότων λειτουργικού κινδύνου, να ορίζονται τα όρια ανοχής και όπου απαιτείται να μειώνεται η έκθεση στα αποδεκτά επίπεδα.

Ο Όμιλος, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση, την κλίμακα και την πολυπλοκότητα των δραστηριοτήτων του έχει διαμορφώσει το κατάλληλο Πλαίσιο Διαχείρισης Λειτουργικών Κινδύνων με μεθοδολογίες, αρχές διακυβέρνησης, πολιτικές και διαδικασίες που επιτρέπουν την αποτελεσματική αναγνώριση, αξιολόγηση, διαχείριση, παρακολούθηση και αναφορά των κινδύνων (στους οποίους εκτίθεται ή ενδέχεται να εκτεθεί στο άμεσο μέλλον). Το προαναφερθέν πλαίσιο ενσωματώνεται στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και στην εταιρική κουλτούρα (επίγνωση λειτουργικού κινδύνου).

Το Πλαίσιο Διαχείρισης Λειτουργικών Κινδύνων του Ομίλου περιλαμβάνει μεθοδολογίες που αφορούν: στην Αυτό-αξιολόγηση Κινδύνων και Ελέγχων (Risk Control Self-Assessment), στην αξιολόγηση σεναρίων, στην αξιολόγηση της έκθεσης στον κίνδυνο της Απάτης (FRA), στην αξιολόγηση των σχέσεων εξωτερικής ανάθεσης εργασιών, στη διαχείριση γεγονότων λειτουργικού κινδύνου (λειτουργικές ζημιές) και περιγράφεται σε αντίστοιχα έγγραφα ή/και Πολιτικές.

Η στρατηγική του Ομίλου σχετικά με τη διαχείριση των λειτουργικών κινδύνων, περιλαμβάνει:

- Την δημιουργία ενός πλαισίου διαχείρισης λειτουργικών κινδύνων, διαμορφώνοντας μια ξεκάθαρη δομή ανάθεσης ρόλων, αρμοδιοτήτων και ευθυνών της διοίκησης και του προσωπικού.
- Την εκτέλεση των ακόλουθων δραστηριοτήτων:
 - ✓ αυτό-αξιολόγηση των κινδύνων και των ελέγχων (RCSA), αξιολόγηση των σχέσεων εξωτερικής ανάθεσης (ORA) και αξιολόγηση της έκθεσης στον κίνδυνο της απάτης (FRA)
 - ✓ διατήρηση αρχείων καταγραφής των εσωτερικών λειτουργικών ζημιών και των αιτιών επέλευσής τους καθώς και ανάλυση εξωτερικών λειτουργικών γεγονότων,
 - ✓ καθιέρωση και παρακολούθηση βασικών δεικτών κινδύνου (KRIs),

Εurolife ERB Insurance Group Α.Ε. Συμμετοχών

Έκθεση Διοικητικού Συμβουλίου

- ✓ θέσπιση και καταγραφή των διαδικασιών διαχείρισης λειτουργικών κινδύνων,
- ✓ ανάπτυξη και ανάλυση του κατάλληλου συνόλου σεναρίων, με τα οποία εξετάζεται η πιθανή έκθεση σε μια από τις κατηγορίες λειτουργικού κινδύνου
- ✓ αναγνώριση, επιμέτρηση και μείωση (όταν κρίνεται αναγκαίο) αναδυόμενων κινδύνων
- ✓ ενίσχυση την ευαισθητοποίησης για τους λειτουργικούς κινδύνους στον Όμιλο.

Κεφαλαιακή επάρκεια

Η στρατηγική διαχείρισης κεφαλαίων που εφαρμόζεται από τον Όμιλο έχει ως πρωταρχικό στόχο αφενός, να εξασφαλίσει ότι ο Όμιλος και οι ασφαλιστικές θυγατρικές έχουν επαρκή κεφαλαιοποίηση (συμπεριλαμβανομένων των κατάλληλων αποθεματικών ασφαλείας) σε συνεχή βάση σύμφωνα με το εποπτικό πλαίσιο της Φερεγγυότητας II, και αφετέρου, εντός αυτού του πλαισίου να μεγιστοποιήσει την απόδοση στους μετόχους χωρίς να παραβιάζονται τα συνολικά όρια ανοχής κινδύνων του Ομίλου καθώς και η διάθεση για ανάληψη κινδύνων των μετόχων.

Ο υπολογισμός της Κεφαλαιακής Απαιτήσης Φερεγγυότητας (SCR), της Ελάχιστης Κεφαλαιακής Απαιτήσης (MCR) καθώς και των επιλέξιμων ιδίων κεφαλαίων του Ομίλου και των ασφαλιστικών θυγατρικών πραγματοποιούνται σε τριμηνιαία βάση και τα αποτελέσματα των υπολογισμών αυτών υποβάλλονται στην Εποπτική Αρχή. Επιπλέον, για τις δύο ελληνικές ασφαλιστικές οντότητες έχει αναπτυχθεί μια εσωτερική διαδικασία υπολογισμού «έγκαιρης προειδοποίησης» όπου η κεφαλαιακή επάρκεια SCR εκτιμάται σε καθημερινή βάση, λαμβάνοντας υπόψη τα πραγματικά δεδομένα της αγοράς για την αξιολόγηση του δείκτη κάλυψης φερεγγυότητας. Ο βασικός στόχος είναι να εξασφαλιστεί η έγκαιρη δράση της Διοίκησης όποτε κρίνεται απαραίτητο.

Σημειώνεται ότι κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017 και 31 Δεκεμβρίου 2016 τα επιλέξιμα ίδια κεφάλαια του Ομίλου υπερκαλύπτουν την Κεφαλαιακή Απαιτήση Φερεγγυότητας (SCR).

Εργασιακά θέματα

Οι εργαζόμενοι του Ομίλου Eurolife ERB αποτελούν σημαντικό κεφάλαιο για την επιτυχία και την εξέλιξη του. Την 31 Δεκεμβρίου 2017, ο Όμιλος απασχολούσε 380 εργαζομένους. Η κατανομή του ανθρώπινου δυναμικού ως προς την ηλικία και το φύλο αναδεικνύει την προάσπιση των ίσων ευκαιριών που προσβύει ο Όμιλος. Συγκεκριμένα, στον Όμιλο η κατανομή ανά φύλο είναι ισορροπημένη, με το ποσοστό των γυναικών να διαμορφώνεται στο 54% του συνόλου των εργαζομένων.

Ο Όμιλος δεσμεύεται στην παροχή ίσων ευκαιριών εργασίας και στη συμμόρφωση με την σχετική με τις ευκαιρίες στον εργασιακό χώρο νομοθεσία. Ο Όμιλος απορρίπτει κάθε μορφή κοινωνικού αποκλεισμού και δεσμεύεται στην παροχή ίσων ευκαιριών εργασίας, εκπαίδευσης και ανάπτυξης σε όλους, ανεξαρτήτως δημογραφικών, κοινωνικών και άλλων χαρακτηριστικών και πτυχών, διαφορετικότητας ή μειονεκτικότητας, και βασισμένη αποκλειστικά στην αντικειμενική αξιολόγηση των ικανοτήτων και άλλων σχετικών με την εργασιακή απόδοση κριτηρίων.

Η εκπαίδευση και η υψηλή κατάρτιση των ανθρώπων μας αποτελεί σημαντικό πυλώνα για τον Όμιλο. Συγκεκριμένα, εκτιμώνται και αναδεικνύονται οι ικανότητες, η τεχνογνωσία και η εξειδίκευση των εργαζομένων, χαρακτηριστικά που συντελούν στην επιτυχία και τη διαφοροποίηση του Ομίλου από τον ανταγωνισμό. Μέσω προγραμμάτων ανάπτυξης που είναι συνδεδεμένα με τη στρατηγική του Ομίλου και τους προσωπικούς στόχους κάθε εργαζόμενου, ενισχύονται οι δεξιότητες και οι δυνατότητες εργασιακής εξέλιξης του. Η αξιολόγηση της απόδοσης γίνεται με ένα σύγχρονο εργαλείο το οποίο διασφαλίζει τον αξιοκρατικό χαρακτήρα, τη διαφάνεια και την αντικειμενικότητα της διαδικασίας.

Ο Όμιλος, λαμβάνοντας υπόψη τόσο την ανταγωνιστικότητα και τις τάσεις της αγοράς, αναθεωρεί σε τακτά διαστήματα το πλαίσιο αμοιβών και παροχών προς τους εργαζομένους με σκοπό την προσέλκυση, διακράτηση και υποκίνηση του ανθρώπινου δυναμικού του. Οι βασικές αρχές του πλαισίου αμοιβών και παροχών, οι οποίες διασφαλίζουν την ευθυγράμμιση των ατομικών στόχων των εργαζομένων με τη στρατηγική του Ομίλου καθώς και τη μακροπρόθεσμη δημιουργία αξίας για τους μετόχους, είναι η διασφάλιση ότι οι αποδοχές είναι επαρκείς για τη διακράτηση και προσέλκυση στελεχών με την κατάλληλη εξειδίκευση και εμπειρία, η διασφάλιση της εσωτερικής ισορροπίας μεταξύ των μονάδων του οργανισμού, η αποφυγή ανάληψης υπερβολικών κινδύνων και η σύνδεση των αμοιβών με την αξιολόγηση σε βάθος χρόνου των επιτευχθέντων επιδόσεων.

Η υγεία και η ασφάλεια στους χώρους εργασίας, αποτελούν για τον Όμιλο ύψιστη προτεραιότητα, με σκοπό να καταστεί ασφαλής η εργασία, να βελτιωθεί η ποιότητα της επαγγελματικής ζωής των εργαζομένων και να προληφθούν συναφείς κίνδυνοι. Στο πλαίσιο αυτό, ο Όμιλος προάγει την υγεία και την ασφάλεια επιβλέποντας την ορθή εφαρμογή των απαραίτητων μέτρων, τις συνθήκες εργασίας και την τήρηση των κανόνων μέσα από ένα οργανωμένο πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων. Παράλληλα, ενθαρρύνεται η επιμόρφωση των εργαζομένων με εκπαιδεύσεις σε θέματα

Eurolife ERB Insurance Group A.E. Συμμετοχών

Έκθεση Διοικητικού Συμβουλίου

πυρασφάλειας και εκκένωσης των χώρων. Η υγεία και η ασφάλεια των εργαζομένων αποτελούν κομμάτι της εταιρικής κουλτούρας και εξασφαλίζεται σε όλες τις πτυχές της εργασίας.

Γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού

Δεν υφίστανται σημαντικά οφισγενή γεγονότα που να απαιτείται η αναφορά τους.

Εξωτερικοί Ελεγκτές

Το Διοικητικό Συμβούλιο αφού εξετάσει το θέμα του διορισμού των εξωτερικών ελεγκτών, για τη χρήση 2018 θα προτείνει ελεγκτική Εταιρεία στην επερχόμενη Ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση. Η Γενική Συνέλευση θα αποφασίσει για την επιλογή της ελεγκτικής Εταιρείας και θα καθορίσει την αμοιβή της.

Λοιπές πληροφορίες

Περιβαλλοντικά θέματα: Λόγω της φύσης των εργασιών του ο Όμιλος δεν αντιμετωπίζει περιβαλλοντικά θέματα, καθότι ως Όμιλος ασφαλιστικών εταιρειών δεν προβαίνει στην κατανάλωση μεγάλων ποσοτήτων φυσικών πόρων όπως εταιρίες άλλων κλάδων.

Υποκαταστήματα: Ο Όμιλος δεν διατηρεί υποκαταστήματα.

Ιδίες μετοχές: Ο Όμιλος δεν κατέχει Ίδιες Μετοχές.

Προοπτικές για το 2018

Η επιτυχής ολοκλήρωση του τρίτου προγράμματος τον Αύγουστο του 2018 θα σηματοδοτήσει το τέλος μιας μακράς περιόδου ύφεσης και μπορεί, υπό προϋποθέσεις, να αποδειχθεί αφετηρία διατηρήσιμης ανάπτυξης. Ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ αναμένεται να διαμορφωθεί σε 2,4% και 2,5% το 2018 και το 2019 αντίστοιχα, σύμφωνα με την Έκθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος για το 2017. Για να συμβούν όμως αυτά, πρέπει πρώτα να αντιμετωπιστούν οι υφιστάμενες εκκρεμότητες, να εφαρμοστούν τα μέτρα που συμφωνήθηκαν στην τρίτη αξιολόγηση και να γίνει επαρκής προετοιμασία για την έγκαιρη ολοκλήρωση της τέταρτης και τελευταίας αξιολόγησης. Οι εξελίξεις αυτές αναμένεται να οδηγήσουν σταδιακά στην επάνοδο του Ελληνικού Δημοσίου στις διεθνείς κεφαλαιαγορές, στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης προς την ελληνική οικονομία και στην επιτάχυνση της άρσης των περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων.

Στο ανωτέρω πλαίσιο, οι προσδοκίες για την προοπτική της ασφαλιστικής αγοράς είναι θετικές. Έχοντας καταφέρει να προσαρμοστεί στις νέες συνθήκες, διαφαίνεται ότι ο ασφαλιστικός κλάδος είναι έτοιμος να βιώσει ανάπτυξη και να δημιουργήσει αξία για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη, ασφαλισμένους, ασφαλιστές, εργαζόμενους, μετόχους, κοινωνία.

Στη χρήση 2018, ο Όμιλος εκτιμάται ότι θα συνεχίσει να παρουσιάζει αναπτυξιακή πορεία. Επιπρόσθετα, η μετάβαση του Ομίλου, σε έναν από τους κορυφαίους διεθνείς ομίλους, τον Όμιλο της Fairfax, έχει προσδώσει μία νέα δυναμική η οποία θα συντελέσει στην παρουσίαση νέων προϊόντων και στην εξέλιξη των ήδη υπαρχόντων, αξιοποιώντας στο έπακρο την τεχνογνωσία που παρέχεται από τον νέο μέτοχο καθώς και την σημαντική αναβάθμιση των συστημάτων και των υπηρεσιών που παρέχονται στους πελάτες.

Το 2016, ο Όμιλος έθεσε τις βάσεις και το όραμα για την εφαρμογή ενός δυναμικού προγράμματος ψηφιακού μετασχηματισμού, το ονομαζόμενο «Eurolife 2.0.». Το 2017, συνεχίζοντας δυναμικά στην υλοποίηση των έργων ο Όμιλος παρουσίασε το νέο portal συνεργατών με την ονομασία Eurolife Partners. Το Eurolife Partners αποτελεί έναν διαδικτυακό χώρο με μοναδικές δυνατότητες και πλεονεκτήματα που δημιουργήθηκε με βάση τις πραγματικές και σύγχρονες ανάγκες των συνεργατών της Eurolife ERB. Επιπρόσθετα, ο Όμιλος προχώρησε στην αναβάθμιση του Eurolife Experience Centre με στόχο τον επαναπροσδιορισμό και τη βελτιστοποίηση της εμπειρίας με τον πελάτη και τον συνεργάτη. Πολύ σημαντικές επίσης στρατηγικές συνεργασίες ξεκίνησε ο Όμιλος με στόχο την μετάβαση της έντυπης επικοινωνίας στην ψηφιακή εποχή. Ειδικότερα, μέσα από τις νέες αυτές συνεργασίες, στο εξής και σταδιακά, η δημιουργία όλων των ασφαλιστικών εγγράφων θα παράγονται ηλεκτρονικά σε ελάχιστα δευτερόλεπτα ανεξαρτήτως του τρόπου αξιοποίησής τους (ηλεκτρονική προβολή, αποστολή ή εκτύπωση).

Για το 2018, με την αποτελεσματική αξιοποίηση των νέων διαθέσιμων τεχνολογιών και πρακτικών ο Όμιλος έχει θέσει ως στόχο να συνεχίσει την πλήρη αναβάθμιση του συνόλου των εργασιών του, την καλύτερη εξυπηρέτηση των ασφαλισμένων και των συνεργατών με απώτερο σκοπό να παρέχει ουσιαστική και αποτελεσματική ασφάλεια στους πελάτες.

Eurolife ERB Insurance Group A.E. Συμμετοχών

Έκθεση Διοικητικού Συμβουλίου

Ο Όμιλος αναμένεται να επωφεληθεί περαιτέρω και από τις σημαντικές διαρθρωτικές τάσεις που εκτιμάται ότι θα επικρατήσουν στην αγορά, οι οποίες σχετίζονται άμεσα αφενός με τον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης και την ανάπτυξη της ασφαλιστικής συνείδησης του κοινού και αφετέρου με τις νέες κανονιστικές απαιτήσεις που απορρέουν από το νέο εποπτικό πλαίσιο Φερεγγυότητα II. Οι διαθέσιμες παροχές κοινωνικής ασφάλισης αναμένεται να συνεχίσουν να φθίνουν λόγω των δημοσιονομικών πιέσεων που επιβάλλει ο κρατικός προϋπολογισμός, γεγονός το οποίο αναμένεται να προκαλέσει μεγαλύτερη ζήτηση για ιδιωτική ασφάλιση και ανάπτυξη της ασφαλιστικής συνείδησης στο καταναλωτικό κοινό. Παράλληλα, οι αυξημένες απαιτήσεις του νέου εποπτικού πλαισίου θα επηρεάσουν την ζήτηση των ασφαλισμένων, οι οποίοι τείνουν να στραφούν προς τις οικονομικά ισχυρές, αξιόπιστες και φερέγγυες εταιρείες από τις οποίες θα μπορούν να λάβουν παροχές υψηλού επιπέδου.

Τα Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου

Αλέξανδρος Σαρρηγεωργίου
Θεόδωρος Καλαντώνης
Άγγελος Ανδρουλιδάκης
Alberto Lotti
Irena Germanoviciute
Wade Sbastian Burton
Νικόλαος Δελένδας
Αμαλία Μόφορη
Βασίλειος Νικηφοράκης

Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος, Εκτελεστικό Μέλος
Αντιπρόεδρος, μη Εκτελεστικό Μέλος
Ανεξάρτητο, μη Εκτελεστικό Μέλος
Ανεξάρτητο, μη Εκτελεστικό Μέλος
Μη Εκτελεστικό μέλος
Μη Εκτελεστικό Μέλος
Εκτελεστικό Μέλος
Εκτελεστικό Μέλος
Εκτελεστικό Μέλος

Αθήνα, 5 Απριλίου 2018

Ο Πρόεδρος του Δ. Σ. & Διευθύνων Σύμβουλος

Αλέξανδρος Σαρρηγεωργίου

ΕΚΘΕΣΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΥ ΟΡΚΩΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ ΛΟΓΙΣΤΗ

Προς τους Μετόχους της Εταιρείας «Eurolife ERB Insurance Group Ανώνυμη Εταιρεία Συμμετοχών»

Έκθεση ελέγχου επί των ατομικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Γνώμη

Έχουμε ελέγξει τις ατομικές και ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της Εταιρείας «Eurolife ERB Insurance Group Ανώνυμη Εταιρεία Συμμετοχών» (Εταιρεία ή/και Όμιλος), οι οποίες αποτελούνται από τον ατομικό και ενοποιημένο ισολογισμό της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2017, τις ατομικές και ενοποιημένες καταστάσεις αποτελεσμάτων, συνολικών εισοδημάτων, μεταβολών ιδίων κεφαλαίων και ταμειακών ροών της χρήσεως που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και τις σημειώσεις επί των ατομικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων που περιλαμβάνουν και περίληψη των σημαντικών λογιστικών πολιτικών.

Κατά τη γνώμη μας, οι συνημμένες ατομικές και ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, την ατομική και ενοποιημένη χρηματοοικονομική θέση της Εταιρείας και του Ομίλου κατά την 31^η Δεκεμβρίου 2017, την ατομική και ενοποιημένη χρηματοοικονομική τους επίδοση και τις ατομικές και ενοποιημένες ταμειακές τους ροές, για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή, σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ), όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση και συνάδουν με τις κανονιστικές απαιτήσεις του Κωδ. Ν. 2190/1920.

Βάση γνώμης

Διενεργήσαμε τον έλεγχό μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ΔΠΕ), που έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία. Οι ευθύνες μας, σύμφωνα με τα πρότυπα αυτά περιγράφονται περαιτέρω στο τμήμα της έκθεσής μας «Ευθύνες ελεγκτή για τον έλεγχο των ατομικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων». Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε αποκτήσει είναι επαρκή και κατάλληλα να παρέχουν βάση για τη γνώμη μας.

Ανεξαρτησία του Ελεγκτή

Καθ' όλη τη διάρκεια του διορισμού μας έχουμε παραμείνει ανεξάρτητοι από την Εταιρεία και τον Όμιλο, σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας για Επαγγελματίες Ελεγκτές του Συμβουλίου Διεθνών Προτύπων Δεοντολογίας Ελεγκτών (Κώδικας ΣΔΠΔΕ) που έχει ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, καθώς και τις απαιτήσεις δεοντολογίας του Ν. 4449/2017 και του Κανονισμού ΕΕ 537/2014, που σχετίζονται με τον έλεγχο των ατομικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων στην Ελλάδα. Έχουμε εκπληρώσει τις δεοντολογικές μας υποχρεώσεις σύμφωνα με το Ν. 4449/2017, τον Κανονισμό ΕΕ 537/2014 και τις απαιτήσεις του Κώδικα ΣΔΠΔΕ.

Δηλώνουμε ότι οι μη ελεγκτικές μας υπηρεσίες προς την Εταιρεία και τις θυγατρικές της παρασχέθηκαν σύμφωνα με τους προαναφερόμενους όρους της ισχύουσας νομοθεσίας και ότι δεν έχουμε παράσχει μη ελεγκτικές υπηρεσίες οι οποίες απαγορεύονται από το άρθρο 5 παρ.(1) του Κανονισμού ΕΕ 537/2014.

Οι μη ελεγκτικές υπηρεσίες που έχουμε παράσχει στην Εταιρεία και στις θυγατρικές της, κατά τη διάρκεια της χρήσεως που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2017 γνωστοποιούνται στη Σημείωση 36 των συνημμένων ατομικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

ΠΡΑΙΣΓΟΥΩΤΕΡΧΑΟΥΣΚΟΥΠΙΕΡΣ Ανώνυμη Ελεγκτική Εταιρεία, Λεωφ. Κηφισίας 268, 15232 Χαλάνδρι
Τ: +30 210 6874400, Φ: +30 210 6874444, www.pwc.gr

Λεωφ. Κηφισίας 260 & Κόδρου, 15232 Χαλάνδρι, Τ: +30 210 6874400, Φ: +30 210 6874444
Εθνικής Αντίστασης 17, 55134 Θεσσαλονίκη, Τ: +30 2310 488880, Φ: +30 2310 459487

Κύρια θέματα ελέγχου

Τα κύρια θέματα ελέγχου είναι εκείνα τα θέματα που, κατά την επαγγελματική μας κρίση, ήταν εξέχουσας σημασίας στον έλεγχό μας επί των ατομικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων της τρέχουσας χρήσεως. Τα θέματα αυτά αντιμετωπίστηκαν στο πλαίσιο του ελέγχου των ατομικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων ως σύνολο, για τη διαμόρφωση της γνώμης μας επί αυτών και δεν εκφέρουμε ξεχωριστή γνώμη για τα θέματα αυτά.

Κύριο θέμα ελέγχου	Οι διαδικασίες που ακολουθήσαμε για την αντιμετώπιση του κύριου θέματος ελέγχου
Εκτίμηση μαθηματικών αποθεμάτων κλάδου ζωής (Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις)	
Οι υποχρεώσεις του Ομίλου από μαθηματικά αποθέματα κλάδου ζωής, οι οποίες επιμετρώνται με βάση το ΔΠΧΑ 4, περιλαμβάνουν υποχρεώσεις που αφορούν το εκτιμώμενο κόστος διακανονισμού των παροχών και αποζημιώσεων που σχετίζονται με ατομικά συμβόλαια ασφαλίσεων ζωής. Συγκεκριμένα, τα μαθηματικά αποθέματα κλάδου ζωής κατά την 31^η Δεκεμβρίου 2017 ανέρχονται σε ποσό €1.632 εκ. και συνιστούν το 74% των συνολικών υποχρεώσεων του Ομίλου. Από το ποσό των €1.632 εκ., ποσό €60 εκ. ή το 4% των μαθηματικών αποθεμάτων κλάδου ζωής αφορά σε πρόσθετα αποθέματα ελάρκειας (LAT), ενώ το υπόλοιπο ποσό αφορά σε αποθέματα ατομικών ασφαλίσεων ζωής σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 4364/2016. Η εκτίμηση αυτών των υποχρεώσεων ενέχει σημαντικό βαθμό υποκειμενικότητας και απαιτεί από τη Διοίκηση να χρησιμοποιήσει μια σειρά παραδοχών, οι οποίες χαρακτηρίζονται από μεγάλο βαθμό αβεβαιότητας. Μικρές μεταβολές σε αυτές τις παραδοχές ενδέχεται να επηρεάσουν σημαντικά την εκτίμηση αυτών των υποχρεώσεων. Εστιάσαμε σε αυτήν την υποχρέωση λόγω της σημαντικότητας του υπολοίπου, της χρήσης σύνθετων μεθοδολογιών, οι οποίες στηρίζονται σε οικονομικά και δημογραφικά δεδομένα, καθώς και της χρήσης παραδοχών που εμπεριέχουν σημαντικό βαθμό υποκειμενικότητας. Συγκεκριμένα, οι σημαντικές παραδοχές, οι οποίες είναι ιδιαίτερα ευαίσθητες σε μεταβολές, είναι οι ακόλουθες: Το ποσοστό ακυρώσεων, που είναι ένας από τους σημαντικότερους λόγους που οδηγεί στη σταδιακή μείωση των εν ισχύ	Οι διαδικασίες ελέγχου που πραγματοποιήσαμε σχετικά με την εκτίμηση των υποχρεώσεων υποστηρίχθηκε από εσωτερικούς αναλογιστές που εξειδικεύονται στις ασφάλειες ζωής και περιλάμβαναν τα ακόλουθα: - Ελέγξαμε τα δεδομένα τα οποία χρησιμοποιήθηκαν στις εκτιμήσεις των αναμενόμενων ταμειακών ροών και στις μελέτες εμπειρίας, οι οποίες υποστηρίζουν τις αναλογιστικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν. - Συγκρίναμε τη μεθοδολογία, τα μοντέλα και τις σημαντικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν με τις αναγνωρισμένες αναλογιστικές πρακτικές και αξιολογήσαμε όλα τα παραπάνω με βάση τη γνώση μας για τον κλάδο και τη σχετική μας εμπειρία. - Πραγματοποιήσαμε διαδικασίες ανεξάρτητης επαλήθευσης μοντέλων, σε δειγματοληπτική βάση, συμπεριλαμβάνοντας αναλυτικούς ανεξάρτητους επανυπολογισμούς σε επιλεγμένα συμβόλαια και προϊόντα, ώστε να εξετάσουμε την ορθότητά τους. Πιο συγκεκριμένα, οι σημαντικές παραδοχές στις οποίες επικεντρωθήκαμε είναι οι ακόλουθες: Ποσοστό ακυρώσεων Εξετάσαμε τις μελέτες διατηρησιμότητας για κάθε κανάλι διανομής προϊόντων, για να αξιολογήσουμε κατά πόσο τα μακροπρόθεσμα χαρακτηριστικά ακύρωσης των συμβολαίων αντανακλώνται κατάλληλα, λαμβάνοντας υπόψη τυχόν εξωτερικούς ή εσωτερικούς παράγοντες που επηρεάζουν τη συμπεριφορά των ασφαλισμένων. Επιπλέον, αξιολογήσαμε εάν οι σημαντικές κρίσεις που επηρέασαν τη διαμόρφωση των παραδοχών ακύρωσης, είναι εύλογες.

συμβολαίων και ο οποίος θα μπορούσε ενδεχομένως να επηρεάσει θετικά ή αρνητικά τις αναμενόμενες ταμειακές ροές, ανάλογα με την κερδοφορία κάθε προϊόντος.

- Η καμπύλη επιτοκίων, η οποία χρησιμοποιείται για την προεξόφληση των αναμενόμενων ταμειακών ροών, και η οποία βασίζεται στην καμπύλη άνευ κινδύνου επιτοκίων, όπως δημοσιεύεται από την Ευρωπαϊκή Εποπτική Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων (ΕΙΟΡΑ), προσαρμοσμένη ώστε να λαμβάνει υπ' όψη την υφιστάμενη σύνθεση και τις αναμενόμενες αποδόσεις του επενδυτικού χαρτοφυλακίου.
- Τα έξοδα, τα οποία χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών. Οι παραδοχές αυτές βασίζονται στα τρέχοντα έξοδα του Ομίλου αναπροσαρμοσμένα με τον εκτιμώμενο πληθωρισμό. Ο Όμιλος έχει υιοθετήσει μοντέλο ανάλυσης εξόδων βάσει του οποίου τα έξοδα διαχωρίζονται σε ελαστικά και ανελαστικά, πρόσκτησης και διατήρησης, και στη συνέχεια επιμερίζονται σε ομάδες προϊόντων. Τα αποτελέσματα του μοντέλου χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό των παραδοχών που λαμβάνονται υπόψη στην εκτίμηση των μελλοντικών εξόδων.

Οι σχετικές παραδοχές και εκτιμήσεις γνωστοποιούνται στις σημειώσεις 3, 4.2 και 21 των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.

Καμπύλη επιτοκίων

Αξιολογήσαμε τη μεθοδολογία που εφαρμόστηκε για τον προσδιορισμό των καμπυλών επιτοκίων, οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν κατά την προεξόφληση των αναμενόμενων ταμειακών ροών. Εξετάσαμε τις πραγματικές αποδόσεις των χαρτοφυλακίων σε συνδυασμό με την αναντιστοιχία των ταμειακών ροών μεταξύ περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων και τον συνεπαγόμενο πιστωτικό κίνδυνο που χρησιμοποιήθηκε για τον προσδιορισμό των επιτοκίων προεξόφλησης.

Έξοδα

Εξετάσαμε την κατανομή των εξόδων για να αξιολογήσουμε κατά πόσο κατάλληλα αντανakλά τα μακροπρόθεσμα χαρακτηριστικά των εξόδων των συμβολαίων. Αξιολογήσαμε εάν οι σημαντικές κρίσεις που λήφθηκαν υπόψη για τη διαμόρφωση των παραδοχών, συμπεριλαμβανομένων του διαχωρισμού μεταξύ εξόδων πρόσκτησης (νέα συμβόλαια) και εξόδων διατήρησης, καθώς και του μερισμού των εξόδων σε διαφορετικά προϊόντα με βάση την εμπειρία της τρέχουσας χρήσης, είναι εύλογες.

Από τις διαδικασίες ελέγχου που πραγματοποιήσαμε προέκυψε ότι οι σημαντικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν για την εκτίμηση των υποχρεώσεων από ατομικά συμβόλαια ασφαλίσεων ζωής είναι εύλογες. Επίσης, κρίναμε ότι οι μεθοδολογίες και τα μοντέλα που χρησιμοποιήθηκαν συνάδουν με τα πρότυπα του κλάδου και αντανakλούν το είδος και τα χαρακτηριστικά του κινδύνου των ασφαλιστήριων συμβολαίων του Ομίλου.

Τέλος, διαπιστώσαμε ότι οι γνωστοποιήσεις που περιλαμβάνονται στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις του Ομίλου είναι σύμφωνες με τις απαιτήσεις των ΔΠΧΑ.

Κύριο θέμα ελέγχου	Οι διαδικασίες που ακολουθήσαμε για την αντιμετώπιση του κύριου θέματος ελέγχου
Εκτίμηση αποθεμάτων αναγγελθεισών ζημιών Γενικών ασφαλίσεων (Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις)	
Οι ασφαλιστικές προβλέψεις του Ομίλου, οι οποίες επιμετρώνται με βάση το ΔΠΧΑ 4, περιλαμβάνουν υποχρεώσεις που αφορούν το εκτιμώμενο κόστος διακανονισμού των εκκρεμών αποζημιώσεων. Οι εν λόγω υποχρεώσεις κατά την 31^η Δεκεμβρίου 2017 ανέρχονται σε ποσό €63 εκ. και αποτελούν το 3% των συνολικών υποχρεώσεων του Ομίλου. Από το ποσό των €63 εκ., ποσό €59 εκ. ή το 95% των υποχρεώσεων εκκρεμών αποζημιώσεων αφορά σε αναγγελθείσες ζημιές, ενώ το υπόλοιπο ποσό αφορά πρόσθετα αποθέματα (Ζημιές που έχουν συμβεί αλλά δεν έχουν αναγγελθεί - IBNR και Έμμεσα έξοδα διακανονισμού - ULAE). Η Διοίκηση βασίζεται σε ιστορικά στοιχεία και σε εμπειρογνώμονες για την εκτίμηση του αποθέματος των αναγγελθεισών ζημιών, διαδικασία που ενέχει μεγάλο βαθμό υποκειμενικότητας ιδιαίτερα στις περιπτώσεις σωματικής βλάβης, θανάτου, νομικών υποθέσεων και καταστροφής περιουσίας. Οι αναγγελθείσες ζημιές θεωρούνται σημαντικές λόγω της αξίας του υπολοίπου τους στον Ισολογισμό του Ομίλου, της εκ των πραγμάτων υποκειμενικής φύσης της εκτίμησής τους και των σημαντικών παραδοχών στις οποίες βασίζεται η εκτίμησή τους. Οι σχετικές παραδοχές και εκτιμήσεις γνωστοποιούνται στις σημειώσεις 3, 4.2 και 21 των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.	Οι διαδικασίες ελέγχου που πραγματοποιήσαμε σχετικά με την εκτίμηση των αποθεμάτων αναγγελθεισών ζημιών περιλάμβαναν τα ακόλουθα: • Ελέγξαμε, σε δειγματοληπτική βάση, συγκεκριμένους φακέλους ζημιών ώστε να αποκτήσουμε τεκμήρια για την ακρίβεια και την πληρότητα των δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν. • Ελέγξαμε, σε δειγματοληπτική βάση, το κατά πόσο η εκτίμηση της υποχρέωσης έχει διενεργηθεί με βάση τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία, καθώς και τη συνέπεια αυτών των εκτιμήσεων. • Λάβαμε υπόψη τις μεταβολές των αποθεμάτων που σχετίζονται με ζημιές που συνέβησαν στις προηγούμενες χρήσεις για να αξιολογήσουμε το εύλογο των εκτιμήσεων, καθώς και τη συνέπεια της μεθοδολογίας που χρησιμοποιήθηκε. • Λάβαμε μια λίστα με τις νέες ζημιές που λογιστικοποιήθηκαν εντός των πρώτων μηνών της επόμενης χρήσης και την επισκοπήσαμε ώστε να εντοπίσουμε τυχόν επίδραση στο απόθεμα αναγγελθεισών ζημιών. • Εξετάσαμε την τάση της διαχρονικής εξέλιξης των ζημιών. Από τις διαδικασίες ελέγχου που πραγματοποιήσαμε προέκυψε ότι οι εκτιμήσεις αναφορικά με το απόθεμα αναγγελθεισών ζημιών είναι εύλογες. Τέλος, διαπιστώσαμε ότι οι γνωστοποιήσεις που περιλαμβάνονται στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις του Ομίλου είναι σύμφωνες με τις απαιτήσεις των ΔΠΧΑ.

Κύριο θέμα ελέγχου	Οι διαδικασίες που ακολουθήσαμε για την αντιμετώπιση του κύριου θέματος ελέγχου
Λογιστικός χειρισμός του προγράμματος εθελοντικής ανταλλαγής Ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου (Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις) Στις 5 Δεκεμβρίου 2017, η Ελληνική Δημοκρατία εφάρμοσε ένα πρόγραμμα εθελοντικής ανταλλαγής ομολόγων, στα πλαίσια του οποίου οι κάτοχοι Ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου (ΟΕΔ) με λήξη από το 2023 έως το 2042, τα οποία εκδόθηκαν κατά την αναδιάρθρωση του ελληνικού χρέους το 2012 (PSI-OED), είχαν τη δυνατότητα να ανταλλάξουν τους τίτλους τους με 5 νέες εκδόσεις ομολόγων, τα οποία επίσης λήγουν από το 2023 έως το 2042 (Νέα ΟΕΔ). Ο Όμιλος συμμετείχε στο ανωτέρω πρόγραμμα εθελοντικής ανταλλαγής με PSI-OED ονομαστικής αξίας ποσού €895 εκ., ενώ διατήρησε ομόλογα ονομαστικής αξίας περίπου 465 εκ. (σχετική ανάλυση παρατίθεται στο Κύριο Θέμα Ελέγχου «Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε εύλογη αξία για τα οποία δεν υπάρχουν παρατηρήσιμες τιμές σε ενεργή αγορά»). Σύμφωνα με τη λογιστική πολιτική του Ομίλου, τα ομόλογα αυτά ταξινομούνται ως Διαθέσιμα προς Πώληση και, ως εκ τούτου, τα κέρδη ή οι ζημιές που προκύπτουν από την αποτίμησή τους αναγνωρίζονται στην Κατάσταση Συνολικών Εισοδημάτων και αναταξινομούνται στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων κατά την αποαναγνώρισή τους. Το ΔΛΠ 39 δεν παρέχει συγκεκριμένες οδηγίες σχετικά με την ανταλλαγή χρέους ή την τροποποίηση των όρων ενός υφιστάμενου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου. Συνεπώς, απαιτείται κρίση για να αξιολογηθεί εάν μια αλλαγή στους συμβατικούς όρους είναι τόσο ουσιαστική ώστε αυτή να οδηγήσει στην αποαναγνώριση του προηγούμενου περιουσιακού στοιχείου. Ο λογιστικός χειρισμός της ανταλλαγής είναι σημαντικός λόγω του αναλογούντος κέρδους που θα αναγνωριζόταν στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων, εάν η ανταλλαγή οδηγούσε στην αποαναγνώριση των PSI-OED, καθώς και λόγω του μεγάλου βαθμού υποκειμενικότητας που εμπεριέχει.	
	Εξετάσαμε τους κυριότερους όρους των PSI-OED και των Νέων ΟΕΔ, τους οποίους κρίναμε ότι σχετίζονται με την αξιολόγηση του λογιστικού χειρισμού για αποαναγνώριση και πραγματοποιήσαμε εκτενείς συζητήσεις με νομικούς συμβούλους για να επιβεβαιώσουμε την κατανόησή μας σχετικά με τις αλλαγές που επήλθαν. Η αξιολόγησή μας και η εργασία που πραγματοποιήσαμε αναφορικά με τον λογιστικό χειρισμό του προγράμματος εθελοντικής ανταλλαγής υποστηρίχθηκε από τους εξειδικευμένους συνεργάτες μας σε θέματα λογιστικής. Από τις διαδικασίες ελέγχου που πραγματοποιήσαμε προέκυψε ότι οι αλλαγές στους συμβατικούς όρους δεν ήταν ουσιαστικές και κατά συνέπεια, ότι η ανταλλαγή δεν οδήγησε στην αποαναγνώριση των PSI-OED. Τέλος, διαπιστώσαμε ότι οι γνωστοποιήσεις που περιλαμβάνονται στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις του Ομίλου είναι σύμφωνες με τις απαιτήσεις των ΔΠΧΑ.

Η Διοίκηση ανέθεσε σε εξωτερικούς νομικούς συμβούλους να κατανοήσουν τις αλλαγές στους συμβατικούς όρους των Νέων-ΟΕΔ, σε σύγκριση με τα PSI-ΟΕΔ και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι αλλαγές αυτές δεν κρίνονται αρκετά ουσιαστικές ώστε να υποδεικνύουν ότι η ανταλλαγή οδήγησε στην αποαναγνώριση των PSI-ΟΕΔ. Συνεπώς, τα κέρδη από τις αποτιμήσεις στην εύλογη αξία δεν αναταξινομήθηκαν στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων.

Οι σχετικές παραδοχές και εκτιμήσεις γνωστοποιούνται στις σημειώσεις 3 και 13 των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.

Κύριο θέμα ελέγχου	Οι διαδικασίες που ακολουθήσαμε για την αντιμετώπιση του κύριου θέματος ελέγχου
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε εύλογη αξία για τα οποία δεν υπάρχουν παρατηρήσιμες τιμές σε ενεργή αγορά (Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις) Το χαρτοφυλάκιο επενδύσεων του Ομίλου, το οποίο επιμετράται σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 13, ανέρχεται σε ποσό €2.568 εκ. και συνιστά το 90% του συνολικού ενεργητικού του Ομίλου. Από το ανωτέρω, ποσό €2.124 εκ. ή το 83% αφορά σε χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία για τα οποία υπάρχουν παρατηρήσιμες τιμές σε ενεργή αγορά. Οι διαδικασίες ελέγχου που πραγματοποιήσαμε αφορούν στα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία για τα οποία δεν υπάρχουν παρατηρήσιμες τιμές και, ως εκ τούτου, η εύλογη αξία τους προσδιορίστηκε με τη χρήση μοντέλων αποτίμησης. Οι επενδύσεις αυτές αναφέρονται ως χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία Επιπέδου 2 και Επιπέδου 3 στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις και ανέρχονται σε ποσό €443 εκ. Εστιάσαμε σε αυτό το κονδύλι λόγω της σημαντικότητας του υπολοίπου του στον Ισολογισμό του Ομίλου και της υποκειμενικής φύσης της αποτίμησής του. Η πλειονότητα αυτών των χρηματοοικονομικών στοιχείων ταξινομούνται ως Διαθέσιμα προς Πώληση και τα κέρδη ή οι ζημιές που προκύπτουν από την αποτίμησή τους αναγνωρίζονται στην Κατάσταση Συνολικών Εισοδημάτων.	Οι διαδικασίες ελέγχου που πραγματοποιήσαμε σχετικά με την αποτίμηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων για τα οποία δεν υπάρχει ενεργή αγορά, σε συνεργασία με τους εξειδικευμένους συνεργάτες μας σε θέματα αποτίμησης, περιλάμβαναν τα ακόλουθα: - Αξιολόγηση της ύπαρξης παρατηρήσιμων τιμών σε ενεργές αγορές. - Αξιολόγηση εάν η τεχνική αποτίμησης σχεδιάστηκε κατάλληλα και εάν λήφθηκαν υπόψη τα σχετικά με την αποτίμηση δεδομένα. - Αξιολόγηση των μεθοδολογιών και των παραδοχών των μοντέλων αποτίμησης σε σύγκριση με τη συνήθη πρακτική του κλάδου και τις σχετικές οδηγίες. Πιο συγκεκριμένα, για τα PSI-ΟΕΔ εξετάσαμε εάν η προσαρμογή βάσει ενός ασφαλιστρου μειωμένης εμπορευσιμότητας (illiquidity premium), η οποία διενεργήθηκε από τη Διοίκηση, είναι εύλογη. - Διεξαγωγή ανεξάρτητων υπολογισμών της τιμής, χρησιμοποιώντας τις τελευταίες τιμές διαπραγμάτευσης, διαθέσιμες από εξωτερικές πηγές, όπου αυτές είναι διαθέσιμες. Από τις διαδικασίες ελέγχου που πραγματοποιήσαμε προέκυψε ότι οι εκτιμήσεις αναφορικά με την αποτίμηση των

Οι εν λόγω επενδύσεις περιλαμβάνουν κυρίως Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου (ΟΕΔ) που εκδόθηκαν κατά την αναδιάρθρωση του ελληνικού χρέους το 2012 (PSI-ΟΕΔ) και τα οποία δεν ανταλλάχθηκαν στο πλαίσιο του προαιρετικού προγράμματος ανταλλαγής ΟΕΔ το Δεκέμβριο 2017. Έκτοτε, η διαπραγμάτευση των PSI-ΟΕΔ παρουσίασε χαμηλή δυνατότητα ρευστοποίησης και η αγορά για αυτά τα ομόλογα θεωρείται ανενεργή. Η Διοίκηση εφάρμοσε ένα μοντέλο αποτίμησης, το οποίο χρησιμοποιεί ως σημείο εκκίνησης τις τιμές αγοράς των νέων Ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου (Νέων ΟΕΔ), η διαπραγμάτευση των οποίων διεξάγεται σε ενεργή αγορά. Οι τιμές αυτές αναπροσαρμόστηκαν στη συνέχεια, για να ληφθεί υπόψη ο πρόσθετος κίνδυνος που σχετίζεται με τα PSI-ΟΕΔ και οφείλεται στη χαμηλή δυνατότητα ρευστοποίησης, σε αντίθεση με τα Νέα ΟΕΔ. Συγκεκριμένα, η προσαρμογή βάσει ενός ασφαλιστρου μειωμένης εμπορευσιμότητας (illiquidity premium) θεωρείται ως σημαντική παραδοχή λόγω της επίδρασής της στην αποτίμηση αυτών των ομολόγων στην εύλογη αξία. Οι σχετικές παραδοχές και εκτιμήσεις γνωστοποιούνται στις σημειώσεις 3 και 4.6 των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.	χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων για τα οποία δεν υπάρχει ενεργή αγορά είναι εύλογες. Τέλος, διαπιστώσαμε ότι οι γνωστοποιήσεις που περιλαμβάνονται στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις του Ομίλου είναι σύμφωνες με τις απαιτήσεις των ΔΠΧΑ.
---	--

Κύριο θέμα ελέγχου	Οι διαδικασίες που ακολουθήσαμε για την αντιμετώπιση του κύριου θέματος ελέγχου
Αποτίμηση επένδυσης σε κοινοπραξία (Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις) Κατά τη διάρκεια της χρήσης, ο Όμιλος απέκτησε το 25% της Grivalia Hospitality S.A. (GH) έναντι τιμήματος ποσού €30 εκ. Η επένδυση λογιστικοποιείται ως κοινοπραξία, σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 11, και συνεπώς ενοποιείται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης. Σύμφωνα με τη μέθοδο της καθαρής θέσης, η επένδυση αναγνωρίζεται αρχικά στο κόστος κτήσης και η λογιστική αξία αυξάνεται ή μειώνεται για να αναγνωριστεί το μερίδιο του Ομίλου στα κέρδη ή τις ζημιές της κοινοπραξίας. Κατά την 31^η Δεκεμβρίου 2017 η λογιστική αξία ανέρχεται σε ποσό €35 εκ. και κατά τη διάρκεια της χρήσης αναγνωρίστηκε κέρδος ποσού €6 εκ. στην	Σχετικά με την επένδυση του Ομίλου στη GH, το σημαντικότερο περιουσιακό στοιχείο της GH είναι το επενδυτικό της ακίνητο που αποτελεί το 49% του συνολικού της ενεργητικού. Δεδομένης της σημασίας αυτού του περιουσιακού στοιχείου, καθώς και της υποκειμενικής φύσης της αποτίμησής του, οι ελεγκτικές διαδικασίες που διενεργήσαμε σχετικά με τη συμμετοχή στη GH επικεντρώθηκαν σε αυτό. Οι διαδικασίες ελέγχου που πραγματοποιήσαμε περιλάμβαναν τα ακόλουθα: • Λάβαμε την αποτίμηση που εκπονήθηκε κατά την 31^η Δεκεμβρίου 2017 από τους

Κατάσταση Αποτελεσμάτων. Το κέρδος αφορά κατά κύριο λόγο στην αύξηση της εύλογης αξίας του επενδυτικού ακινήτου της GH και πιο συγκεκριμένα του επενδυτικού ακινήτου στον Παναμά.

Η GH ανάθεσε σε εξωτερικούς πιστοποιημένους εκτιμητές την αποτίμηση του επενδυτικού ακινήτου κατά την 31^η Δεκεμβρίου 2017, καθώς και την τεκμηρίωση των σχετικών εκτιμήσεων που αποτελούν τη βάση προσδιορισμού της εύλογης αξίας του ακινήτου, σύμφωνα με το ΔΛΠ 40.

Οι πιστοποιημένοι εκτιμητές χρησιμοποίησαν τη μέθοδο των προεξοφλημένων ταμειακών ροών, για την αποτίμηση του ακινήτου, λαμβάνοντας υπόψη το επιχειρησιακό πλάνο, τις χρηματοοικονομικές προβλέψεις και παραδοχές βάσει διαθέσιμης πληροφόρησης από την αγορά. Οι σημαντικότερες παραδοχές αφορούν στο προεξοφλητικό επιτόκιο, στη μέση τιμή διάθεσης ενός καταλύματος και στο ποσοστό πληρότητας.

Η αποτίμηση του επενδυτικού ακινήτου στον Παναμά είναι σημαντική λόγω του κέρδους που έχει αναγνωριστεί από τη συμμετοχή σε κοινοπραξία στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων, καθώς και της υποκειμενικής φύσης της εκτίμησης, η οποία βασίζεται σε σημαντικές παραδοχές.

Οι σχετικές παραδοχές και εκτιμήσεις γνωστοποιούνται στις σημειώσεις 3 και 9 των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.

εξωτερικούς πιστοποιημένους εκτιμητές της Διοίκησης.

- Αξιολογήσαμε και επιβεβαιώσαμε την ανεξαρτησία των εκτιμητών της Διοίκησης, τις ικανότητες και την αντικειμενικότητά τους.
- Ελέγξαμε την ακρίβεια και τη συνάφεια των δεδομένων που παρασχέθηκαν από τη Διοίκηση στους εκτιμητές, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας.
- Συνεργαστήκαμε με εσωτερικούς εμπειρογνώμονες που ειδικεύονται στην αποτίμηση ακινήτων, οι οποίοι αξιολόγησαν την καταλληλότητα της μεθοδολογίας και το εύλογο των παραδοχών που χρησιμοποιήθηκαν για την αποτίμηση. Πιο συγκεκριμένα, επικεντρωθήκαμε στις σημαντικότερες παραδοχές (δηλαδή στο προεξοφλητικό επιτόκιο, στη μέση τιμή διάθεσης ενός καταλύματος και στο ποσοστό πληρότητας).

Από τις διαδικασίες ελέγχου που πραγματοποιήσαμε προέκυψε ότι η αποτίμηση της GH για το επενδυτικό ακίνητο, και ως εκ τούτου και η αποτίμηση της επένδυσης στη GH, έχει βασιστεί σε κατάλληλη μεθοδολογία, εύλογες παραδοχές και σε κατάλληλα δεδομένα.

Τέλος, διαπιστώσαμε ότι οι γνωστοποιήσεις που περιλαμβάνονται στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις του Ομίλου είναι σύμφωνες με τις απαιτήσεις των ΔΠΧΑ.

Άλλες Πληροφορίες

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου είναι υπεύθυνα για τις Άλλες Πληροφορίες. Οι Άλλες Πληροφορίες είναι η Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου (αλλά δεν περιλαμβάνουν τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις και την έκθεση ελέγχου επί αυτών), που λάβαμε πριν από την ημερομηνία της παρούσας έκθεσης ελεγκτή.

Η γνώμη μας επί των ατομικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων δεν καλύπτει τις Άλλες Πληροφορίες και, εκτός των όσων ρητά αναφέρουμε στο παρόν τμήμα της Έκθεσής μας δεν εκφράζουμε γνώμη ελέγχου ή άλλης διασφάλισης επί αυτών.

Σε σχέση με τον έλεγχό μας επί των ατομικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, η ευθύνη μας είναι να αναγνώσουμε τις Άλλες Πληροφορίες και με τον τρόπο αυτό να εξετάσουμε εάν οι Άλλες Πληροφορίες είναι ουσιωδώς ασυνεπείς με τις ατομικές και ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις ή τη γνώση που αποκτήσαμε κατά τον έλεγχο ή αλλιώς φαίνεται να είναι ουσιωδώς εσφαλμένες.

Εξετάσαμε εάν η Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου περιλαμβάνει τις γνωστοποιήσεις οι οποίες απαιτούνται από τον Κωδ. Ν. 2190/1920.

Με βάση τις εργασίες που εκτελέσαμε κατά τον έλεγχο μας, κατά τη γνώμη μας:

- Τα πληροφοριακά στοιχεία που περιλαμβάνονται στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2017 αντιστοιχούν στις συνημμένες ατομικές και ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις.
- Η Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου έχει καταρτισθεί σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές απαιτήσεις των άρθρων 43α και 107Α του Κωδ. Ν. 2190/1920.

Επιπλέον με βάση τη γνώση και κατανόηση που αποκτήσαμε κατά το έλεγχό μας, για την Εταιρεία και τον Όμιλο «Eurolife ERB Insurance Group Ανώνυμη Εταιρεία Συμμετοχών» και το περιβάλλον τους, είμαστε υποχρεωμένοι να αναφέρουμε εάν έχουμε εντοπίσει ουσιώδεις ανακρίβειες στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού της Συμβουλίου. Δεν έχουμε να αναφέρουμε τίποτα σχετικά με το θέμα αυτό.

Ευθύνες του Διοικητικού Συμβουλίου και των υπευθύνων για τη διακυβέρνηση επί των ατομικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Το Διοικητικό Συμβούλιο έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των ατομικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, τις απαιτήσεις του Κωδ. Ν. 2190/1920, όπως και για εκείνες τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου που το Διοικητικό Συμβούλιο καθορίζει ως απαραίτητες, ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση ατομικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδες σφάλμα, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Κατά την κατάρτιση των ατομικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, το Διοικητικό Συμβούλιο είναι υπεύθυνο για την αξιολόγηση της ικανότητας της Εταιρείας και του Ομίλου να συνεχίσουν τις δραστηριότητές τους, γνωστοποιώντας όπου συντρέχει τέτοια περίπτωση, τα θέματα που σχετίζονται με τη συνεχιζόμενη δραστηριότητα και τη χρήση της λογιστικής βάσης της συνεχιζόμενης δραστηριότητας, εκτός και εάν το Διοικητικό Συμβούλιο είτε προτίθεται να ρευστοποιήσει την Εταιρεία και τον Όμιλο ή να διακόψει τις δραστηριότητές τους ή δεν έχει άλλη ρεαλιστική εναλλακτική επιλογή από το να προχωρήσει σ' αυτές τις ενέργειες.

Οι υπεύθυνοι για τη διακυβέρνηση έχουν την ευθύνη εποπτείας της διαδικασίας χρηματοοικονομικής αναφοράς της Εταιρείας και του Ομίλου.

Ευθύνες ελεγκτή για τον έλεγχο των ατομικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Οι στόχοι μας είναι να αποκτήσουμε εύλογη διασφάλιση για το κατά πόσο οι ατομικές και ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις, στο σύνολό τους, είναι απαλλαγμένες από ουσιώδες σφάλμα, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος και να εκδώσουμε έκθεση ελεγκτή, η οποία περιλαμβάνει τη γνώμη μας. Η εύλογη

διασφάλιση συνιστά διασφάλιση υψηλού επιπέδου, αλλά δεν είναι εγγύηση ότι ο έλεγχος που διενεργείται σύμφωνα με τα ΔΠΕ, που έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, θα εντοπίζει πάντα ένα ουσιώδες σφάλμα, όταν αυτό υπάρχει. Σφάλματα δύναται να προκύψουν από απάτη ή από λάθος και θεωρούνται ουσιώδη όταν, μεμονωμένα ή αθροιστικά, θα μπορούσε εύλογα να αναμένεται ότι θα επηρέαζαν τις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών, που λαμβάνονται με βάση αυτές τις ατομικές και ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Ως καθήκον του ελέγχου, σύμφωνα με τα ΔΠΕ που έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, ασκούμε επαγγελματική κρίση και διατηρούμε επαγγελματικό σκεπτικισμό καθ' όλη τη διάρκεια του ελέγχου. Επίσης:

- Εντοπίζουμε και αξιολογούμε τους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος στις ατομικές και ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος, σχεδιάζοντας και διενεργώντας ελεγκτικές διαδικασίες που ανταποκρίνονται στους κινδύνους αυτούς και αποκτούμε ελεγκτικά τεκμήρια που είναι επαρκή και κατάλληλα για να παρέχουν βάση για την γνώμη μας. Ο κίνδυνος μη εντοπισμού ουσιώδους σφάλματος που οφείλεται σε απάτη είναι υψηλότερος από αυτόν που οφείλεται σε λάθος, καθώς η απάτη μπορεί να εμπεριέχει συμπαιγνία, πλαστογραφία, εσκεμμένες παραλείψεις, ψευδείς διαβεβαιώσεις ή παράκαμψη των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου.
- Κατανοούμε τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου που σχετίζονται με τον έλεγχο, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό την διατύπωση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου της Εταιρείας και του Ομίλου.
- Αξιολογούμε την καταλληλότητα των λογιστικών πολιτικών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και το εύλογο των λογιστικών εκτιμήσεων και των σχετικών γνωστοποιήσεων που έγιναν από το Διοικητικό Συμβούλιο.
- Αποφαινόμαστε για την καταλληλότητα της χρήσης από το Διοικητικό Συμβούλιο της λογιστικής αρχής της συνεχιζόμενης δραστηριότητας και με βάση τα ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτήθηκαν για το εάν υπάρχει ουσιώδης αβεβαιότητα σχετικά με γεγονότα ή συνθήκες που μπορεί να υποδηλώνουν ουσιώδη αβεβαιότητα ως προς την ικανότητα της Εταιρείας και του Ομίλου να συνεχίσουν τη δραστηριότητά τους. Εάν συμπεράνουμε ότι υφίσταται ουσιώδης αβεβαιότητα, είμαστε υποχρεωμένοι στην έκθεση ελεγκτή να επιστήσουμε την προσοχή στις σχετικές γνωστοποιήσεις των ατομικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων ή εάν αυτές οι γνωστοποιήσεις είναι ανεπαρκείς να διαφοροποιήσουμε τη γνώμη μας. Τα συμπεράσματά μας βασίζονται σε ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτώνται μέχρι την ημερομηνία της έκθεσης ελεγκτή. Ωστόσο, μελλοντικά γεγονότα ή συνθήκες ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα η Εταιρεία και ο Όμιλος να παύσουν να λειτουργούν ως συνεχιζόμενη δραστηριότητα.
- Αξιολογούμε τη συνολική παρουσίαση, τη δομή και το περιεχόμενο των ατομικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, συμπεριλαμβανομένων των γνωστοποιήσεων, καθώς και το κατά πόσο οι ατομικές και ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις απεικονίζουν τις υποκείμενες συναλλαγές και τα γεγονότα με τρόπο που επιτυγχάνεται η εύλογη παρουσίαση.
- Συγκεντρώνουμε επαρκή και κατάλληλα ελεγκτικά τεκμήρια αναφορικά με την χρηματοοικονομική πληροφόρηση των οντοτήτων ή των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων εντός του Ομίλου για την έκφραση γνώμης επί των ατομικών και των ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Είμαστε υπεύθυνοι για την καθοδήγηση, την επίβλεψη και

την εκτέλεση του ελέγχου της Εταιρείας και του Ομίλου. Παραμένουμε αποκλειστικά υπεύθυνοι για την ελεγκτική μας γνώμη.

Μεταξύ άλλων θεμάτων, κοινοποιούμε στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση, το σχεδιαζόμενο εύρος και το χρονοδιάγραμμα του ελέγχου, καθώς και σημαντικά ευρήματα του ελέγχου, συμπεριλαμβανομένων όποιων σημαντικών ελλείψεων στις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου εντοπίζουμε κατά τη διάρκεια του ελέγχου μας.

Επιπλέον, δηλώνουμε προς τους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση ότι έχουμε συμμορφωθεί με τις σχετικές απαιτήσεις δεοντολογίας περί ανεξαρτησίας και γνωστοποιούμε προς αυτούς όλες τις σχέσεις και άλλα θέματα που μπορεί εύλογα να θεωρηθεί ότι επηρεάζουν την ανεξαρτησία μας και τα σχετικά μέτρα προστασίας, όπου συντρέχει περίπτωση.

Από τα θέματα που γνωστοποιήθηκαν στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση, καθορίζουμε τα θέματα εκείνα που ήταν εξέχουσας σημασίας για τον έλεγχο των ατομικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων της τρέχουσας περιόδου και ως εκ τούτου αποτελούν τα κύρια θέματα ελέγχου. Περιγράφουμε τα θέματα αυτά στην έκθεση ελεγκτή.

Έκθεση επί άλλων νομικών και κανονιστικών απαιτήσεων

1. Συμπληρωματική Έκθεση προς την Επιτροπή Ελέγχου

Η γνώμη μας επί των συνημμένων ατομικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων είναι συνεπής με την προβλεπόμενη από το άρθρο 11 του Κανονισμού ΕΕ 537/2014 Συμπληρωματική Έκθεσή μας προς την Επιτροπή Ελέγχου της Εταιρείας.

2. Διορισμός Ελεγκτή

Διοριστήκαμε για πρώτη φορά ως Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές της Εταιρείας με την από 25^η Σεπτεμβρίου 2014 ιδρυτική πράξη. Ο διορισμός μας έχει αδιαλείπτως ανανεωθεί, καλύπτοντας μια συνολική περίοδο ελέγχου 4 ετών, με βάση τις κατ' έτος λαμβανόμενες αποφάσεις της τακτικής γενικής συνέλευσης των μετόχων.

ΠΡΑΙΣΓΟΥΩΤΕΡΧΑΟΥΣΚΟΥΠΙΕΡΣ
Ανώνυμη Ελεγκτική Εταιρεία
Λ. Κηφισίας 268
152 32 Χαλάνδρι
Αρ Μ ΣΟΕΛ 113

Χαλάνδρι, 5 Απριλίου 2018
Ο ΟΡΚΩΤΟΣ ΕΛΕΓΚΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΗΣ

Φώτης Σμυρνής
Αρ Μ ΣΟΕΛ 52861

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

(ποσά σε € χιλ.)

(ποσά σε € χιλ.)	Σημ.	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
		31/12/2017	31/12/2016	31/12/2017	31/12/2016
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ					
Ενσώματα περιουσιακά στοιχεία	5	16.738	16.502	-	1
Επενδύσεις σε ακίνητα		120	119	-	-
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	6	25.874	24.362	29	30
Προμήθειες και έξοδα πρόσκτησης ασφαλιστηρίων συμβολαίων επομένων χρήσεων (Μ.Ε.Π.)	7	23.687	21.168	-	-
Συμμετοχές σε Θυγατρικές Εταιρείες	8	-	-	346.301	346.301
Συμμετοχές σε Κοινοπραξίες	9	35.180	-	-	-
Απαιτήσεις από αναβαλλόμενη φορολογία	10	297	1.291	70	84
Χρηματοοικονομικά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων:					
- Παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα		3	1	-	-
- Επενδύσεις για λογαριασμό ασφαλισμένων που φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (Unit Linked)	11	148.964	232.952	-	-
- Χρηματοοικονομικά στοιχεία για εμπορικούς σκοπούς	12	795.397	576.018	45.485	-
Χρηματοοικονομικά στοιχεία Διαθέσιμα προς Πώληση	13	1.623.388	1.300.253	-	-
Χρηματοοικονομικά στοιχεία Διακρατούμενα ως τη Λήξη	14	19.594	19.446	-	-
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος		20.399	457	10	51
Χρεώστες ασφαλιστρων	15	9.791	8.125	-	-
Λοιπές απαιτήσεις	16	13.368	7.077	40.025	85
Απαιτήσεις από αντασφαλιστές	17	25.467	26.955	-	-
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	18	95.417	102.674	2.338	46.253
Σύνολο Ενεργητικού		2.853.685	2.337.402	434.258	392.804
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ					
Μετοχικό κεφάλαιο	19	350.000	350.000	350.000	350.000
Διαφορά Ενοποίησης	20	(235.058)	(235.058)	-	-
Αποθεματικά	20	477.042	216.245	4.718	3.922
Αποτελέσματα εις νέον		58.917	69.120	79.504	38.768
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων		650.901	400.307	434.221	392.690
Μαθηματικά αποθέματα και λοιπές ασφαλιστικές προβλέψεις	21	2.042.303	1.846.011	-	-
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις					
- Παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα		26	67	-	-
- Υποχρεώσεις από επενδυτικές συμβάσεις	22	10.197	18.661	-	-
Υποχρεώσεις παροχών στο προσωπικό	23	1.053	913	-	-
Υποχρεώσεις από αναβαλλόμενη φορολογία	10	98.447	3.271	-	-
Εμπορικές και λοιπές υποχρεώσεις	24	50.688	46.570	36	113
Υποχρεώσεις από φόρο εισοδήματος		70	21.603	-	-
Σύνολο Υποχρεώσεων		2.202.784	1.937.096	36	113
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων και Υποχρεώσεων		2.853.685	2.337.402	434.258	392.804

Αθήνα, 5 Απριλίου 2018

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ
Δ.Σ. & ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ
ΣΥΜΒΟΥΛΟΣΤΟ ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ. & ΓΕΝΙΚΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ, ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ & MISΟ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΩΝΗ ΠΡΟΙΣΤΑΜΕΝΗ
ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Π.
ΣΑΡΡΗΓΕΩΡΓΙΟΥ

Α.Δ.Τ. ΑΜ644393

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Ν.
ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ

Α.Δ.Τ. ΑΜ245236

ΧΡΗΣΤΟΣ Κ.
ΤΖΟΥΒΕΛΕΚΗΣ

ΑΡ. ΑΔ. 0025315

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ Δ.
ΤΖΟΥΡΑΛΗ

ΑΡ. ΑΔ. 0099260

Οι σημειώσεις στις σελίδες 36 έως 121 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

(ποσά σε € χιλ.)

	Σημ.	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
		Από 01/01 έως 31/12/2017	Από 01/01 έως 31/12/2016	Από 01/01 έως 31/12/2017	Από 01/01 έως 31/12/2016
Ακαθάριστα εγγεγραμμένα ασφάλιστρα	25	481.108	495.922	-	-
Μεταβολή αποθέματος μη δεδουλευμένων ασφαλιστρών	25	(997)	(1.184)	-	-
Ακαθάριστα δεδουλευμένα ασφάλιστρα		480.111	494.738	-	-
Μείον: Εκχωρηθέντα ασφάλιστρα	25	(22.747)	(22.017)	-	-
Καθαρά δεδουλευμένα ασφάλιστρα		457.364	472.721	-	-
Λοιπά συναφή έσοδα ασφαλιστικών εργασιών	26	12.421	9.287	-	-
Έσοδα επενδύσεων	27	91.527	68.735	762	339
Έσοδα από Θυγατρικές	28	-	-	79.234	38.715
Κέρδη / (ζημιές) από Κοινοπραξίες	9	5.867	-	-	-
Κέρδη / (Ζημιές) από πώληση επενδύσεων	29	1.264	120.130	-	-
Κέρδη / (Ζημιές) από αποτίμηση επενδύσεων	30	11.220	12.164	(6)	-
Κέρδη / (Ζημιές) παραγώγων	31	(57)	(16.028)	-	-
Λοιπά έσοδα	32	9.045	60	1	-
Σύνολο εσόδων		588.652	667.069	79.991	39.055
Μεταβολή μαθηματικών αποθεμάτων και λοιπών ασφαλιστικών προβλέψεων	33	(203.466)	(211.201)	-	-
Ασφαλιστικές αποζημιώσεις και παροχές προς ασφαλισμένους	34	(230.346)	(289.177)	-	-
Σύνολο ασφαλιστικών προβλέψεων και αποζημιώσεων		(433.812)	(500.378)	-	-
Άμεσα έξοδα παραγωγής	35	(26.991)	(29.082)	-	-
Λοιπά λειτουργικά έξοδα	36	(46.470)	(31.433)	(376)	(279)
Κέρδη προ φόρων		81.379	106.176	79.616	38.776
Φόρος εισοδήματος	37	(22.462)	(37.056)	(112)	(8)
Κέρδη χρήσης		58.917	69.120	79.504	38.768

Αθήνα, 5 Απριλίου 2018

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ
Δ.Σ. & ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ
ΣΥΜΒΟΥΛΟΣΤΟ ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ. & ΓΕΝΙΚΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ, ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ & MISΟ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΩΝΗ ΠΡΟΙΣΤΑΜΕΝΗ
ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Π.
ΣΑΡΡΗΓΕΩΡΓΙΟΥ
Α.Δ.Τ. ΑΜ644393ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Ν.
ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ
Α.Δ.Τ. ΑΜ245236ΧΡΗΣΤΟΣ Κ.
ΤΖΟΥΒΕΛΕΚΗΣ
ΑΡ. ΑΔ. 0025315ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ Δ.
ΤΖΟΥΡΑΛΗ
ΑΡ. ΑΔ. 0099260

Οι σημειώσεις στις σελίδες 36 έως 121 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

(ποσά σε € χιλ.)

Κέρδη χρήσης

Λοιπά εισοδήματα απευθείας στα Ίδια Κεφάλαια

Ποσά που αναταξινομήθηκαν ή ενδέχεται να αναταξινομηθούν μεταγενέστερα στην κατάσταση αποτελεσμάτων:

Χρηματοοικονομικά στοιχεία Διαθέσιμα προς Πώληση

- Μεταβολή στην εύλογη αξία, μετά από φόρους	230.650		(62.578)	
- Μεταφορά στα αποτελέσματα λόγω απομείωσης, μετά από φόρους	-	230.650	-	(62.578)

Συναλλαγματικές διαφορές

Μεταβολή στις συναλλαγματικές διαφορές, μετά από φόρους	(969)	(969)	(45)	(45)
---	-------	-------	------	------

Ποσά που δεν θα αναταξινομηθούν μεταγενέστερα στην κατάσταση αποτελεσμάτων:

Επανεκτίμηση της υποχρέωσης παροχών στο προσωπικό, μετά από φόρους	(45)	(45)	(67)	(67)
--	------	------	------	------

Λοιπά εισοδήματα

229.636 (62.691)

Συνολικά εισοδήματα μετά από φόρους

288.553	6.429
----------------	--------------

Αθήνα, 5 Απριλίου 2018

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ
Δ.Σ. & ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ
ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ. & ΓΕΝΙΚΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ, ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ & ΜΙΣ

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Η ΠΡΟΙΣΤΑΜΕΝΗ
ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Π.
ΣΑΡΡΗΓΕΩΡΓΙΟΥ

A.Δ.T. AM644393

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Ν.
ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ

A.Δ.T. AM245236

ΧΡΗΣΤΟΣ Κ.
ΤΖΟΥΒΕΛΕΚΗΣ

AP. AΔ. 0025315

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ Δ.
ΤΖΟΥΡΑΛΗ

ΑΡ. ΑΔ. 0099260

Οι σημειώσεις στις σελίδες 36 έως 121 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων

(ποσά σε € χιλ.)

	ΟΜΙΛΟΣ				
	Μετοχικό Κεφάλαιο	Διαφορές ενοποίησης	Αποθεματικά	Αποτελέσματα εις νέον	Σύνολο
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2016	350.000	(235.058)	264.664	48.323	427.929
Μεταβολή αποθεματικού αποτίμησης χρηματοοικονομικών στοιχείων Διαθεσίμων προς Πώληση λόγω αποτίμησης, μετά από φόρους	-	-	(62.578)	-	(62.578)
Επανεκτίμηση της υποχρέωσης στο προσωπικό, μετά από φόρους	-	-	(67)	-	(67)
Συναλλαγματικές διαφορές	-	-	(45)	-	(45)
Λοιπά εισοδήματα μετά από φόρο	-	-	(62.691)	-	(62.691)
Κέρδη χρήσης	-	-	-	69.120	69.120
Συνολικά εισοδήματα μετά από φόρο	-	-	(62.691)	69.120	6.429
Μεταφορά σε αποθεματικά αδιανέμητων κερδών προηγούμενων χρήσεων	-	-	14.323	(14.323)	-
Διανομή μερίσματος σε μετόχους	-	-	-	(34.000)	(34.000)
Αναβαλλόμενος φόρος σε καθαρή θέση	-	-	(10)	-	(10)
Διαφορά αποθεματικών προηγούμενων χρήσεων	-	-	(41)	-	(41)
Σύνολο συναλλαγών με μετόχους	-	-	14.271	(48.323)	(34.052)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2016	350.000	(235.058)	216.245	69.120	400.307
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2017	350.000	(235.058)	216.245	69.120	400.307
Μεταβολή αποθεματικού αποτίμησης χρηματοοικονομικών στοιχείων Διαθεσίμων προς Πώληση λόγω αποτίμησης, μετά από φόρους	-	-	230.650	-	230.650
Επανεκτίμηση της υποχρέωσης στο προσωπικό, μετά από φόρους	-	-	(45)	-	(45)
Συναλλαγματικές διαφορές	-	-	(969)	-	(969)
Λοιπά εισοδήματα μετά από φόρο	-	-	229.636	-	229.636
Κέρδη χρήσης	-	-	-	58.917	58.917
Συνολικά εισοδήματα μετά από φόρο	-	-	229.636	58.917	288.553
Μεταφορά σε αποθεματικά αδιανέμητων κερδών προηγούμενων χρήσεων	-	-	31.158	(31.158)	-
Διανομή μερίσματος σε μετόχους	-	-	-	(37.963)	(37.963)
Αναβαλλόμενος φόρος σε καθαρή θέση	-	-	(10)	-	(10)
Διαφορά αποθεματικών προηγούμενων χρήσεων	-	-	14	-	14
Σύνολο συναλλαγών με μετόχους	-	-	31.162	(69.120)	(37.959)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2017	350.000	(235.058)	477.042	58.917	650.901

Οι σημειώσεις στις σελίδες 36 έως 121 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Eurolife ERB Insurance Group A.E. Συμμετοχών
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

(ποσά σε € χιλ.)

Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2016

Κέρδη χρήσης

Συνολικά εισοδήματα μετά από φόρο

Μεταφορά σε αποθεματικά αδιανέμητων κερδών προηγούμενων χρήσεων

Διανομή μερίσματος σε μετόχους

Αναβαλλόμενος φόρος σε καθαρή θέση

Σύνολο συναλλαγών με μετόχους

Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2016

ΕΤΑΙΡΕΙΑ			
Μετοχικό Κεφάλαιο	Αποθεματικά	Αποτελέσματα εις νέον	Σύνολο
350.000	1.849	36.083	387.932
-	-	38.768	38.768
-	-	38.768	38.768
-	2.083	(2.083)	-
-	-	(34.000)	(34.000)
-	(10)	-	(10)
-	2.073	(36.083)	(34.010)
350.000	3.922	38.768	392.690

Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2017

Κέρδη χρήσης

Συνολικά εισοδήματα μετά από φόρο

Μεταφορά σε αποθεματικά αδιανέμητων κερδών προηγούμενων χρήσεων

Διανομή μερίσματος σε μετόχους

Αναβαλλόμενος φόρος σε καθαρή θέση

Σύνολο συναλλαγών με μετόχους

Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2017

350.000	3.922	38.768	392.690
-	-	79.504	79.504
-	-	79.504	79.504
-	806	(806)	-
-	-	(37.963)	(37.963)
-	(10)	-	(10)
-	796	(38.768)	(37.973)
350.000	4.718	79.504	434.221

Οι σημειώσεις στις σελίδες 36 έως 121 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ

(ποσά σε € χιλ.)

Σημ	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	Από 01/01 έως 31/12/2017	Από 01/01 έως 31/12/2016	Από 01/01 έως 31/12/2017	Από 01/01 έως 31/12/2016
Ταμειακές Ροές από Λειτουργικές Δραστηριότητες				
Κέρδη προ φόρων	81.379	106.176	79.616	38.776
Προσαρμογές για μη ταμειακά στοιχεία:				
Αποσβέσεις ενσώματων και άυλων περιουσιακών στοιχείων	1.563	1.332	7	2
Μεταβολή λοιπών προβλέψεων	(6.931)	3.675	-	-
Προβλέψεις για υποχρεώσεις παροχών στο προσωπικό	36 71	57	-	-
(Κέρδη) από Κοινοπραξίες	9 (5.867)	-	-	-
(Κέρδη)/Ζημίες από αποτίμηση επενδύσεων	31,32 (11.195)	(12.095)	6	-
Ασφαλιστικές προβλέψεις και μεταβολή στα αναπόσβεστα έξοδα πρόσκτησης	195.554	209.017	-	-
(Κέρδη)/Ζημίες από πώληση επενδύσεων	31 (1.264)	(120.130)	-	-
(Έσοδα) /Έξοδα από τόκους, αποσβέσεις ομολόγων, μερίσματα και λοιπά έσοδα επενδύσεων	(91.697)	(68.669)	(762)	(339)
(Κέρδη)/Ζημίες παραγώγων	32 32	15.959	-	-
(Κέρδη)/Ζημίες από πώληση περιουσιακών στοιχείων	(3)	2	-	-
Μερίσματα από θυγατρικές	28 -	-	(79.234)	(38.715)
Προσαρμογές για μεταβολές λογαριασμών που σχετίζονται με τις Λειτουργικές Δραστηριότητες:				
(Αγορές) χρηματοοικονομικών στοιχείων	(3.359.789)	(3.688.343)	(127.279)	-
Πωλήσεις χρηματοοικονομικών στοιχείων	3.221.668	3.606.308	82.375	-
Μεταβολή στις λοιπές απαιτήσεις και χρεώστες ασφαλιστρών	22.152	105.418	(9)	(66)
Μεταβολή στις εμπορικές και λοιπές υποχρεώσεις, επενδυτικές συμβάσεις και ασφαλιστικές προβλέψεις	4.233	(85.322)	(77)	59
Καταβολή Φόρου Εισοδήματος	(57.908)	(21.697)	-	-
Τόκοι εισπραχθέντες και καταβληθέντες	72.046	27.650	177	341
Εισπραχθέντα κέρδη /(πληρωθείσες ζημίες) παραγώγων	31 (32)	(15.959)	-	-
Καθαρές Εισροές/ (Εκροές) από Λειτουργικές Δραστηριότητες	64.014	63.381	(45.180)	57
Ταμειακές Ροές από Επενδυτικές Δραστηριότητες				
Πωλήσεις ενσώματων περιουσιακών στοιχείων	3	-	-	-
(Αγορές) ενσώματων και άυλων περιουσιακών στοιχείων	(3.312)	(2.459)	(6)	(29)
Συμμετοχή σε κοινοπραξία	(30.000)	-	-	-
Μερίσματα που εισπράχθηκαν από θυγατρικές	28 -	-	39.234	38.715
Καθαρές Εισροές/ (Εκροές) από Επενδυτικές Δραστηριότητες	(33.308)	(2.459)	39.228	38.687
Ταμειακές Ροές από Χρηματοδοτικές Δραστηριότητες				
Μερίσματα καταβληθέντα	40 (37.963)	(34.000)	(37.963)	(34.000)
Καθαρές Εισροές/ (Εκροές) από Χρηματοδοτικές Δραστηριότητες	(37.963)	(34.000)	(37.963)	(34.000)
Καθαρή αύξηση/(μείωση) στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα χρήσης	(7.257)	26.922	(43.915)	4.743
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα έναρξης χρήσης	18 102.674	75.753	46.253	41.510
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα λήξης χρήσης	18 95.417	102.674	2.338	46.253

Οι σημειώσεις στις σελίδες 36 έως 121 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 1: ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Η «EUROLIFE ERB INSURANCE GROUP ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ» (εφεξής η «Εταιρεία») με τον διακριτικό τίτλο «EUROLIFE ERB INSURANCE GROUP» έχει έδρα στην Ελλάδα και ιδρύθηκε την 26 Σεπτεμβρίου 2014.

Η Εταιρεία δραστηριοποιείται ως ανώνυμη εταιρεία συμμετοχών σύμφωνα με όσα ορίζονται από τον Νόμο 2190/1920 περί ανωνύμων εταιριών και έχει ως κύρια δραστηριότητα την άμεση και έμμεση συμμετοχή σε ελληνικές ή/και σε αλλοδαπές εταιρείες και επιχειρήσεις που έχουν συσταθεί ή θα συσταθούν, οποιασδήποτε μορφής και σκοπού. Τα κεντρικά γραφεία της Εταιρείας βρίσκονται στην Αθήνα, Πανεπιστημίου 33-35 και Κοραή 6-10, ΤΚ 105 64, (Αρ. Γ.Ε.ΜΗ 131910001000), τηλ. (+30) 2111873540, www.eurolife.gr. Η Εταιρεία έχει τέσσερις θυγατρικές στην Ελλάδα και δύο θυγατρικές στην Ρουμανία.

Οι παρούσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις περιλαμβάνουν τις Ατομικές Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις της Εταιρείας και τις Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις της Εταιρείας και των θυγατρικών της (μαζί ο «Ομίλος») για την χρήση που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2017.

Η σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου είναι η εξής:

Ονοματεπώνυμο	Ιδιότητα
Αλέξανδρος Σαρρηγεωργίου	Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος, Εκτελεστικό Μέλος
Θεόδωρος Καλαντώνης	Αντιπρόεδρος, μη Εκτελεστικό Μέλος
Άγγελος Ανδρουλιδάκης	Ανεξάρτητο, μη Εκτελεστικό Μέλος
Alberto Lotti	Ανεξάρτητο, μη Εκτελεστικό Μέλος
Irena Germanoviciute	Μη Εκτελεστικό Μέλος
Wade Sebastian Burton	Μη Εκτελεστικό Μέλος
Νικόλαος Δελένδας	Εκτελεστικό Μέλος
Αμαλία Μόφορη	Εκτελεστικό Μέλος
Βασίλειος Νικηφοράκης	Εκτελεστικό Μέλος

Οι παρούσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις εγκρίθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο την 5 Απριλίου 2018 και τελούν υπό την έγκριση της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων.

Διάθεση του 80% της συμμετοχής της Eurobank στο μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρείας

Στις 22 Δεκεμβρίου 2015, επιτεύχθηκε συμφωνία μεταξύ της Τράπεζας Eurobank Ergasias A.E. (εφεξής «Eurobank») και της Fairfax Financial Holdings Limited (εφεξής «Fairfax») για την πώληση του 80% της συμμετοχής της Eurobank στην Εταιρεία (η «Συναλλαγή»), ακολουθώντας μια ανταγωνιστική διαδικασία πώλησης με τη συμμετοχή διεθνών επενδυτών. Σε συνέχεια λήψης όλων των απαιτούμενων εγκρίσεων από τις αρμόδιες εποπτικές και ρυθμιστικές αρχές, στις 4 Αυγούστου 2016 ολοκληρώθηκε η πώληση του 80% του μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρείας στην Costa Luxembourg Holding S.à r.l. η οποία εδρεύει στο Λουξεμβούργο.

Μετά την ολοκλήρωση της Συναλλαγής, ο έλεγχος της Εταιρείας μεταφέρθηκε στην Costa Luxembourg Holding S.à r.l., η οποία ελέγχεται από κοινού από την Colonnade Finance S.à r.l., μέλος του Ομίλου Fairfax και την OPG Commercial Holdings (Lux) S.à r.l., ενώ η Eurobank διατήρησε το υπόλοιπο 20% του μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρείας και παραμένει συνδεδεμένο μέρος.

Δραστηριότητες του Ομίλου

Οι κύριες δραστηριότητες του Ομίλου επικεντρώνονται στους ακόλουθους τρεις κλάδους:

Ασφαλίσεις Ζωής: Ο Όμιλος προσφέρει ένα ευρύ φάσμα προϊόντων ασφαλιστηρίων ζωής στην Ελλάδα και στην Ρουμανία μέσω της Ελληνικής Θυγατρικής Ζωής (Eurolife ERB A.E. Ασφαλίσεων Ζωής) και της Ρουμάνικης Θυγατρικής Ζωής (Eurolife ERB Asigurari de Viata), αντίστοιχα. Ο κλάδος ασφαλίσεων ζωής του Ομίλου είναι οργανωμένος σε δύο βασικές κατηγορίες ασφαλιστικών προϊόντων ζωής: προστασία και αποταμιεύσεις. Τα προσφερόμενα προϊόντα προστασίας περιλαμβάνουν ασφάλιση ζωής, ασφάλιση για ορισμένο χρονικό διάστημα,

ασφάλιση προσωπικού ατυχήματος, υγείας, ανικανότητας και ασφαλιστικά προϊόντα δανειολήπτη (ζωής/ανικανότητας). Τα προσφερόμενα προϊόντα αποταμίευσης περιλαμβάνουν προϊόντα ετησίων προσόδων, προϊόντα συνδεδεμένα με επενδύσεις, παραδοσιακά ασφαλιστήρια μικτής ασφάλισης ζωής και ομαδικά προϊόντα συνταξιοδότησης. Τα προσφερόμενα προϊόντα ασφαλίσεων ζωής διανέμονται τόσο μέσω του τραπεζικού δικτύου της Eurobank, όσο και μέσω των καναλιών διανομής των συνεργατών διαμεσολαβητών.

Γενικές Ασφαλίσεις: Ο Όμιλος προσφέρει ένα ευρύ φάσμα προϊόντων γενικών ασφαλίσεων στην Ελλάδα και στην Ρουμανία μέσω της Ελληνικής Γενικών Ασφαλίσεων (Eurolife ERB A.E. Γενικών Ασφαλίσεων) και της Ρουμάνικης Θυγατρικής Γενικών Ασφαλίσεων (Eurolife ERB Asigurari Generale), αντίστοιχα. Ο κλάδος γενικών ασφαλίσεων είναι οργανωμένος σε τρεις κατηγορίες ασφαλιστικών προϊόντων: περιουσία, οχήματα και λοιπά προϊόντα γενικών ασφαλίσεων. Όσον αφορά την ασφάλιση των περιουσιακών στοιχείων, οι θυγατρικές ασφαλιστικές εταιρείες γενικών ασφαλίσεων, προσφέρουν σε πελάτες νοικοκυριών και μικρών εταιρειών διάφορα πακέτα κάλυψης, καθώς και, σε μικρότερο βαθμό, πακέτα για την κάλυψη μεγάλων εμπορικών και βιομηχανικών κινδύνων. Ο κλάδος αυτοκινήτου περιλαμβάνει πακέτα ασφαλιστικών προϊόντων που κυμαίνονται από την υποχρεωτική αστική ευθύνη έναντι τρίτων καθώς την μερική και πλήρη ασφάλιση. Τα λοιπά προϊόντα γενικών ασφαλίσεων είναι προϊόντα όπως: (i) δημόσια (γενική αστική ευθύνη) ασφάλιση αστικής ευθύνης και ασφάλιση αστικής ευθύνης εργοδοτών (ii) την ασφάλιση φορτίου μηχανών (Κατασκευές Παντός Κινδύνου («CAR»)) και παντός κινδύνου ("EAR") ασφάλιση για όλους τους τύπους των έργων κατασκευής (iii) την ασφάλιση προσωπικού ατυχήματος (iv) ασφάλιση αστικής ευθύνης σκαφών και (v) επαγγελματική ευθύνη για ορισμένες κατηγορίες επαγγελματιών. Τα προσφερόμενα προϊόντα γενικών ασφαλίσεων διανέμονται τόσο μέσω του τραπεζικού δικτύου της Eurobank, όσο και μέσω των καναλιών διανομής των συνεργατών διαμεσολαβητών.

Μεσιτείες Ασφαλίσεων: Η θυγατρική εταιρεία μεσιτείας ασφαλίσεων (ERB Ασφαλιστικές Υπηρεσίες ΑΕΜΑ) παρέχει συμβουλευτικές υπηρεσίες και υπηρεσίες διαμεσολάβησης κυρίως για εμπορικούς και βιομηχανικούς κινδύνους, καλύπτει τις σύνθετες ανάγκες εταιρικών πελατών και ιδιωτών με μεγάλη περιουσία, ερευνώντας την ασφαλιστική αγορά και αναπτύσσοντας ειδικά προσαρμοσμένες ασφαλιστικές λύσεις, καθώς επίσης οργανώνει και συντονίζει συνασφαλιστικά προγράμματα πολλαπλών ασφαλίσεων με τη συμμετοχή όλων των μεγάλων ελληνικών ασφαλιστικών εταιρειών προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι αυξημένες ανάγκες των πελατών.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 2: ΒΑΣΙΚΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Οι βασικές λογιστικές αρχές που εφαρμόστηκαν κατά την σύνταξη αυτών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων περιγράφονται παρακάτω.

2.1 Πλαίσιο κατάρτισης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Οι ενοποιημένες και ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις της Εταιρείας έχουν συνταχθεί σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (εφεξής «Δ.Π.Χ.Α.») όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ).

Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί με βάση την αρχή του ιστορικού κόστους, με εξαίρεση τα χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση και τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις (συμπεριλαμβανομένων των παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων) τα οποία επιμετρούνται στην εύλογη αξία.

Εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά, οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις παρουσιάζονται σε Ευρώ (€) και έχουν στρογγυλοποιηθεί στην πλησιέστερη χιλιάδα.

Οι αρχές που παρουσιάζονται παρακάτω έχουν εφαρμοστεί με συνέπεια στις χρήσεις που έληξαν την 31 Δεκεμβρίου 2017 και 2016, αντίστοιχα.

Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί με βάση την αρχή της συνεχιζόμενης δραστηριότητας (going concern), η οποία κρίθηκε κατάλληλη από το Διοικητικό Συμβούλιο, αξιολογώντας τα ακόλουθα:

Συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Στην χρήση 2017, η ελληνική οικονομία εμφανίζει πλέον τα πρώτα σημάδια ανάπτυξης. Ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ διαμορφώθηκε σε 1,4% για το έτος 2017, σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ), ύστερα από την οριακή πτώση του ΑΕΠ το 2016. Εντός του 2017, ολοκληρώθηκε με επιτυχία η δεύτερη

αξιολόγηση του τρίτου Προγράμματος Δημοσιονομικής Προσαρμογής, ενώ στις αρχές του 2018 ανακοινώθηκε η ολοκλήρωση και της τρίτης αξιολόγησης. Οι ελληνικές τράπεζες φαίνεται να έχουν ξεπεράσει τις δυσκολίες των προηγούμενων ετών, οι κεφαλαιακοί έλεγχοι έχουν χαλαρώσει και οι εκτιμήσεις για την οικονομική ανάπτυξη είναι θετικές για τα επόμενα χρόνια.

Η Διοίκηση του Ομίλου παρακολουθεί συστηματικά την κεφαλαιακή επάρκεια των ασφαλιστικών εταιρειών σύμφωνα με την Φερεγγυότητα II και προβαίνει στις απαραίτητες ενέργειες για την διατήρηση ισχυρής κεφαλαιακής βάσης και υψηλής ποιότητας χαρτοφυλακίου επενδύσεων. Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017, τα επιλέξιμα ίδια κεφάλαια των ασφαλιστικών εταιρειών υπερκαλύπτουν την κεφαλαιακή απαίτηση φερεγγυότητας.

2.1.1 Υιοθέτηση των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (Δ.Π.Χ.Α)

Τροποποιήσεις σε πρότυπα και νέες διερμηνείες που υιοθετήθηκαν από τον Όμιλο και την Εταιρεία

Οι ακόλουθες τροποποιήσεις σε πρότυπα και νέες διερμηνείες, όπως εκδόθηκαν από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΣΔΛΠ) και την Επιτροπή Διερμηνειών Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΕΔΔΠΧΑ), και υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), είναι σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2017:

ΔΛΠ 7, Τροποποίηση – Γνωστοποιήσεις

Η τροποποίηση απαιτεί τη γνωστοποίηση πληροφοριών που επιτρέπουν στους χρήστες χρηματοοικονομικών καταστάσεων να αξιολογήσουν μεταβολές στις υποχρεώσεις προερχόμενες από χρηματοδοτικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων τόσο των αλλαγών από ταμειακές ροές όσο και μη ταμειακές μεταβολές. Οι απαιτήσεις για γνωστοποιήσεις επιπροσθέτως ισχύουν για μεταβολές σε χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, όπως περιουσιακά στοιχεία που αντισταθμίζουν υποχρεώσεις προερχόμενες από χρηματοδοτικές δραστηριότητες, εάν οι ταμειακές ροές από αυτά τα περιουσιακά στοιχεία είχαν συμπεριληφθεί ή οι μελλοντικές ταμειακές ροές αυτών θα συμπεριληφθούν στις ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες. Η υιοθέτηση της τροποποίησης δεν είχε επίπτωση στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Εταιρείας.

ΔΛΠ 12, Τροποποιήσεις - Αναγνώριση αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων για μη πραγματοποιηθείσες ζημιές

Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν ότι (α) οι μη πραγματοποιηθείσες ζημιές χρεωστικών τίτλων που επιμετρούνται στην εύλογη αξία στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις και σε κόστος για σκοπούς φορολογικούς μπορούν να επιφέρουν εκπεστές προσωρινές διαφορές, ανεξαρτήτως εάν η εταιρεία πρόκειται να ανακτήσει την λογιστική αξία του χρεωστικού τίτλου μέσω πώλησης ή χρήσης (β) οι εκτιμήσεις για τα μελλοντικά φορολογητέα κέρδη εξαιρούν τις φορολογικές εκπτώσεις προερχόμενες από τον αντιλογισμό αυτών των εκπεστών προσωρινών διαφορών (γ) η εκτίμηση των πιθανών μελλοντικών φορολογητέων κερδών μπορεί να περιλαμβάνει την ανάκτηση ενός στοιχείου ενεργητικού για ποσό μεγαλύτερο από την λογιστική του αξία, εάν υπάρχουν επαρκείς αποδείξεις ότι είναι πιθανό ότι αυτή θα πραγματοποιηθεί από την εταιρεία και (δ) μια αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση εξετάζεται σε συνδυασμό με όλες τις άλλες αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις, όταν ο φορολογικός νόμος δεν περιορίζει τις πηγές των φορολογητέων κερδών από τις οποίες εκπεστές προσωρινές φορολογικές διαφορές που ανακτώνται μπορούν να εκπέσουν. Όπου υφίστανται περιορισμοί, οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις εξετάζονται σε συνδυασμό μόνο με τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις του ίδιου τύπου. Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν είχε επίπτωση στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Εταιρείας.

Νέα πρότυπα, τροποποιήσεις προτύπων και νέες διερμηνείες που δεν έχουν υιοθετηθεί ακόμη από την Εταιρεία

Ένα πλήθος νέων προτύπων και τροποποιήσεων σε υπάρχοντα πρότυπα θα τεθούν σε ισχύ μετά το 2017, δεδομένου ότι δεν έχουν ακόμη υιοθετηθεί για χρήση στην Ευρωπαϊκή Ένωση ή ο Όμιλος και η Εταιρεία δεν τα έχουν υιοθετήσει νωρίτερα από την ημερομηνία υποχρεωτικής εφαρμογής τους. Αυτά που ενδέχεται να είναι σχετικά με τον Όμιλο την Εταιρεία έχουν ως ακολούθως:

ΔΛΠ 40, Τροποποίηση – Μεταφορές Επενδυτικές Ακινήτων (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2018, δεν έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Η τροποποίηση αποσαφηνίζει ότι η μεταφορά ενός ακινήτου, συμπεριλαμβανομένου ενός ακινήτου υπό κατασκευή ή ανάπτυξη, εντός ή εκτός των επενδύσεων σε ακίνητα, θα πρέπει να πραγματοποιείται μόνο όταν συντελείται αλλαγή στην χρήση του ακινήτου. Αυτή η αλλαγή στην χρήση πραγματοποιείται όταν το ακίνητο πληροί ή παύει να πληροί

τον ορισμό των επενδύσεων σε ακίνητα και θα πρέπει να τεκμηριώνεται καταλλήλως. Η υιοθέτηση της τροποποίησης δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Εταιρείας.

ΔΠΧΑ 2, Τροποποίηση – Ταξινόμηση και επιμέτρηση συναλλαγών που αφορούν παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2018, δεν έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Η τροποποίηση παρέχει διευκρινήσεις σχετικά με την βάση επιμέτρησης όσον αφορά παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών και διακανονίζονται σε μετρητά και τον λογιστικό χειρισμό σχετικά με τροποποιήσεις σε όρους που μεταβάλλουν μία παροχή που διακανονίζεται σε μετρητά σε παροχή που διακανονίζεται σε συμμετοχικούς τίτλους. Επιπλέον εισάγουν μία εξαίρεση όσον αφορά τις αρχές του ΔΠΧΑ 2 με βάση την οποία μία παροχή θα πρέπει να αντιμετωπίζεται σαν να επρόκειτο να διακανονιστεί εξ ολοκλήρου σε συμμετοχικούς τίτλους, στις περιπτώσεις όπου ο εργοδότης υποχρεούται να παρακρατά ένα ποσό προς κάλυψη των φορολογικών υποχρεώσεων των εργαζομένων που προκύπτουν από παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών και να το αποδίδει στις φορολογικές αρχές. Η υιοθέτηση της τροποποίησης δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Εταιρείας.

ΔΠΧΑ 9, Χρηματοοικονομικά μέσα και μεταγενέστερες τροποποιήσεις στο ΔΠΧΑ 9 και ΔΠΧΑ 7 (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2018, έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Τον Ιούλιο του 2014, το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΣΔΛΠ) εξέδωσε στην τελική του μορφή το πρότυπο ΔΠΧΑ 9 το οποίο αντικαθιστά το ΔΛΠ 39 «Χρηματοοικονομικά Μέσα». Το ΔΠΧΑ 9 καθορίζει τις αναθεωρημένες απαιτήσεις αναφορικά με την ταξινόμηση και επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού, αναφέρεται στην αναγνώριση της μεταβολής της εύλογης αξίας του ιδίου χρέους που αποτιμάται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, αντικαθιστά το υφιστάμενο μοντέλο το οποίο χρησιμοποιείται για την απομείωση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού βάσει των πραγματοποιηθέντων ζημιών με ένα μοντέλο που βασίζεται στις αναμενόμενες ζημιές από πιστωτικό κίνδυνο και, τέλος, ενσωματώνει αλλαγές σε ότι αφορά την λογιστική αντιστάθμιση κινδύνων.

Το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB) σε προηγούμενες εκδόσεις του ΔΠΧΑ 9 εισήγαγε νέες απαιτήσεις ταξινόμησης και επιμέτρησης (το 2009 και 2010) καθώς και ένα νέο λογιστικό μοντέλο αντιστάθμισης κινδύνων (το 2013). Η έκδοση του Ιουλίου του 2014 αποτελεί την τελική μορφή του προτύπου, αντικαθιστά την προηγούμενες εκδόσεις του και σηματοδοτεί την ολοκλήρωση του έργου του Συμβουλίου Διεθνών Λογιστικών Προτύπων για την αντικατάσταση του ΔΛΠ 39 «Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και Επιμέτρηση».

Ταξινόμηση και Επιμέτρηση

Το ΔΠΧΑ 9 υιοθετεί μια ενιαία προσέγγιση για την ταξινόμηση όλων των κατηγοριών των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού, σύμφωνα με την οποία η ταξινόμηση και επιμέτρηση τους βασίζεται στο επιχειρησιακό μοντέλο το οποίο χρησιμοποιεί η εταιρεία για τη διαχείριση των στοιχείων αυτών και στα χαρακτηριστικά των συμβατικών ταμειακών ροών των εν λόγω χρηματοοικονομικών στοιχείων. Το επιχειρησιακό μοντέλο αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο η επιχείρηση διαχειρίζεται τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού της με σκοπό τη δημιουργία ταμειακών ροών δια μέσου της συλλογής συμβατικών ταμειακών ροών ή της πώλησης στοιχείων ενεργητικού ή και τον συνδυασμό αυτών. Κατόπιν αξιολόγησης, κάθε χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού ταξινομείται σε μια από τις τρεις ακόλουθες κατηγορίες: σε εκείνη στην οποία η επιμέτρηση γίνεται στο αναπόσβεστο κόστος, σε εκείνη στην οποία η αποτίμηση γίνεται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και σε εκείνη στην οποία η αποτίμηση γίνεται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων τα οποία καταχωρούνται απευθείας στην καθαρή θέση.

Σε ότι αφορά στις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, ο χειρισμός που ακολουθείται στο ΔΛΠ 39 μεταφέρεται στο ΔΠΧΑ 9, ουσιαστικά αμετάβλητος. Ωστόσο, σύμφωνα με τις νέες απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 9, οι μεταβολές στην εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και αποδίδονται στον πιστωτικό κίνδυνο του εκδότη ('own credit risk') θα πρέπει να καταχωρούνται στα λοιπά αποτελέσματα χρήσης απευθείας στην καθαρή θέση κι όχι στα αποτελέσματα υπό τον όρο ότι αυτό δεν θα είχε ως αποτέλεσμα μία ανακολουθία στην επιμέτρηση ή την αναγνώριση («λογιστική ασυμμετρία»).

Απομείωση των Χρηματοοικονομικών Στοιχείων Ενεργητικού

Σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9, το ίδιο μοντέλο απομείωσης εφαρμόζεται σε όλα τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού τα οποία υπόκεινται σε λογιστική απομείωση.

Το νέο μοντέλο απομείωσης εστιάζει στις μελλοντικές ζημιές και απαιτεί την αναγνώριση των αναμενόμενων ζημιών από πιστωτικό κίνδυνο, σε αντιδιαστολή με το ΔΛΠ 39, το οποίο απαιτούσε την αναγνώριση ζημιών από πιστωτικό

κίνδυνο μόνον μετά την επέλευση ενός ζημιογόνου γεγονότος. Το ΔΠΧΑ 9 περιλαμβάνει μία προσέγγιση «τριών σταδίων» η οποία βασίζεται στην μεταβολή της πιστωτικής ποιότητας των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού από την αρχική τους αναγνώριση. Ως εκ τούτου, κατά την αρχική εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9, για τα μη απομειωμένα περιουσιακά στοιχεία για τα οποία δεν έχει παρατηρηθεί σημαντική αύξηση του πιστωτικού τους κινδύνου από την αρχική τους αναγνώριση, οι σχετικές ζημιές από πιστωτικό κίνδυνο θα αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα βάσει αυτών που αναμένονται σε χρονικό ορίζοντα 12-μηνου ('12-month expected credit losses'). Αν, ωστόσο, ο πιστωτικός κίνδυνος των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού αυξηθεί σημαντικά σε σχέση με αυτόν κατά την αρχική τους αναγνώριση, τότε απαιτείται ο σχηματισμός πρόβλεψης για αναμενόμενες ζημιές από πιστωτικό κίνδυνο για την εναπομένουσα διάρκεια τους ('lifetime expected losses').

Για χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού τα οποία, κατά την αρχική τους αναγνώριση, είναι απομειωμένα απαιτείται ο σχηματισμός πρόβλεψης για αναμενόμενες ζημιές από πιστωτικό κίνδυνο για την εναπομένουσα διάρκεια τους ('lifetime expected losses').

Για την επιμέτρηση των αναμενόμενων ζημιών από πιστωτικό κίνδυνο, πληροφορίες για παρελθοντικά γεγονότα, τρέχουσες συνθήκες και προβλέψεις σχετικά με τις μελλοντικές συνθήκες θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη.

Ο Όμιλος επί του παρόντος εξετάζει την επίπτωση του ΔΠΧΑ 9 στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, η οποία δεν μπορεί να ποσοτικοποιηθεί κατά την ημερομηνία δημοσίευσης αυτών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

ΔΠΧΑ 9, Τροποποιήσεις - Δικαιώματα πρόωρης αποπληρωμής με καταβολή αρνητικής ποινής εξόφλησης (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2019, δεν έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Οι τροποποιήσεις παρέχουν στις εταιρείες την δυνατότητα, εφόσον πληρούν μία συγκεκριμένη συνθήκη, να επιμετρούν χρηματοοικονομικά στοιχεία με δικαίωμα πρόωρης αποπληρωμής και καταβολή αρνητικής ποινής εξόφλησης (negative compensation) στο αναπόσβεστο κόστος ή στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εισοδημάτων αντί στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων. Ο Όμιλος δεν μπορεί να εφαρμόσει νωρίτερα τις τροποποιήσεις καθώς δεν έχουν υιοθετηθεί ακόμη από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΔΠΧΑ 4, Τροποποιήσεις-Εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 Χρηματοοικονομικά μέσα στο ΔΠΧΑ 4 Ασφαλιστήρια συμβόλαια (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2018, δεν έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Το Σεπτέμβριο του 2016 το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων εξέδωσε τροποποίηση στο ΔΠΧΠ 4 «Ασφαλιστήρια συμβόλαια», σκοπός της οποίας ήταν να αντιμετωπίσει το ζήτημα που προκύπτει από τις διαφορετικές (αναμενόμενες) ημερομηνίες έναρξης εφαρμογής του ΔΠΧΠ 9 και του προσεχές νέου προτύπου λογιστικής ΔΠΧΑ 17 για τα ασφαλιστήρια συμβόλαια. Το τροποποιημένο πρότυπο παρέχει την επιλογή σε όλες τις οντότητες που εκδίδουν ασφαλιστήρια συμβόλαια είτε να αναγνωρίζουν στα λοιπά συνολικά εισοδήματα και όχι στην κατάσταση αποτελεσμάτων τις τυχόν αποκλίσεις που θα προκύψουν λόγω της εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 πριν την έκδοση του νέου προτύπου για τα ασφαλιστήρια συμβόλαια, ή παρέχει στις οντότητες, οι δραστηριότητες των οποίων αφορούν κυρίως τον κλάδο των ασφαλίσεων, την επιλογή για προσωρινή απαλλαγή από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 έως το 2021. Η απαλλαγή αυτή είναι διαθέσιμη μόνο στις οντότητες των οποίων οι δραστηριότητες συνδέονται κυρίως με την ασφάλιση. Οι οντότητες οι οποίες θα αναβάλουν την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9, θα συνεχίσουν να εφαρμόζουν το υπάρχον πρότυπο ΔΛΠ 39 για τα χρηματοοικονομικά μέσα.

Οι δραστηριότητες του Ομίλου συνδέονται κατά κύριο λόγο με την ασφάλιση όπως ορίζεται στην παρούσα τροποποίηση και, ως εκ τούτου, ο Όμιλος πληροί τις προϋποθέσεις και σκοπεύει να εφαρμόσει την προσωρινή απαλλαγή και κατά συνέπεια να εφαρμόσει το ΔΠΧΑ 9 το 2021.

Σημειώνεται ότι οι υποχρεώσεις του Ομίλου που συνδέονται με την ασφαλιστική δραστηριότητα βάσει του προτύπου ΔΠΧΑ 4 (συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων σε επενδυτικά unit linked προϊόντα) ανέρχονται σε €1.745,6 εκατ., €1.864,7 εκατ. και €2.052,5 εκατ. για την 31 Δεκεμβρίου 2015, την 31 Δεκεμβρίου 2016 και την 31 Δεκεμβρίου 2017, αντίστοιχα, και αποτελούν ποσοστό 96,2%, 96,3% και 93,2% των συνολικών υποχρεώσεων του Ομίλου για τις αντίστοιχες ημερομηνίες αναφοράς.

Ο Όμιλος επί του παρόντος εξετάζει την επίπτωση της προσωρινής απαλλαγής από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 έως το 2021, η οποία δεν μπορεί να ποσοτικοποιηθεί κατά την ημερομηνία δημοσίευσης αυτών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

ΔΠΧΑ 15, Έσοδα από Συμβόλαια με Πελάτες (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2018, έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Το ΔΠΧΑ 15 θεσπίζει ένα ενιαίο, ολοκληρωμένο υπόδειγμα αναγνώρισης εσόδων με σκοπό την συστηματική εφαρμογή του σε όλες τις συμβάσεις πελατών, προσδιορίζει το χρόνο και το ύψος αναγνώρισης του εσόδου, πλην όμως, δεν επηρεάζει την αναγνώριση εσόδων από χρηματοοικονομικά μέσα, τα οποία υπόκεινται στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 και ΔΛΠ 39. Επιπροσθέτως, το ΔΠΧΑ 15 αντικαθιστά τα προγενέστερα πρότυπα ΔΛΠ 18 «Έσοδα» και ΔΛΠ 11 «Συμβάσεις Κατασκευής» μαζί με συναφείς διερμηνείες σε ότι αφορά την αναγνώριση εσόδων.

Ο Όμιλος και η Εταιρεία θεωρούν ότι η εφαρμογή του εν λόγω προτύπου στο μέλλον δεν θα έχει σημαντική επίδραση στις ενοποιημένες και ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

ΔΠΧΑ 16, Μισθώσεις (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2019, έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 16, το οποίο αντικαθιστά το ΔΛΠ 17 και τις σχετικές διερμηνείες, η ταξινόμηση των μισθώσεων από την πλευρά του μισθωτή, ως λειτουργικές ή χρηματοδοτικές μισθώσεις, καταργείται και όλες οι μισθώσεις αντιμετωπίζονται παρόμοια με τις χρηματοδοτικές μισθώσεις σύμφωνα με το ΔΛΠ 17. Το νέο πρότυπο προβλέπει την αναγνώριση του 'δικαιώματος χρήσης μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού' (right of use asset) και της 'υποχρέωσης από μισθώσεις', στην παρούσα αξία των πληρωτέων μισθωμάτων κατά την διάρκεια της περιόδου μίσθωσης, σε περίπτωση που υπάρχει συμβόλαιο ή μέρος συμβολαίου που αποδίδει στον μισθωτή το δικαίωμα χρήσης ενός περιουσιακού στοιχείου για μία χρονική περίοδο έναντι τιμήματος. Κατά συνέπεια, η σταθερή μέθοδος αναγνώρισης του εξόδου από λειτουργικές μισθώσεις σύμφωνα με το ΔΛΠ 17 αντικαθίσταται από την απόσβεση του 'δικαιώματος χρήσης μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού' και τον τόκο-έξοδο της 'υποχρέωσης από μισθώσεις'. Η αναγνώριση των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων από τους μισθωτές, όπως περιγράφεται ανωτέρω, δεν απαιτείται για ορισμένες βραχυπρόθεσμης διάρκειας μισθώσεις και μισθώσεις στοιχείων ενεργητικού χαμηλής αξίας. Επιπροσθέτως, ο λογιστικός χειρισμός για τους εκμισθωτές δεν επηρεάζεται ουσιαστικά από τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 16. Ο Όμιλος εξετάζει επί του παρόντος τις επιπτώσεις του ΔΠΧΑ 16 και θεωρεί ότι η εφαρμογή του εν λόγω προτύπου στο μέλλον δεν θα έχει σημαντική επίδραση στις ενοποιημένες και ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

ΔΠΧΑ 17, Ασφαλιστήρια συμβόλαια (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2021, δεν έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Το ΔΠΧΑ 17 εκδόθηκε τον Μάιο του 2017 και αντικαθιστά το ΔΠΧΑ 4. Το ΔΠΧΑ 17 καθιερώνει τις αρχές για την αναγνώριση, επιμέτρηση και παρουσίαση των ασφαλιστήριων συμβολαίων που βρίσκονται στο πεδίο εφαρμογής του προτύπου καθώς και τις σχετικές γνωστοποιήσεις. Σκοπός του προτύπου είναι να διασφαλίσει ότι μία οντότητα παρέχει σχετικές πληροφορίες οι οποίες να παρουσιάζουν την εύλογη εικόνα σχετικά με αυτά τα συμβόλαια. Το νέο πρότυπο επιλύει τα προβλήματα συγκρισιμότητας που είχε δημιουργήσει το ΔΠΧΑ 4 καθώς απαιτεί όλα τα ασφαλιστήρια συμβόλαια να λογιστικοποιούνται με τρόπο συνεπή. Οι ασφαλιστικές υποχρεώσεις θα επιμετρώνται σε τρέχουσες αξίες και όχι σε ιστορικό κόστος.

Ο Όμιλος επί του παρόντος εξετάζει την επίπτωση του ΔΠΧΑ 17 στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, η οποία δεν μπορεί να ποσοτικοποιηθεί κατά την ημερομηνία δημοσίευσης αυτών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Ο Όμιλος σχεδιάζει να υιοθετήσει το ΔΠΧΑ 17 κατά την ημερομηνία που αυτό θα τεθεί σε υποχρεωτική ισχύ.

ΔΛΠ 28, Τροποποιήσεις - Μακροπρόθεσμες συμμετοχές σε συγγενείς και κοινοπραξίες (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2019, δεν έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν ότι οι οντότητες πρέπει να λογιστικοποιούν τις μακροπρόθεσμες συμμετοχές τους σε μία συγγενή εταιρεία ή κοινοπραξία - στις οποίες δεν εφαρμόζεται η μέθοδος της καθαρής θέσης - με βάση το ΔΠΧΑ 9. Ο Όμιλος και η Εταιρεία θεωρούν ότι η εφαρμογή του εν λόγω προτύπου στο μέλλον δεν θα έχει σημαντική επίδραση στις ενοποιημένες και ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

ΕΔΔΠΧΑ 22, Συναλλαγές σε ξένο νόμισμα και προκαταβολές (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2018, δεν έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Η Διερμηνεία παρέχει τις απαιτήσεις αναφορικά με την συναλλαγματική ισοτιμία που θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί για την απεικόνιση συναλλαγών σε ξένο νόμισμα που περιλαμβάνουν προκαταβολές. Η διερμηνεία αποσαφηνίζει ότι σε αυτή την περίπτωση η ημερομηνία συναλλαγής για τον καθορισμό της συναλλαγματικής ισοτιμίας που πρέπει να χρησιμοποιηθεί για την αρχική αναγνώριση του σχετικού στοιχείου ενεργητικού, εξόδου ή εσόδου είναι η ημερομηνία της προκαταβολής, δηλαδή η ημερομηνία που η οικονομική οντότητα αρχικά αναγνώρισε το μη χρηματικό στοιχείο ενεργητικού (έξοδο επόμενων χρήσεων) ή το μη χρηματικό στοιχείο υποχρεώσεων (έσοδο επόμενων χρήσεων) που προέκυψε από την προκαταβολή του τιμήματος. Εάν υπάρχουν πολυάριθμες καταβολές ή πληρωμές εκ των

προτέρων, η οικονομική οντότητα θα πρέπει να προσδιορίσει μία ημερομηνία συναλλαγής για κάθε καταβολή ή εισπραξη. Η υιοθέτηση της διερμηνείας δεν αναμένεται να έχει σημαντική επίπτωση στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Εταιρείας.

ΕΔΔΠΧΑ 23, Αβεβαιότητα σχετικά με τον χειρισμό θεμάτων φορολογίας εισοδήματος (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2019, δεν έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Η Διερμηνεία παρέχει επεξηγήσεις ως προς την αναγνώριση και επιμέτρηση του τρέχοντος και αναβαλλόμενου φόρου εισοδήματος όταν υπάρχει αβεβαιότητα σχετικά με την φορολογική αντιμετώπιση κάποιων στοιχείων. Το ΕΔΔΠΧΑ 23 έχει εφαρμογή σε όλες τις πτυχές της λογιστικοποίησης του φόρου εισοδήματος όταν υπάρχει τέτοια αβεβαιότητα, συμπεριλαμβανομένου του φορολογητέου κέρδους/ζημιάς, της φορολογικής βάσης των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, τα φορολογικά κέρδη και φορολογικές ζημιές και τους φορολογικούς συντελεστές. Η υιοθέτηση της διερμηνείας δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Εταιρείας.

ΔΛΠ 19, Τροποποιήσεις - Τροποποίηση προγράμματος, περικοπή ή διακανονισμός (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2019, δεν έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Οι τροποποιήσεις καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο οι οντότητες πρέπει να προσδιορίζουν τα συνταξιοδοτικά έξοδα όταν λαμβάνουν χώρα αλλαγές σε συνταξιοδοτικά προγράμματα καθορισμένων παροχών. Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Εταιρείας.

Ετήσιες βελτιώσεις σε ΔΠΧΑ 2014 – 2016 (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2018, δεν έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Τα θέματα στα οποία εστιάζουν οι εν λόγω τροποποιήσεις έχουν ως ακολούθως:

Διευκρινίζουν στο ΔΛΠ 28 'Επενδύσεις σε Συγγενείς Επιχειρήσεις και Κοινοπραξίες' ότι αμοιβαία κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών, αμοιβαία κεφάλαια και παρόμοιες εταιρείες μπορούν να επιλέξουν να επιμετρήσουν τις συμμετοχές τους σε συγγενείς εταιρίες ή κοινοπραξίες στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και αυτή η επιλογή θα πρέπει να γίνει χωριστά για κάθε συγγενή ή κοινοπραξία κατά την αρχική αναγνώριση. Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Εταιρείας.

Ετήσιες βελτιώσεις σε ΔΠΧΑ 2015 – 2017 (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2019, δεν έχουν υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Οι τροποποιήσεις που παρατίθενται παρακάτω περιλαμβάνουν αλλαγές σε τέσσερα ΔΠΧΑ.

ΔΠΧΑ 3 "Συνενώσεις επιχειρήσεων". Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν πως μία οντότητα επαναμετρά το ποσοστό που κατείχε προηγουμένως σε μία από κοινού ελεγχόμενη δραστηριότητα όταν αποκτά τον έλεγχο της επιχείρησης αυτής.

ΔΠΧΑ 11 "Από κοινού συμφωνίες". Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν πως μία οντότητα δεν επαναμετρά το ποσοστό που κατείχε προηγουμένως σε μία από κοινού ελεγχόμενη δραστηριότητα όταν αποκτά από κοινού έλεγχο στην επιχείρηση αυτή.

ΔΛΠ 12 "Φόροι εισοδήματος". Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν πως μία οντότητα λογιστικοποιεί όλες τις επιπτώσεις στο φόρο εισοδήματος από πληρωμές μερισμάτων με τον ίδιο τρόπο.

ΔΛΠ 23 "Κόστος δανεισμού". Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν πως μία οντότητα χειρίζεται ως μέρος του γενικού δανεισμού οποιοδήποτε δάνειο αναλήφθηκε ειδικά για την ανάπτυξη ενός περιουσιακού στοιχείου όταν το στοιχείο αυτό είναι έτοιμο για τη χρήση την οποία προορίζεται ή την πώλησή του.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Εταιρείας.

2.2 Ενοποίηση

(α) Θυγατρικές

Θυγατρικές είναι οι εταιρείες στις οποίες ο Όμιλος, ασκεί άμεσα ή έμμεσα έλεγχο. Ο Όμιλος ελέγχει μια οικονομική οντότητα όταν είναι εκτεθειμένος, ή έχει δικαιώματα σε κυμαινόμενες αποδόσεις στο πλαίσιο της συμμετοχής του στην εκδότρια και έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει τις αποδόσεις αυτές μέσω της εξουσίας του επί της εκδότριας. Οι θυγατρικές ενοποιούνται πλήρως από την ημερομηνία κατά την οποία ο Όμιλος ασκεί έλεγχο επί της θυγατρικής και παύουν να ενοποιούνται την ημέρα που ο Όμιλος παύει να έχει δικαίωμα ελέγχου. Το σύνολο των συνολικών εσόδων λογίζεται κατ' αναλογία στους ιδιοκτήτες της μητρικής και στα δικαιώματα τρίτων, ακόμη και αν το υπόλοιπο που αναλογεί στα δικαιώματα τρίτων είναι χρεωστικό.

Ενδοομιλικές συναλλαγές, ενδοομιλικά υπόλοιπα και ενδοομιλικά κέρδη, που προκύπτουν από συναλλαγές μεταξύ εταιρειών του Ομίλου απαλείφονται, όπως επίσης απαλείφονται και οι ενδοομιλικές ζημιές, εκτός αν η εν λόγω συναλλαγή παρέχει ενδείξεις απομείωσης του μεταβιβασθέντος περιουσιακού στοιχείου.

Οι λογιστικές αρχές των θυγατρικών εταιρειών έχουν αναπροσαρμοστεί ώστε να συνάδουν με τις λογιστικές αρχές του Ομίλου, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο.

Οι θυγατρικές εταιρείες του Ομίλου παρατίθενται στην σημείωση 8.

(β) Συνενώσεις επιχειρήσεων που αφορούν οντότητες που τελούν υπό κοινό έλεγχο

Σύμφωνα με το ΔΛΠ 8 "Λογιστικές Πολιτικές, Μεταβολές των Λογιστικών Εκτιμήσεων και Λάθη», και δεδομένου ότι συνενώσεις επιχειρήσεων μεταξύ οντοτήτων που τελούν υπό κοινό έλεγχο εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 3 "Συνενώσεις Επιχειρήσεων", οι εν λόγω συναλλαγές λογιστικοποιούνται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου με την μέθοδο της συνένωσης συμφερόντων (επίσης γνωστή ως λογιστική συγχωνεύσεων), λαμβάνοντας υπόψη τις πιο πρόσφατες εκδόσεις άλλων φορέων θέσπισης λογιστικών προτύπων, οι οποίοι χρησιμοποιούν παρόμοιο εννοιολογικό πλαίσιο και συμμορφώνονται με τις γενικές αρχές που διέπουν τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, καθώς και τις αποδεκτές πρακτικές του κλάδου.

Στο πλαίσιο της μεθόδου συνένωσης συμφερόντων, ο Όμιλος αναγνωρίζει τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις των θυγατρικών στις λογιστικές τους αξίες προ συνένωσης, χωρίς οποιαδήποτε αναπροσαρμογή σε εύλογες αξίες και χωρίς αναγνώριση υπεραξίας (Goodwill). Ενδεχόμενη διαφορά μεταξύ του κόστους της συναλλαγής και της λογιστικής αξίας των καθαρών περιουσιακών στοιχείων που αποκτώνται λογιστικοποιείται στα ίδια κεφάλαια του Ομίλου.

Τα ενοποιημένα ίδια κεφάλαια αποτελούνται από τα ακόλουθα:

Μετοχικό Κεφάλαιο:	Το μετοχικό κεφάλαιο αποτελείται από την ονομαστική αξία των κοινών μετοχών που έχουν εκδοθεί από την Εταιρεία.
Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον:	Στα αποθεματικά και τα αποτελέσματα εις νέον του Ομίλου αναγνωρίζονται τα αποθεματικά και τα αποτελέσματα εις νέον των θυγατρικών και της Εταιρείας, μετά την απαλοιφή των ενδοομιλικών συναλλαγών.
Διαφορά Ενοποίησης:	Η διαφορά μεταξύ των επενδύσεων σε θυγατρικές (άμεσες και έμμεσες) της Εταιρείας και του μετοχικού κεφαλαίου καθώς και των διαφορών υπέρ το άρτιο των θυγατρικών εταιρειών κατά την ημερομηνία της Σύστασης της Εταιρείας αναγνωρίζονται και παρουσιάζονται ξεχωριστά στα ίδια κεφάλαια ως «Διαφορά ενοποίησης».

Οι ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις απεικονίζουν τα αποτελέσματα των λειτουργιών, σαν η μεταβίβαση των μετοχικών μεριδίων να είχε πραγματοποιηθεί στην αρχή της παλαιότερης συγκριτικής περιόδου που παρουσιάζεται. Οι επιδράσεις των ενδοομιλικών συναλλαγών του Ομίλου επί των περιουσιακών στοιχείων, υποχρεώσεων, αποτελεσμάτων καθώς και των αποτελεσμάτων εις νέον έχουν απαλειφθεί.

γ) Από κοινού συμφωνίες

Μία από κοινού συμφωνία είναι μία συμφωνία βάσει της οποίας ο Όμιλος έχει από κοινού έλεγχο μαζί με ένα ή περισσότερα άλλα μέρη. Από κοινού έλεγχος είναι συμβατικώς συμφωνηθείσα κοινή άσκηση ελέγχου και υφίσταται μόνο όταν οι αποφάσεις σχετικά με τις σημαντικές δραστηριότητες απαιτούν την ομόφωνη συναίνεση των μερών που ασκούν από κοινού τον έλεγχο. Βάσει του ΔΠΧΑ 11 οι επενδύσεις σε από κοινού συμφωνίες ταξινομούνται είτε

ως από κοινού δραστηριότητες είτε ως κοινοπραξίες και η ταξινόμηση εξαρτάται από τα συμβατικά δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του κάθε επενδυτή. Ο Όμιλος αξιολόγησε τη φύση των επενδύσεων του σε από κοινού συμφωνίες και αποφάσισε ότι αποτελούν κοινοπραξίες.

Οι κοινοπραξίες λογιστικοποιούνται βάσει της μεθόδου της καθαρής θέσης. Σύμφωνα με τη μέθοδο της καθαρής θέσης, οι επενδύσεις σε κοινοπραξίες αρχικά αναγνωρίζονται στο κόστος κτήσεως, το οποίο μεταγενέστερα αυξάνεται ή μειώνεται με την αναγνώριση του μεριδίου του Ομίλου στα κέρδη ή τις ζημιές των κοινοπραξιών και τις μεταβολές στα λοιπά συνολικά εισοδήματα μετά την εξαγορά. Στην περίπτωση που το μερίδιο του Ομίλου επί των ζημιών των κοινοπραξιών υπερβεί την αξία της επένδυσης (η οποία συμπεριλαμβάνει και οποιαδήποτε μακροπρόθεσμη επένδυση που στην ουσία αποτελεί μέρος της καθαρής επένδυσης του Ομίλου στις κοινοπραξίες), δεν αναγνωρίζονται επιπλέον ζημιές, εκτός εάν έχουν γίνει πληρωμές ή έχουν αναληφθεί περαιτέρω δεσμεύσεις για λογαριασμό των κοινοπραξιών.

Μη πραγματοποιηθέντα κέρδη από συναλλαγές μεταξύ του Ομίλου και των κοινοπραξιών απαλείφονται κατά το ποσοστό συμμετοχής του Ομίλου στις κοινοπραξίες. Οι μη πραγματοποιηθείσες ζημιές επίσης απαλείφονται, εκτός εάν η συναλλαγή παρέχει ενδείξεις απομείωσης του μεταβιβασθέντος περιουσιακού στοιχείου. Οι λογιστικές αρχές των κοινοπραξιών έχουν τροποποιηθεί όπου ήταν απαραίτητο ώστε να είναι ομοιόμορφες με αυτές που έχουν υιοθετηθεί από τον Όμιλο.

Όταν ο Όμιλος παύει να έχει από κοινού έλεγχο σε μία οικονομική οντότητα, παύει την χρήση της μεθόδου της καθαρής θέσης. Κάθε τυχόν συμμετοχικό δικαίωμα που απομένει στην οικονομική οντότητα επιμετράται εκ νέου στην εύλογη αξία του και κάθε μεταβολή στην λογιστική αξία αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, εκτός από τις περιπτώσεις εκείνες όπου μία συμμετοχή σε κοινοπραξία μετατρέπεται σε συμμετοχή σε συγγενή επιχείρηση, οπότε και το συμμετοχικό δικαίωμα που απομένει δεν επιμετράται εκ νέου και συνεχίζει η χρήση της μεθόδου της καθαρής θέσης.

2.3. Ξένο νόμισμα

(α) Αποτίμηση ξένων θυγατρικών εταιριών

Στις ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις, τα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων των θυγατρικών εταιριών εξωτερικού μετατρέπονται στο συναλλακτικό νόμισμα του Ομίλου με βάση την τιμή συναλλάγματος που ισχύει κατά την ημερομηνία ισολογισμού. Τα έσοδα και έξοδα μετατρέπονται με βάση τη μέση τιμή συναλλάγματος για την περίοδο αναφοράς.

Συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από τη μετατροπή της καθαρής επένδυσης σε θυγατρικές εξωτερικού, συμπεριλαμβανομένων των νομισματικών απαιτήσεων ή υποχρεώσεων από θυγατρικές, οι οποίες δε σχεδιάζεται ή δεν αναμένεται να τακτοποιηθούν και αποτελούν μέρος της καθαρής επένδυσης σε θυγατρικές εξωτερικού, αναγνωρίζονται στην «Κατάσταση συνολικών εισοδημάτων». Οι συναλλαγματικές διαφορές μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά την πώληση της θυγατρικής. Όσον αφορά τις συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από τα νομισματικά στοιχεία που αποτελούν μέρος της καθαρής επένδυσης στη θυγατρική, αυτές μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά την αποπληρωμή τους ή όταν αναμένεται να τακτοποιηθούν.

(β) Συναλλαγές και υπόλοιπα σε ξένο νόμισμα

Οι συναλλαγές σε ξένο νόμισμα καταχωρούνται με βάση τις τιμές συναλλάγματος που ισχύουν κατά την ημερομηνία της συναλλαγής. Οι συναλλαγματικές διαφορές (κέρδη/ζημιές) που προκύπτουν κατά το διακανονισμό των συναλλαγών σε ξένο νόμισμα, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Τα χρηματικά στοιχεία του ενεργητικού και των υποχρεώσεων που είναι σε ξένο νόμισμα μετατρέπονται στο λειτουργικό νόμισμα με βάση την τιμή συναλλάγματος που ισχύει κατά την ημερομηνία του ισολογισμού και οι συναλλαγματικές διαφορές αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, εκτός από εκείνες που προκύπτουν από τη μετατροπή υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα που αντισταθμίζουν την καθαρή επένδυση σε θυγατρικές εξωτερικού ή τις ταμειακές ροές σε ξένο νόμισμα, οι οποίες μεταφέρονται στα ίδια κεφάλαια.

Τα μη χρηματικά στοιχεία του ενεργητικού και των υποχρεώσεων μετατρέπονται με βάση την τιμή συναλλάγματος που ίσχυε κατά την ημερομηνία της αρχικής αναγνώρισης, εκτός από τα μη χρηματικά στοιχεία σε ξένο νόμισμα που αποτιμώνται σε εύλογη αξία και τα οποία μετατρέπονται με βάση την τιμή συναλλάγματος που ίσχυε κατά την ημερομηνία που προσδιορίστηκε η εύλογη αξία. Στην περίπτωση αυτή οι συναλλαγματικές διαφορές αποτελούν μέρος του κέρδους ή της ζημιάς από τη μεταβολή της εύλογης αξίας και αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων ή απευθείας σε αποθεματικό στα ίδια κεφάλαια, βάσει της κατηγοριοποίησης του μη χρηματικού στοιχείου.

2.4 Ενσώματα περιουσιακά στοιχεία

Τα ενσώματα περιουσιακά στοιχεία περιλαμβάνουν ακίνητα, βελτιώσεις σε μισθωμένα ακίνητα, έπιπλα, ηλεκτρονικούς υπολογιστές και λοιπό εξοπλισμό καθώς και μεταφορικά μέσα και παρουσιάζονται στο ιστορικό κόστος κτήσεως μετά την αφαίρεση των συσσωρευμένων αποσβέσεων και των συσσωρευμένων ζημιών απομείωσης.

Το κόστος κτήσης περιλαμβάνει έξοδα που σχετίζονται άμεσα με την απόκτηση των περιουσιακών στοιχείων αυτών. Έξοδα μεταγενέστερα της απόκτησης ενός ενσώματου περιουσιακού στοιχείου, κεφαλαιοποιούνται μόνο όταν θεωρείται πιθανό ότι θα αποφέρουν στο μέλλον πρόσθετα οικονομικά οφέλη στον Όμιλο και το κόστος τους μπορεί να μετρηθεί αξιόπιστα. Όταν προκύπτουν έξοδα επισκευών και συντήρησης, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Οι αποσβέσεις υπολογίζονται με τη μέθοδο της σταθερής απόσβεσης κατά τη διάρκεια της προβλεπόμενης ωφέλιμης ζωής των ενσώματων περιουσιακών στοιχείων, προκειμένου να μειωθεί το κόστος κτήσης των ενσώματων περιουσιακών στοιχείων στην τελική υπολειπόμενη αξία τους ως ακολούθως:

Γήπεδα:	Μηδενική απόσβεση
Κτίρια:	40 έως 50 έτη
Βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων:	Η χαμηλότερη μεταξύ της διάρκειας του συμβολαίου εκμίσθωσης ή της προβλεπόμενης ωφέλιμης ζωής του.
Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές:	4 έως 7 έτη
Λοιπά έπιπλα και Εξοπλισμός:	4 έως 12 έτη
Μεταφορικά Μέσα:	5 έως 7 έτη

Τα ενσώματα περιουσιακά στοιχεία αξιολογούνται περιοδικά για απομείωση, και οποιαδήποτε ζημία απομείωσης αναγνωρίζεται απευθείας στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Ειδικώς, τα ακίνητα εξετάζονται ετησίως από εξωτερικούς εκτιμητές, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν υφίσταται πιθανή απομείωση της αξίας τους.

Το κόστος κτήσης και οι συσσωρευμένες αποσβέσεις των ενσώματων περιουσιακών στοιχείων που πωλούνται ή αποσύρονται μεταφέρονται από τους αντίστοιχους λογαριασμούς τη στιγμή της πώλησης ή απόσυρσης και οποιοδήποτε κέρδος ή ζημία προκύπτει καταχωρείται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.5 Επενδύσεις σε ακίνητα

Ως επενδύσεις σε ακίνητα, καταχωρούνται τα ακίνητα που κατέχονται για αποδόσεις ενοικίων και/ή κεφαλαιουχικές ανατιμήσεις. Οι επενδύσεις σε ακίνητα αρχικά αναγνωρίζονται στο κόστος κτήσης προσαυξημένο με τα έξοδα που σχετίζονται άμεσα με την απόκτηση των περιουσιακών στοιχείων αυτών.

Μετά την αρχική αναγνώριση, οι επενδύσεις σε ακίνητα αναγνωρίζονται σε «εύλογη αξία». Η «εύλογη αξία» βασίζεται σε τιμές που ισχύουν σε μία ενεργή αγορά, αναμορφωμένες, όπου κρίνεται απαραίτητο, λόγω διαφορών στη φύση, την τοποθεσία ή την κατάσταση του εκάστοτε περιουσιακού στοιχείου. Εάν αυτές οι πληροφορίες δεν είναι διαθέσιμες, τότε ο Όμιλος εφαρμόζει εναλλακτικές μεθόδους αποτίμησης, όπως πρόσφατες τιμές σε λιγότερο ενεργές αγορές ή προεξόφληση ταμειακών ροών. Αυτές οι εκτιμήσεις επανεξετάζονται στο τέλος κάθε χρήσης από ανεξάρτητους επαγγελματίες εκτιμητές σύμφωνα με τις οδηγίες που εκδίδονται από την Επιτροπή Διεθνών Προτύπων Αποτίμησης (International Valuation Standards Committee).

Η εύλογη αξία των επενδύσεων σε ακίνητα απεικονίζει, μεταξύ άλλων, έσοδα από ενοίκια υφιστάμενων μισθώσεων και παραδοχές σχετικά με τα έσοδα από ενοίκια από μελλοντικές μισθώσεις, υπό το φως των τρεχουσών συνθηκών που ισχύουν στην αγορά.

Η εύλογη αξία επίσης αντικατοπτρίζει, σε παρόμοια βάση, οποιαδήποτε ταμειακή εκροή (συμπεριλαμβανομένων πληρωμών ενοικίων και άλλων εκροών) που θα ήταν αναμενόμενη, από κάθε ακίνητο. Ορισμένες από αυτές τις εκροές αναγνωρίζονται ως υποχρέωση, ενώ άλλες, συμπεριλαμβανομένων ενδεχομένων πληρωμών ενοικίων, δεν αναγνωρίζονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Μεταγενέστερες δαπάνες προστίθενται στη λογιστική αξία του ακινήτου μόνο όταν είναι πιθανόν ότι μελλοντικά οικονομικά οφέλη, που σχετίζονται με το εν λόγω ακίνητο, θα εισρεύσουν στον Όμιλο και ότι τα σχετικά κόστη μπορούν να μετρηθούν αξιόπιστα. Τα έξοδα επισκευών και συντηρήσεων επιβαρύνουν τα αποτελέσματα της χρήσης κατά την οποία πραγματοποιούνται.

Μεταβολές στις «εύλογες αξίες» καταχωρούνται στα αποτελέσματα χρήσης. Οι επενδύσεις σε ακίνητα παύουν να αναγνωρίζονται όταν πωλούνται ή όταν παύει οριστικά η χρήση ενός επενδυτικού ακινήτου και δεν αναμένεται οικονομικό όφελος από την πώληση του. Εάν μια επένδυση σε ακίνητο μεταβληθεί σε ιδιοχρησιμοποιούμενο πάγιο, τότε αναταξινόμείται στις ενσώματες ακινητοποιήσεις και η «εύλογη αξία» του κατά την ημερομηνία της αναταξινόμησης ορίζεται ως το κόστος κτήσης του, για λογιστικούς σκοπούς.

2.6 Άυλα περιουσιακά στοιχεία

(α) Υπεραξία

Η υπεραξία αντιπροσωπεύει το υπερβάλλον της εύλογης αξίας του συνόλου του μεταφερθέντος ανταλλάγματος κατά την ημερομηνία εξαγοράς, επί της εύλογης αξίας του μεριδίου του Ομίλου επί των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων και των ενδεχόμενων υποχρεώσεων που αποκτήθηκαν ή αναλήφθηκαν, αντίστοιχα. Η υπεραξία που προκύπτει από την εξαγορά θυγατρικών εταιρειών περιλαμβάνεται στα «άυλα περιουσιακά στοιχεία».

Η υπεραξία κατά την εξαγορά θυγατρικών δεν αποσβένεται, αλλά ελέγχεται για απομείωση σε ετήσια βάση ή συχνότερα, εφόσον υπάρχουν ενδείξεις ότι έχει προκύψει απομείωση. Ο έλεγχος απομείωσης του Ομίλου διενεργείται στο τέλος κάθε χρήσης. Ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη εξωτερική πληροφόρηση όπως δυσμενείς οικονομικές συνθήκες, συνεχή ύφεση στις χρηματοοικονομικές αγορές, αστάθεια στις αγορές και μεταβολές στα επίπεδα του κινδύνου αγοράς και του συναλλαγματικού κινδύνου, μια μη αναμενόμενη πτώση στην εμπορική αξία ενός περιουσιακού στοιχείου ή αγοραία αξία κεφαλαιοποίησης μικρότερη της λογιστικής αξίας της καθαρής θέσης, μαζί με μια επιδείνωση σε εσωτερικούς δείκτες απόδοσης, προκειμένου να εκτιμηθεί αν υπάρχει κάποια ένδειξη απομείωσης.

Η υπεραξία λογίζεται στο κόστος μείον σωρευτικές ζημιές απομείωσης. Όταν επανεξετάζεται για απομείωση, η υπεραξία που αποκτήθηκε σε μια συνένωση επιχειρήσεων κατανέμεται σε εκείνες τις μονάδες δημιουργίας ταμειακών ροών ή ομάδες μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών, οι οποίες αναμένεται να έχουν οφέλη από τις συνέργειες της συνένωσης επιχειρήσεων. Κάθε μονάδα ή ομάδα μονάδων στις οποίες έχει κατανομηθεί υπεραξία αντιπροσωπεύει το χαμηλότερο επίπεδο εντός του Ομίλου στο οποίο παρακολουθείται η υπεραξία για σκοπούς εσωτερικής διοίκησης.

Το μοντέλο ελέγχου απομείωσης που χρησιμοποιεί ο Όμιλος συγκρίνει τη λογιστική αξία μιας μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών ή ομάδας μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών με το ανακτήσιμο ποσό της. Η λογιστική αξία μιας μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών βασίζεται στα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων κάθε μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών. Το ανακτήσιμο ποσό καθορίζεται με βάση την αξία λόγω χρήσης (value-in-use) η οποία είναι η παρούσα αξία των μελλοντικών ταμειακών ροών που αναμένεται να αντληθούν από μια μονάδα δημιουργίας ταμειακών ροών ή ομάδα μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών. Οι εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές ροές προεξοφλούνται στην παρούσα αξία τους χρησιμοποιώντας ένα προεξοφλητικό επιτόκιο προ φόρων που αντιπροσωπεύει τις τρέχουσες εκτιμήσεις της αγοράς σχετικά με την διαχρονική αξία του χρήματος και τους κινδύνους που είναι συναφείς με το περιουσιακό στοιχείο ή τη μονάδα δημιουργίας ταμειακών ροών και τις χώρες όπου δραστηριοποιούνται οι μονάδες δημιουργίας ταμειακών ροών.

Μια ζημιά απομείωσης προκύπτει αν η λογιστική αξία ενός περιουσιακού στοιχείου ή μιας μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών υπερβαίνει το ανακτήσιμο ποσό του και αναγνωρίζεται αμέσως ως έξοδο στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Οι ζημιές απομείωσης δεν αντιστοιχίζονται μεταγενέστερα. Ο υπολογισμός των κερδών και των ζημιών από την πώληση μιας εταιρείας, περιλαμβάνει και τη λογιστική αξία της υπεραξίας που αντιστοιχεί στην εταιρεία που πωλείται.

(β) Λογισμικά προγράμματα

Κόστη που σχετίζονται με τη συντήρηση υφιστάμενων λογισμικών προγραμμάτων, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων όταν προκύπτουν. Κόστη πληρωτέα σε τρίτους, που σχετίζονται με την ανάπτυξη και εφαρμογή νέων λογισμικών προγραμμάτων, αναγνωρίζονται ως κεφαλαιουχικές βελτιώσεις, προστίθενται στο κόστος νέων λογισμικών προγραμμάτων, και αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο. Τα άυλα στοιχεία παρουσιάζονται στο κόστος κτήσεως μετά την αφαίρεση των συσσωρευμένων αποσβέσεων και των συσσωρευμένων ζημιών απομείωσης. Τα άυλα στοιχεία αξιολογούνται περιοδικά για απομείωση και οποιαδήποτε ζημιά απομείωσης αναγνωρίζεται απευθείας στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Οι αποσβέσεις υπολογίζονται με βάση τη μέθοδο της σταθερής απόσβεσης κατά τη διάρκεια της προβλεπόμενης ωφέλιμης ζωής τους ως ακολούθως:

Λογισμικά προγράμματα : 4-7 έτη

2.7 Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις

2.7.1 Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, καταχωρούνται, σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 39, στις ακόλουθες κατηγορίες: i) χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων ii) δάνεια και απαιτήσεις, iii) διακρατούμενα μέχρι τη λήξη τους και iv) διαθέσιμα προς πώληση. Η απόφαση για την κατηγοριοποίηση λαμβάνεται από την Διοίκηση κατά την αρχική αναγνώριση των χρηματοοικονομικών μέσων.

i) Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων

Αυτή η κατηγορία περιλαμβάνει δύο υποκατηγορίες, τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα για εμπορική εκμετάλλευση, και αυτά που προσδιορίστηκαν ως επενδύσεις σε εύλογη αξία μέσω της κατάστασης αποτελεσμάτων, κατά την αρχική αναγνώριση. Ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο καταχωρείται ως προοριζόμενο για εμπορική εκμετάλλευση όταν αποκτάται κυρίως με σκοπό βραχυπρόθεσμης πώλησης ή βραχυπρόθεσμης επαναγοράς ή όταν αποτελεί μέρος χαρτοφυλακίου εξασομικευμένων χρηματοοικονομικών μέσων που έχουν κοινή διαχείριση και για τα οποία υπάρχουν τεκμηριωμένες ενδείξεις πρόσφατου σχεδίου βραχυπρόθεσμης αποκόμισης κερδών. Επίσης σε αυτήν την κατηγορία καταχωρούνται τα παράγωγα μέσα που προορίζονται για εμπορική εκμετάλλευση, εκτός αν προσδιορίζονται και είναι αποτελεσματικά ως μέσα αντιστάθμισης.

Ο Όμιλος προσδιορίζει κατά την αρχική αναγνώρισή τους ορισμένα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, όταν οποιοδήποτε από τα παρακάτω ισχύει:

- (α) απαλείφει ή μειώνει αισθητά μία ανακολουθία στην επιμέτρηση ή την αναγνώριση, ή
- (β) χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις μοιράζονται τους ίδιους κινδύνους και οι κίνδυνοι αυτοί αντιμετωπίζονται και εκτιμώνται με βάση την εύλογη αξία, ή
- (γ) σύνθετα προϊόντα περιλαμβάνουν ενσωματωμένα παράγωγα που θα μπορούσαν να μεταβάλλουν σημαντικά τις ταμειακές ροές του κύριου συμβολαίου.

ii) Δάνεια και απαιτήσεις

Τα δάνεια και οι απαιτήσεις είναι μη παράγωγα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με πάγιες ή προσδιορισμένες πληρωμές που δεν διαπραγματεύονται σε ενεργή αγορά, εκτός εκείνων που κατά την αρχική αναγνώριση προσδιορίστηκαν από τον Όμιλο ως επενδύσεις σε εύλογη αξία μέσω της κατάστασης αποτελεσμάτων ή ως διαθέσιμα προς πώληση. Τα δάνεια και λοιπές απαιτήσεις από συνεργάτες τα οποία περιλαμβάνονται στο λογαριασμό «Λοιπές απαιτήσεις» ανήκουν επίσης σε αυτήν την κατηγορία χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και αντιμετωπίζονται με τις ίδιες λογιστικές αρχές που διέπουν τα δάνεια και απαιτήσεις όπως περιγράφονται παρακάτω.

iii) Επενδύσεις διακρατούμενες μέχρι τη λήξη τους

Οι διακρατούμενες μέχρι τη λήξη επενδύσεις, είναι μη παράγωγα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με συγκεκριμένη λήξη, με πάγιες ή προσδιορισμένες πληρωμές και για τις οποίες η Διοίκηση του Ομίλου έχει τη θετική πρόθεση και δυνατότητα να διακρατήσει μέχρι τη λήξη τους.

iv) Χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση

Διαθέσιμες προς πώληση επενδύσεις, είναι οι επενδύσεις που αποκτώνται για ακαθόριστο χρονικό διάστημα, οι οποίες μπορεί να πωληθούν, λόγω ανάγκης ρευστότητας, ή αλλαγών στα επιτόκια, στις συναλλαγματικές ισοτιμίες, ή στις τιμές των μετοχών.

2.7.2 Αναγνώριση, λογιστικός χειρισμός και υπολογισμός

Οι αγορές και πωλήσεις χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων καταχωρούνται κατά την ημερομηνία συναλλαγής, δηλαδή την ημερομηνία κατά την οποία ο Όμιλος δεσμεύεται να αγοράσει ή να πωλήσει το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο.

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που δεν παρουσιάζονται σε εύλογη αξία μέσω της κατάστασης αποτελεσμάτων αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία πλέον των εξόδων συναλλαγής. Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που παρουσιάζονται σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία τους και τα έξοδα συναλλαγής επιβαρύνουν την κατάσταση αποτελεσμάτων.

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση και τα χρηματοοικονομικά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και στις μεταγενέστερες περιόδους αποτιμώνται και παρουσιάζονται στην εύλογη αξία. Τα δάνεια και οι απαιτήσεις από πελάτες, καθώς και οι διακρατούμενες μέχρι τη λήξη επενδύσεις, παρουσιάζονται στο αναπόσβεστο

κόστος με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Κέρδη και ζημιές από μεταβολές στην εύλογη αξία της κατηγορίας «Χρηματοοικονομικά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων», περιλαμβάνονται, κατά την περίοδο που προκύπτουν, στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Κέρδη και ζημιές από μεταβολές στην εύλογη αξία διαθέσιμων προς πώληση χρηματοοικονομικών στοιχείων καταχωρούνται απευθείας στα ίδια κεφάλαια, μέχρι το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο να αποαναγνωριστεί ή να υποστεί απομείωση, οπότε, το συσσωρευμένο κέρδος ή η ζημιά που αναγνωρίστηκαν προηγουμένως στα ίδια κεφάλαια, μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Ο λογιστικός χειρισμός των εσόδων από τόκους και των εσόδων από μερίσματα από τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία περιγράφεται στην σημείωση 2.22.

2.7.3 Αποαναγνώριση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

Ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο αποαναγνωρίζεται όταν οι συμβατικές ταμειακές ροές του στοιχείου λήγουν ή ο Όμιλος μεταφέρει τα δικαιώματά του να εισπράξει αυτές τις ροές με μια άμεση πώληση με την οποία ουσιαστικά όλοι οι κίνδυνοι και τα οφέλη της κυριότητας του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου έχουν μεταφερθεί. Η τροποποίηση των συμβατικών ταμειακών όρων των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, η οποία δεν οδηγεί ουσιαστικά σε διαφορετικά χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, δεν θα έχει ως αποτέλεσμα την αποαναγνώριση των στοιχείων αυτών.

2.7.4 Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

Αυτή η κατηγορία περιλαμβάνει δύο υποκατηγορίες, τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις προοριζόμενες για εμπορική εκμετάλλευση, και αυτές που προσδιορίστηκαν ως υποχρεώσεις σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, κατά την αρχική αναγνώριση. Οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις του Ομίλου περιλαμβάνουν τα επενδυτικά συμβόλαια (Unit Linked προϊόντα) και τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα. Οι λογιστικές αρχές των ανωτέρω χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων περιγράφονται στις σημειώσεις 2.14 (γ) και 2.10, αντίστοιχα.

2.8 Επιμέτρηση της εύλογης αξίας χρηματοοικονομικών μέσων

Εύλογη αξία είναι η τιμή που θα λαμβανόταν κατά την πώληση ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή κατά τη μεταβίβαση μιας υποχρέωσης, σε μια κανονική συναλλαγή μεταξύ συμμετεχόντων, στην κύρια, ή, ελλείψει αυτής, στην πλέον συμφέρουσα αγορά όπου ο Όμιλος έχει πρόσβαση, κατά την ημερομηνία επιμέτρησης. Η εύλογη αξία μιας υποχρέωσης αντανάκλα τον κίνδυνο μη εκπλήρωσης υποχρεώσεων.

Ο Όμιλος επιμετράει την εύλογη αξία ενός χρηματοοικονομικού μέσου, χρησιμοποιώντας την επίσημη χρηματιστηριακή τιμή σε μία ενεργό αγορά για το χρηματοοικονομικό αυτό μέσο, όταν αυτή είναι διαθέσιμη. Μία αγορά θεωρείται ενεργός εάν οι συναλλαγές για το περιουσιακό στοιχείο ή την υποχρέωση λαμβάνουν χώρα με επαρκή συχνότητα και όγκο ώστε να παρέχονται συνεχώς πληροφορίες τιμολόγησης. Όταν δεν υπάρχει διαθέσιμη επίσημη χρηματιστηριακή τιμή, σε μία ενεργό αγορά, τότε ο Όμιλος χρησιμοποιεί τεχνικές αποτίμησης που μεγιστοποιούν την χρήση συναφών παρατηρήσιμων δεδομένων και ελαχιστοποιούν τη χρήση μη παρατηρήσιμων δεδομένων. Η επιλεγμένη τεχνική αποτίμησης περιλαμβάνει όλους τους παράγοντες που οι συμμετέχοντες στην αγορά θα λάμβαναν υπόψη για την τιμολόγηση μία συναλλαγής.

Ο Όμιλος έχει επιλέξει να χρησιμοποιεί μέσες τιμές αγοράς ως ένα πρακτικό μέσο επιμέτρησης της εύλογης αξίας εντός του περιθωρίου ζήτησης-προσφοράς.

Η βέλτιστη απόδειξη της εύλογης αξίας ενός χρηματοοικονομικού μέσου κατά την αρχική αναγνώριση είναι συνήθως η τιμή συναλλαγής ήτοι η εύλογη αξία του δοθέντος ή ληφθέντος ανταλλάγματος, εκτός εάν ο Όμιλος θεωρεί ότι η εύλογη αξία, κατά την αρχική αναγνώριση αποδεικνύεται από επίσημη χρηματιστηριακή τιμή σε ενεργό αγορά για πανομοιότυπο χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση ή βάσει μιας τεχνικής αποτίμησης που χρησιμοποιεί μόνο δεδομένα από παρατηρήσιμες αγορές.

Όλα τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις, των οποίων η εύλογη αξία επιμετράται ή γνωστοποιείται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, κατηγοριοποιούνται εντός της ιεραρχίας εύλογης αξίας, με βάση το κατώτερο επίπεδο δεδομένων που είναι σημαντικά για την συνολική επίτευξη της επιμέτρησης (βλέπε σημείωση 4.6).

2.9 Απομείωση χρηματοοικονομικών και μη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

2.9.1 Απομείωση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

Ο Όμιλος, σε κάθε ημερομηνία σύνταξης χρηματοοικονομικών καταστάσεων, εξετάζει κατά πόσο υπάρχει αντικειμενική ένδειξη ότι ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή μια ομάδα χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, που δεν επιμετρούνται με την μέθοδο της εύλογης αξίας, έχουν υποστεί απομείωση. Ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή ομάδα χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων υπόκεινται σε απομείωση όταν υπάρχει αντικειμενική ένδειξη απομείωσης, ως αποτέλεσμα ενός ή περισσότερων γεγονότων που συνέβησαν μετά την αρχική αναγνώριση του περιουσιακού στοιχείου («ζημιογόνο γεγονός»), και το ζημιογόνο γεγονός (ή γεγονότα) έχει επίδραση στις αναμενόμενες μελλοντικές ταμειακές ροές του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή ομάδας χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, και μπορεί να υπολογιστεί αξιόπιστα.

Αντικειμενικές ενδείξεις απομείωσης της αξίας των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων θεωρούνται από τον Όμιλο τα εξής:

- Σημαντική οικονομική δυσχέρεια του εκδότη ή οφειλέτη
- Αθέτηση ενός συμβολαίου, όπως ανεξόφλητα υπόλοιπα ή υπερημερία τόκων ή αρχικών πληρωμών
- Ο δανειολήπτης δύναται να προχωρήσει σε πτώχευση ή άλλη οικονομική αναδιοργάνωση
- Η μη ύπαρξη ενεργής αγοράς για το συγκεκριμένο περιουσιακό στοιχείο εξαιτίας οικονομικών δυσκολιών.
- Εμφανή στοιχεία που υποδεικνύουν ότι υπάρχει μία αξιολογή μείωση στις υπολογισμένες ταμειακές ροές από ένα χαρτοφυλάκιο χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων καθώς η αρχική αναγνώριση αυτών των στοιχείων, παρά το γεγονός ότι η μείωση δεν μπορεί να προσδιοριστεί σε ξεχωριστά οικονομικά στοιχεία του χαρτοφυλακίου, περιλαμβάνει:
 - αρνητικές αλλαγές στην κατάσταση εξόφλησης των δανειοληπτών σε ένα χαρτοφυλάκιο, και
 - εθνικές ή τοπικές οικονομικές συνθήκες που συσχετίζονται με αδυναμία εξόφλησης των στοιχείων ενός χαρτοφυλακίου.
- σημαντική υποβάθμιση του εσωτερικού ή εξωτερικού βαθμού φερεγγυότητας των χρηματοοικονομικών μέσων του πιστούχου όταν εξετάζονται με άλλες πληροφορίες.

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα στην αναπόσβεστη αξία κτήσης

Αξιολόγηση απομείωσης

Ο Όμιλος αρχικά αξιολογεί κατά πόσο υπάρχει αντικειμενική ένδειξη απομείωσης ξεχωριστά στα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που είναι από μόνα τους σημαντικά. Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που δεν είναι από μόνα τους σημαντικά, αξιολογούνται είτε ξεχωριστά είτε ομαδικά. Αν ο Όμιλος αποφασίσει ότι δεν υπάρχει αντικειμενική ένδειξη απομείωσης για κάποιο χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο που αξιολογήθηκε ξεχωριστά, είτε είναι σημαντικό είτε όχι, το συμπεριλαμβάνει σε ομάδα χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου, και τα αξιολογεί ομαδικά για απομείωση. Περιουσιακά στοιχεία που αξιολογούνται για απομείωση ξεχωριστά και για τα οποία υπάρχει και συνεχίζει να αναγνωρίζεται ζημία απομείωσης, δεν συμπεριλαμβάνονται στην ομαδική αξιολόγηση για απομείωση.

Επιμέτρηση απομείωσης

Αν υπάρχει αντικειμενική ένδειξη απομείωσης των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που παρουσιάζονται στην αναπόσβεστη αξία κτήσης τους, το ποσό της ζημίας απομείωσης υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας του περιουσιακού στοιχείου και της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών (εξαιρουμένων των μελλοντικών ζημιών από πιστωτικούς κινδύνους που δεν έχουν πραγματοποιηθεί) προεξοφλημένων με το αρχικό πραγματικό επιτόκιο του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου. Το τρέχον ποσό του περιουσιακού στοιχείου μειώνεται και το ποσό της ζημίας αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Αν ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο, φέρει κυμαινόμενο επιτόκιο, το προεξοφλητικό επιτόκιο για τον υπολογισμό της ζημίας απομείωσης, είναι το τρέχον πραγματικό επιτόκιο που καθορίζεται στο συμβόλαιο. Στην πράξη, ο Όμιλος μπορεί να υπολογίζει την απομείωση βάσει της εύλογης αξίας του μέσου χρησιμοποιώντας τις τρέχουσες τιμές αγοράς.

Για σκοπούς ομαδικής αξιολόγησης για απομείωση, τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ομαδοποιούνται βάσει παρόμοιων χαρακτηριστικών πιστωτικού κινδύνου (δηλαδή βάσει της μεθόδου αξιολόγησης του Ομίλου, που λαμβάνει υπόψη τον τύπο του στοιχείου ενεργητικού, τον επιχειρηματικό τομέα, τη γεωγραφική θέση, τον τύπο της

εξασφάλισης, προηγούμενο καθεστώς αποπληρωμής, και τους σχετικούς παράγοντες). Αυτά τα χαρακτηριστικά σχετίζονται με τον υπολογισμό μελλοντικών ταμειακών ροών για ομάδες τέτοιων περιουσιακών στοιχείων, αφού υποδεικνύουν την ικανότητα του χρεώστη να πληρώσει όλα τα ποσά που οφείλονται βάσει των όρων του συμβολαίου των περιουσιακών στοιχείων που αξιολογούνται.

Αντιλογισμός απομείωσης

Αν σε μεταγενέστερη περίοδο, το ποσό της απομείωσης μειωθεί και η μείωση μπορεί αντικειμενικά να συσχετισθεί με περιστατικό που πραγματοποιήθηκε μετά την αναγνώριση της απομείωσης (όπως βελτίωσης στο βαθμό φερεγγυότητας του χρεώστη), η προηγούμενως αναγνωρισθείσα ζημία απομείωσης αντιλογίζεται. Το ποσό που αντιλογίστηκε αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση

Στον υπολογισμό απομείωσης των επενδύσεων σε μετοχικούς και χρεωστικούς τίτλους που έχουν αναγνωρισθεί ως διαθέσιμα προς πώληση, λαμβάνεται υπόψη τυχόν σημαντική και παρατεταμένη μείωση της εύλογης αξίας του τίτλου κάτω από το κόστος του. Όπου υπάρχει τέτοια ένδειξη για διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, η συσσωρευμένη ζημία – που υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ του κόστους αγοράς και της τρέχουσας εύλογης αξίας, μείον τις ζημιές απομείωσης του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου που αναγνωρίστηκαν προηγούμενως στην κατάσταση αποτελεσμάτων – μεταφέρεται από τα ίδια κεφάλαια στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Ζημιές απομείωσης σε μετοχικούς τίτλους που αναγνωρίστηκαν στην κατάσταση αποτελεσμάτων, δεν αντιλογίζονται μέσω της κατάστασης αποτελεσμάτων. Αν σε μεταγενέστερη περίοδο, η εύλογη αξία ενός χρεωστικού τίτλου που αναγνωρίστηκε ως διαθέσιμος προς πώληση αυξηθεί, και η αύξηση αυτή μπορεί αντικειμενικά να συσχετισθεί με περιστατικό που πραγματοποιήθηκε μετά την αναγνώριση της ζημιάς απομείωσης στην κατάσταση αποτελεσμάτων, η ζημία απομείωσης αντιλογίζεται μέσω της κατάστασης αποτελεσμάτων.

2.9.2 Απομείωση μη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

Στοιχεία τα οποία έχουν ωφέλιμη ζωή αορίστου διάρκειας δεν αποτελούν αντικείμενο απόσβεσης και εξετάζονται σε ετήσια βάση για απομείωση. Τα περιουσιακά στοιχεία που αποσβένονται επανεξετάζονται για απομείωση οποτεδήποτε γεγονότα ή μεταβολές σε συνθήκες υποδεικνύουν ότι η λογιστική τους αξία ενδέχεται να μην είναι ανακτήσιμη. Μια ζημία απομείωσης αναγνωρίζεται για το ποσό κατά το οποίο η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου υπερβαίνει την ανακτήσιμη αξία του. Η ανακτήσιμη αξία είναι η υψηλότερη μεταξύ της εύλογης αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου μείον το κόστος πώλησης και της αξίας χρήσης του. Για σκοπούς εκτίμησης της απομείωσης, τα περιουσιακά στοιχεία ομαδοποιούνται στα χαμηλότερα επίπεδα όπου μπορούν να προσδιοριστούν ξεχωριστές ταμειακές ροές (μονάδες δημιουργίας ταμειακών ροών).

2.10 Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα

Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα, περιλαμβάνουν κυρίως συμβάσεις ξένου συναλλάγματος (foreign exchange contracts), προθεσμιακές νομισματικές συμβάσεις (forward currency agreements) και συμβόλαια δικαιωμάτων προαίρεσης επιτοκίων - που πωλήθηκαν και αγοράστηκαν (interest rate options - written and purchased), ανταλλαγές συναλλάγματος και επιτοκίων (currency and interest rate swaps), και άλλα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα. Τα παράγωγα, αναγνωρίζονται αρχικά στον ισολογισμό στην εύλογη αξία κατά την ημερομηνία σύναψης του συμβολαίου, και ακολούθως επαναποτιμώνται στην εύλογη αξία τους. Ως εύλογη αξία θεωρείται η αγοραία αξία τους, λαμβάνοντας υπόψη πρόσφατες συναλλαγές στην αγορά, ενώ στις περιπτώσεις όπου δεν υπάρχει αγοραία αξία, η εύλογη αξία υπολογίζεται βάσει μοντέλων προεξοφλημένων ταμειακών ροών (discounted cash flow models) και αποτίμησης δικαιωμάτων προαίρεσης (options pricing models). Όταν η εύλογη αξία είναι θετική, τα παράγωγα περιλαμβάνονται στο ενεργητικό, ενώ όταν η εύλογη αξία είναι αρνητική περιλαμβάνονται στις υποχρεώσεις. Οι αρχές επιμέτρησης της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων, συμπεριλαμβανομένων των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων, περιγράφονται στις σημειώσεις 2.8. και 4.6.

Κάποια παράγωγα που είναι ενσωματωμένα σε άλλα χρηματοοικονομικά μέσα, αναγνωρίζονται ως ξεχωριστά παράγωγα όταν οι κίνδυνοι και τα χαρακτηριστικά τους δεν είναι στενά συνδεδεμένα με αυτά του κύριου συμβολαίου, και το κύριο συμβόλαιο δε λογίζεται στην εύλογη αξία μέσω της κατάστασης αποτελεσμάτων. Τα ενσωματωμένα αυτά παράγωγα, παρουσιάζονται στην εύλογη αξία, και οι μεταβολές στην εύλογη αξία αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Ο Όμιλος δεν κατείχε ενσωματωμένα παράγωγα σε άλλα χρηματοοικονομικά μέσα στις χρήσεις 2017 και 2016.

Η μέθοδος αναγνώρισης κέρδους ή ζημίας από μεταβολές στην εύλογη αξία, εξαρτάται από το αν το παράγωγο καταχωρείται και πληροί τις προϋποθέσεις ώστε να χαρακτηριστεί ως μέσο αντιστάθμισης. Εφόσον καταχωρείται ως μέσο αντιστάθμισης, η μέθοδος αναγνώρισης καθορίζεται ανάλογα με τη φύση του στοιχείου που αντισταθμίζεται από το παράγωγο αυτό.

Ο Όμιλος καταχωρεί ορισμένα παράγωγα ως:

- 1) μέσα αντιστάθμισης του κινδύνου των μεταβολών εύλογης αξίας αναγνωρισθέντων περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων ή μη αναγνωρισθέντων δεσμεύσεων (μέσο αντιστάθμισης εύλογης αξίας),
- 2) μέσα αντιστάθμισης του κινδύνου μεταβολής των ταμειακών ροών από αναγνωρισθέντα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις ή από πολύ πιθανές προβλεπόμενες συναλλαγές (μέσο αντιστάθμισης ταμειακών ροών)

Ο Όμιλος, κατά τη σύναψη της συναλλαγής, στοιχειοθετεί τη σχέση μεταξύ των μέσων αντιστάθμισης και των στοιχείων που αντισταθμίζονται, καθώς και το σκοπό και τη στρατηγική διαχείρισης κινδύνου που εξυπηρετείται μέσω της σύναψης διαφόρων συναλλαγών αντιστάθμισης. Επίσης, στοιχειοθετεί την εκτίμησή του, κατά τη σύναψη της αντιστάθμισης και σε συνεχή βάση, για την αποτελεσματικότητα των παραγώγων - που χρησιμοποιούνται σε συναλλαγές αντιστάθμισης - στο να συμψηφίζουν μεταβολές στις εύλογες αξίες ή στις ταμειακές ροές των στοιχείων που αντισταθμίζουν.

i) Αντιστάθμιση εύλογης αξίας

Μεταβολές στην εύλογη αξία παραγώγων που προσδιορίζονται ως μέσα αντιστάθμισης εύλογης αξίας, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων όπως και οι μεταβολές της εύλογης αξίας των στοιχείων που αντισταθμίζονται, οι οποίες οφείλονται στον κίνδυνο που αντισταθμίζεται. Αν η αντιστάθμιση παύσει να πληροί τα κριτήρια της αντισταθμιστικής λογιστικής, το ποσό της αναπροσαρμογής της λογιστικής αξίας ενός αντισταθμισμένου στοιχείου για το οποίο χρησιμοποιείται η μέθοδος του πραγματικού επιτοκίου, αποσβένεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια της περιόδου μέχρι τη λήξη του.

ii) Αντιστάθμιση ταμειακών ροών

Η αποτελεσματική αναλογία της μεταβολής της εύλογης αξίας των παραγώγων που προσδιορίζονται και πληρούν τις προϋποθέσεις ώστε να χαρακτηριστούν ως μέσα αντιστάθμισης ταμειακών ροών, αναγνωρίζεται στα λοιπά εισοδήματα απευθείας στα ίδια κεφάλαια. Το κέρδος ή η ζημία της μη αποτελεσματικής αναλογίας, αναγνωρίζεται απευθείας στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Ποσά που έχουν συσσωρευθεί στα ίδια κεφάλαια, μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων τις περιόδους κατά τις οποίες το αντισταθμισμένο στοιχείο επιδρά στο κέρδος ή τη ζημία (π.χ. όταν πραγματοποιείται η προβλεπόμενη πώληση του στοιχείου που αντισταθμίζεται). Όταν ένα μέσο αντιστάθμισης λήγει ή πωλείται, ή όταν η αντιστάθμιση δεν πληροί πλέον τα κριτήρια για αντισταθμιστική λογιστική, τα συσσωρευμένα κέρδη ή ζημιές που υπάρχουν στα ίδια κεφάλαια κατά τη στιγμή εκείνη παραμένουν στα ίδια κεφάλαια και όταν η προβλεπόμενη συναλλαγή αναγνωριστεί, τότε αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Όταν μια προβλεπόμενη συναλλαγή δεν αναμένεται πλέον να πραγματοποιηθεί, το συσσωρευμένο κέρδος ή ζημία που είχε καταχωρηθεί στα ίδια κεφάλαια, μεταφέρεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

iii) Παράγωγα που δεν πληρούν τα κριτήρια για λογιστική αντιστάθμιση

Ορισμένα παράγωγα δεν πληρούν τα κριτήρια για αντισταθμιστική λογιστική για σκοπούς Δ.Π.Χ.Α., και οι μεταβολές στην εύλογη αξία τους αναγνωρίζονται απευθείας στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.11 Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών μέσων

Τα Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις συμψηφίζονται και το καθαρό ποσό παρουσιάζεται στον ισολογισμό, όταν και μόνον όταν, ο Όμιλος έχει επί του παρόντος νομικά ισχυρό δικαίωμα συμψηφισμού των αναγνωρισμένων ποσών, και παράλληλα προτίθεται είτε να προβεί σε διακανονισμό του καθαρού υπολοίπου, είτε να εισπράξει το ποσό της απαίτησης του περιουσιακού στοιχείου εξοφλώντας ταυτόχρονα την υποχρέωση.

2.12 Τρέχουσα και αναβαλλόμενη φορολογία

(i) Τρέχουσα φορολογία

Ο φόρος εισοδήματος επί των κερδών υπολογίζεται με βάση την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία και αναγνωρίζεται ως έξοδο την περίοδο κατά την οποία προκύπτουν τα κέρδη.

(ii) Αναβαλλόμενη φορολογία

Ο αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος αναγνωρίζεται, χρησιμοποιώντας την μέθοδο της υποχρέωσης, στις προσωρινές διαφορές που προκύπτουν μεταξύ της φορολογικής βάσης των απαιτήσεων και υποχρεώσεων και της λογιστικής αξίας τους στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις επιμετρώνται χρησιμοποιώντας τους φορολογικούς συντελεστές που αναμένεται να εφαρμοστούν στην περίοδο κατά την οποία θα τακτοποιηθεί η απαίτηση ή υποχρέωση, λαμβάνοντας υπόψη τους φορολογικούς συντελεστές (και φορολογικούς νόμους) που έχουν θεσπιστεί ή ουσιαστικά θεσπιστεί, μέχρι την ημερομηνία του ισολογισμού. Οι κυριότερες προσωρινές διαφορές προκύπτουν από την απομείωση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, από τις αποσβέσεις των ενσώματων και άυλων περιουσιακών στοιχείων, από υποχρεώσεις παροχών στο προσωπικό λόγω εξόδου από την υπηρεσία, και από την αποτίμηση ορισμένων χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων, συμπεριλαμβανομένων των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις αναγνωρίζονται στην έκταση που είναι πιθανόν ότι θα υπάρχουν μελλοντικά φορολογητέα κέρδη, έναντι των οποίων οι προσωρινές διαφορές μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Το λογιστικό υπόλοιπο των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων εξετάζεται σε κάθε ημερομηνία αναφοράς και μειώνεται στον βαθμό που δεν είναι πλέον πιθανό ότι επαρκή φορολογητέα κέρδη θα είναι διαθέσιμα ώστε να επιτρέψουν την ανάκτηση ολόκληρης ή μέρους της απαίτησης. Κάθε τέτοια μείωση αντιλογίζεται στο βαθμό που καθίσταται πιθανό ότι επαρκή φορολογητέα κέρδη θα είναι διαθέσιμα.

Ο αναβαλλόμενος φόρος, που σχετίζεται με τη μεταβολή στην εύλογη αξία των διαθεσίμων προς πώληση επενδύσεων που αναγνωρίζονται στην κατάσταση μεταβολής ιδίων κεφαλαίων, αναγνωρίζεται επίσης στην κατάσταση συνολικών εισοδημάτων και μεταφέρεται μεταγενέστερα στην κατάσταση αποτελεσμάτων μαζί με το αναβαλλόμενο κέρδος ή ζημία.

Η Διοίκηση σε τακτά χρονικά διαστήματα αξιολογεί την θέση της σε θέματα που σχετίζονται με τις φορολογικές αρχές και σχηματίζει προβλέψεις όπου απαιτείται για τα ποσά που αναμένονται να πληρωθούν στις φορολογικές αρχές.

2.13 Παροχές στο προσωπικό

i) Προγράμματα παροχών κατά την έξοδο από την υπηρεσία καθορισμένων εισφορών

Ο Όμιλος παρέχει ορισμένα προγράμματα παροχών κατά την έξοδο από την υπηρεσία καθορισμένων εισφορών. Οι ετήσιες εισφορές που καταβάλλει ο Όμιλος επενδύονται και τοποθετούνται σε ειδικές κατηγορίες προϊόντων. Οι υπάλληλοι, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις του προγράμματος, συμμετέχουν στην απόδοση των ανωτέρω επενδύσεων. Οι εισφορές του Ομίλου καταχωρούνται ως έξοδο στην χρήση κατά την οποία καταβάλλονται.

ii) Προγράμματα παροχών κατά την έξοδο από την υπηρεσία καθορισμένων παροχών

Σύμφωνα με την ισχύουσα εργατική νομοθεσία, όταν οι υπάλληλοι παραμένουν στην υπηρεσία μέχρι την συνήθη ηλικία συνταξιοδότησης, δικαιούνται εφάπαξ αποζημίωση η οποία υπολογίζεται με βάση τα χρόνια υπηρεσίας τους και τις απολαβές τους κατά την ημερομηνία συνταξιοδότησης. Ο Όμιλος σχηματίζει πρόβλεψη βάσει αναλογιστικής μελέτης για την αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της προβλεπόμενης πιστωτικής μονάδας. Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή, το κόστος για αποζημιώσεις εξόδου αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια των χρόνων υπηρεσίας των υπαλλήλων, σύμφωνα με αναλογιστικές αποτιμήσεις που πραγματοποιούνται κάθε χρόνο.

Η υποχρέωση της αποζημίωσης αποχώρησης υπολογίζεται ως η παρούσα αξία των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών εκροών, χρησιμοποιώντας τα επιτόκια Ευρωπαϊκών εταιρικών ομολόγων υψηλής πιστωτικής διαβάθμισης, με όρους λήξης που προσεγγίζουν τους όρους της σχετικής υποχρέωσης (βλέπε σημείωση 23).

Τα αναλογιστικά κέρδη ή ζημιές που προκύπτουν από τον υπολογισμό της αποζημίωσης αποχώρησης του προσωπικού αναγνωρίζονται στα Λοιπά Εισοδήματα χωρίς τη δυνατότητα αναταξινόμησης μελλοντικά στα αποτελέσματα. Το κόστος παρελθούσας προϋπηρεσίας και το έξοδο τόκου αναγνωρίζονται απευθείας στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Οι καταβλητέες αποζημιώσεις μετά την πάροδο των 12 μηνών από την ημερομηνία του ισολογισμού, προεξοφλούνται στην παρούσα αξία τους.

iii) Παροχές τερματισμού της απασχόλησης

Παροχές τερματισμού της απασχόλησης πληρώνονται όταν οι εργαζόμενοι αποχωρούν πριν την ημερομηνία συνταξιοδότησεως, ή οποτεδήποτε ένας εργαζόμενος αποδεχτεί εθελοντικά να αποχωρήσει σε αντάλλαγμα για τον οικειοθελή τερματισμό της απασχόλησής του. Ο Όμιλος καταχωρεί αυτές τις παροχές όταν δεσμεύεται, είτε όταν τερματίζει την απασχόληση των υπαλλήλων που ήδη υπάρχουν στον Όμιλο σύμφωνα με ένα λεπτομερές πρόγραμμα για το οποίο δεν υπάρχει πιθανότητα απόσυρσης, είτε όταν προσφέρει αυτές τις παροχές ως κίνητρο για εθελουσία αποχώρηση. Οι καταβλητέες αποζημιώσεις μετά την πάροδο των 12 μηνών από την ημερομηνία του ισολογισμού, προεξοφλούνται στην παρούσα αξία τους.

iv) Παροχές για συμμετοχή στα κέρδη και επιδόματα

Η Διοίκηση περιοδικά και κατά βούληση ανταμείβει με μετρητά (bonus), υπαλλήλους με υψηλή απόδοση. Παροχές σε μετρητά (bonus) οι οποίες απαιτούν έγκριση μόνο από την διοίκηση, αναγνωρίζονται ως δεδουλευμένα έξοδα προσωπικού. Η διανομή κερδών στους υπαλλήλους, για την οποία απαιτείται έγκριση από την Γενική Συνέλευση, αναγνωρίζεται ως έξοδο προσωπικού στη χρήση που εγκρίνεται από τους μετόχους του Ομίλου.

2.14 Ασφαλιστήρια και επενδυτικά συμβόλαια

Ο Όμιλος διέπεται από τις διατάξεις του Ν.2190/1920 "περί ανωνύμων εταιριών", από τις διατάξεις του Ν. 4364/2016 με τον οποίο ενσωματώθηκε στην Ελληνική νομοθεσία η Ευρωπαϊκή Οδηγία για το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο «Φερεγγυότητα II».

Ο Όμιλος υιοθέτησε το ΔΠΧΑ 4 από 1 Ιανουαρίου 2005 με αναδρομική εφαρμογή από 1 Ιανουαρίου 2004, οπότε και έγινε η ταξινόμηση των συμβολαίων σε ασφαλιστήρια και σε επενδυτικά συμβόλαια και η αξιολόγηση της επάρκειας των ασφαλιστικών προβλέψεων.

Ταξινόμηση συμβολαίων

Ο Όμιλος εκδίδει προϊόντα τα οποία φέρουν ασφαλιστικό ή χρηματοοικονομικό κίνδυνο ή και τα δύο. Ασφαλιστήρια συμβόλαια είναι εκείνα τα συμβόλαια με τα οποία μεταφέρεται σημαντικός ασφαλιστικός κίνδυνος από τον ασφαλιζόμενο στην ασφαλιστική εταιρεία και όπου η ασφαλιστική εταιρεία αποδέχεται να αποζημιώσει τον ασφαλιζόμενο σε περίπτωση επέλευσης καθορισμένου αβέβαιου μελλοντικού συμβάντος. Ο ασφαλιστικός κίνδυνος είναι σημαντικός όταν και μόνον όταν ένα ασφαλιζόμενο συμβάν θα μπορούσε να αναγκάσει την ασφαλιστική εταιρεία να καταβάλει σημαντικές επιπλέον παροχές. Οι επιπλέον παροχές αναφέρονται σε ποσά που υπερβαίνουν εκείνα που θα ήταν καταβλητέα αν ο ασφαλισμένος κίνδυνος δεν είχε επέλθει.

Ένα συμβόλαιο που εκθέτει την ασφαλιστική εταιρεία σε χρηματοοικονομικό κίνδυνο χωρίς σημαντικό ασφαλιστικό κίνδυνο, δεν είναι ασφαλιστήριο συμβόλαιο. Κάποια συμβόλαια εκθέτουν τον Όμιλο σε χρηματοοικονομικό κίνδυνο επιπροσθέτως του σημαντικού ασφαλιστικού κινδύνου.

Υπάρχουν ασφαλιστικά προϊόντα μακροχρόνιας διάρκειας που περιέχουν χαρακτηριστικά προαιρετικής συμμετοχής στα κέρδη. Αυτά τα προϊόντα δίνουν το δικαίωμα στον κάτοχο να λαμβάνει πρόσθετα οφέλη πέραν αυτών που εγγυάται το συμβόλαιο, το ύψος των οποίων έγκειται στην διακριτική ευχέρεια του Ομίλου σε συνδυασμό με τους όρους κάθε συμβολαίου και με την απόδοση των επενδύσεων του Ομίλου που αντιστοιχούν στις ασφαλιστικές προβλέψεις ζωής.

Επενδυτικά προϊόντα είναι αυτά που φέρουν χρηματοοικονομικό κίνδυνο με μη σημαντικό ασφαλιστικό κίνδυνο.

Ο Όμιλος εφαρμόζοντας τις διατάξεις του ΔΠΧΑ 4 διενήργησε διαχωρισμό των συμβολαίων της σε ασφαλιστήρια συμβόλαια και σε επενδυτικά συμβόλαια.

Για τον Όμιλο σημαντικός ασφαλιστικός κίνδυνος είναι εκείνος που το καταβληθέν ποσό σε περίπτωση επέλευσης καθορισμένου αβέβαιου μελλοντικού γεγονότος υπερβαίνει το 10,0% των καταβαλλόμενων ασφαλίσεων.

(α) Ασφαλιστήρια συμβόλαια Ασφαλίσεων Ζωής

Είναι τα συμβόλαια με τα οποία ο Όμιλος ασφαλίζει κινδύνους που σχετίζονται με την ανθρώπινη ζωή. Σε αυτά εντάσσονται καλύψεις θανάτου, επιβίωσης, ισοβίων παροχών, συντάξεων, ανικανότητας, ατυχημάτων, προγραμμάτων ασθένειας τόσο σε ατομική όσο και σε ομαδική βάση. Τα ασφάλιστρα περιοδικών καταβολών αναγνωρίζονται ως έσοδο (δεδουλευμένα ασφάλιστρα) αναλογικά της περιόδου ασφάλισης και εμφανίζονται πριν την αφαίρεση της προμήθειας, ενώ οι παροχές, όταν προκύπτουν, καταχωρούνται ως έξοδο. Σε περίπτωση εφάπαξ

καταβολής ασφαλιστρών τα ασφάλιστρα αυτά αναγνωρίζονται ως έσοδο κατά τη καταβολή τους πριν την αφαίρεση της προμήθειας.

Τα ασφαλιστήρια συμβόλαια ζωής ταξινομούνται στις κάτωθι κατηγορίες :

(i) Ασφαλιστήρια συμβόλαια ζωής μακράς διάρκειας με ή χωρίς χαρακτηριστικά προαιρετικής συμμετοχής στα κέρδη

Τα συμβόλαια αυτού του τύπου είναι μακροχρόνιας διάρκειας με καλύψεις συνταξιοδότησης, επιβίωσης, μικτές ή ισόβιες, πρόσκαιρης κάλυψης θανάτου ή Unit Linked. Σε αυτά τα συμβόλαια περιλαμβάνονται και οι καλύψεις ατυχήματος, ανικανότητας, ασθενείας που παρέχονται ως συμπληρωματικές των βασικών καλύψεων ζωής. Τα ασφάλιστρα αναγνωρίζονται ως έσοδο όταν καθίστανται πληρωτέα από τον κάτοχο του συμβολαίου. Τα ασφάλιστρα εμφανίζονται πριν την αφαίρεση των προμηθειών. Οι αποζημιώσεις καταχωρούνται ως έξοδα όταν προκύπτουν. Όταν οι παροχές είναι προκαθορισμένες και εγγυημένες, η υποχρέωση, λόγω των συμβατικών παροχών, δημιουργείται για κινδύνους των οποίων τα ασφάλιστρα έχουν καταχωρηθεί ως έσοδο.

Για τις βασικές ασφαλίσεις ζωής η υποχρέωση καθορίζεται ως η αναμενόμενη αναλογιστική παρούσα αξία των παροχών, μείον την αναμενόμενη αναλογιστική παρούσα αξία των ασφαλιστρών που απαιτούνται για τις παροχές αυτές, με βάση τις παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν κατά την τιμολόγηση. Οι παραδοχές αυτές αφορούν την θνησιμότητα και την απόδοση των επενδύσεων. Η υποχρέωση περιλαμβάνει και τη πρόβλεψη για τη συμμετοχή στην υπεραπόδοση των μαθηματικών αποθεμάτων. Στα συμβόλαια μακροχρόνιας διάρκειας ενιαίου ασφαλιστρου σχηματίζεται επιπλέον πρόβλεψη για τα μελλοντικά έξοδα διαχείρισης των συμβολαίων αυτών.

Για τις συμπληρωματικές καλύψεις ασφαλίσεων ζωής η υποχρέωση αφορά προβλέψεις για μη δεδουλευμένα ασφάλιστρα.

Οι υποχρεώσεις υπολογίζονται κάθε φορά που συντάσσονται οι Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις, βάσει των παραδοχών κάθε συμβολαίου που χρησιμοποιήθηκαν κατά την τιμολόγηση του. Στην περίπτωση των καλύψεων Unit Linked, όπου οι παροχές δεν είναι εγγυημένες η εύλογη αξία της υποχρέωσης προσδιορίζεται από την τρέχουσα τιμή μονάδας που απεικονίζει την εύλογη ανά μονάδα αξία του περιουσιακού στοιχείου που συνδέεται με την υποχρέωση, πολλαπλασιασμένη με τον σύνολο των μονάδων που αποδίδονται στον κάτοχο του συμβολαίου κατά την ημερομηνία σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Σε αυτή την κατηγορία ανήκουν επίσης τα συμβόλαια λογαριασμών διαχείρισης κεφαλαίου (Deposit Administration Funds). Τα συμβόλαια λογαριασμών διαχείρισης κεφαλαίου είναι ομαδική ασφάλιση με την οποία συμφωνείται επενδυτική διαχειριστική ασφάλιση (λογαριασμός διαχείρισης κεφαλαίου) χωρίς οι ασφαλισμένοι να φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο, αλλά με ένα ελάχιστο εγγυημένο επιτόκιο ορισμένο για κάθε συμβόλαιο. Η παροχή του ασφαλιστή καταβάλλεται είτε με την, για οποιαδήποτε λόγο, αποχώρηση του ασφαλισμένου-μέλους της ομάδας από την εργασία του, σύμφωνα με τους όρους του κάθε συμβολαίου, είτε με την συμπλήρωση ορισμένης ηλικίας.

Οι αποζημιώσεις και τα έξοδα που σχετίζονται με αυτές καταχωρούνται ως έξοδα βασιζόμενα στην εκτιμώμενη υποχρέωση για αποζημίωση προς τους δικαιούχους των συμβολαίων. Περιλαμβάνουν τα άμεσα και έμμεσα κόστη που προέκυψαν από τους διακανονισμούς των ζημιών και προκύπτουν από συμβάντα που έχουν συμβεί μέχρι την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων ακόμα και αν δεν έχουν δηλωθεί στον Όμιλο. Ο Όμιλος δεν προεξοφλεί τις προβλέψεις για εκκρεμείς ζημιές εκτός από εκείνες που αφορούν απαλλαγή πληρωμής ασφαλιστρών. Οι προβλέψεις για εκκρεμείς ζημιές εκτιμώνται βάσει των διαθέσιμων πληροφοριών που υπάρχουν στους φακέλους για τις δηλωθείσες ζημιές και βάσει στατιστικής ανάλυσης για τις ζημιές που έχουν συμβεί μέχρι εκείνη την ημερομηνία αλλά δεν έχουν δηλωθεί.

(ii) Ασφαλιστήρια συμβόλαια βραχυχρόνιας διάρκειας

Σε αυτή την κατηγορία εντάσσονται ατομικά ή ομαδικά συμβόλαια πρόσκαιρης κάλυψης θανάτου, ανικανότητας, ατυχήματος ή ασθενειών, βραχείας διάρκειας. Οι παροχές σε περίπτωση συμβάντος μπορούν να είναι προκαθορισμένες ή να εξαρτώνται από την έκταση του συμβάντος, ανάλογα με τους όρους κάθε συμβολαίου. Δεν υπάρχουν παροχές λήξης και εξαγοράς.

Για όλα αυτά τα συμβόλαια τα ασφάλιστρα αναγνωρίζονται ως έσοδα (δεδουλευμένα ασφάλιστρα) αναλογικά κατά τη διάρκεια της καλυπτόμενης περιόδου. Η αναλογία των ασφαλιστρών που εισπράττονται για τα συμβόλαια εν ισχύ, που αντιστοιχεί σε κινδύνους που δεν έχουν επέλθει, αναφέρεται ως απόθεμα μη δεδουλευμένων ασφαλιστρών. Τα ασφάλιστρα εμφανίζονται πριν την αφαίρεση των προμηθειών και είναι μικτά (περιλαμβάνουν τους σχετικούς φόρους).

Οι αποζημιώσεις και τα έξοδα που σχετίζονται με αυτές καταχωρούνται ως έξοδο βασιζόμενα στην εκτιμώμενη υποχρέωση για αποζημίωση προς τους δικαιούχους των συμβολαίων. Περιλαμβάνουν τα άμεσα και έμμεσα κόστη που προέκυψαν από τους διακανονισμούς των ζημιών και προκύπτουν από συμβάντα που έχουν συμβεί μέχρι την ημερομηνία σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων ακόμα και αν δεν έχουν δηλωθεί στον Όμιλο. Οι προβλέψεις για εκκρεμείς ζημιές εκτιμώνται βάσει των διαθέσιμων πληροφοριών που υπάρχουν στους φακέλους για τις δηλωθείσες ζημιές και βάσει στατιστικής ανάλυσης για τις ζημιές που έχουν συμβεί μέχρι εκείνη την ημερομηνία αλλά δεν έχουν δηλωθεί.

(β) Ασφαλιστήρια συμβόλαια Γενικών Ασφαλίσεων

Ο Όμιλος εκδίδει κυρίως βραχυπρόθεσμα ασφαλιστήρια συμβόλαια σε όλους τους κλάδους ασφάλισης γενικών ζημιών που δραστηριοποιείται, ενώ μακροπρόθεσμα ασφαλιστήρια συμβόλαια συνάπτονται κυρίως στον κλάδο περιουσίας.

Τα ασφαλιστήρια συμβόλαια ατυχημάτων κυρίως καλύπτουν τους πελάτες του Ομίλου από τον κίνδυνο τραυματισμού τους ή ασθένειας ή τον κίνδυνο πρόκλησης ζημιάς σε τρίτους (αστική ευθύνη) κατά τη διάρκεια των νόμιμων δραστηριοτήτων τους. Οι περιπτώσεις που καλύπτονται συμπεριλαμβάνουν συμβατικά και μη γεγονότα. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται τα συμβόλαια που καλύπτουν τον κίνδυνο της αστικής ευθύνης αυτοκινήτων και της ευθύνης εργοδότη, καθώς επίσης και της γενικής αστικής ευθύνης ιδιωτών και επιχειρήσεων.

Τα ασφαλιστήρια συμβόλαια περιουσίας κυρίως καλύπτουν τους πελάτες του Ομίλου από τον κίνδυνο ζημιάς ή ολικής καταστροφής στις περιουσίες τους και σε ορισμένες περιπτώσεις για απώλεια εσόδων από την αδυναμία χρησιμοποίησης της περιουσίας αυτής.

Τα ασφάλιστρα των συμβολαίων ζημιών αναγνωρίζονται ως έσοδα (δεδουλευμένα ασφάλιστρα) αναλογικά με την περίοδο διάρκειας του ασφαλιστηρίου συμβολαίου. Κατά την ημερομηνία κλεισίματος των χρηματοοικονομικών καταστάσεων το ποσό των καταχωρηθέντων ασφαλιστρών που αναλογεί στο επόμενο ή στα επόμενα έτη μεταφέρεται στο απόθεμα μη δεδουλευμένων ασφαλιστρών. Για όλους τους κλάδους ασφάλισης ζημιών, το απόθεμα αυτό υπολογίζεται με βάση την αναλογία χρόνου από την ημερομηνία σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων μέχρι την λήξη της περιόδου για την οποία έχουν καταχωρηθεί τα ασφάλιστρα και τα δικαιώματα στα μητρώα εκτός από τον κλάδο μεταφορών όπου το απόθεμα υπολογίζεται στο 20,0% των ετήσιων ασφαλιστρών με βάση την ισχύουσα Ελληνική νομοθεσία. Τα ασφάλιστρα αναγνωρίζονται πριν από την αφαίρεση των πληρωτέων προμηθειών.

Οι αποζημιώσεις και τα έξοδα αποζημιώσεων αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, με βάση την εκτιμώμενη υποχρέωση για αποζημίωση στους ασφαλισμένους του Ομίλου ή σε τρίτους που ζημιώθηκαν από ενέργειες ή παραλείψεις πελατών του Ομίλου. Αυτές περιλαμβάνουν καταβληθείσες αποζημιώσεις, καθώς και άμεσα και έμμεσα έξοδα και υπολογίζονται έτσι ώστε να καλύπτουν πλήρως τις υποχρεώσεις από ασφαλιστικούς κινδύνους που έχουν επέλθει μέχρι την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού, ανεξαρτήτως του εάν έχουν ή όχι δηλωθεί στον Όμιλο. Ο Όμιλος δεν προεξοφλεί τις υποχρεώσεις του για εκκρεμείς αποζημιώσεις. Γίνεται πλήρης πρόβλεψη του τελικού κόστους όλων των αποζημιώσεων που εκκρεμούν κατά την ημερομηνία κλεισίματος, με αφαίρεση των ποσών που δικαιούται να ανακτήσει από αντασφαλιστές, χρησιμοποιώντας τις διαθέσιμες πληροφορίες κατά την ημερομηνία σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Επιπλέον οι προβλέψεις για εκκρεμείς αποζημιώσεις περιλαμβάνουν και το απόθεμα για ζημιές που έχουν συμβεί και δεν έχουν αναγγελθεί στον Όμιλο κατά την ημερομηνία κλεισίματος των χρηματοοικονομικών καταστάσεων (I.B.N.R. – Incurred But Not Reported) καθώς και τα έξοδα διακανονισμού των ζημιών αυτών. Καθυστερήσεις μπορεί να παρατηρηθούν τόσο στην αναγγελία ζημιών όσο και στο διακανονισμό τους, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις ζημιών αστικής ευθύνης. Επομένως απαιτείται η διενέργεια εκτιμήσεων και παραδοχών στον υπολογισμό του αποθέματος εκκρεμών ζημιών, το τελικό κόστος των οποίων δεν είναι γνωστό με ακρίβεια κατά την ημερομηνία κλεισίματος των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

(γ) Επενδυτικά συμβόλαια

Επενδυτικά συμβόλαια χωρίς χαρακτηριστικά προαιρετικής συμμετοχής στα κέρδη

Σε αυτή την κατηγορία ανήκουν τα συμβόλαια όπου οι συμβαλλόμενοι φέρουν τον χρηματοοικονομικό κίνδυνο (Unit Linked) με σήμαντο ασφαλιστικό κίνδυνο. Αυτά τα συμβόλαια είναι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις όπου η εύλογη αξία τους εξαρτάται από την εύλογη αξία των υποκείμενων χρηματοοικονομικών μέσων. Υπάρχουν συμβόλαια που είναι συνδεδεμένα με εσωτερικά μεταβλητά κεφάλαια και συμβόλαια που είναι συνδεδεμένα με αμοιβαία κεφάλαια της αγοράς.

Για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των εσωτερικών μεταβλητών κεφαλαίων, τόσο στην έναρξη όσο και σε κάθε ημερομηνία σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, χρησιμοποιούνται τεχνικές αποτίμησης. Οι τεχνικές

αποτίμησης που χρησιμοποιεί ο Όμιλος ενσωματώνουν όλους τους παράγοντες εκείνους που οι συμμετέχοντες στην αγορά θα εξέταζαν και βασίζονται σε ορατά δεδομένα της αγοράς.

Η εύλογη αξία ενός αμοιβαίου κεφαλαίου προκύπτει βάσει της τρέχουσας τιμής πώλησης μονάδας του αμοιβαίου κεφαλαίου. Η εύλογη αξία της υποχρέωσης ενός Unit Linked συμβολαίου, προσδιορίζεται από την τρέχουσα τιμή μονάδας που απεικονίζει την εύλογη ανά μονάδα αξία του περιουσιακού στοιχείου που συνδέεται με την υποχρέωση, πολλαπλασιασμένη με τον σύνολο των μονάδων που αποδίδονται στον κάτοχο του συμβολαίου κατά την ημερομηνία σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

(δ) Απαιτήσεις και υποχρεώσεις που σχετίζονται με ασφαλιστήρια συμβόλαια

Οι απαιτήσεις και οι υποχρεώσεις αναγνωρίζονται όταν καταστούν ληξιπρόθεσμες και περιλαμβάνουν ποσά που οφείλονται από και προς συνεργάτες και ασφαλισμένους. Εάν υπάρξει αντικειμενική ένδειξη απομείωσης των απαιτήσεων από ασφαλιστήρια συμβόλαια, ο Όμιλος μειώνει τη λογιστική τους αξία ανάλογα και αναγνωρίζει τη ζημιά απομείωσης στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Ο Όμιλος εξετάζει τις αντικειμενικές ενδείξεις απομείωσης και αναγνωρίζει ζημιές απομείωσης αναφορικά με τις απαιτήσεις από ασφαλιστήρια συμβόλαια ακολουθώντας τις λογιστικές αρχές που περιγράφονται στην σημείωση 2.9.

(ε) Μεταφερόμενα έξοδα πρόσκτησης συμβολαίου

Ασφαλίσεις Ζωής:

Οι προμήθειες και τα λοιπά έξοδα πρόσκτησης, που συνδέονται με την έκδοση νέων ασφαλιστηρίων συμβολαίων και την ανανέωση υπαρχόντων ασφαλιστηρίων συμβολαίων, κεφαλαιοποιούνται ως άυλο περιουσιακό στοιχείο του ενεργητικού και περιλαμβάνονται στον λογαριασμό «Προμήθειες και έξοδα πρόσκτησης ασφαλιστηρίων συμβολαίων επομένων χρήσεων». Όλα τα άλλα έξοδα αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, όταν προκύπτουν. Τα μεταφερόμενα έξοδα πρόσκτησης αποσβένονται κατά τη διάρκεια του συμβολαίου ως εξής:

- Για τις ασφαλίσεις ζωής μακράς διάρκειας, εξαιρουμένων των ασφαλιστηρίων συμβολαίων εφάπαξ καταβολής, τα μεταφερόμενα έξοδα πρόσκτησης αποσβένονται σύμφωνα με το έσοδο των ασφαλιστρών και με τις αντίστοιχες παραδοχές που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της υποχρέωσης για μελλοντικές παροχές του συμβολαίου.
- Για τις ασφαλίσεις ζωής βραχείας διάρκειας τα μεταφερόμενα έξοδα πρόσκτησης αποσβένονται αναλογικά με το δεδουλευμένο ασφάλιστρο.

Γενικές Ασφαλίσεις:

Οι μεταφερόμενες προμήθειες και έξοδα πρόσκτησης που σχετίζονται με την εξασφάλιση νέων συμβολαίων και τις ανανεώσεις των υφισταμένων συμβολαίων περιλαμβάνονται στον λογαριασμό «Προμήθειες και έξοδα πρόσκτησης ασφαλιστηρίων συμβολαίων επομένων χρήσεων». Όλα τα άλλα κόστη αναγνωρίζονται ως έξοδα όταν προκύπτουν. Τα μεταφερόμενα έξοδα πρόσκτησης αποσβένονται αναλογικά με τα δεδουλευμένα ασφάλιστρα.

(στ) Μαθηματικά αποθέματα και λοιπές ασφαλιστικές προβλέψεις

Ο Όμιλος τηρεί κατάλληλα αποθεματικά με σκοπό την κάλυψη των μελλοντικών υποχρεώσεων του, που απορρέουν από τα ασφαλιστήρια συμβόλαια. Οι ασφαλιστικές προβλέψεις διακρίνονται στις παρακάτω κατηγορίες:

Μαθηματικά αποθέματα: Περιλαμβάνουν το μαθηματικό απόθεμα των καλύψεων ζωής και είναι η διαφορά που προκύπτει την ημερομηνία σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων μεταξύ της αναλογιστικής παρούσας αξίας των χρηματικών υποχρεώσεων που έχει αναλάβει η ασφαλιστική εταιρεία για κάθε συμβόλαιο ασφαλίσεως ζωής και της αναλογιστικής παρούσας αξίας των καθαρών ασφαλιστρών που οφείλονται από τον ασφαλισμένο και είναι καταβλητέα στην ασφαλιστική εταιρεία μέσα στα επόμενα έτη. Η διαφορά αυτή υπολογίζεται με αναλογιστικές μεθόδους και σύμφωνα με την Ελληνική και Ρουμανική νομοθεσία. Στα συμβόλαια μακροχρόνιας διάρκειας ενιαίου ασφαλίστρου σχηματίζεται επιπλέον πρόβλεψη για τα μελλοντικά έξοδα διαχείρισης των συμβολαίων αυτών.

Πρόβλεψεις για συμμετοχή στα κέρδη: Η πρόβλεψη αυτή περιλαμβάνει ποσά τα οποία προορίζονται για τους ασφαλισμένους ή τους αντισυμβαλλόμενους ή τους δικαιούχους ασφαλιστηρίων συμβολαίων υπό την μορφή συμμετοχής στα τεχνικά κέρδη, στις αποδόσεις, καθώς και στις επιστροφές με βάση τους όρους των ασφαλιστηρίων συμβολαίων.

Πρόβλεψεις για μη δεδουλευμένα ασφάλιστρα: Αντιπροσωπεύουν το μέρος των εγγεγραμμένων ασφαλιστρών που καλύπτει κατ' αναλογία την περίοδο από την ημερομηνία σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων μέχρι τη λήξη της περιόδου για την οποία έχουν καταχωρηθεί τα ασφάλιστρα στα αντίστοιχα μητρώα του Ομίλου.

Προβλέψεις για Κινδύνους σε Ισχύ: Αφορά την πρόσθετη πρόβλεψη η οποία σχηματίζεται κατά την ημερομηνία κλεισίματος των χρηματοοικονομικών καταστάσεων όταν εκτιμάται ότι το απόθεμα των μη δεδουλευμένων ασφαλιστρών και δικαιωμάτων μετά την αφαίρεση των αναλογούντων εξόδων πρόσκτησης δεν επαρκεί για την κάλυψη των προβλεπόμενων ζημιών και εξόδων των ασφαλιστηρίων συμβολαίων σε ισχύ την ημερομηνία αυτή.

Προβλέψεις για ασφαλίσεις που συνδέονται με επενδύσεις: Είναι οι προβλέψεις που προορίζονται για να καλύψουν υποχρεώσεις που απορρέουν από συμβόλαια που οι παροχές τους είναι συνδεδεμένες με την αξία μεριδίων χρηματοοικονομικών μέσων ή απόδοση των οποίων προκύπτει από επενδύσεις.

Προβλέψεις για εκκρεμείς αποζημιώσεις: Είναι εκείνες που σχηματίζονται την ημερομηνία σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων για την πλήρη κάλυψη των υποχρεώσεων από ασφαλιστικούς κινδύνους, που έχουν επέλθει μέχρι την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού, ανεξαρτήτως του εάν έχουν ή όχι δηλωθεί, για τους οποίους δεν έχουν καταβληθεί τα σχετικά ποσά των ασφαλιστικών αποζημιώσεων και των συναφών εξόδων ή δεν έχει προσδιοριστεί το ακριβές ύψος τους ή αμφισβητείται η έκταση της ευθύνης της ασφαλιστικής εταιρείας. Το ύψος της εκτιμώμενης πρόβλεψης προσδιορίζεται με βάση τις διαθέσιμες πληροφορίες την ημερομηνία σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων όπως πραγματοποιησύνες, ιατρικές εκθέσεις, δικαστικές αποφάσεις.

Πληρωτέες παροχές: Είναι οι ασφαλιστικές παροχές που οφείλονται στους ασφαλισμένους και για διάφορους λόγους δεν έχουν εξοφληθεί μέχρι την ημερομηνία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Η εκτίμηση των ασφαλιστικών προβλέψεων διενεργείται κατά την ημερομηνία σύνταξης χρηματοοικονομικών καταστάσεων, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες αρχές και κανόνες αποτίμησης ανά κατηγορία ασφαλιστικής πρόβλεψης με βάση τις διατάξεις του ΔΠΧΑ 4 «Ασφαλιστήρια Συμβόλαια» όσον αφορά την πρώτη φάση εφαρμογής του προτύπου.

Η διαφορά των ασφαλιστικών προβλέψεων (αύξηση / μείωση) σε σχέση με προηγούμενη ημερομηνία αποτίμησή τους, μεταφέρεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων όσον αφορά τις αναλογούσες προβλέψεις επί ιδίας κράτησης του Ομίλου, το δε υπόλοιπο ποσό μεταφέρεται σε χρέωση των αντασφαλιστών, σύμφωνα με όσα προβλέπονται από τις αντασφαλιστικές συμβάσεις.

(ζ) Έλεγχος επάρκειας ασφαλιστικών αποθεμάτων

Ο Όμιλος πραγματοποιεί σε κάθε ημερομηνία σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων έλεγχο επάρκειας των ασφαλιστικών του αποθεμάτων ("Liability Adequacy Test"), σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 4, χρησιμοποιώντας τρέχουσες εκτιμήσεις των μελλοντικών ταμειακών ροών των ασφαλιστηρίων συμβολαίων της καθώς και των σχετικών εξόδων διαχείρισης. Στην περίπτωση που οι προκύπτουσες υποχρεώσεις από τον έλεγχο επάρκειας υπερβαίνουν τα ασφαλιστικά αποθέματα που έχουν υπολογισθεί βάσει του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου μείον τα μεταφερόμενα έξοδα πρόσκτησης, η επιπρόσθετη πρόβλεψη αυξάνει τα αποθεματικά των κλάδων στους οποίους αφορά και επιβαρύνει την κατάσταση αποτελεσμάτων για την χρήση για την οποία διενεργείται ο έλεγχος.

2.15 Αντασφαλιστικές συμβάσεις

Οι αντασφαλιστικές συμβάσεις που συνάπτει ο Όμιλος προκειμένου να αποζημιωθεί για ζημιές ενός ή περισσότερων συμβολαίων που εκδίδονται από αυτόν, πληρούν την προϋπόθεση της κατανομής τους ως ασφαλιστικά προϊόντα και ταξινομούνται ως συμβόλαια αντασφάλισης. Ασφαλιστικά συμβόλαια που συνάπτει ο Όμιλος με συμβαλλόμενο μέρος έναν άλλο ασφαλιστή (αναλήψεις), συμπεριλαμβάνονται στα ασφαλιστικά προϊόντα.

Τα οφέλη του Ομίλου από τις αντασφαλιστικές συμβάσεις, αναγνωρίζονται ως στοιχεία ενεργητικού στον λογαριασμό «Απαιτήσεις από αντασφαλιστές». Οι «Απαιτήσεις από αντασφαλιστές» αφορούν τη συμμετοχή των αντασφαλιστών στα ασφαλιστικά αποθέματα του Ομίλου, βάσει των αντασφαλιστικών συμβάσεων που έχουν συναφθεί. Λοιπές βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις του Ομίλου από τους αντασφαλιστές (κυρίως λόγω της συμμετοχής των αντασφαλιστών στις πληρωθείσες αποζημιώσεις) αναγνωρίζονται ως στοιχείο ενεργητικού στο λογαριασμό «Λοιπές Απαιτήσεις». Οι υποχρεώσεις προς τους αντασφαλιστές αφορούν κυρίως τα οφειλόμενα αντασφάλιστρα τα οποία αναγνωρίζονται ως δαπάνη σε δεδουλευμένη βάση.

Η αντασφάλιση είναι σημαντικό εργαλείο διαχείρισης και περιορισμού της έκθεσης του Ομίλου στον κίνδυνο ζημιών από ασφαλιστήρια συμβόλαια. Όλες οι εκχωρήσεις γίνονται σε αντασφαλιστικές εταιρείες οι οποίες πληρούν τις προδιαγραφές που θέτει η Διοίκηση του Ομίλου. Κατά το σχεδιασμό των αντασφαλιστικών της προγραμμάτων, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη την οικονομική υγεία των αντασφαλιστών του, καθώς επίσης και τα οφέλη και το κόστος της αντασφαλιστικής κάλυψης, ώστε να διασφαλίσει ότι όλοι οι κίνδυνοι έχουν ορθή και επαρκή αντασφαλιστική προστασία.

Ο Όμιλος εξετάζει αν οι απαιτήσεις από αντασφαλιστές έχουν υποστεί απομείωση κατά την σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Αν υπάρχουν αντικειμενικές αποδείξεις ότι μια απαίτηση έχει υποστεί απομείωση, τότε μειώνει τη λογιστική αξία τους αναλόγως και αναγνωρίζει τη ζημία απομείωσης στα αποτελέσματα. Μία απαίτηση από αντασφαλιστή είναι απομειωμένη όταν και μόνον όταν:

- i. υπάρχουν αντικειμενικές αποδείξεις, ως αποτέλεσμα γεγονότος που συνέβη μετά την αρχική αναγνώριση της απαίτησης, ότι ο Όμιλος ενδέχεται να μην εισπράξει ολόκληρο το ποσό που του αναλογεί σύμφωνα με τους όρους του συμβολαίου και
- ii. το γεγονός αυτό έχει αξιόπιστα μετρήσιμη επίδραση στα ποσά τα οποία ο Όμιλος θα εισπράξει από τον αντασφαλιστή.

2.16 Μισθώσεις

Ο Όμιλος συμμετέχει ως μισθωτής και ως εκμισθωτής σε λειτουργικές μισθώσεις.

Ο Όμιλος ως εκμισθωτής:

Στοιχεία ενεργητικού που εκμισθώνονται βάσει λειτουργικών μισθώσεων περιλαμβάνονται στα ενσώματα περιουσιακά στοιχεία και αποσβένονται κατά τη διάρκεια της αναμενόμενης ωφέλιμης ζωής τους, σύμφωνα με παρόμοια ιδιόκτητα ενσώματα περιουσιακά στοιχεία. Το έσοδο από ενοίκια (μετά την αφαίρεση των κινήτρων που παραχωρήθηκαν σε μισθωτές) αναγνωρίζεται σύμφωνα με τη σταθερή μέθοδο κατά τη διάρκεια της περιόδου μίσθωσης.

Ο Όμιλος ως μισθωτής:

Λειτουργικές μισθώσεις είναι οι μισθώσεις όπου ουσιαστικά οι κίνδυνοι και τα οφέλη ιδιοκτησίας που απορρέουν από τα εκμισθωμένα περιουσιακά στοιχεία παραμένουν στον εκμισθωτή. Πληρωμές που αφορούν λειτουργικές μισθώσεις (μετά την αφαίρεση κινήτρων που εισπράχθηκαν από τον εκμισθωτή), αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων αναλογικά κατά τη διάρκεια της μίσθωσης.

2.17 Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη

Τα συνδεδεμένα μέρη του Ομίλου περιλαμβάνουν:

- i. την οικονομική οντότητα που ασκεί έλεγχο πάνω στον Όμιλο και τις οικονομικές οντότητες που ελέγχονται, ελέγχονται από κοινού ή επηρεάζονται σημαντικά από αυτή την οικονομική οντότητα, καθώς και τα βασικά μέλη της Διοίκησης αυτής και τα στενά συγγενικά τους πρόσωπα,
- ii. τα βασικά μέλη της Διοίκησης του Ομίλου, τα στενά συγγενικά τους πρόσωπα, και τις οικονομικές οντότητες που ελέγχονται ή ελέγχονται από κοινού από τα παραπάνω πρόσωπα,
- iii. τις συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες του Ομίλου, και
- iv. τις συνδεδεμένες εταιρείες.

Όλες οι συναλλαγές που διενεργούνται με συνδεδεμένα μέρη, είναι μέσα στα συνήθη πλαίσια των εργασιών και γίνονται με καθαρά εμπορικούς όρους.

2.18 Μετοχικό κεφάλαιο

Οι κοινές ονομαστικές μετοχές καταχωρούνται ως ίδια κεφάλαια. Άμεσα κόστος για την έκδοση μετοχών εμφανίζονται καθαρά από φόρους, αφαιρετικά στα ίδια κεφάλαια, ως μείωση του προϊόντος έκδοσης.

2.19 Μερίσματα

Τα μερίσματα που διανέμονται στους μετόχους απεικονίζονται σαν υποχρέωση τη χρονική στιγμή κατά την οποία εγκρίνονται από τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων του Ομίλου. Τα μερίσματα που αναγνωρίζονται σαν υποχρέωση κατά τις ενδιάμεσες περιόδους εγκρίνονται από το Διοικητικό Συμβούλιο.

2.20 Προβλέψεις –Εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις

Οι προβλέψεις αναγνωρίζονται όταν ο Όμιλος έχει μια υπάρχουσα νομική ή τεκμηριωμένη υποχρέωση ως αποτέλεσμα γεγονότων του παρελθόντος και είναι πιθανό να απαιτηθεί εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικό όφελος για τον διακανονισμό της υποχρέωσης το ποσό της οποίας μπορεί να εκτιμηθεί με αξιοπιστία.

Το ποσό που αναγνωρίζεται ως πρόβλεψη αποτελεί την καλύτερη δυνατή εκτίμηση της δαπάνης που απαιτείται, για να διακανονιστεί η παρούσα δέσμευση κατά την ημερομηνία αναφοράς, λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους και τις αβεβαιότητες που αφορούν το ποσό που αναγνωρίστηκε ως πρόβλεψη. Οι προβλέψεις επανεξετάζονται σε κάθε ημερομηνία αναφοράς και αναπροσαρμόζονται προκειμένου να αντιπροσωπεύουν την καλύτερη δυνατή εκτίμηση. Αν μεταγενέστερα δεν είναι πλέον πιθανό ότι για να διακανονιστεί η δέσμευση θα απαιτηθεί μια εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικά οφέλη, τότε η πρόβλεψη αντιλογίζεται.

2.21 Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα

Τα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα περιλαμβάνουν μετρητά στο ταμείο, καταθέσεις όψεως και προθεσμίας σε τράπεζες και άλλες βραχυπρόθεσμες επενδύσεις υψηλής ρευστοποίησης και χαμηλού κινδύνου, με αρχικές ημερομηνίες λήξης τριών ή λιγότερων μηνών.

2.22 Αναγνώριση εσόδων

Έσοδα αναγνωρίζονται όταν είναι πιθανό ότι μελλοντικά οικονομικά οφέλη θα εισρεύσουν στον Όμιλο και το ποσό μπορεί να μετρηθεί αξιόπιστα. Η αναγνώριση των εσόδων από ασφαλιστήρια συμβόλαια περιγράφεται στην σημείωση 2.14. Η αναγνώριση των λοιπών εσόδων του Ομίλου έχει ως εξής:

Αμοιβές για την διαχείριση περιουσιακών στοιχείων πελατών

Τα έσοδα προερχόμενα από τη διαχείριση περιουσιακών στοιχείων πελατών και άλλες σχετικές υπηρεσίες που διατίθενται από τον Όμιλο αναγνωρίζονται στην λογιστική περίοδο στην οποία οι υπηρεσίες καθίστανται δεδουλευμένες.

Οι αμοιβές διαχείρισης επενδύσεων προκύπτουν από υπηρεσίες που παρασχέθηκαν σε πελάτες και οι οποίες αφορούν κυρίως στην έκδοση και διαχείριση των επενδυτικών συμβολαίων. Ο Όμιλος διαχειρίζεται ενεργά τις πληρωμές που λαμβάνονται από πελάτες, με σκοπό την επένδυσή τους και την επιστροφή αποδόσεων σύμφωνα με το επενδυτικό προφίλ που ο πελάτης έχει επιλέξει κατά την αρχική αποδοχή των όρων του επενδυτικού προϊόντος.

Αυτές οι υπηρεσίες περιλαμβάνουν τη διαχείριση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων εμπορικού χαρτοφυλακίου και παραγώγων, προκειμένου να επιτευχθούν οι συμβατικές αποδόσεις τις οποίες οι πελάτες του Ομίλου αναμένουν από την επένδυσή τους. Τέτοιες δραστηριότητες δημιουργούν έσοδα τα οποία αναγνωρίζονται σύμφωνα με το στάδιο της ολοκλήρωσης των συμβατικών υπηρεσιών. Για πρακτικούς σκοπούς, ο Όμιλος αναγνωρίζει αυτές τις αμοιβές κατανέμοντας στην εκτιμώμενη διάρκεια ζωής του συμβολαίου.

Έσοδα από τόκους

Τα έσοδα από τόκους αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων σε δεδουλευμένη βάση για όλα τα τοκοφόρα μέσα χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Πραγματικό είναι το επιτόκιο που προεξοφλεί ακριβώς τις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές εκροές ή εισροές κατά τη διάρκεια της αναμενόμενης ζωής του χρηματοοικονομικού μέσου ή σε μικρότερη περίοδο όπου κρίνεται κατάλληλο, στην καθαρή λογιστική αξία του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου.

Όταν μία απαίτηση απομειώνεται, η λογιστική αξία αυτής μειώνεται στο ανακτήσιμο ποσό της το οποίο είναι η παρούσα αξία των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών ροών προεξοφλουμένων με το αρχικό πραγματικό επιτόκιο. Στη συνέχεια λογίζονται τόκοι με το ίδιο επιτόκιο επί της απομειωμένης (νέας λογιστικής) αξίας.

Έσοδα από μερίσματα

Τα έσοδα από μερίσματα από τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων όταν το δικαίωμα είσπραξης τους εγκριθεί από τους μετόχους.

Έσοδα από διαμεσολάβηση ασφαλίσεων

Τα έσοδα από προμήθειες διαμεσολάβησης αναγνωρίζονται με την σύναψη των ασφαλιστηρίων συμβολαίων, οπότε καθίσταται και απαιτητή η προμήθεια του Ομίλου. Επιπρόσθετα, τα έσοδα από παροχή συμβουλευτικών ασφαλιστικών υπηρεσιών αναγνωρίζονται την περίοδο στην οποία παρέχονται οι υπηρεσίες λαμβάνοντας υπόψη και το στάδιο της ολοκλήρωσης της παρεχόμενης υπηρεσίας.

2.23 Επενδύσεις σε θυγατρικές και κοινοπραξίες

Οι επενδύσεις στις θυγατρικές και κοινοπραξίες λογίζονται στο κόστος κτήσης μείον τυχόν απομειώσεις στις ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Το κόστος είναι η εύλογη αξία του τιμήματος που δόθηκε, ή αν αυτό δεν μπορεί να επιμετρηθεί αξιόπιστα, η εύλογη αξία του τιμήματος που λήφθηκε, μαζί με τα έξοδα που σχετίζονται άμεσα με τη συναλλαγή.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 3: ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ

Ο Όμιλος προβαίνει σε εκτιμήσεις και παραδοχές σχετικά με την εξέλιξη των μελλοντικών γεγονότων οι οποίες επηρεάζουν τα ποσά των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων που παρουσιάζονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Οι εκτιμήσεις αυτές στηρίζονται σε ιστορικά στοιχεία και σε εκτιμήσεις για μελλοντικά γεγονότα που είναι εύλογες στην τρέχουσα κατάσταση. Οι εκτιμήσεις και παραδοχές που έχουν μεγάλη πιθανότητα να προκαλέσουν ουσιώδεις προσαρμογές στις λογιστικές αξίες των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων στην επόμενη οικονομική περίοδο έχουν ως εξής:

α) Εκτιμήσεις μελλοντικών παροχών, πληρωμών και ασφαλιστρών από μακροπρόθεσμα ασφαλιστήρια συμβόλαια και σχετικά μεταφερόμενα έξοδα πρόσκτησης

Ο προσδιορισμός των υποχρεώσεων από μακροπρόθεσμα ασφαλιστήρια συμβόλαια εξαρτάται από τις εκτιμήσεις του Ομίλου.

Εκτιμήσεις γίνονται για τον αναμενόμενο αριθμό θανάτων για καθένα από τα έτη για τα οποία ο Όμιλος είναι εκτεθειμένος στον ασφαλιστικό κίνδυνο. Οι εν λόγω εκτιμήσεις του Ομίλου βασίζονται στους πίνακες θνησιμότητας που ορίζονται από την εθνική ασφαλιστική νομοθεσία. Επίσης, ο Όμιλος χρησιμοποιεί τα εμπειρικά στοιχεία των τελευταίων δέκα ετών για σκοπούς σύγκρισης.

Οι κύριες πηγές αβεβαιότητας των προαναφερθέντων κινδύνων είναι οι επιδημίες και μια σειρά αλλαγών στον τρόπο ζωής, όπως είναι το κάπνισμα, οι διατροφικές συνήθειες και η άσκηση, οι οποίες θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε σημαντική επιδείνωση του μελλοντικού ρυθμού θνησιμότητας και νοσηρότητας σε σχέση με το παρελθόν για τις ηλικιακές ομάδες για τις οποίες ο Όμιλος εκτίθεται σε σημαντικό κίνδυνο θνησιμότητας.

Ο Όμιλος καλύπτεται από αντασφαλιστικά συμβόλαια για τον κίνδυνο θνησιμότητας τόσο με αναλογικές συμβάσεις όσο και με αντασφαλιστικές συμβάσεις προστασίας από καταστροφικά γεγονότα. Επιπλέον η συνεχιζόμενη εξέλιξη της ιατρικής επιστήμης και η βελτίωση των κοινωνικών παροχών μπορούν να οδηγήσουν σε βελτίωση της μακροβιότητας πέραν της εκτιμώμενης από τον πίνακα θνησιμότητας που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των υποχρεώσεων από συμβόλαια που εκτίθενται σε αυτόν τον κίνδυνο (συνταξιοδοτικά συμβόλαια).

Εκτιμήσεις επίσης γίνονται για το μελλοντικό κόστος διατήρησης και διαχείρισης του τρέχοντος χαρτοφυλακίου, οι οποίες βασίζονται σε υποθέσεις για τα επίπεδα εξόδων του Ομίλου που έγιναν κατά την τιμολόγηση των προϊόντων. Η προεξόφληση των μελλοντικών μεγεθών γίνεται με το αντίστοιχο ελάχιστο εγγυημένο τεχνικό επιτόκιο των προϊόντων. Η αβεβαιότητα προκύπτει από τον κίνδυνο η μελλοντική απόδοση των επενδύσεων που καλύπτουν τις αντίστοιχες ασφαλιστικές προβλέψεις να είναι μικρότερη από το αντίστοιχο τεχνικό επιτόκιο.

Οι προμήθειες και τα λοιπά έξοδα πρόσκτησης, που συνδέονται με την έκδοση νέων ασφαλιστηρίων συμβολαίων και την ανανέωση υπαρχόντων ασφαλιστηρίων συμβολαίων, κεφαλαιοποιούνται. Όλα τα άλλα έξοδα αναγνωρίζονται ως έξοδα, όταν προκύπτουν. Για τις ασφαλίσσεις ζωής μακράς διάρκειας, τα Μεταφερόμενα Έξοδα Πρόσκτησης αποσβένονται καθ' όλη τη διάρκεια του συμβολαίου σύμφωνα με το έσοδο των ασφαλιστρών με βάση τις αντίστοιχες παραδοχές που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της υποχρέωσης για μελλοντικές παροχές του συμβολαίου.

Ο Όμιλος πραγματοποιεί υποθέσεις για την ακυρωσιμότητα βάσει των ιστορικών στατιστικών δεδομένων στηριζόμενος σε ανάλυση του χαρτοφυλακίου ανά κατηγορία προϊόντος.

Οι μελλοντικές ταμειακές ροές προεξοφλούνται χρησιμοποιώντας καμπύλες απόδοσης όπως αυτές διαμορφώνονται στο τέλος της εξεταζόμενης περιόδου λαμβάνοντας υπόψη τις αποδόσεις στη κτήση των στοιχείων του χαρτοφυλακίου επενδύσεων και τις προθεσμιακές καμπύλες απόδοσης (forward yield curve) (βλέπε σημ. 4.2, σημ. 7 και σημ. 21).

(β) Υποχρεώσεις από αποζημιώσεις για ασφαλιστικά συμβόλαια

Η εκτίμηση των εκκρεμών αποζημιώσεων από ασφαλιστικά συμβόλαια αποτελεί επίσης μία σημαντική λογιστική εκτίμηση του Ομίλου. Υπάρχει μια σειρά διαφορετικών πηγών αβεβαιότητας που πρέπει να ληφθούν υπόψη για την εκτίμηση της υποχρέωσης την οποία θα αναλάβει τελικά ο Όμιλος σε σχέση με αυτές τις αποζημιώσεις. Εκτός από το αποθεματικό που υπολογίζεται κατά περίπτωση, ο Όμιλος επίσης σχηματίζει προβλέψεις για τα έξοδα διαχείρισης των ζημιών. Οι μελλοντικές αποζημιώσεις για ζημιές που έχουν συμβεί (αναγγελθεισών ή μη κατά την ημερομηνία αναφοράς των οικονομικών καταστάσεων) εκτιμώνται με την χρήση στατιστικών μεθόδων. Όταν το αποτέλεσμα των στατιστικών μεθόδων είναι μεγαλύτερο από τις σχηματισμένες τακτικές προβλέψεις, ο Όμιλος αναγνωρίζει επιπλέον προβλέψεις (αξιολόγηση επάρκειας τεχνικών αποθεμάτων - LAT) (βλέπε σημ. 21).

(γ) Εύλογη αξία χρηματοοικονομικών μέσων

Η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων που δεν διακινούνται σε ενεργή αγορά, προσδιορίζεται χρησιμοποιώντας μεθόδους αποτίμησης. Επιπρόσθετα, για χρηματοοικονομικά μέσα για τα οποία οι συναλλαγές είναι σπάνιες και η τιμολόγησή τους χαρακτηρίζεται από μικρή διαφάνεια, η εύλογη αξία είναι λιγότερο αντικειμενική και απαιτεί κρίση σε διάφορα επίπεδα ανάλογα με την ρευστότητα, τη συγκέντρωση, την αβεβαιότητα σχετικά με τους παράγοντες της αγοράς, τις παραδοχές όσον αφορά την τιμολόγηση και τους λοιπούς κινδύνους που επηρεάζουν το εν λόγω χρηματοοικονομικό μέσο.

Οι τεχνικές αποτίμησης που χρησιμοποιούνται περιλαμβάνουν μεθόδους παρούσας αξίας και άλλα μοντέλα που βασίζονται κυρίως σε παρατηρήσιμα δεδομένα και σε μικρότερο βαθμό σε μη παρατηρήσιμα δεδομένα, προκειμένου να διατηρηθεί η αξιοπιστία της επιμέτρησης των εύλογων αξιών.

Μοντέλα αποτίμησης χρησιμοποιούνται κυρίως για την αποτίμηση εξωχρηματιστηριακών παραγώγων και τίτλων που επιμετρούνται σε εύλογη αξία. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η εύλογη αξία εκτιμάται από παρατηρήσιμα δεδομένα παρόμοιων χρηματοοικονομικών μέσων ή με τη χρήση μοντέλων.

Όπου χρησιμοποιούνται μέθοδοι αποτίμησης για τον προσδιορισμό των εύλογων αξιών, αυτές επικυρώνονται και εξετάζονται περιοδικά από προσωπικό που διαθέτει τα απαραίτητα προσόντα, ανεξάρτητο από το προσωπικό που πραγματοποίησε την αποτίμηση. Όλα τα μοντέλα πιστοποιούνται πριν χρησιμοποιηθούν και προσαρμόζονται έτσι ώστε να διασφαλίζουν ότι τα αποτελέσματα αντικατοπτρίζουν τα πραγματικά δεδομένα και τις συγκριτικές τιμές αγοράς. Οι κύριες παραδοχές και εκτιμήσεις που λαμβάνονται υπόψη από την διοίκηση όταν εφαρμόζεται ένα μοντέλο αποτίμησης περιλαμβάνουν:

- (α) την πιθανότητα και την αναμενόμενη χρονική στιγμή των μελλοντικών ταμειακών ροών,
- (β) την επιλογή του κατάλληλου προεξοφλητικού επιτοκίου που βασίζεται στην εκτίμηση ενός συμμετέχοντος στην αγορά για το κατάλληλο περιθώριο επί του επιτοκίου μηδενικού κινδύνου,
- (γ) άσκηση κρίσης στον καθορισμό του μοντέλου που θα χρησιμοποιηθεί για τον υπολογισμό της εύλογης αξίας.

Όπου είναι δυνατό, τα μοντέλα χρησιμοποιούν μόνο παρατηρήσεις από την αγορά, αλλά σε τομείς όπως ο πιστωτικός κίνδυνος (τόσο του Ομίλου όσο και του αντισυμβαλλόμενου μέρους), απαιτούνται εκτιμήσεις από τη Διοίκηση για παραμέτρους όπως η μεταβλητότητα (volatility) και οι συσχετίσεις (correlations) ώστε να αντισταθμίζονται αβεβαιότητες στην εύλογη αξία, ως αποτέλεσμα της έλλειψης πραγματικών δεδομένων από την αγορά.

Τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται στις αποτιμήσεις και βασίζονται σε μη παρατηρήσιμα δεδομένα είναι εξ ορισμού αβέβαια, εξαιτίας του μικρού αριθμού ή μη διαθεσιμότητας πρόσφατων δεδομένων από την αγορά. Εντούτοις, στις περισσότερες περιπτώσεις υπάρχουν ορισμένα ιστορικά δεδομένα στα οποία μπορεί να βασιστεί η επιμέτρηση της εύλογης αξίας, συνεπώς ακόμη και όταν χρησιμοποιούνται μη παρατηρήσιμα δεδομένα, ορισμένα παρατηρήσιμα δεδομένα λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό των εύλογων αξιών.

Οι τεχνικές αποτίμησης που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό των εύλογων αξιών περιγράφονται στη σημείωση 4.6.

Δεδομένης της αβεβαιότητας και της υποκειμενικότητας που χαρακτηρίζουν τον προσδιορισμό των εύλογων αξιών των χρηματοοικονομικών μέσων, τυχόν αλλαγές στις παραδοχές και τις εκτιμήσεις της διοίκησης θα μπορούσαν να επηρεάσουν τις εύλογες αξίες που παρουσιάζονται.

Μέθοδος αποτίμησης ελληνικών κυβερνητικών ομολόγων (PSI OED)

Στις 15 Νοεμβρίου 2017, η Ελληνική Δημοκρατία προσκάλεσε τους κατόχους των κρατικών ομολόγων που εκδόθηκαν κατά την αναδιάρθρωση του ελληνικού χρέους το 2012 και τα οποία αφορούσαν 20 εκδόσεις με ημερομηνία λήξης από το 2023 έως το 2042 (λεγόμενα ομόλογα "PSI OED") να τα ανταλλάξουν με 5 νέες εκδόσεις κρατικών ομολόγων (τα λεγόμενα "Νέα OED") με λήξεις το 2023, 2028, 2033, 2037 και 2042. Μετά την ολοκλήρωση της ανταλλαγής, το υπόλοιπο των PSI OED που δεν ανταλλάχθηκαν ανερχόταν σε περίπου € 4,2 δισ., αντιπροσωπεύοντας το 14% της αρχικής έκδοσης ύψους € 30,0 δισ. Έκτοτε, η διαπραγμάτευση των PSI OED παρουσιάζει χαμηλή ρευστοποίηση, καθώς χαρακτηρίζεται από μικρούς όγκους συναλλαγών στη δευτερογενή αγορά και μικρό επίπεδο συναλλαγών. Αντίθετα, η διαπραγμάτευση των Νέων OED ενισχύθηκε πολύ γρήγορα και σημειώθηκε σημαντικός όγκος συναλλαγών καθώς και συνεχής ροή εντολών ώστε η αποτίμηση τους να είναι εφικτή βάσει παρατηρήσιμων τιμών αγοράς.

Σημειώνεται ότι ο Όμιλος αποφάσισε να ανταλλάξει μέρος των επενδύσεων του σε PSI OED. Συνεπώς, για τα PSI OED που δεν ανταλλάχθηκαν ο Όμιλος χρησιμοποίησε τεχνική αποτίμησης προκειμένου να αποτιμήσει την εύλογη αξία τους την 31 Δεκεμβρίου 2017. Η μέθοδος αποτίμησης που υιοθετήθηκε είχε δύο βασικούς στόχους: να μεγιστοποιήσει την χρήση των παρατηρήσιμων δεδομένων αγοράς για πανομοιότυπα ή παρεμφερή χρηματοοικονομικά μέσα και να προσαρμόσει αυτές τις τιμές για να συνυπολογίσει την χαμηλότερη ρευστοποίηση των PSI OED.

Ειδικότερα, το μοντέλο αποτίμησης που εφαρμόζεται χρησιμοποιεί ως σημείο εκκίνησης τις τιμές αγοράς των Νέων OED, οι οποίες είναι άμεσα και σε τακτά χρονικά διαστήματα διαθέσιμες και αποτελούν την εύλογη αξία τους. Στη συνέχεια, υπολογίζονται οι θεωρητικές τιμές αγοράς των PSI OED βάσει των τιμών αγοράς των Νέων OED και οι αποδόσεις που προκύπτουν από τις θεωρητικές τιμές αγοράς των PSI OED με βάση τον παραπάνω υπολογισμό, προσαρμόζονται για να ληφθεί υπόψη ο πρόσθετος κίνδυνος από την χαμηλή ρευστοποίηση λόγω της κατοχής των PSI OED σε αντίθεση με τα Νέα OED. Η προσαρμογή αυτή αποτελεί ένα περιθώριο (spread) το οποίο προσauξάνει την πραγματική καμπύλη αποδόσεων των PSI OED και απεικονίζει την πρόσθετη απόδοση των PSI OED έναντι των Νέων OED που απαιτείται λόγω της έλλειψης ενεργής αγοράς (illiquidity premium). Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017 το περιθώριο που εφαρμόζεται ανέρχεται σε 45 base points. (βλέπε σημ. 4.6).

(δ) Έλεγχος απομείωσης υπεραξίας

Ο Όμιλος εξετάζει σε ετήσια βάση κατά πόσον υπάρχει ένδειξη απομείωσης της υπεραξίας, σύμφωνα με τη λογιστική αρχή που παρουσιάζεται στη σημείωση 2.6 (α). Τα ανακτήσιμα ποσά των μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών προσδιορίζονται με βάση την αξία χρήσεώς τους. Ο προσδιορισμός της αξίας λόγω χρήσεως αποτελεί μια εγγενώς υποκειμενική διαδικασία που εμπεριέχει τη χρήση των καλύτερων δυνατών εκτιμήσεων και της κρίσης της διοίκησης, ειδικότερα όσον αφορά τις μελλοντικές ταμειακές ροές των μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών ή των ομάδων μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών και τα κατάλληλα προεξοφλητικά επιτόκια.

Το ανακτήσιμο ποσό των μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών καθορίζεται με βάση το επιχειρηματικό σχέδιο των μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών, το οποίο αντλείται από τους μελλοντικούς πενταετείς προϋπολογισμούς που έχουν εγκριθεί από την διοίκηση, και οι οποίοι προεκτείνονται για μια πρόσθετη πενταετή περίοδο διατηρήσιμης ανάπτυξης που ακολουθείται από μια μακροπρόθεσμη περίοδο ανάπτυξης στο διηνεκές. Οι προϋπολογισμοί και τα επιχειρηματικά σχέδια αντιπροσωπεύουν τις τρέχουσες προσδοκίες της διοίκησης αναφορικά με τις μεταβολές στα μεγέθη, τα περιθώρια και τις κεφαλαιακές απαιτήσεις λαμβάνοντας υπόψη τις εκτιμώμενες συνθήκες της αγοράς, τις δραστηριότητες του ανταγωνισμού και την επίδραση πρόσφατων θεσμικών ή νομοθετικών μεταβολών.

Το προεξοφλητικό επιτόκιο που χρησιμοποιείται για την κάθε μονάδα δημιουργίας ταμειακών ροών αντιπροσωπεύει την εκτίμηση του κόστους κεφαλαίου για την μονάδα αυτή. Το "Capital Asset Pricing Model" (CAPM) χρησιμοποιείται για τον προσδιορισμό του προεξοφλητικού επιτοκίου.

Οι σημαντικές εκτιμήσεις για τον υπολογισμό της αξίας λόγω χρήσης και τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν στο μοντέλο που αναφέρεται παραπάνω, καθώς και η επίδραση πιθανών μεταβολών σε σημαντικές μεταβλητές, περιγράφονται στη σημείωση 6 και ενδέχεται να διαφοροποιηθούν καθώς οι οικονομικές συνθήκες και οι συνθήκες της αγοράς μεταβάλλονται (βλέπε σημ. 6).

(ε) Εκτίμηση της «εύλογης αξίας» των επενδύσεων σε ακίνητα

Ο Όμιλος έχει επενδύσει σε ακίνητα είτε απευθείας ή μέσω της επένδυσης στην κοινοπραξία Grivalia Hospitality (βλέπε σημείωση 9).

Η πλέον κατάλληλη ένδειξη της «εύλογης αξίας» των επενδύσεων σε ακίνητα είναι οι τρέχουσες αξίες που ισχύουν σε μια ενεργή αγορά για συναφή μισθωτήρια αλλά και λοιπά συμβόλαια. Εάν δεν είναι εφικτή η ανεύρεση τέτοιων πληροφοριών η Διοίκηση του Ομίλου προσδιορίζει την αξία μέσα από ένα εύρος λογικών εκτιμήσεων των «εύλογων αξιών» βασιζόμενη στις εκτιμήσεις ανεξάρτητων εξωτερικών εκτιμητών.

Για να πάρει μια τέτοια απόφαση η Διοίκηση του Ομίλου λαμβάνει υπόψη της δεδομένα από διάφορες πηγές, που περιλαμβάνουν:

(i) Τρέχουσες τιμές σε μια ενεργή αγορά ακινήτων διαφορετικής φύσεως, κατάστασης ή τοποθεσίας (ή υποκείμενες σε διαφορετικές μισθώσεις ή λοιπά συμβόλαια), οι οποίες έχουν αναπροσαρμοστεί ως προς αυτές τις διαφορές.

(ii) Πρόσφατες τιμές παρόμοιων ακινήτων σε λιγότερο ενεργές αγορές, αναπροσαρμοσμένες έτσι ώστε να απεικονίζονται οποιεσδήποτε μεταβολές στις οικονομικές συνθήκες που έλαβαν χώρα από την ημερομηνία που έγιναν οι αντίστοιχες συναλλαγές σε εκείνες τις τιμές και

(iii) Προεξόφληση ταμειακών ροών, βασισμένες σε αξιόπιστες εκτιμήσεις μελλοντικών ταμειακών ροών, που πηγάζουν από τους όρους των εν ισχύ μισθωμάτων και άλλων συμβολαίων και (όπου είναι εφικτό) από εξωτερικά στοιχεία όπως, τρέχουσες τιμές ενοικίασης παρεμφερών ακινήτων στην ίδια τοποθεσία και κατάσταση, χρησιμοποιώντας προεξοφλητικά επιτόκια που απεικονίζουν την τρέχουσα εκτίμηση της αγοράς αναφορικά με την αβεβαιότητα για το ύψος και τη χρονική στιγμή εμφάνισης αυτών των ταμειακών ροών.

Οι κυριότεροι παράμετροι που επηρεάζουν την αποτίμηση της εύλογης αξίας των ακινήτων του Ομίλου είναι αυτές που σχετίζονται με τα προσδοκώμενα μελλοντικά ενοίκια στην αγορά, καθώς και τα κατάλληλα προεξοφλητικά επιτόκια (βλέπε σημ. 9).

(στ) Ανταλλαγή Ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου

Στις 5 Δεκεμβρίου 2017, η Ελληνική Δημοκρατία εφάρμοσε ένα πρόγραμμα εθελοντικής ανταλλαγής Ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου (SWAP), βάσει του οποίου οι κάτοχοι κρατικών ομολόγων τα οποία εκδόθηκαν κατά την αναδιάρθρωση του ελληνικού χρέους το 2012 (τα λεγόμενα "PSI OED") και τα οποία έληγαν από το 2023 έως το 2042, θα μπορούσαν να ανταλλάξουν τα ομόλογα τους για 5 νέες εκδόσεις ομολόγων που λήγουν επίσης από το 2023 έως το 2042 (τα λεγόμενα "νέα OED").

Σκοπός της πρόσκλησης για ανταλλαγή ήταν να ευθυγραμμιστούν οι όροι του ανεξόφλητου χρέους της Ελληνικής Δημοκρατίας με τα πρότυπα της αγοράς για τους κρατικούς εκδότες, προκειμένου να εξομαλυνθεί η καμπύλη αποδόσεων τους και να παρασχεθούν στην αγορά περιορισμένες σειρές από νέα OED, τα οποία αναμένεται να είναι σημαντικά πιο ρευστοποιήσιμα από τα PSI OED.

Ο Όμιλος συμμετείχε στην εθελοντική ανταλλαγή με PSI OED ονομαστικής αξίας €895.161 χιλ. Η ανταλλαγή θεωρήθηκε ως «Τροποποίηση» των PSI OED, καθώς οι όροι των νέων OED δεν θεωρήθηκαν ουσιαστικά διαφορετικοί από τους όρους των PSI-OED. Ως εκ τούτου, η ανταλλαγή δεν είχε ως αποτέλεσμα την «Αποαναγνώριση» των PSI OED και δεν είχε επίδραση στην κατάσταση αποτελεσμάτων του Ομίλου (βλέπε σημ. 13).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 4: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

4.1 Πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων

Ο Όμιλος έχει θεσπίσει ένα αποτελεσματικό σύστημα διαχείρισης κινδύνων, με σκοπό την αντιμετώπιση των κινδύνων στους οποίους εκτίθεται καθώς και την προστασία των ασφαλισμένων και των μετόχων του. Το σύστημα βασίζεται σε καθορισμένο πλαίσιο αρχών, πολιτικών και διαδικασιών. Λόγω της φύσης των δραστηριοτήτων του, ο Όμιλος εκτίθεται σε ασφαλιστικούς, χρηματοοικονομικούς κινδύνους όπως πιστωτικό κίνδυνο, κίνδυνο αγοράς και κίνδυνο ρευστότητας και σε λειτουργικό κίνδυνο. Για την ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων που ενδέχεται να προκύψουν από αυτούς τους κινδύνους, ο Όμιλος έχει καταρτίσει:

- πλαίσιο το οποίο αντανakλά τη στρατηγική διαχείρισης κινδύνων
- μεθοδολογία για την αναγνώριση, επιμέτρηση, διαχείριση και αναφορά όλων των κινδύνων στους οποίους ο Όμιλος εκτίθεται ή ενδέχεται να εκτεθεί, και τέλος
- δομή διακυβέρνησης, σύμφωνα με τις απαιτήσεις που προβλέπονται από το κανονιστικό και το εσωτερικά καθορισμένο πλαίσιο.

Σε αυτό το πλαίσιο, έχει συγκροτηθεί Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων, Ενεργητικού – Παθητικού και Επενδύσεων και Λειτουργία Διαχείρισης Κινδύνων τόσο σε επίπεδο Ομίλου όσο και θυγατρικών.

4.1.1 Επιτροπές Διαχείρισης Κινδύνων, Ενεργητικού – Παθητικού και Επενδύσεων ασφαλιστικών θυγατρικών

Οι Επιτροπές Διαχείρισης Κινδύνων, Ενεργητικού – Παθητικού και Επενδύσεων των ασφαλιστικών θυγατρικών αποτελούν επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου.

Οι κύριες αρμοδιότητες της Επιτροπής είναι:

- η διασφάλιση και παροχή διαβεβαίωσης προς το Δ.Σ. της συνεχούς συμμόρφωσης με τις κεφαλαιακές απαιτήσεις Φερεγγυότητας,
- η διαμόρφωση των κατάλληλων στρατηγικών διαχείρισης κινδύνων για όλες τις κατηγορίες κινδύνων που μπορεί να επηρεάσουν τις Εταιρείες του Ομίλου.
- η υιοθέτηση αρχών και κανόνων που διέπουν την αναγνώριση, εκτίμηση, μέτρηση, παρακολούθηση, διαχείριση και αναφορά των κινδύνων που σχετίζονται με τη διαχείριση ενεργητικού και παθητικού σε επίπεδο Ομίλου,
- η υιοθέτηση ενός επαρκούς περιβάλλοντος εσωτερικών ελέγχων που θα διασφαλίζει την κατανόηση και την ενσωμάτωση των κατάλληλων πολιτικών διαχείρισης κινδύνων στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων της Εταιρείας Συμμετοχών και των Εταιρειών του Ομίλου,
- η παρακολούθηση, επισκόπηση και επιβεβαίωση της τήρησης των διαδικασιών για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων Φερεγγυότητας και της διεξαγωγής Αξιολόγησης Ιδίων Κινδύνων και Φερεγγυότητας,
- η παροχή συνδρομής προς το Δ.Σ. για την υιοθέτηση ορθολογικής και συνετούς επενδυτικής στρατηγικής και πολιτικής,
- η παρακολούθηση της συμμόρφωσης των Εταιρειών του Ομίλου με το νομικό και κανονιστικό πλαίσιο που διέπει το σύνολο των εργασιών του, και
- η θέσπιση κατάλληλων καναλιών επικοινωνίας με αντίστοιχες επιτροπές θυγατρικών εταιρειών.

Για να διασφαλίζουν τη διαρκή συνάφεια των κατευθυντήριων γραμμών, των στόχων, της οικονομικής κατάστασης και των προσδοκιών σε σχέση με τις κεφαλαιαγορές όπως ορίζονται από την επενδυτική πολιτική των θυγατρικών, οι Επιτροπές Διαχείρισης Κινδύνων, Ενεργητικού – Παθητικού και Επενδύσεων θα αναθεωρούν την επενδυτική πολιτική σε ετήσια βάση.

4.1.2 Λειτουργία Διαχείρισης Κινδύνων

Μέσω της Λειτουργίας Διαχείρισης Κινδύνων, εξασφαλίζεται η θέσπιση και εφαρμογή του συστήματος διαχείρισης κινδύνου. Τον κύριο ρόλο έχει επωμιστεί η Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων σε συνεργασία με τις επιμέρους Διευθύνσεις και την Αναλογιστική Λειτουργία. Πιο συγκεκριμένα:

- προωθεί την ενημέρωση για τους κινδύνους σε όλο τον Όμιλο,
- αναπτύσσει το πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων το οποίο περιλαμβάνει τις πολιτικές, διαδικασίες και μεθοδολογίες που συμβάλλουν στην ορθή διαχείριση των κινδύνων, με στόχο την ενσωμάτωση αυτού στη διαδικασία λήψης στρατηγικών αποφάσεων,
- έχει ως στόχο τον καθορισμό συγκεκριμένων ορίων κινδύνου ανά είδος κινδύνου με βάση τη διάθεση ανάληψης κινδύνου και την ανοχή κινδύνου του Ομίλου. Παράλληλα, ορίζονται και δείκτες κινδύνου,
- υποβάλλει εκθέσεις στη διοίκηση και στην Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων, Ενεργητικού – Παθητικού και Επενδύσεων παρέχοντας πληροφόρηση για τους σημαντικότερους κινδύνους στους οποίους εκτίθεται ο Όμιλος, όπως επίσης και ενημερώνει για τυχόν αποκλίσεις από τα εγκεκριμένα όρια,
- συμμετέχει στη διεξαγωγή ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων για τους σημαντικότερους κινδύνους που έχουν αναγνωριστεί.
- διενεργεί την Ίδια Αξιολόγηση Κινδύνου και Φερεγγυότητας, η οποία υλοποιείται κατ' ελάχιστο σε ετήσια βάση.

4.2 Ασφαλιστικός κίνδυνος

Ο κίνδυνος που ενυπάρχει σε κάθε ασφαλιστήριο συμβόλαιο συνίσταται στην πιθανότητα να επέλθει το ασφαλισμένο γεγονός και στην αβεβαιότητα του ποσού της επερχόμενης αποζημίωσης. Λόγω της φύσης των ασφαλιστήριων συμβολαίων, ο ασφαλιστικός κίνδυνος είναι τυχαίος και συνεπώς μη προβλέψιμος.

Σε ένα χαρτοφυλάκιο ασφαλιστήριων συμβολαίων στο οποίο εφαρμόζεται η θεωρία των πιθανοτήτων όσον αφορά την τιμολόγηση και τον σχηματισμό προβλέψεων, ο βασικός κίνδυνος που αντιμετωπίζει ο Όμιλος από τα ασφαλιστήρια συμβόλαια είναι το ενδεχόμενο τα πραγματικά ποσά των ζημιών και των αποζημιώσεων να υπερβαίνουν τη λογιστική αξία των ασφαλιστικών υποχρεώσεων. Αυτό μπορεί να συμβεί εάν η συχνότητα ή/και η σφοδρότητα των ζημιών και των αποζημιώσεων υπερβαίνουν τις σχετικές εκτιμήσεις. Τα ασφαλιστικά συμβάντα είναι τυχαία και ο πραγματικός αριθμός και τα πραγματικά ποσά των ζημιών και των αποζημιώσεων ενδέχεται να διαφέρουν από χρόνο σε χρόνο από το επίπεδο που έχει προσδιοριστεί από στατιστικές τεχνικές.

Η εμπειρία δείχνει ότι όσο μεγαλύτερο είναι ένα χαρτοφυλάκιο όμοιων ασφαλιστήριων συμβολαίων, τόσο μικρότερη θα είναι η μεταβλητότητα του αναμενόμενου αποτελέσματος. Επίσης, όσο πιο διαφοροποιημένο είναι ένα χαρτοφυλάκιο τόσο λιγότερο πιθανό είναι να επηρεαστεί από μια μεταβολή σε ένα υποσύνολο του χαρτοφυλακίου. Ο Όμιλος έχει αναπτύξει την στρατηγική ανάληψης κινδύνων με στόχο τη διαφοροποίηση των ασφαλιστικών κινδύνων που αναλαμβάνει και την επίτευξη επαρκούς πληθυσμού ασφαλισμένων κινδύνων σε κάθε κατηγορία κινδύνου ώστε να μειώσει τη μεταβλητότητα του αναμενόμενου αποτελέσματος.

Ο Όμιλος δραστηριοποιείται στην Ελλάδα και στη Ρουμανία. Η έκθεση του Ομίλου σε ασφαλιστικό κίνδυνο είναι σημαντική κυρίως στην Ελλάδα, καθώς το ασφαλιστικό χαρτοφυλάκιο των θυγατρικών στη Ρουμανία δεν είναι σημαντικό σε επίπεδο Ομίλου. Ως εκ τούτου, οι κατωτέρω γνωστοποιήσεις για τον ασφαλιστικό κίνδυνο αφορούν μόνο την ασφαλιστική δραστηριότητα στην Ελλάδα.

4.2.1 Ασφαλίσεις ζωής

Ο Όμιλος συνάπτει πλήθος ασφαλιστηρίων συμβολαίων τα οποία αποτελούνται από παραδοσιακά ασφαλιστήρια συμβόλαια, συμβόλαια επενδύσεων για λογαριασμό ασφαλισμένων που φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (Unit Linked), συμβόλαια λογαριασμών διαχείρισης κεφαλαίου (DAF), συμβόλαια υγείας και ζωής, συμπεριλαμβανομένων προγραμμάτων νοσοκομειακής περίθαλψης και ασφάλισης επί της ζωής δανειοληπτών. Το κύριο κανάλι διανομής για τα ασφαλιστικά προγράμματα ζωής είναι το δίκτυο bancassurance, το οποίο συνιστά το 90,1% των συνολικών προγραμμάτων (31 Δεκεμβρίου 2016: 87,0%). Ο Όμιλος, επίσης, διαθέτει ασφαλιστήρια συμβόλαια ζωής μέσω ανεξάρτητων συνεργατών όπως είναι οι ασφαλιστικοί πράκτορες και οι ασφαλειομεσίτες.

Τα ατομικά προγράμματα ζωής περιλαμβάνουν προγράμματα πρόσκαιρης ασφάλισης ζωής, μικτής ασφάλισης και επιβίωσης και ισόβιας ασφάλισης ζωής. Ο Όμιλος επίσης προσφέρει συνταξιοδοτικά προϊόντα με τη μορφή μελλοντικών ετήσιων προσόδων. Ο Όμιλος προσφέρει προγράμματα Unit-Linked τα ασφάλιστρα των οποίων επενδύονται σε διάφορα κεφάλαια και διαθέτει επίσης, προγράμματα ισόβιας ασφάλισης ζωής και μικτής ασφάλισης τόσο εφάπαξ ασφαλίστρου όσο και τακτικών καταβολών ασφαλίστρου με τη μορφή Unit-Linked προϊόντων. Τα προϊόντα DAF του Ομίλου περιλαμβάνουν ένα ομαδικό συνταξιοδοτικό πρόγραμμα. Υπάρχει ακόμη μια σειρά συμπληρωματικών καλύψεων που μπορούν να προστεθούν στα ασφαλιστικά προγράμματα ζωής του Ομίλου, η πλειονότητα των οποίων είναι αποζημιώσεις υγείας που καλύπτουν νοσοκομειακή περίθαλψη και δαπάνες εγχειρήσεων. Ο Όμιλος έχει και ένα μικρό χαρτοφυλάκιο ομαδικών ασφαλίσεων υγείας που καλύπτουν τον κίνδυνο

θανάτου, ασθένειας και ανικανότητας. Τα προγράμματα ασφάλισης επί της ζωής δανειοληπτών κατηγοριοποιούνται στα ομαδικά προγράμματα και αποτελούνται από πρόσκαιρη ασφάλιση ζωής συνδεδεμένη με μικρά επιχειρηματικά δάνεια, υποθήκες, πιστωτικές κάρτες και καταναλωτικά δάνεια.

Η παραγωγή που προέρχεται από τραπεζικά δίκτυα συνίσταται σε αποταμιευτικά/συνταξιοδοτικά προγράμματα εφάπαξ ασφαλιστρού σε ποσοστό 67,1% της συνολικής παραγωγής (31 Δεκεμβρίου 2016: 70,9%), σε προγράμματα Unit Linked εφάπαξ ασφαλιστρού σε ποσοστό 1,30% της συνολικής παραγωγής (31 Δεκεμβρίου 2016: 0,4%), και σε ασφαλιστικά προγράμματα (αποταμιευτικά, συνταξιοδοτικά, ασφαλίσεις προστασίας δανειοληπτών/πρωτοβάθμιας κάλυψης υγείας) περιοδικών καταβολών σε ποσοστό 21,6% της συνολικής παραγωγής (31 Δεκεμβρίου 2016: 15,7%).

Η κατανομή του χαρτοφυλακίου σε όρους εγγεγραμμένων ασφαλιστρών για την τρέχουσα χρήση αποτελείται από ατομικές ασφαλίσεις, προϊόντα Unit Linked, ομαδικές ασφαλίσεις και προϊόντα DAF σε ποσοστό 87,0%, 1,4%, 7,7% και 3,8%, αντίστοιχα.

4.2.1.1 Παραδοσιακά προϊόντα ασφάλισης ζωής και συμβόλαια DAF

α) Συχνότητα και σφοδρότητα ζημιών

Τα παραδοσιακά συμβόλαια ζωής που προσφέρει ο Όμιλος περιλαμβάνουν συμβόλαια μακράς διάρκειας και συμβόλαια που ανανεώνονται σε ετήσια βάση. Ο Όμιλος διαχειρίζεται τους κινδύνους που σχετίζονται με αυτά τα συμβόλαια μέσω της διαφοροποίησης των αναληφθέντων κινδύνων και με τη σύναψη αντασφαλιστικών συμβάσεων.

Οι κίνδυνοι στους οποίους εκτίθεται ο Όμιλος σχετικά με τα συμβόλαια Ζωής είναι:

- **Κίνδυνος θνησιμότητας**

Ο κίνδυνος θνησιμότητας συνίσταται στον κίνδυνο ο πραγματικός αριθμός των θανάτων να είναι υψηλότερος από τον αναμενόμενο αυξάνοντας τις αποζημιώσεις. Η σημαντικότερη έκθεση του Ομίλου σε κίνδυνο θνησιμότητας προέρχεται από τα προγράμματα πρόσκαιρης ασφάλισης ζωής, ισόβιας ασφάλισης ζωής και μικτής ασφάλισης που αποτελούν τμήμα των ατομικών ασφαλίσεων ζωής καθώς και των ασφαλίσεων επί της ζωής δανειοληπτών (που πωλούνται μέσω του Bancassurance). Ο Όμιλος διαχειρίζεται αυτούς τους κινδύνους μέσω της στρατηγικής ανάληψης κινδύνων που ακολουθεί και της σύναψης των κατάλληλων αντασφαλιστικών συμβάσεων. Ο Όμιλος έχει συνάψει αντασφαλιστικές συμβάσεις υπερβάλλουσας ζημιάς για τις ασφαλίσεις ζωής μακράς διάρκειας με κάλυψη θανάτου, με όριο ίδιας κράτησης για κάθε ασφαλισμένη ζωή.

- **Κίνδυνος μακροβιότητας**

Ο κίνδυνος μακροβιότητας σχετίζεται με μελλοντικές ζημιές και καταβολή αποζημιώσεων οι οποίες ενδέχεται να διαφέρουν από τις πραγματικές αποζημιώσεις που θα καταστούν πληρωτέες στο μέλλον εάν οι ασφαλισμένοι ζήσουν περισσότερο από το αναμενόμενο. Η μεγαλύτερη έκθεση του Ομίλου σε κίνδυνο μακροβιότητας προέρχεται από το χαρτοφυλάκιο μελλοντικών προσόδων. Ο Όμιλος αντιμετωπίζει τους κινδύνους αυτούς με τις κατάλληλες τιμολογιακές πολιτικές καθώς επίσης και με αναλογιστικές μεθόδους και με τη χρήση ενός επικαιροποιημένου πίνακα θνησιμότητας που αντανάκλα το αυξημένο προσδόκιμο ζωής. Δεδομένου ότι ο κίνδυνος της επιβίωσης δεν αντασφαλίζεται, ο Όμιλος αντιμετωπίζει τον εν λόγω κίνδυνο μέσω της διασποράς των ασφαλισμένων κεφαλαίων.

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζεται η συγκέντρωση των κεφαλαίων κινδύνου σε τέσσερις ομάδες ασφαλισμένων κεφαλαίων ανά ασφαλισμένη ζωή. Τα ποσά απεικονίζονται πριν και μετά τη σύναψη συμβάσεων αντασφάλισης. Οι ακόλουθοι πίνακες δεν συμπεριλαμβάνουν τα συμβόλαια μελλοντικών προσόδων, για τα οποία παρέχεται ξεχωριστή ανάλυση παρακάτω.

Ασφαλισμένο κεφάλαιο ανά ασφαλισμένη ζωή την 31 Δεκεμβρίου 2017

	Πριν από αντασφάλεια		Μετά από αντασφάλεια	
	(ποσά σε € εκατ.)	%	(ποσά σε € εκατ.)	%
0-6.000	114,3	2,7	114,1	6,2
6.000-15.000	353,3	8,3	279,3	15,1
15.000-20.000	218,4	5,2	198,7	10,7
>20.000	3.549,1	83,8	1.260,2	68,0
Σύνολο	4.235,0	100,0	1.852,3	100,0

Ασφαλισμένο κεφάλαιο ανά ασφαλισμένη ζωή την 31 Δεκεμβρίου 2016	Πριν από αντασφάλεια		Μετά από αντασφάλεια	
	(ποσά σε € εκατ.)	%	(ποσά σε € εκατ.)	%
0-6.000	116,6	2,6	116,4	6,1
6.000-15.000	370,5	8,4	293,6	15,4
15.000-20.000	229,9	5,2	207,4	10,9
>20.000	3.719,0	83,8	1.287,8	67,6
Σύνολο	4.436,0	100,0	1.905,2	100,0

Ο κίνδυνος συγκεντρώνεται στις ομάδες με το υψηλότερο κεφάλαιο. Το γεγονός αυτό δεν έχει μεταβληθεί σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος.

Στους ακόλουθους πίνακες απεικονίζεται η συγκέντρωση κινδύνου για τα συμβόλαια μελλοντικών προσόδων σε δέκα ομάδες στις οποίες κατηγοριοποιούνται τα εν λόγω συμβόλαια με βάση τα ετήσια καταβλητέα ποσά, υποθέτοντας ότι η πρόσδοδος καταβάλλεται στο τέλος της χρήσης. Ο Όμιλος δεν έχει συνάψει αντασφαλιστικές συμβάσεις για την κάλυψη των υποχρεώσεων που αναλαμβάνει από αυτά τα συμβόλαια.

Ετήσια πρόσδοδος ανά συμβόλαιο την 31 Δεκεμβρίου 2017	Σύνολο ετησίων προσόδων	
	(ποσά σε € εκατ.)	%
0-500	10,9	19,8
500-1.000	13,5	24,5
1.000-2.000	12,3	22,3
2.000-3.000	5,1	9,2
3.000-4.000	3,5	6,3
4.000-5.000	2,7	4,8
5.000-6.000	1,5	2,6
6.000-8.000	2,0	3,7
8.000-10.000	1,3	2,3
>10.000	2,4	4,4
Σύνολο	55,1	100,0

Ετήσια πρόσδοδος ανά συμβόλαιο την 31 Δεκεμβρίου 2016	Σύνολο ετησίων προσόδων	
	(ποσά σε € εκατ.)	%
0-500	11,8	22,6
500-1.000	13,7	26,3
1.000-2.000	11,6	22,2
2.000-3.000	4,3	8,2
3.000-4.000	2,9	5,5
4.000-5.000	2,0	3,8
5.000-6.000	1,2	2,2
6.000-8.000	1,8	3,5
8.000-10.000	0,9	1,7
>10.000	2,1	4,0
Σύνολο	52,3	100,0

• Κίνδυνος ακύρωσης/μη ανανέωσης

Ο ασφαλιστικός κίνδυνος για τα συμβόλαια ασφάλισης ζωής μακράς διάρκειας επηρεάζεται και από το δικαίωμα των ασφαλισμένων να καταβάλλουν μειωμένα ασφάλιστρα (ή να απαλλαγούν από την καταβολή μελλοντικών ασφαλίσεων) και να ακυρώσουν το συμβόλαιο. Ως εκ τούτου, το μέγεθος του ασφαλιστικού κινδύνου εξαρτάται και από τη συμπεριφορά του ασφαλισμένου η οποία μπορεί να έχει αντίκτυπο στον τρόπο με τον οποίο θα διαμορφωθούν οι καταβολές μελλοντικών αποζημιώσεων. Οι συμπεριφορές των ασφαλισμένων επηρεάζονται από πολλούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων και των συνθηκών που επικρατούν στην οικονομία και στις χρηματοοικονομικές αγορές. Για παράδειγμα, εάν ένα ασφαλιστικό προϊόν περιέχει μια ελάχιστη εγγυημένη παροχή (όπως στα παραδοσιακά προϊόντα ασφάλισης ζωής), οι συνθήκες των χρηματοοικονομικών αγορών θα καθορίσουν εάν η εγγυημένη παροχή είναι "in the money", "out of the money" ή "at the money", ανάλογα με το εάν το εγγυημένο

ποσό είναι υψηλότερο, χαμηλότερο ή ίσο με την αξία των κεφαλαίων. Το γεγονός αυτό με τη σειρά του ενδέχεται να επηρεάσει την απόφαση του ασφαλισμένου για το αν θα διατηρήσει το πρόγραμμα ή όχι.

- **Κίνδυνος εξόδων**

Η αποτυχία ορθής εκτίμησης του πληθωρισμού και συνυπολογισμού του στην τιμολογιακή πολιτική και στην εκτίμηση των εξόδων και των υποχρεώσεων του Ομίλου θα μπορούσε να έχει σημαντική αρνητική επίδραση στη δραστηριότητα του Ομίλου, στα αποτελέσματα, στην οικονομική του θέση και στις μελλοντικές προοπτικές.

β) Πηγές αβεβαιότητας στην εκτίμηση των μελλοντικών αποζημιώσεων και των εσόδων από ασφάλιστρα

Η αβεβαιότητα στην εκτίμηση των μελλοντικών καταβολών αποζημιώσεων και των εσόδων από ασφάλιστρα όσον αφορά τα συμβόλαια ασφάλισης ζωής μακράς διάρκειας πηγάζει από την αδυναμία πρόβλεψης των μακροπρόθεσμων αλλαγών στα συνολικά επίπεδα θνησιμότητας και στη συμπεριφορά των ασφαλισμένων. Ο Όμιλος χρησιμοποιεί πρότυπα πινάκων θνησιμότητας ανάλογα με τον τύπο του συμβολαίου που συνάπτεται. Μελέτη των ιστορικών στοιχείων που διαθέτει ο Όμιλος από την εμπειρία των τελευταίων 5 ετών πραγματοποιείται και χρησιμοποιούνται στατιστικές μέθοδοι για την προσαρμογή των ρυθμών θνησιμότητας και τον προσδιορισμό της καλύτερης δυνατής εκτίμησης της αναμενόμενης μελλοντικής θνησιμότητας.

γ) Διαδικασία που χρησιμοποιείται για την πραγματοποίηση υποθέσεων

Για τα ασφαλιστικά συμβόλαια μακράς διάρκειας, κατά την έναρξη του προϊόντος, ο Όμιλος κάνει υποθέσεις για τη θνησιμότητα, τις αποδόσεις των επενδύσεων και τα διαχειριστικά έξοδα. Επιπλέον προσθέτει ένα περιθώριο για να μειώσει την αβεβαιότητα. Οι υποθέσεις αυτές «κλειδώνονται» για όλη τη διάρκεια του συμβολαίου και χρησιμοποιούνται στον υπολογισμό του μαθηματικού αποθέματος. Επιπλέον καθ' όλη τη διάρκεια του συμβολαίου, ο Όμιλος επανεξετάζει τις υποθέσεις αυτές χρησιμοποιώντας στατιστικές και αναλογιστικές μεθόδους σε συνδυασμό με επιπρόσθετες υποθέσεις που βασίζονται σε παραμέτρους, όπως το ποσοστό διατηρησιμότητας/ακυρωσιμότητας, το ποσοστό άσκησης του δικαιώματος εξαγοράς στην έναρξη της συνταξιοδότησης έναντι της επιλογής σύνταξης (για συνταξιοδοτικές καλύψεις) για την πραγματοποίηση ελέγχου επάρκειας των αποθεμάτων.

Οι βασικότερες παράμετροι που λαμβάνονται υπόψη κατά την εφαρμογή του ελέγχου επάρκειας των αποθεμάτων για τα παραδοσιακά προϊόντα ασφάλισης ζωής είναι οι ακόλουθες:

- **Θνησιμότητα:** Η εκτίμηση των παραμέτρων που εφαρμόζονται στηρίζεται στα ποσοστά των πινάκων θνησιμότητας όπως αυτοί ορίζονται από την Ελληνική Νομοθεσία λαμβάνοντας υπόψη και την εμπειρία του Ομίλου από τον ασφαλισμένο πληθυσμό του.
- **Ποσοστά ακυρωσιμότητας και εξαγοράς:** Στις ασφαλίσσεις ζωής μακράς διάρκειας η σύμβαση ακυρώνεται σε περίπτωση μη καταβολής του ασφαλίστρου. Εάν ωστόσο η ασφάλιση έχει αποκτήσει δικαίωμα εξαγοράς το συμβόλαιο δεν ακυρώνεται και η ασφάλιση μετατρέπεται σε ελεύθερη περαιτέρω καταβολής ασφαλίστρων με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις όπως η αρχική ασφάλιση ζωής, αλλά με μειωμένο ασφάλισμα. Ο αντισυμβαλλόμενος έχει το δικαίωμα να ζητήσει εξαγορά της ασφάλισης ζωής έναντι επιστροφής μέρους του μαθηματικού αποθέματος κατά την στιγμή της αίτησης εξαγοράς. Το έτος του συμβολαίου κατά το οποίο αποκτά το δικαίωμα εξαγοράς καθώς και το ποσό της εξαγοράς καθορίζονται στους σχετικούς πίνακες της σύμβασης. Τα ποσοστά ακυρώσεων – εξαγορών εκτιμώνται ανά ομάδα ομοειδών όσον αφορά τις παροχές προϊόντων λαμβάνοντας υπόψη την εμπειρία του Ομίλου τα τελευταία δέκα χρόνια. Η μελέτη ακυρώσεων και εξαγορών ενημερώνεται σε ετήσια βάση ώστε τα μοντέλα να αντανακλούν την πραγματικότητα. Ο Όμιλος ενδέχεται, σε περιοδική βάση, να χρειαστεί να επικαιροποιεί τις υποθέσεις που έχει κάνει καθώς και τα αναλογιστικά μοντέλα και τα μοντέλα κινδύνων ούτως ώστε να αντανακλούν την πραγματικότητα και τυχόν νέα στοιχεία. Αλλαγές στις υποθέσεις και στα εν λόγω μοντέλα ενδέχεται να οδηγήσουν σε αναθεώρηση και τροποποίηση της τιμολόγησης των ασφαλιστικών προϊόντων, η οποία θα μπορούσε να έχει σημαντική αρνητική επίδραση στη δραστηριότητα, τα αποτελέσματα, την οικονομική θέση και τις προοπτικές του Ομίλου. Οι επιπτώσεις τυχόν αλλαγών στις υποθέσεις του Ομίλου θα αντικατοπτριστεί κατά την υπολειπόμενη διάρκεια των προγραμμάτων μέσω των κερδών.
- **Έξοδα:** Οι μελλοντικές εκτιμήσεις βασίζονται στα τρέχοντα (κατά την ημερομηνία αποτίμησης) έξοδα του Ομίλου για την διατήρηση και διαχείριση του χαρτοφυλακίου και αναπροσαρμόζονται, για κάθε μελλοντικό έτος, με τον εκτιμώμενο πληθωρισμό. Ο Όμιλος έχει υιοθετήσει μοντέλο εξόδων βάσει του οποίου χαρακτηρίζονται τα έξοδα σε ελαστικά και ανελαστικά, πρόσκτησης και διαχείρισης και στη συνέχεια επιμερίζονται σε ομάδες προϊόντων. Τα αποτελέσματα του μοντέλου χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό των παραδοχών που λαμβάνονται υπόψη

στην εκτίμηση των μελλοντικών εξόδων. **Ποσοστό άσκησης δικαιώματος εξαγοράς στην έναρξη της συνταξιοδότησης:** Το δικαίωμα αυτό παρέχεται μόνο στα συνταξιοδοτικά προγράμματα. Ο Όμιλος βάσει της εμπειρίας των τελευταίων 5 ετών, εκτιμά το ποσοστό των ασφαλισμένων που θα επιλέξουν την καταβολή εφάπαξ ποσού στην έναρξη της συνταξιοδότησης.

- **Επιτόκια προεξόφλησης:** Η εκτίμηση της επάρκειας των αποθεμάτων στηρίζεται στις μελλοντικές ταμειακές ροές των εσόδων και εξόδων του Ομίλου, συμπεριλαμβάνοντας το μερίδιο της αντασφάλισης. Οι μελλοντικές ταμειακές ροές προεξοφλούνται στο τέλος κάθε περιόδου αναφοράς χρησιμοποιώντας καμπύλες επιτοκίων, οι οποίες βασίζονται στην καμπύλη των άνευ κινδύνου επιτοκίων η οποία δημοσιεύεται από τον ευρωπαϊκή εποπτική αρχή ασφαλίσεων και επαγγελματικών συντάξεων ("ΕΙΟΡΑ"), και λαμβάνουν υπ' όψη την υφιστάμενη σύνθεση και τις αναμενόμενες αποδόσεις του επενδυτικού χαρτοφυλακίου.

Από τον έλεγχο επάρκειας που διενεργήθηκε για τα παραδοσιακά προγράμματα ασφάλισης ζωής στην ελληνική ασφαλιστική θυγατρική ζωής στο τέλος της τρέχουσας χρήσης προέκυψε ανάγκη σχηματισμού επιπλέον αποθέματος επάρκειας ύψους €59,2 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2016 το επιπλέον απόθεμα ήταν €52,5 εκατ.).

Επιπρόσθετα, οι παράμετροι που λαμβάνονται υπόψη κατά την εφαρμογή του ελέγχου επάρκειας των αποθεμάτων για το χαρτοφυλάκιο DAF είναι οι ακόλουθες:

- **Θνησιμότητα:** Η εκτίμηση των παραμέτρων που εφαρμόζονται στηρίζεται στα ποσοστά των πινάκων θνησιμότητας όπως αυτοί ορίζονται από την Ελληνική Νομοθεσία λαμβάνοντας υπόψη και την εμπειρία του Ομίλου από τον ασφαλισμένο πληθυσμό του.
- **Ποσοστά ακυρωσιμότητας και εξαγοράς:** Στις ασφαλίσσεις ζωής μακράς διάρκειας η σύμβαση ακυρώνεται σε περίπτωση μη καταβολής του ασφαλιστρού, ενώ παρέχεται στον αντισυμβαλλόμενο το δικαίωμα εξαγοράς της σύμβασης. Τα ποσοστά μη ανανέωσης – εξαγορών εκτιμώνται ανά ομάδα ομοειδών όσον αφορά τις παροχές προϊόντων λαμβάνοντας υπόψη την εμπειρία του Ομίλου.
- **Έξοδα:** Οι μελλοντικές εκτιμήσεις βασίζονται στα τρέχοντα (κατά την ημερομηνία αποτίμησης) έξοδα του Ομίλου για την διατήρηση και διαχείριση του χαρτοφυλακίου και αναπροσαρμόζονται, για κάθε μελλοντικό έτος, με τον εκτιμώμενο πληθωρισμό.

Από τον έλεγχο επάρκειας που διενεργήθηκε για το χαρτοφυλάκιο λογαριασμών διαχείρισης κεφαλαίου (DAF) στο τέλος της τρέχουσας χρήσης προέκυψε επιπλέον απόθεμα επάρκειας ύψους €9,6 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2016 το επιπλέον απόθεμα ήταν €2,1 εκατ.).

δ) Ανάλυση ευαισθησίας

Στους ακόλουθους πίνακες παρουσιάζεται η ευαισθησία στην επάρκεια των αποθεμάτων στις μεταβολές των παραδοχών που χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση των ασφαλιστικών υποχρεώσεων για το χαρτοφυλάκιο παραδοσιακών προϊόντων ασφάλισης ζωής.

- Ποσοστά μη ανανέωσης και εξαγοράς: Η αύξηση των ποσοστών ακυρώσεων και εξαγορών κατά 10,0% από τις τρέχουσες εκτιμήσεις επιφέρει αύξηση της επάρκειας των αποθεμάτων κατά €3,8 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2016: €3,8 εκατ.), ενώ η μείωση των ποσοστών ακυρώσεων και εξαγορών κατά 10,0% από τις τρέχουσες εκτιμήσεις επιφέρει μείωση της επάρκειας των αποθεμάτων κατά €4,0 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2016: €4,0 εκατ.).
- Έξοδα: Η αύξηση των διαχειριστικών εξόδων κατά 10,0% σε σχέση με τις τρέχουσες εκτιμήσεις θα συνεπαγόταν μείωση της επάρκειας των αποθεμάτων κατά €5,0 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2016: €2,3 εκατ.), ενώ η μείωση των διαχειριστικών εξόδων κατά 10,0% σε σχέση με τις τρέχουσες εκτιμήσεις θα συνεπαγόταν αύξηση της επάρκειας των αποθεμάτων κατά €5,0 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2016: €2,3 εκατ.).
- Ποσοστό άσκησης δικαιώματος εξαγοράς συνταξιοδότησης: Η μείωση του ποσοστού των ασφαλισμένων που εξασκούν το δικαίωμα εξαγοράς στη συνταξιοδότηση κατά 10,0% σε σύγκριση με τις τρέχουσες εκτιμήσεις θα συνεπαγόταν μείωση της επάρκειας των αποθεμάτων κατά €15,3 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2016: €12,2 εκατ.).
- Αύξηση επιτοκίων: Μια αύξηση στα επιτόκια απόδοσης και στα προεξοφλητικά επιτόκια κατά 0,5% θα επέφερε αύξηση της επάρκειας των αποθεμάτων κατά €43,0 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2016: €38,5 εκατ.).
- Μείωση επιτοκίων: Μια μείωση στα επιτόκια απόδοσης και στα προεξοφλητικά επιτόκια κατά 0,5% θα οδηγούσε σε μείωση της επάρκειας των αποθεμάτων κατά €47,0 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2016: €41,6 εκατ.).

31 Δεκεμβρίου 2017

(ποσά σε € εκατ.)

Αύξηση ποσοστού ακυρώσεων και εξαγορών	+10%	3,8
Μείωση ποσοστού ακυρώσεων και εξαγορών	-10%	(4,0)
Αύξηση διαχειριστικών εξόδων	+10%	(5,0)
Μείωση διαχειριστικών εξόδων	-10%	5,0
Μείωση ποσοστού εξαγορών κατά την συνταξιοδότηση	-10%	(15,3)
Αύξηση επιτοκίων	+0,5%	43,0
Μείωση επιτοκίων	-0,5%	(47,0)

Μεταβολή

**Επίδραση στην επάρκεια
ασφαλιστικών υποχρεώσεων**

31 Δεκεμβρίου 2016

(ποσά σε € εκατ.)

Αύξηση ποσοστού ακυρώσεων και εξαγορών	+10%	3,8
Μείωση ποσοστού ακυρώσεων και εξαγορών	-10%	(4,0)
Αύξηση διαχειριστικών εξόδων	+10%	(2,3)
Μείωση διαχειριστικών εξόδων	-10%	2,3
Μείωση ποσοστού εξαγορών κατά την συνταξιοδότηση	-10%	(12,2)
Αύξηση επιτοκίων	+0,5%	38,5
Μείωση επιτοκίων	-0,5%	(41,6)

Μεταβολή

**Επίδραση στην επάρκεια
ασφαλιστικών υποχρεώσεων**

Επίσης, στους ακόλουθους πίνακες παρουσιάζεται η ευαισθησία στην επάρκεια των αποθεμάτων στις μεταβολές των παραδοχών που χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση των ασφαλιστικών υποχρεώσεων του χαρτοφυλακίου DAF.

- Ποσοστά ακυρωσιμότητας και εξαγοράς: Η αύξηση των ποσοστών ακυρώσεων – εξαγορών κατά 10,0% από τις τρέχουσες εκτιμήσεις θα επέφερε μείωση της επάρκειας των αποθεμάτων κατά €157 χιλ. (31 Δεκεμβρίου 2016: €134 χιλ.) ενώ η μείωση αυτών κατά 10,0% θα συνεπαγόταν αύξηση της επάρκειας των αποθεμάτων κατά €168 χιλ. (31 Δεκεμβρίου 2016: €143 χιλ.).
- Έξοδα: Η αύξηση των διαχειριστικών εξόδων κατά 10,0% από τις τρέχουσες εκτιμήσεις θα οδηγούσε σε μείωση της επάρκειας των αποθεμάτων κατά €681 χιλ. (31 Δεκεμβρίου 2016: €258 χιλ.).
- Αύξηση επιτοκίων: Μια αύξηση στα επιτόκια απόδοσης και στα προεξοφλητικά επιτόκια κατά 0,5% θα επέφερε αύξηση της επάρκειας των αποθεμάτων κατά €2,7 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2016: €2,3 εκατ.).
- Μείωση επιτοκίων: Μια μείωση στα επιτόκια απόδοσης και στα προεξοφλητικά επιτόκια κατά 0,5% θα οδηγούσε σε μείωση της επάρκειας των αποθεμάτων κατά €4,7 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2016: €4,1 εκατ.).

31 Δεκεμβρίου 2017

(ποσά σε € χιλ.)

Αύξηση ποσοστού ακυρώσεων και εξαγορών	+10%	(157)
Μείωση ποσοστού ακυρώσεων και εξαγορών	-10%	168
Αύξηση διαχειριστικών εξόδων	+10%	(681)
Αύξηση επιτοκίων	+0,5%	2.729
Μείωση επιτοκίων	-0,5%	(4.744)

Μεταβολή

**Επίδραση στην επάρκεια
ασφαλιστικών υποχρεώσεων**

31 Δεκεμβρίου 2016

(ποσά σε € χιλ.)

Αύξηση ποσοστού ακυρώσεων και εξαγορών
Μείωση ποσοστού ακυρώσεων και εξαγορών
Αύξηση διαχειριστικών εξόδων
Αύξηση επιτοκίων
Μείωση επιτοκίων

Μεταβολή

**Επίδραση στην επάρκεια
ασφαλιστικών υποχρεώσεων**

+10% (134)
-10% 143
+10% (258)
+0,5% 2.280
-0,5% (4.115)

ε) Δικαιώματα εγγυημένων προσόδων

Ο ασφαλιστικός κίνδυνος στα συνταξιοδοτικά συμβόλαια με εγγυημένες προσόδους εξαρτάται επίσης από τον αριθμό των ασφαλισμένων που θα επιλέξουν την σύνταξη αντί για το εφάπαξ ποσό στη λήξη. Αυτό θα εξαρτηθεί σημαντικά από το επενδυτικό και χρηματοοικονομικό περιβάλλον που θα ισχύει κατά τον χρόνο επιλογής.

Αξιζει επίσης να σημειωθεί ότι το ποσοστό των ασφαλισμένων που επέλεξαν να εισπράξουν το ποσό που δικαιούνταν με μορφή ετήσιας προσόδου αντί εφάπαξ ποσού στη λήξη κατά την διάρκεια της χρήσης ανέρχεται σε 1,07% (31 Δεκεμβρίου 2016: 0,7%).

Όσο χαμηλότερα είναι τα τρέχοντα επιτόκια επενδύσεων σε σχέση με το τεχνικό επιτόκιο των εγγυημένων συντάξεων, τόσο πιο πιθανό είναι οι ασφαλισμένοι να επιλέξουν την σύνταξη. Η συνεχής αύξηση της μακροβιότητας που θα αντανάκλαται στην τρέχουσα τιμολόγηση, θα αυξάνει επίσης τον αριθμό των ασφαλισμένων που θα επιλέγουν την σύνταξη και θα αυξάνει την έκθεση του Ομίλου στον ασφαλιστικό κίνδυνο από τα εν λόγω χαρτοφυλάκια.

4.2.1.2 Συμπληρωματικές καλύψεις σε συμβόλαια ασφάλισης ζωής

α) Συχνότητα και σφοδρότητα ζημιών

Οι συμπληρωματικές καλύψεις παρέχονται σε ατομικά ή ομαδικά προγράμματα και σχετίζονται με αποζημιώσεις που καλύπτουν ιατρικά έξοδα, νοσοκομειακές δαπάνες, δαπάνες εγχείρησης, θάνατο από ατύχημα και ανικανότητα ο Όμιλος προσφέρει συμπληρωματικές παροχές για τα συμβόλαια μακράς και βραχείας διάρκειας. Για την πλειοψηφία των συμπληρωματικών καλύψεων του χαρτοφυλακίου ο Όμιλος εκτίθεται σε κίνδυνο νοσηρότητας.

Κίνδυνος νοσηρότητας είναι ο κίνδυνος αύξησης της συχνότητας και της σφοδρότητας των αποζημιώσεων για ανικανότητα, ασθένεια και αύξησης του ιατρικού πληθωρισμού.

Η σημαντικότερη έκθεση του Ομίλου στον κίνδυνο νοσηρότητας από τα ομαδικά συμβόλαια σχετίζεται με τα συμβόλαια ασφάλισης επί της ζωής δανειοληπτών. Όσον αφορά τα ατομικά συμβόλαια, ο κίνδυνος νοσηρότητας προκύπτει από τις αποζημιώσεις νοσοκομειακών δαπανών που καταβάλλονται για δαπάνες νοσηλείας.

Για τα ομαδικά ασφαλιστήρια συμβόλαια, ο κίνδυνος επηρεάζεται από τον κλάδο στον οποίο απασχολείται ο ασφαλισμένος. Κατά συνέπεια, ο κίνδυνος θανάτου και ανικανότητας διαφοροποιείται ανά κλάδο δραστηριότητας. Η υπερβολική συγκέντρωση κινδύνου σε συγκεκριμένο κλάδο θα αυξήσει την πιθανότητα της θνησιμότητας, ανικανότητας ή νοσηρότητας των εργαζομένων του συγκεκριμένου κλάδου. Ο Όμιλος προσπαθεί να διαχειριστεί αυτόν τον κίνδυνο μέσω της διαδικασίας ανάληψης κινδύνων, τη διαχείριση των αποζημιώσεων και των αντισταθμιστικών συμβάσεων. Όσον αφορά τα ομαδικά συμβόλαια, ο Όμιλος διατηρεί το δικαίωμα να ανατιμολογήσει τους κινδύνους στην ανανέωση ή να μην προχωρήσει σε ανανέωση. Επιπρόσθετα, ο Όμιλος καλύπτεται από αναλογική αντισταθμιστική σύμβαση.

Για τα ατομικά συμβόλαια υγείας, ο κίνδυνος διαφοροποιείται ανάλογα με την ηλικία και το φύλο του ασφαλισμένου και επηρεάζεται από ένα πλήθος ανεξάρτητων παραγόντων που επηρεάζουν την υγεία του ασφαλισμένου όπως αλλαγές στον τρόπο ζωής (κάπνισμα), περιβαλλοντική μόλυνση κλπ. Ειδικά για τις νοσοκομειακές καλύψεις, το επίπεδο των αποζημιώσεων που καταβάλλονται επηρεάζεται και από τον ιατρικό πληθωρισμό. Για να αντιμετωπίσει τον κίνδυνο νοσηρότητας του χαρτοφυλακίου ατομικών συμπληρωματικών παροχών που καλύπτουν δαπάνες νοσηλείας (νοσοκομειακές καλύψεις), ο Όμιλος προβλέπει εξαιρέσεις για αποζημιώσεις έως €1.500, €3.000 ή €6.000 όπως και ποσοστό συμμετοχής του ασφαλισμένου στις δαπάνες.

Επιπλέον, ο Όμιλος αντισταθμίζει τον κίνδυνο για όλες τις καλύψεις υγείας (ανικανότητα, νοσοκομειακές δαπάνες, εγχειρήσεις, ιατρικά έξοδα) μέσω αναλογικής συμφωνίας αντασφάλισης.

β) Πηγές αβεβαιότητας στην εκτίμηση των μελλοντικών αποζημιώσεων και των εσόδων από ασφάλιστρα

Η αβεβαιότητα στην εκτίμηση των μελλοντικών πληρωμών στα προγράμματα νοσοκομειακής κάλυψης προκύπτει από την εκτίμηση της νοσηρότητας και του ιατρικού πληθωρισμού των επόμενων ετών. Η επίδραση των συνεχών προόδων στην ιατρική επιστήμη, ειδικά στον τομέα της πρόληψης, όπως επίσης και οι μεγάλες αλλαγές στον τρόπο ζωής όπως το κάπνισμα είναι η αιτία για την αβεβαιότητα στις εκτιμήσεις της νοσηρότητας.

Για όλες τις συμπληρωματικές καλύψεις, τα αποθέματα για τις εκκρεμείς αποζημιώσεις περιλαμβάνουν αναγγελθείσες ζημιές που εκτιμώνται κατά περίπτωση, μη κατανεμημένα έξοδα προσαρμογής ζημιάς και ένα επιπλέον απόθεμα που προκύπτει από τη στατιστική μέθοδο αξιολόγησης της επάρκειας των αποθεμάτων.

Ο Όμιλος παρακολουθεί τους δείκτες ζημιών και πραγματοποιεί τακτική ανάλυση της εμπειρίας του για την σφοδρότητα και την συχνότητα των ζημιών.

Για μερικές από τις συμπληρωματικές καλύψεις, ο Όμιλος βασίζεται στις εξειδικευμένες γνώσεις των αντασφαλιστών λόγω της έλλειψης επαρκών στατιστικών στοιχείων.

γ) Διαδικασία που χρησιμοποιείται για την πραγματοποίηση υποθέσεων

Ο Όμιλος αξιολογεί την κερδοφορία που προκύπτει από τις νοσοκομειακές καλύψεις σε ετήσια βάση χρησιμοποιώντας διάφορες τεχνικές παραμέτρους όπως είναι η θνησιμότητα, η νοσηρότητα, ο δείκτης ζημιών, ο ιατρικός πληθωρισμός, οι ακυρώσεις των ασφαλιστικών καλύψεων, η ετήσια αύξηση των ασφαλιστρών και τα διαχειριστικά έξοδα. Με βάση την ανωτέρω αξιολόγηση, ο Όμιλος διατηρεί το δικαίωμα ανατιμολόγησης των κινδύνων κατά την ανανέωση.

Ο Όμιλος αξιολογεί την επάρκεια του ασφαλιστρού με βάση την εμπειρία των προηγούμενων χρόνων. Τα στοιχεία προηγούμενων χρόνων που χρησιμοποιούνται είναι ο δείκτης ζημιών (μικτών και καθαρών), ο μικτός δείκτης ζημιών και εξόδων (combined ratio) και η σφοδρότητα και συχνότητα των ζημιών. Ανάλογα με το αποτέλεσμα της σύγκρισης του ασφαλιστρού με τα στοιχεία προηγούμενων χρόνων, ο Όμιλος διατηρεί το δικαίωμα ανατιμολόγησης των κινδύνων κατά την ανανέωση.

4.2.2 Γενικές ασφαλίσεις

Ο Όμιλος δραστηριοποιείται σχεδόν σε όλους τους κλάδους ασφαλίσεων κατά ζημιών. Ο κύριος όγκος των εργασιών προέρχεται από τους ασφαλιστικούς κλάδους Πυρός (συμπεριλαμβάνονται οι κλάδοι Σεισμός και Τεχνικές Ασφαλίσεις), Αστικής Ευθύνης Αυτοκινήτων, Χερσαίων Οχημάτων και και Λοιπών Κλάδων, η συμμετοχή των οποίων στα ασφάλιστρα για την χρήση 2017 ανέρχεται σε 48,2%, 24,5%, 6,5% και 20,8% αντίστοιχα (2016: 48,8%, 25,1%, 5,6% και 20,5%).

4.2.2.1 Ασφάλιση αστικής ευθύνης αυτοκινήτων

Η διαδικασία ανάληψης κινδύνου και η τιμολόγηση αποτελούν πολύ σημαντικούς μηχανισμούς αντιμετώπισης κινδύνου στον ασφαλιστικό κλάδο. Η τιμολόγηση βασίζεται στη χρήση πολυπαραμετρικών μοντέλων που έχουν ως στόχο την ορθότερη αξιολόγηση του ρίσκου και καταλληλότερη αντιστοίχιση του με το ασφάλιστρο για κάθε ασφαλισμένο. Το ασφάλιστρο υπολογίζεται ώστε να μπορεί να καλύψει τόσο τις ζημιές όσο και τα έξοδα που θα προκύψουν από το χαρτοφυλάκιο του Ομίλου, καθώς και τις απαιτήσεις κεφαλαίου και φερεγγυότητας.

α) Συχνότητα και σφοδρότητα ζημιών

Η συχνότητα και η σφοδρότητα των ζημιών για κάθε παράμετρο τιμολόγησης συντελούν στον υπολογισμό του ασφαλιστρού κινδύνου και οδηγούν στη διαφοροποίηση του σε κάθε επίπεδο της εκάστοτε παραμέτρου. Οι εν λόγω δείκτες επηρεάζονται από τους όρους, τα όρια και τις απαλλαγές των καλύψεων, την Πολιτική ανάληψης του Ομίλου, την επιλογή κατάλληλου αντασφαλιστικού καλύμματος, τον τρόπο αποθεματοποίησης και τη διαδικασία και τους ελέγχους κατά τη διάρκεια της αποζημίωσης.

Τα όρια της Αστικής Ευθύνης έναντι Τρίτων που προβλέπονται από τον νόμο είναι €1,22 εκατ. ανά θύμα για σωματικές βλάβες και €1,22 εκατ. ανά ατύχημα για υλικές ζημιές.

Οι συμφωνίες αντασφάλισης περιλαμβάνουν συμβάσεις υπερβάλλουσας ζημιάς με μέγιστο όριο ανάληψης κινδύνου όσον αφορά στην αστική ευθύνη έναντι τρίτων στα προγράμματα αυτοκινήτου που ανέρχεται σε €50 εκατ. ανά συμβάν.

β) Πηγές αβεβαιότητας στην εκτίμηση των μελλοντικών αποζημιώσεων

Τα ασφαλιστικά συμβόλαια καλύπτουν ζημιές εφόσον η ημερομηνία συμβάντος είναι μέσα στη διάρκεια ασφάλισης, ακόμα και αν η αναγγελία ή η διαπίστωση της ζημιάς γίνει μετά τη λήξη της ασφάλισης (πάντοτε σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία). Οι ζημιές που συνέβησαν εντός της περιόδου ισχύος του συμβολαίου και αναγγέλθηκαν μετά τη λήξη του συμβολαίου αποτελούν τμήμα των υποχρεώσεων του Ομίλου και χρειάζεται να εκτιμηθούν. Επιπλέον, κάποιες από τις αποζημιώσεις που αφορούν αστική ευθύνη αυτοκινήτων οδηγούνται προς δικαστική επίλυση με το ενδεχόμενο οι επίδικες υποθέσεις να παραμείνουν εκκρεμείς για μεγάλο χρονικό διάστημα εισάγοντας έτσι αβεβαιότητα στις μελλοντικές εκτιμήσεις του κόστους των αποζημιώσεων.

Το εκτιμώμενο κόστος των αποζημιώσεων περιλαμβάνει την εν λόγω αποζημίωση καθώς και το κόστος διαχείρισης της. Τα αποθέματα για τις εκκρεμείς ζημιές για τις οποίες ο Όμιλος θεωρείται υπεύθυνος, περιλαμβάνουν τις εξής κατηγορίες: απόθεμα για αναγγελλθείσες ζημιές, απόθεμα για ζημιές που έχουν συμβεί αλλά δεν έχουν ακόμη αναγγελλθεί στον Όμιλο (IBNR) και απόθεμα για ζημιές που έχουν αναγγελλθεί αλλά δεν έχουν αποθεματοποιηθεί επαρκώς (IBNeR). Η εκτίμηση των δύο τελευταίων γίνεται βάσει αναλογιστικών στατιστικών μεθόδων. Τέλος, σε αυτά τα αποθέματα προστίθεται και ένα απόθεμα για τα μη κατανομημένα έξοδα διαχείρισης ζημιών.

γ) Διαδικασία που χρησιμοποιείται για την πραγματοποίηση υποθέσεων

Η επιλογή δεικτών εξέλιξης που γίνεται στα πλαίσια της αξιολόγησης της επάρκειας των αποθεμάτων και την εκτίμηση των μελλοντικών πληρωμών πραγματοποιείται συντηρητικά (on a prudent basis).

Δείκτες που αποκλίνουν σημαντικά από τον μέσο όρο εξαιρούνται από την τελική επιλογή, ιδιαίτερα αν η εφαρμογή τους οδηγεί σε χαμηλότερες του αναμενόμενου εκτιμήσεις. Για τον κλάδο Αστικής Ευθύνης Αυτοκινήτων επιλέγεται συγκεκριμένη μέθοδος με στόχο να δημιουργηθούν εκτιμήσεις αποθεματικών όσο το δυνατόν πιο φερέγγυες και αξιόπιστες οι οποίες να προσεγγίζουν την πραγματικότητα.

Ο Όμιλος, στο τέλος κάθε εξαμήνου και στο τέλος κάθε οικονομικής χρήσης, πραγματοποιεί τον έλεγχο επάρκειας αποθεμάτων. Στα πλαίσια αυτής της άσκησης, γίνεται χρήση αναλογιστικών μεθόδων στα δεδομένα των ζημιών, όπως είναι οι μέθοδοι Chain Ladder και Bomheutter Ferguson. Οι εν λόγω μέθοδοι που χρησιμοποιούνται αντανakλούν την εμπειρία των προγενέστερων ετών με σκοπό την εκτίμηση του συνολικού κόστους των αποζημιώσεων ανά έτος συμβάντος. Στις ενδιάμεσες περιόδους, δηλαδή στο πρώτο και τρίτο τρίμηνο της οικονομικής χρήσης, ο Όμιλος δεν πραγματοποιεί τον έλεγχο αποθεμάτων.

Επίσης, ο Όμιλος εξετάζει την αναγκαιότητα αποθέματος κινδύνων εν ισχύ (AKEI). Στον υπολογισμό του AKEI, χρησιμοποιείται ο δείκτης ζημιών των πιο πρόσφατων ετών ατυχήματος καθώς και ο δείκτης διαχειριστικών εξόδων με βάση την ανάλυση εξόδων του Ομίλου στο τέλος κάθε οικονομικής χρήσης.

δ) Μεταβολές σε εκτιμήσεις και ανάλυση ευαισθησίας

Ο δείκτης εκτίμησης επάρκειας που χρησιμοποιείται προκύπτει από το γινόμενο επιμέρους δεικτών ανάπτυξης οι οποίοι υπόκεινται σε ανάλυση ευαισθησίας.

Σε περίπτωση αύξησης του γινομένου των επιμέρους δεικτών ανάπτυξης κατά 10,0% δημιουργείται ανάγκη κάλυψης των αποθεματικών σε ποσοστό της τάξης του 8,2% (31 Δεκεμβρίου 2016: 14,2%). Σε περίπτωση μείωσης του γινομένου των επιμέρους δεικτών ανάπτυξης κατά 10,0% δημιουργείται πλεόνασμα ίσο με το 4,8% του συνόλου των αποθεμάτων εκκρεμών ζημιών (31 Δεκεμβρίου 2016: 2,2%).

Σε περίπτωση αύξησης του εκτιμώμενου δείκτη ζημιών κατά 10,0% απαιτείται ο σχηματισμός επιπλέον αποθέματος κινδύνων εν ισχύ €0,4 εκατ., ενώ σε περίπτωση αύξησης του δείκτη διαχειριστικών εξόδων κατά 10,0% απαιτείται σχηματισμός επιπλέον αποθέματος €0,4 εκατ.

4.2.2.2 Ασφάλιση περιουσίας

Ο Όμιλος προσφέρει προϊόντα λιανικής για ιδιώτες και μικρές επιχειρήσεις καθώς και εξατομικευμένη κάλυψη εμπορικών και βιομηχανικών κινδύνων. Η ασφαλιστική κάλυψη έχει συνήθως ετήσια διάρκεια και ο Όμιλος διατηρεί το δικαίωμα ανατιμολόγησης κατά την ανανέωση.

Στον σχεδιασμό των προϊόντων του, ο Όμιλος εφαρμόζει μια ολοκληρωμένη διαδικασία αξιολόγησης, τιμολόγησης και διαχείρισης κινδύνου. Τα ασφαλιστρα εμπεριέχουν το κόστος αντασφάλισης, το ασφάλιστρο ανάληψης κινδύνου που καλύπτει τόσο τις ζημιές που θα προκύψουν από το χαρτοφυλάκιο του Ομίλου όσο και τις απαιτήσεις κεφαλαίου καθώς και ένα εύλογο περιθώριο κέρδους.

α) Συχνότητα και σφοδρότητα ζημιών

Τα προϊόντα λιανικής ποικίλουν από βασικές ασφαλίσσεις πυρός έως πλήρη πακέτα, που περιλαμβάνουν καλύψεις όπως για πλημμύρα, βραχυκύκλωμα, κακόβουλες ενέργειες, τρομοκρατικές ενέργειες, αποκομιδή συντριμμάτων, λοιπά έξοδα, αστική ευθύνη και σεισμό.

Ο Όμιλος παρακολουθεί σε τακτική βάση το χαρτοφυλάκιο με ιδιαίτερη έμφαση στο δείκτη των ζημιών.

Όσον αφορά τους μεγάλους εμπορικούς και βιομηχανικούς κινδύνους, ο Όμιλος προσφέρει κάλυψη για συνδυασμό κινδύνων σε εξατομικευμένη βάση. Εφαρμόζονται κατάλληλες διαδικασίες ανάληψης κινδύνου, οι οποίες λαμβάνουν υπόψη κριτήρια όπως η φύση του κινδύνου, η ποιότητα του κινδύνου, τα υφιστάμενα μέτρα κατά πυρός και διάρρηξης, η γεωγραφική τοποθεσία, η σεισμογένεια, ο τύπος και το έτος κατασκευής, οι απαλλαγές, τα επιμέρους όρια για ορισμένες κατηγορίες καλύψεων, το ιστορικό ζημιών.

Η ανάληψη των κινδύνων των ασφαλιστικών προγραμμάτων πραγματοποιείται λαμβάνοντας υπόψη παράγοντες όπως την κατηγορία κινδύνου, τα μέτρα προστασίας, το ύψος των ασφαλιζόμενων κεφαλαίων.

Ο Όμιλος συνάπτει αντασφαλιστικές συμφωνίες με αξιόπιστους αντασφαλιστές για να αντισταθμίσει τους κινδύνους καταστροφών.

Η συχνότητα και το ποσό των αποζημιώσεων εξαρτώνται ως έναν βαθμό και από τους κανόνες ανάληψης κινδύνων. Η εφαρμογή ποσών απαλλαγής σε συγκεκριμένους κινδύνους συμβάλλει στην αντιμετώπιση κυρίως της συχνότητας και δευτερευόντως της σφοδρότητας.

Οι ζημιές κατατάσσονται σε τρεις κύριες κατηγορίες ως εξής:

Στις μικρές ζημιές, ο Όμιλος παρακολουθεί την εξέλιξη της συχνότητας και του μέσου κόστους και αναπροσαρμόζει την τιμολογιακή του πολιτική.

Στις μεγάλες ζημιές, ο Όμιλος εξετάζει μια πιο μακροπρόθεσμη περίοδο για να υπολογίσει τη συχνότητα.

Στις περιπτώσεις καταστροφών, δηλ. γεγονότων που ενδέχεται να επηρεάσουν σημαντικό αριθμό ασφαλιστικών συμβολαίων όπως είναι ο σεισμός, ο Όμιλος αναλύει το χαρτοφυλάκιο ώστε να αξιολογήσει το ετήσιο κόστος και να ορίσει το ποσό που θα εκχωρηθεί μέσω των συμφωνιών αντασφάλισης και το ποσό των ασφαλιστρών.

Η διαχείριση των ασφαλιστικών κινδύνων περιλαμβάνει επίσης και τον καθορισμό ανώτατου επιπέδου συσσώρευσης κινδύνου και ανώτατου ποσού ζημιάς ανά κίνδυνο ή συμβάν που θα βαρύνει τα αποτελέσματα του Ομίλου. Τα τυχόν υπερβάλλοντα ποσά αποτελούν και στις δύο περιπτώσεις αντικείμενο αντασφαλιστικής εκχώρησης μέσω συμφωνιών αντασφάλισης ή προαιρετικές εκχωρήσεις.

Στην Ελλάδα, ο σεισμός θεωρείται ο πιο πιθανός καταστροφικός κίνδυνος. Συνεπώς, ο Όμιλος εξετάζει προσεκτικά τη συγκέντρωση κινδύνου, αγοράζει αντασφαλιστική κάλυψη και χρεώνει διαφορετικά ασφάλιστρα ανά σεισμογενή ζώνη.

Στον ακόλουθο πίνακα αναλύεται η συγκέντρωση κινδύνου στο χαρτοφυλάκιο του Ομίλου κατά γεωγραφική περιοχή για την 31 Δεκεμβρίου 2017 και 31 Δεκεμβρίου 2016 (όσον αφορά τον κίνδυνο σεισμού).

Γεωγραφική περιοχή (ποσά σε € χιλ.)	Συνολικά ασφαλισμένα κεφάλαια 31 Δεκεμβρίου 2017 (ΜΙΚΤΑ)	Συνολικά ασφαλισμένα κεφάλαια 31 Δεκεμβρίου 2016 (ΜΙΚΤΑ)
Αττική και Στερεά Ελλάδα	8.867.218	8.748.701
Υπόλοιπη Ελλάδα	9.225.971	8.783.939
Σύνολο	18.093.188	17.532.640

Ο Όμιλος καλύπτεται από αντασφαλιστικές συμβάσεις υπερβάλλουσας ζημιάς για καταστροφικά γεγονότα για το ποσό που υπερβαίνει τα €10 εκατ. ανά ζημιά και μέχρι τα €310 εκατ. Το συνολικό (ανώτατο) όριο δεν έχει μεταβληθεί από τον προηγούμενο χρόνο (2016).

β) Πηγές αβεβαιότητας στην εκτίμηση των μελλοντικών αποζημιώσεων

Οι κυριότεροι παράγοντες αβεβαιότητας στην εκτίμηση των μελλοντικών αποζημιώσεων είναι οι εξής:

- το τελικό κόστος επισκευής ή αντικατάστασης των κατασραφέντων περιουσιακών στοιχείων και/ή η τυχόν υπολειμματική αξία διασωθέντων αντικειμένων (η οποία επηρεάζει την τελική ζημία που θα επιβαρύνει τον Όμιλο).
- σε περίπτωση δικαστικής επίλυσης της διαφοράς, η ερμηνεία των όρων του ασφαλιστηρίου και η εκδοχή περί των πραγματικών περιστατικών που θα υιοθετήσει το δικαστήριο.
- σε περίπτωση δικαστικής επίλυσης της διαφοράς, ο χρόνος μέχρι την καταβολή τυχόν αποζημίωσης που θα επιδικαστεί, για λόγους υπολογισμού των τόκων υπερημερίας.

Το εκτιμώμενο κόστος των αποζημιώσεων περιλαμβάνει και το κόστος διαχείρισης των ζημιών. Τα αποθέματα για τις εκκρεμείς αποζημιώσεις περιλαμβάνουν το απόθεμα για τις αναγγελλθείσες ζημιές, το απόθεμα για ζημιές που έχουν συμβεί αλλά δεν έχουν αναγγελλθεί (IBNR) καθώς και το απόθεμα για ζημιές που έχουν αναγγελλθεί και δεν έχουν αποθεματοποιηθεί επαρκώς (IBNeR), και τέλος το απόθεμα για τα μη κατανεμημένα έξοδα διαχείρισης ζημιών.

γ) Διαδικασία που χρησιμοποιείται για την πραγματοποίηση υποθέσεων

Η επιλογή των δεικτών εξέλιξης στη διαδικασία εκτίμησης της επάρκειας των αποθεμάτων και των μελλοντικών πληρωμών γίνεται με κριτήριο την εξομάλυνσή τυχαιών συμπεριφορών και θεωρείται συντηρητική.

Δείκτες που αποκλίνουν σημαντικά από τον μέσο όρο εξαιρούνται από την τελική επιλογή ιδιαίτερα αν η εφαρμογή τους οδηγεί σε χαμηλότερες του αναμενόμενου εκτιμήσεις.

Οι μεγάλες ζημιές και οι ζημιές από τυχόν έκτακτα και απρόβλεπτα γεγονότα; όπως ήταν οι ταραχές στην Αθήνα στα τέλη του 2008 παρακολουθούνται χωριστά από το σύνολο ζημιών του χαρτοφυλακίου, έτσι ώστε να μην επηρεαστεί η πρόβλεψη από τυχαία γεγονότα με χαμηλή πιθανότητα να ξανασυμβούν. Ομαδοποιήσεις παρεμφερών κατηγοριών κινδύνου γίνονται σε περίπτωση που δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία για την πραγματοποίηση στατιστικής ανάλυσης.

Ο Όμιλος, στο τέλος κάθε εξαμήνου και στο τέλος κάθε οικονομικής χρήσης, πραγματοποιεί ανάλυση των μικτών αποθεμάτων ζημιών η οποία βασίζεται σε αναλογιστικές μεθόδους όπως αναφέρεται και παραπάνω. Αξίζει να σημειωθεί ότι για αυτές τις κατηγορίες κινδύνου. Ο Όμιλος έχει θετική εμπειρία και δεν απαιτείται ο σχηματισμός επιπρόσθετου αποθέματος ως αποτέλεσμα του ελέγχου της επάρκειας των ζημιών.

Επίσης ο Όμιλος εξετάζει και τον υπολογισμό του αποθέματος των κινδύνων εν ισχύ αλλά δεν προκύπτει τέτοιο απόθεμα.

δ) Μεταβολές σε εκτιμήσεις και ανάλυση ευαισθησίας

Ο δείκτης εκτίμησης επάρκειας που χρησιμοποιείται προκύπτει από το γινόμενο επιμέρους δεικτών ανάπτυξης οι οποίοι υπόκεινται σε ανάλυση ευαισθησίας. Σε περίπτωση αύξησης του γινομένου των επιμέρους δεικτών ανάπτυξης κατά 10,0%, δημιουργείται επιπλέον ανάγκη κάλυψης των αποθεμάτων εκκρεμών ζημιών σε ποσοστό της τάξης του 9,9% (31 Δεκεμβρίου 2016: 0,5%). Σε περίπτωση μείωσης του γινομένου των επιμέρους δεικτών ανάπτυξης κατά 10,0% δημιουργείται πλεόνασμα ίσο με το 4,2% του συνόλου των αποθεμάτων εκκρεμών ζημιών (31 Δεκεμβρίου 2016: 6,7%).

4.3 Χρηματοοικονομικοί Κίνδυνοι

Η διαχείριση των χρηματοοικονομικών κινδύνων αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του πλαισίου διαχείρισης του Ομίλου σε καθημερινή βάση. Η Διοίκηση, έχοντας ως στόχο τη διατήρηση της σταθερότητας και της συνέχειας των δραστηριοτήτων, δίνει μεγάλη προτεραιότητα στο στόχο της εφαρμογής και συνεχούς βελτίωσης ενός αποτελεσματικού πλαισίου διαχείρισης κινδύνων για την ελαχιστοποίηση ενδεχόμενων αρνητικών επιπτώσεων στα οικονομικά αποτελέσματα του Ομίλου.

Ο Όμιλος παρακολουθεί σε συστηματική βάση τους ακόλουθους κινδύνους που προκύπτουν από τη χρήση χρηματοοικονομικών μέσων: πιστωτικό κίνδυνο, κίνδυνο αγοράς και κίνδυνο ρευστότητας.

4.3.1 Πιστωτικός κίνδυνος

Ο πιστωτικός κίνδυνος για τον Όμιλο προκύπτει από την πιθανότητα κάποιος αντισυμβαλλόμενος να προκαλέσει οικονομική ζημία λόγω αδυναμίας εκπλήρωσης των υποχρεώσεων του ως αποτέλεσμα χειροτέρευσης της οικονομικής του κατάστασης. Ο Όμιλος διαχειρίζεται τις ανά κατηγορία εκθέσεις σε πιστωτικό κίνδυνο όπως επίσης και τις συγκεντρώσεις πιστωτικού κινδύνου.

Συγκέντρωση πιστωτικού κινδύνου

Οι κύριοι αντισυμβαλλόμενοι που συνεπάγονται υψηλή συγκέντρωση κινδύνου για τον Όμιλο είναι οι αντασφαλιστές και οι εκδότες χρεογράφων. Στο πλαίσιο της διαχείρισης κινδύνων ορίζονται συγκεκριμένα πρότυπα πιστωτικής αξιολόγησης για τους αντισυμβαλλομένους καθώς και όρια σχετικά με την συγκέντρωση. Στις 31 Δεκεμβρίου 2017 και 2016 η έκθεση του Ομίλου δεν υπερέβαινε τα όρια που ισχύουν για τους αντισυμβαλλόμενους.

Η έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο αφορά κατά κύριο λόγο στοιχεία του ισολογισμού. Υπάρχουν επίσης στοιχεία εκτός ισολογισμού από τα οποία προκύπτει έκθεση σε πιστωτικούς κινδύνους, η οποία όμως δεν κρίνεται σημαντική και αφορά κυρίως εξασφαλίσεις όπως ενέγγυες πιστώσεις. Οι εν λόγω εξασφαλίσεις χρησιμοποιούνται για την προστασία του Ομίλου από την έκθεση σε πιστωτικούς κινδύνους οι οποίοι προέρχονται κυρίως από τις λοιπές απαιτήσεις.

Η μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο μη λαμβανομένων υπόψη τυχόν εξασφαλίσεων και άλλων πιστωτικών εγγυήσεων έχει ως εξής:

Μέγιστη έκθεση (ποσά σε € χιλ.)	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	31/12/2017	31/12/2016	31/12/2017	31/12/2016
Χρηματοοικονομικά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων				
- Παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα	3	1	-	-
- Επενδύσεις για λογαριασμό ασφαλισμένων ζωής που φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (Unit Linked)	148.964	232.952	-	-
- Χρηματοοικονομικά στοιχεία για εμπορικούς	795.397	576.018	45.485	-
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα προς	1.623.388	1.300.253	-	-
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διακρατούμενα ως τη	19.594	19.446	-	-
Χρεώστες ασφαλιστρών	9.791	8.125	-	-
Λοιπές απαιτήσεις	13.368	7.077	40.025	85
Απαιτήσεις από αντασφαλιστές	25.467	26.955	-	-
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	95.417	102.674	2.338	46.253
Σύνολο χρηματοοικονομικών περιουσιακών	2.731.389	2.273.503	87.848	46.338

Οι συμβάσεις επενδύσεων για λογαριασμό ασφαλισμένων ζωής που φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο δεν εκθέτουν τον Όμιλο σε πιστωτικό κίνδυνο, καθώς οι ασφαλισμένοι είναι εκείνοι που φέρουν τον πιστωτικό κίνδυνο και τον κίνδυνο αγοράς και ρευστότητας όσον αφορά τις εν λόγω επενδύσεις.

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017, ο Όμιλος δεν εκτίθεται σε πιστωτικό κίνδυνο από παράγωγα.

Πιστωτικός κίνδυνος από χρεωστικούς τίτλους:

Οι πιστωτικός κίνδυνος που προκύπτει από τους χρεωστικούς τίτλους συνίσταται στην αδυναμία του εκδότη να εκπληρώσει την υποχρέωσή του να αποπληρώσει την ονομαστική αξία του ομολόγου όταν επέλθει η ωρίμανση και η ημερομηνία εξόφλησης αυτού. Σύμφωνα με το Πλαίσιο Διαχείρισης Χρηματοοικονομικών Κινδύνων του Ομίλου, οι πιστοληπτικές αξιολογήσεις που παρέχονται από ανεξάρτητους πιστοποιημένους οίκους αξιολόγησης χρησιμοποιούνται ως πρωταρχικό κριτήριο για την αξιολόγηση του πιστωτικού κινδύνου που ενέχουν οι επενδύσεις σε χρεωστικούς τίτλους. Ο Όμιλος κατ' αρχήν χρησιμοποιεί την πιστοληπτική αξιολόγηση του οίκου Fitch και σε περίπτωση που δεν υπάρχουν διαθέσιμα πρόσφατα στοιχεία χρησιμοποιείται η πιστοληπτική αξιολόγηση της Standard & Poor's ή της Moody's.

Το χαρτοφυλάκιο των περιουσιακών στοιχείων του Ομίλου κατά το μεγαλύτερο του μέρος αποτελείται από χρεωστικούς τίτλους κι επομένως η έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο των εκδοτών θεωρείται σημαντική.

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζεται η έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο από χρεωστικούς τίτλους συμπεριλαμβανομένων και των δεδουλευμένων τόκων με βάση την αξιολόγηση του εκδότη του τίτλου, τον κλάδο δραστηριότητας και τη γεωγραφική περιοχή:

Κρατικά ομόλογα (ποσά σε € χιλ.)	ΟΜΙΛΟΣ			
	Αξιολόγηση		Αξιολόγηση	
	Fitch	31/12/2017	Fitch	31/12/2016
Ελλάδα	B-	2.054.322	CCC	1.524.835
Γερμανία	AAA	155.284	AAA	161.382
Ισπανία	BBB+	26.291	BBB+	26.719
Ιρλανδία	A+	59.714	A	61.041
Ρουμανία	BBB-	33.940	BBB-	33.506
ΗΠΑ	AA+	30.814	AA-	47.608
Σύνολο		2.360.365		1.855.090

Εταιρικά ομόλογα (ποσά σε € χιλ.)	ΟΜΙΛΟΣ			
	Αξιολόγηση		Αξιολόγηση	
	Fitch	31/12/2017	Fitch	31/12/2016
Χρηματοοικονομικού κλάδου (Τράπεζες)	CCC+	10.230	C	11.180
Εκτός χρηματοοικονομικού κλάδου	BB+	3.238	BB	2.682
(Λοιπές εμπορικές εταιρείες)	B+	537	CCC	1.040
	NR	14.864	NR	6.765
Σύνολο		28.868		21.667

Στις 31 Δεκεμβρίου 2017 και 2016, η μεγαλύτερη συγκέντρωση στο χαρτοφυλάκιο χρεωστικών τίτλων του Ομίλου εντοπίζεται στα Ευρωπαϊκά κρατικά ομόλογα που αποτελούν το 97,5% και 96,3% αντίστοιχα του συνολικού χαρτοφυλακίου ομολόγων και το 86,8% και 81,0% αντίστοιχα του συνόλου των χρηματοοικονομικών στοιχείων (συμπεριλαμβανομένων των ταμειακών διαθεσίμων και ισοδύναμων).

Ειδικά για τον κίνδυνο που προκύπτει από τα ελληνικά κρατικά ομόλογα, στις 31 Δεκεμβρίου 2017 και 2016 η έκθεση του Ομίλου ανερχόταν σε € 2.054.322 χιλ. (76,6% του συνόλου των χρηματοοικονομικών στοιχείων) και € 1.524.835 χιλ. (68,3% του συνόλου των χρηματοοικονομικών στοιχείων), αντίστοιχα.

Πιστωτικός κίνδυνος από απαιτήσεις αντασφάλισης:

Στα πλαίσια της συνολικής στρατηγικής διαχείρισης κινδύνου, ο Όμιλος αντισταθμίζει τον ασφαλιστικό κίνδυνο μέσω αναλογικών, μη αναλογικών και προαιρετικών αντασφαλιστικών συμφωνιών. Παρ' ότι με αυτές τις συμφωνίες αντιμετωπίζεται ο ασφαλιστικός κίνδυνος, οι απαιτήσεις από τους αντασφαλιστές εκθέτουν τον Όμιλο σε ενδεχόμενο πιστωτικό κίνδυνο.

Οι αντασφαλιστικές συμβάσεις αναθεωρούνται από τον Όμιλο σε ετήσια βάση (ή και νωρίτερα, σε εξαιρετικές περιπτώσεις) προκειμένου να διασφαλίζεται ότι το επίπεδο προστασίας είναι επαρκές και ότι οι εν λόγω συμβάσεις υποστηρίζονται από φερέγγυους αντασφαλιστές. Στο πλαίσιο αυτό έχουν θεσπιστεί αυστηρές αρχές για την επιλογή των αντασφαλιστών, οι οποίοι σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να διαθέτουν υψηλό βαθμό αξιολόγησης από αναγνωρισμένους οίκους αξιολόγησης.

Ο Όμιλος εφαρμόζει τα ελάχιστα αποδεκτά επίπεδα αξιολόγησης των αντασφαλιστών που υποστηρίζουν τις αντασφαλιστικές συμβάσεις του, και ως εκ τούτου αντασφαλιστές οι οποίοι διαθέτουν αξιολόγηση χαμηλότερη από A- από τον οίκο Standard & Poor's ή αντίστοιχη αξιολόγηση από άλλον αναγνωρισμένο οίκο (AM Best, Fitch) δεν γίνονται αποδεκτοί. Προσωρινή παρέκκλιση από τον κανόνα αυτό μπορεί να γίνει για αντασφαλιστές με τους οποίους ο Όμιλος έχει μακρά επιτυχημένη συνεργασία και οι οποίοι αν και είχαν αξιολόγηση A- ή υψηλότερη κατά τη σύναψη της αντασφαλιστικής σύμβασης, η αξιολόγησή τους μειώθηκε κατά τη διάρκεια της σύμβασης.

Σύμφωνα με τη στρατηγική αντασφάλισης που εφαρμόζει ο Όμιλος, έχει επιλεγθεί ο κατάλληλος συνδυασμός αντασφαλιστών ώστε να εξασφαλιστεί το κατάλληλο επίπεδο αντασφαλιστικής κάλυψης. Στις 31 Δεκεμβρίου 2017, ο πιστωτικός κίνδυνος που αναλαμβάνει ο Όμιλος από τις απαιτήσεις αντασφάλισης από τις τρεις μεγαλύτερες αντασφαλιστικές εταιρείες ανέρχεται σε 71,9% (2016: 77,0%). Ωστόσο, δεδομένης της υψηλής αξιολόγησης και της αναγνωρισμένης φερεγγυότητας των αντασφαλιστικών αυτών εταιρειών, η διοίκηση του Ομίλου δεν αναμένει ζημιές από αθέτηση.

Πιστωτικός κίνδυνος από απαιτήσεις ασφαλιστών:

Ο πιστωτικός κίνδυνος που αναλαμβάνει ο Όμιλος σε σχέση με τις απαιτήσεις από ασφάλιστρα προέρχεται κυρίως από ανεξάρτητους πράκτορες, μεσίτες και άλλους διαμεσολαβητές. Ο κίνδυνος υπάρχει όταν εισπράττουν τα ασφάλιστρα από τους πελάτες για να τα αποδώσουν στις ασφαλιστικές του Ομίλου. Ο Όμιλος εφαρμόζει πολιτικές και πρότυπα για τη διαχείριση και παρακολούθηση του πιστωτικού κινδύνου από διαμεσολαβητές με έμφαση στην καθημερινή παρακολούθηση των μεγαλύτερων υπολοίπων, παρακολουθώντας ταυτόχρονα και τα όρια αυτών των εκθέσεων σε κίνδυνο. Επίσης, ο Όμιλος έχει ορίσει μια διαδικασία προεπιλογής και αντιμετωπίζει τον κίνδυνο μέσω της προσεκτικής επιλογής των αντισυμβαλλόμενων.

Οι απαιτήσεις που είναι ληξιπρόθεσμες αλλά μη απομειωμένες θεωρούνται μη εξασφαλισμένες, με εξαίρεση ορισμένων που καλύπτονται από εξασφαλίσεις, κυρίως ενέγγυες πιστώσεις. Ο Όμιλος συντάσσει εσωτερικές αναφορές για τις ληξιπρόθεσμες αλλά μη απομειωμένες απαιτήσεις σε επίπεδο Ομίλου και προσπαθεί να διατηρήσει το υπόλοιπο των ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων όσο το δυνατόν χαμηλότερο, λαμβάνοντας ταυτόχρονα υπόψη την ικανοποίηση των πελατών.

Η μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο από τις απαιτήσεις από ασφάλιστρα κατά την ημερομηνία του ισολογισμού ανά δίκτυο διανομής ήταν:

Ανάλυση ανά είδος δικτύου (ποσά σε € χιλ.)	ΟΜΙΛΟΣ	
	31/12/2017	31/12/2016
Δίκτυο Ομίλου	186	204
Ασφαλιστικά προϊόντα μέσω τράπεζας (Bancassurance)	3.923	2.406
Πράκτορες και μεσίτες	5.681	5.515
Σύνολο	9.791	8.125

Το δίκτυο Bancassurance αναφέρεται στις απαιτήσεις από ασφαλισμένους για ασφαλιστήρια συμβόλαια που διατίθενται μέσω του δικτύου υποκαταστημάτων της Eurobank Ergasias AE και της Bancprost, θυγατρικής της Eurobank Ergasias AE στη Ρουμανία. Σύμφωνα με τις εποπτικές απαιτήσεις, οι Τράπεζες δεν έχουν το δικαίωμα είσπραξης ασφαλιστρών για λογαριασμό του Ομίλου, αλλά ο Όμιλος εισπράττει τα ασφάλιστρα χρησιμοποιώντας το δίκτυο υποκαταστημάτων των Τραπεζών. Ως εκ τούτου, ο κίνδυνος αντισυμβαλλόμενου στον οποίο εκτίθεται ο Όμιλος δεν μεταβιβάζεται στις Τράπεζες.

Το δίκτυο πρακτόρων και μεσιτών περιλαμβάνει δύο κατηγορίες: τους διαμεσολαβητές που έχουν δικαίωμα είσπραξης και τους διαμεσολαβητές που δεν έχουν δικαίωμα είσπραξης.

Πιστωτικός κίνδυνος από ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα:

Στις 31 Δεκεμβρίου 2017 και 2016, οι τοποθετήσεις ταμειακών διαθεσίμων στον Όμιλο της Eurobank Ergasias AE ανέρχονταν σε € 39.216 χιλ. και € 57.597 χιλ. αντίστοιχα.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ανά βαθμίδα πιστωτικής αξιολόγησης την 31 Δεκεμβρίου 2017 και 2016:

31 Δεκεμβρίου 2017										
ΟΜΙΛΟΣ										
(ποσά σε € χιλ.)										
Rating	Unit Linked	Εμπορικό χαρ/κιο	Διαθέσιμα προς πώληση	Διακρατού- μενα ως τη λήξη	Παρά- γωγα	Χρεώστες ασφαλιστρών	Λοιπές απαιτήσεις	Απαιτήσεις από αντ/λιστές	Ταμειακά διαθέσιμα & ισοδύναμα	Σύνολο
AAA	-	-	155.284	-	-	-	-	-	-	155.284
AA	-	-	-	-	-	-	-	3.535	-	3.535
AA+	-	30.814	-	-	-	-	1.098	4.240	-	36.151
AA-	-	-	-	-	-	-	3.574	12.439	-	16.013
A+	20.154	-	59.714	-	-	-	16	4.476	713	85.072
A	-	-	-	-	-	-	29	715	2.847	3.591
A-	-	-	-	-	-	-	23	20	-	43
BBB+	-	-	26.291	-	-	-	-	-	-	26.291
BBB-	-	-	14.346	19.594	-	-	-	-	-	33.940
BB+	-	-	3.238	-	-	-	-	-	-	3.238
B+	-	-	537	-	-	-	-	-	-	537
B-	1.870	753.157	1.301.165	-	3	-	-	-	-	2.056.197
CCC+	1.073	10.230	-	-	-	-	11	-	89.565	100.879
C	-	-	-	-	-	-	-	-	20	20
Non rating	125.867	1.196	62.814	-	-	9.791	8.616	43	2.273	210.599
Σύνολο	148.964	795.397	1.623.388	19.594	3	9.791	13.368	25.467	95.417	2.731.389

31 Δεκεμβρίου 2016										
ΟΜΙΛΟΣ										
(ποσά σε € χιλ.)										
Rating	Unit Linked	Εμπορικό χαρ/κιο	Διαθέσιμα προς πώληση	Διακρατού- μενα ως τη λήξη	Παρά- γωγα	Χρεώστες ασφαλιστρών	Λοιπές απαιτήσεις	Απαιτήσεις από αντ/λιστές	Ταμειακά διαθέσιμα & ισοδύναμα	Σύνολο
AAA	-	-	161.382	-	-	-	-	-	-	161.382
AA+	-	-	-	-	-	-	-	4.780	-	4.780
AA-	-	-	47.608	-	-	-	-	18.227	-	65.835
A+	-	-	-	-	-	-	12	3.634	-	3.646
A	-	-	61.041	-	-	-	66	232	215	61.553
A-	4.523	-	-	-	-	-	-	32	1.320	5.876
BBB+	-	-	26.719	-	-	-	-	-	-	26.719
BBB-	-	-	14.062	19.446	-	-	-	-	-	33.508
BB	-	-	3.218	-	-	-	-	-	-	3.218
B+	-	-	521	-	-	-	-	-	-	521
B-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
CCC	1.353	565.421	959.411	-	-	-	-	-	-	1.526.185
C	36.398	9.601	1.578	-	-	-	3	-	100.093	147.674
Non rating	190.678	996	24.712	-	-	8.125	6.996	49	1.046	232.602
Σύνολο	232.952	576.018	1.300.253	19.446	1	8.125	7.077	26.955	102.674	2.273.503

Ανάλυση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων:

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται αναλυτικά, για τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία εκτός των Unit-Linked, η λήξη των ληξιπρόθεσμων και μη απομειωμένων χρηματοοικονομικών στοιχείων και τα χρηματοοικονομικά στοιχεία που έχουν μεμονωμένα χαρακτηριστεί ως απομειωμένα.

(ποσά σε € χιλ.)	ΟΜΙΛΟΣ						Σύνολο
	Εμπορικό Χαρ/κιο	Διαθέσιμα προς πώληση	Διακρα- τούμενα στη λήξη	Απαιτήσεις από ασφάλιστρα	Απαιτήσεις από αντασφαλιστές	Λοιπές Απαιτήσεις	
31 Δεκέμβριος 2017							
Μη ληξιπρόθεσμα και μη απομειωμένα χρημ/κά στοιχεία	795.397	1.601.613	19.594	-	24.924	13.037	2.454.565
Ληξιπρόθεσμα αλλά μη απομειωμένα χρημ/κά στοιχεία							
Ληξιπρόθεσμα κατά:							
1 έως 90 ημέρες	-	-	-	9.206	-	-	9.206
>90 ημέρες	-	-	-	585	543	331	1.459
Σύνολο	795.397	1.601.613	19.594	9.791	25.467	13.368	2.465.230
Χρημ/κά στοιχεία που έχουν υποστεί απομείωση							
Συνολική λογιστική αξία χρημ/κών στοιχείων	-	23.110	-	3.955	-	1.070	28.134
Μείον: πρόβλεψη απομείωσης	-	-	-	-	-	-	-
Πρόβλεψη απομείωσης για χρημ/κά στοιχεία που έχουν αξιολογηθεί σε ατομική βάση	-	(1.335)	-	(3.955)	-	(1.070)	(6.359)
Καθαρή λογιστική αξία χρημ/κών στοιχείων	795.397	1.623.388	19.594	9.791	25.467	13.368	2.487.005

(ποσά σε € χιλ.)	ΟΜΙΛΟΣ						Σύνολο
	Εμπορικό Χαρ/κιο	Διαθέσιμα προς πώληση	Διακρα- τούμενα στη λήξη	Απαιτήσεις από ασφάλιστρα	Απαιτήσεις από αντασφαλιστές	Λοιπές Απαιτήσεις	
31 Δεκέμβριος 2016							
Μη ληξιπρόθεσμα και μη απομειωμένα χρημ/κά στοιχεία	576.018	1.287.696	19.446	-	26.002	6.725	1.915.886
Ληξιπρόθεσμα αλλά μη απομειωμένα χρημ/κά στοιχεία							
Ληξιπρόθεσμα κατά:							
1 έως 90 ημέρες	-	-	-	7.611	954	-	8.565
>90 ημέρες	-	-	-	503	-	352	856
Σύνολο	576.018	1.287.696	19.446	8.115	26.955	7.077	1.925.307
Χρημ/κά στοιχεία που έχουν υποστεί απομείωση							
Συνολική λογιστική αξία χρημ/κών στοιχείων	-	14.329	-	4.066	-	1.153	19.548
Μείον: πρόβλεψη απομείωσης	-	-	-	-	-	-	-
Πρόβλεψη απομείωσης για χρημ/κά στοιχεία που έχουν αξιολογηθεί σε ατομική βάση	-	(1.772)	-	(4.056)	-	(1.153)	(6.980)
Καθαρή λογιστική αξία χρημ/κών στοιχείων	576.018	1.300.253	19.446	8.125	26.955	7.077	1.937.875

4.3.2 Κίνδυνος αγοράς

Κίνδυνος αγοράς είναι ο κίνδυνος που προκύπτει από τα στοιχεία του ισολογισμού ή αξία των οποίων ή οι σχετικές ταμειακές ροές εξαρτώνται από τις χρηματαγορές. Τα στοιχεία που υπόκεινται σε διακυμάνσεις και συνεπώς κίνδυνο αγοράς είναι τα επιτόκια, οι τιμές των μετοχών και οι συναλλαγματικές ισοτιμίες.

Με βάση τη διάρθρωση του χαρτοφυλακίου επενδύσεων του Ομίλου, ο κίνδυνος αγοράς αφορά κυρίως τον κίνδυνο επιτοκίων καθώς και τον κίνδυνο μεταβολής των πιστωτικών περιθωρίων (spreads).

Σημειώνεται ότι για την παρακολούθηση του κινδύνου αγοράς, ο Όμιλος εφαρμόζει την μεθοδολογία Αξία σε Κίνδυνο (VaR: Value – at – Risk). Παράλληλα, ο Όμιλος υλοποιεί ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων, ανάλογα με την υφιστάμενη διάρθρωση χαρτοφυλακίου.

Συγκεκριμένα, οι κίνδυνοι αγοράς στους οποίους εκτίθεται ο Όμιλος είναι οι ακόλουθοι:

(α) Κίνδυνος επιτοκίων

Οι διακυμάνσεις στα ισχύοντα επιτόκια της αγοράς, δυνητικά μπορούν να επηρεάσουν τόσο τις ταμειακές ροές όσο και την εύλογη αξία των επενδύσεων του Ομίλου. Ο κίνδυνος επιτοκίου όσον αφορά τις ταμειακές ροές συνίσταται στο ενδεχόμενο οι μελλοντικές ταμειακές ροές μίας επένδυσης να διακυμανθούν λόγω μεταβολών στα επιτόκια της αγοράς. Αντίστοιχα, ο κίνδυνος επιτοκίου όσον αφορά την εύλογη αξία συνίσταται στο ενδεχόμενο η εύλογη αξία μίας επένδυσης να διακυμανθεί λόγω μεταβολής στα επιτόκια της αγοράς. Τέτοιου είδους μεταβολές στα επιτόκια ενδέχεται να αυξήσουν ή να μειώσουν την απόδοση των επενδύσεων του Ομίλου.

Ανάλυση τοκοφόρων χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ανά μέσο πραγματικό επιτόκιο:

31 Δεκεμβρίου 2017	ΟΜΙΛΟΣ			
(ποσά σε € χιλ)	0 – 3 %	3 – 6 %	6 – 10 %	Σύνολο
Χρηματοοικονομικά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων:				
- Επενδύσεις για λογαριασμό ασφαλισμένων ζωής που φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (Unit Linked)	21.395	1.870	-	23.265
- Χρηματοοικονομικά στοιχεία για εμπορικούς σκοπούς	783.971	10.230	-	794.201
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση	68.962	1.506.476	-	1.575.438
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διακρατούμενα ως τη λήξη	-	-	19.594	19.594
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	95.417	-	-	95.417
Σύνολο	969.745	1.518.576	19.594	2.507.915

31 Δεκεμβρίου 2016	ΟΜΙΛΟΣ			
(ποσά σε € χιλ)	0 – 3 %	3 – 6 %	6 – 10 %	Σύνολο
Χρηματοοικονομικά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων:				
- Επενδύσεις για λογαριασμό ασφαλισμένων ζωής που φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (Unit Linked)	48.902	1.353	-	50.255
- Χρηματοοικονομικά στοιχεία για εμπορικούς σκοπούς	565.421	9.601	-	575.022
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση	68.445	1.166.144	48.236	1.282.825
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διακρατούμενα ως τη λήξη	-	-	19.446	19.446
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	102.674	-	-	102.674
Σύνολο	785.442	1.177.099	67.682	2.030.223

Ανάλυση τοκοφόρων χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ανά είδος επιτοκίου:

31 Δεκεμβρίου 2017 (ποσά σε € χιλ.)	ΟΜΙΛΟΣ		
	Σταθερό επιτόκιο	Κυμαινόμενο επιτόκιο	Σύνολο
Χρηματοοικονομικά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων			
- Επενδύσεις για λογαριασμό ασφαλισμένων ζωής που φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (Unit Linked)	23.265	-	23.265
- Χρηματοοικονομικά στοιχεία για εμπορικούς σκοπούς	794.201	-	794.201
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση	1.575.438	-	1.575.438
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διακρατούμενα ως τη λήξη	19.594	-	19.594
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	95.417	-	95.417
Σύνολο	2.507.915	-	2.507.915

31 Δεκεμβρίου 2016 (ποσά σε € χιλ.)	ΟΜΙΛΟΣ		
	Σταθερό επιτόκιο	Κυμαινόμενο επιτόκιο	Σύνολο
Χρηματοοικονομικά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων			
- Επενδύσεις για λογαριασμό ασφαλισμένων ζωής που φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (Unit Linked)	50.255	-	50.255
- Χρηματοοικονομικά στοιχεία για εμπορικούς σκοπούς	575.022	-	575.022
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση	1.282.825	-	1.282.825
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διακρατούμενα ως τη λήξη	19.446	-	19.446
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	102.674	-	102.674
Σύνολο	2.030.223	-	2.030.223

(β) Συναλλαγματικός κίνδυνος

Σύμφωνα με το πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου, ο συναλλαγματικός κίνδυνος παρακολουθείται και αντιμετωπίζεται σε συνεχή βάση.

Ο Όμιλος εκτίθεται σε περιορισμένο συναλλαγματικό κίνδυνο, καθώς δεν διεξάγει σημαντικές εμπορικές και επενδυτικές δραστηριότητες σε ξένο νόμισμα. Ωστόσο, ο Όμιλος εκτίθεται σε διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών μέσω των δραστηριοτήτων των θυγατρικών του «Eurolife ERB Asigurari de Viata» και «Eurolife ERB Asigurari Generale» στη Ρουμανία, καθώς το λειτουργικό νόμισμα των ανωτέρω θυγατρικών είναι το Λέου Ρουμανίας (RON) ενώ ο Όμιλος συντάσσει και δημοσιεύει τις οικονομικές του καταστάσεις σε ευρώ. Οι ρουμανικές ασφαλιστικές θυγατρικές χρησιμοποιούν παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα για να αντισταθμίσουν τον συναλλαγματικό κίνδυνο που προκύπτει από τις θέσεις σε ξένο νόμισμα (δηλ. EUR έναντι RON), λαμβάνοντας υπόψη τη διαφορά μεταξύ των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού του ισολογισμού.

Η συνολική έκθεση των περιουσιακών στοιχείων σε συναλλαγματικό κίνδυνο στις 31 Δεκεμβρίου 2017 ανερχόταν σε 2,5% (31 Δεκεμβρίου 2016: 3,7%) και δε θεωρείται σημαντική.

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζεται η έκθεση του Ομίλου σε συναλλαγματικό κίνδυνο στις 31 Δεκεμβρίου 2017 και 2016, αντίστοιχα. Στον πίνακα παρουσιάζεται η λογιστική αξία των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων του Ομίλου ανά νόμισμα.

Συναλλαγματικός Κίνδυνος

ΟΜΙΛΟΣ							
31 Δεκεμβρίου 2017							
(ποσά σε € χιλ.)							
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	EUR	USD	RON	CHF	GBP	PLN	Σύνολο
Προμήθειες και μεταφερόμενα έξοδα πρόσκτησης (ΜΕΠ)	22.786	-	901	-	-	-	23.687
Συμμετοχές σε κοινοπραξία	35.180	-	-	-	-	-	35.180
Χρηματοοικονομικά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων:							
- Παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα	-	-	3	-	-	-	3
- Επενδύσεις για λογαριασμό ασφαλισμένων ζωής που φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (Unit Linked)	125.112	-	23.852	-	-	-	148.964
- Χρηματοοικονομικά στοιχεία για εμπορικούς σκοπούς	764.583	30.814	-	-	-	-	795.397
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση	1.609.790	-	13.598	-	-	-	1.623.388
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διακρατούμενα ως τη λήξη	19.594	-	-	-	-	-	19.594
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	93.852	65	1.349	150	1	1	95.417
Χρεώστες ασφαλιστρών	9.647	-	118	25	-	-	9.791
Απαιτήσεις από αντασφαλιστές	25.295	-	172	-	-	-	25.467
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	75.602	-	1.195	-	-	-	76.797
Σύνολο ενεργητικού	2.781.441	30.879	41.189	175	1	1	2.853.685
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ							
Μαθηματικά αποθέματα και ασφαλιστικές προβλέψεις	2.011.489	4	30.656	153	-	-	2.042.302
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις	10.197	-	26	-	-	-	10.224
Λοιπές υποχρεώσεις	149.237	-	1.021	-	-	-	150.259
Σύνολο υποχρεώσεων	2.170.924	4	31.703	153	-	-	2.202.784
Σύνολο Ίδιων Κεφαλαίων	610.518	30.875	9.486	21	1	1	650.901

ΟΜΙΛΟΣ							
31 Δεκεμβρίου 2016							
(ποσά σε € χιλ.)							
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	EUR	USD	RON	CHF	GBP	PLN	Σύνολο
Προμήθειες και μεταφερόμενα έξοδα πρόσκτησης (ΜΕΠ)	20.554	-	614	-	-	-	21.168
Χρηματοοικονομικά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων:							
- Παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα	-	-	1	-	-	-	1
- Επενδύσεις για λογαριασμό ασφαλισμένων ζωής που φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (Unit Linked)	212.304	-	20.648	-	-	-	232.952
- Χρηματοοικονομικά στοιχεία για εμπορικούς σκοπούς	576.018	-	-	-	-	-	576.018
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση	1.239.352	47.608	13.293	-	-	-	1.300.253
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διακρατούμενα ως τη λήξη	19.446	-	-	-	-	-	19.446
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	99.605	1.106	1.689	227	1	46	102.674
Χρεώστες ασφαλιστρών	7.998	-	98	29	-	-	8.125
Απαιτήσεις από αντασφαλιστές	26.792	-	163	-	-	-	26.955
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	49.190	-	619	-	-	-	49.808
Σύνολο ενεργητικού	2.251.260	48.715	37.126	255	1	46	2.337.402
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ							
Μαθηματικά αποθέματα και ασφαλιστικές προβλέψεις	1.820.110	6	25.713	181	-	-	1.846.011
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις	18.661	-	67	-	-	-	18.728
Λοιπές υποχρεώσεις	71.820	-	536	-	-	-	72.356
Σύνολο υποχρεώσεων	1.910.592	6	26.317	181	-	-	1.937.096
Σύνολο Ίδιων Κεφαλαίων	341.772	47.690	10.799	74	1	46	400.307

(γ) Κίνδυνος μετοχών

Ο Όμιλος εκτίθεται σε κίνδυνο μετοχών που οφείλεται στις διακυμάνσεις των τιμών των μετοχών που διακρατεί.

Στο πλαίσιο της διαδικασίας διαχείρισης κινδύνων, ο Όμιλος διαχειρίζεται και παρακολουθεί τον κίνδυνο μετοχών, και εφαρμόζει τα όρια που προβλέπονται στις ισχύουσες πολιτικές. Με βάση το πλαίσιο ορίων που έχει υιοθετηθεί, οι επενδύσεις σε μετοχές (συμπεριλαμβανομένων και των επενδύσεων σε μετοχικά αμοιβαία κεφαλαία) δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν το 15,0% των συνολικών επενδύσεων. Επενδύσεις σε Ανώνυμες Εταιρείες Εκμετάλλευσης Ακίνητης Περιουσίας Α.Ε.Ε.Α.Π. δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν το 10,0% των συνολικών επενδύσεων.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2017, η συνολική έκθεση του Ομίλου σε κίνδυνο μετοχών ως ποσοστό των συνολικών επενδύσεων ανέρχεται σε 2,0% (31 Δεκεμβρίου 2016: 0,9%), και παρουσιάζεται συνοπτικά παρακάτω:

% Επενδυτικού χαρτοφυλακίου υπό διαχείριση	ΟΜΙΛΟΣ	
	31 Δεκεμβρίου 2017	31 Δεκεμβρίου 2016
Κίνδυνος από εισηγμένους τίτλους	0,9%	0,1%
Κίνδυνος από μετοχές ΑΕΕΑΠ	1,1%	0,8%
Συνολική έκθεση στον κίνδυνο μετοχών & Αμοιβαίων Κεφαλαίων	2,0%	0,9%

(δ) Συνοπτική παρουσίαση μεθόδου VaR

Η μεθοδολογία VaR χρησιμοποιείται για την επιμέτρηση του χρηματοοικονομικού κινδύνου, υπολογίζοντας την πιθανή αρνητική μεταβολή της αγοραίας αξίας ενός χαρτοφυλακίου σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα («περίοδος διακράτησης») και με συγκεκριμένη πιθανότητα εμφάνισης («επίπεδο εμπιστοσύνης»), εάν οι θέσεις παρέμεναν αμετάβλητες για την συγκεκριμένη περίοδο διακράτησης. Το VaR που υπολογίζει ο Όμιλος, χρησιμοποιείται για εσωτερική επιμέτρηση του κινδύνου και σκοπούς ελέγχου, και είναι βασισμένο σε επίπεδο εμπιστοσύνης 99,0% και περίοδο διακράτησης 10 ημερών, υπολογισμένο με τη μέθοδο προσομοίωσης Monte Carlo (ολοκληρωμένη επανανατιμολόγηση).

Τα μοντέλα VaR είναι σχεδιασμένα για την επιμέτρηση του κινδύνου αγοράς σε ομαλές συνθήκες. Γίνεται η υπόθεση ότι οι όποιες μεταβολές στους παράγοντες κινδύνου που επηρεάζουν τις ομαλές συνθήκες αγοράς θα ακολουθήσουν κανονική κατανομή. Λαμβάνεται υπόψη ολόκληρη η ιστορικότητα των τιμών των παραγόντων κινδύνου, ενώ η βαρύτητα στις ιστορικές παρατηρήσεις ακολουθεί την μέθοδο του εκθετικά σταθμισμένου κινούμενου μέσου (EWMA).

Επειδή το VaR αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του πλαισίου παρακολούθησης του κινδύνου αγοράς, έχει καθοριστεί αντίστοιχο όριο το οποίο τηρείται. Παρ' όλα αυτά, η χρήση αυτής της μεθόδου δεν αποτρέπει ζημιές που υπερβαίνουν αυτό το όριο σε περίπτωση ακραίων μεταβολών στην αγορά.

VaR περιουσιακών στοιχείων

ΟΜΙΛΟΣ (ποσά σε € εκατ.)	31/12/2017	31/12/2016
Συνολικό VaR	76,9	73,5

Το Monte Carlo VaR και η εφαρμογή αυτής της μεθοδολογίας μέτρησης κινδύνου από τον Όμιλο εγείρουν συγκεκριμένους περιορισμούς, όπως ότι το 99,0% VaR σημαίνει ότι στο 1,0 % των περιπτώσεων η ζημία αναμένεται να είναι μεγαλύτερη από το ποσό του VaR. Δεν υπάρχει πληροφόρηση για τη μέγιστη ζημιά πέρα του 1%.

4.3.3 Κίνδυνος ρευστότητας

Ο κίνδυνος ρευστότητας σχετίζεται με τη δυνατότητα του Ομίλου να εκπληρώνει τις χρηματοοικονομικές του υποχρεώσεις όταν αυτές γίνονται απαιτητές.

Η διαδικασία διαχείρισης της ρευστότητας του Ομίλου συνίσταται στην παρακολούθηση της χρονικής αντιστοιχίας των ταμειακών εισροών και εκροών, όπως επίσης και στη διασφάλιση επαρκών ταμειακών διαθεσίμων και ισοδυνάμων και χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων με υψηλή εμπορευσιμότητα τα οποία είναι εύκολο να ρευστοποιηθούν για την κάλυψη λειτουργικών αναγκών. Η παρακολούθηση περιλαμβάνει τη μέτρηση των ταμειακών ροών και την πραγματοποίηση εκτιμήσεων για την επόμενη μέρα, εβδομάδα και μήνα αντίστοιχα, καθώς αυτές είναι οι καίριες χρονικές περιόδους για τη διαχείριση της ρευστότητας. Το πρώτο βήμα για την πραγματοποίηση των εν λόγω εκτιμήσεων είναι η ανάλυση των συμβατικών λήξεων των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και των αναμενόμενων ημερομηνιών είσπραξης των χρηματοοικονομικών απαιτήσεων.

α) Ταμειακές ροές από μη παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται οι αναμενόμενες ταμειακές εκροές του Ομίλου κατά την ημερομηνία του ισολογισμού που αφορούν υποχρεώσεις από μη παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία, με βάση τις συμβατικές ημερομηνίες λήξης τους. Τα ποσά που αναφέρονται αποτελούν τις συμβατικές μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές, εκτός από τις υποχρεώσεις προς ασφαλισμένους, οι οποίες παρουσιάζονται με τις αντίστοιχες αναμενόμενες ταμειακές τους ροές.

Ο Όμιλος διαχειρίζεται τον κίνδυνο ρευστότητας με βάση τις εκτιμώμενες μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές. Οι υποχρεώσεις σε ξένο νόμισμα έχουν μετατραπεί σε ευρώ χρησιμοποιώντας τις τρέχουσες συναλλαγματικές ισοτιμίες.

31 Δεκεμβρίου 2017

Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

(ποσά σε € χιλ.)

Υποχρεώσεις σε αντασφαλιστές	2.629	7	321	2.301	-	2.629
Υποχρεώσεις σε αντασφαλιζόμενους	2	-	-	2	-	2
Πράκτορες και ασφαλειομεσίτες	6.524	1.238	5.156	58	71	6.524
Υποχρεώσεις προς ασφαλισμένους από μεσιτείες ασφαλίσεων	315	-	315	-	-	315
Λοιποί πιστωτές	4.309	2.882	1.425	-	3	4.309
Πληρωτέες εξαγορές και διακανονισμένες αποζημιώσεις	21.058	616	379	20.043	20	21.058
Λοιπές υποχρεώσεις	8.517	324	260	220	7.713	8.517

Σύνολο χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων

ΟΜΙΛΟΣ					
Λογιστική αξία	0-1 μήνες	1-3 μήνες	3-12 μήνες	> του έτους	Σύνολο
2.629	7	321	2.301	-	2.629
2	-	-	2	-	2
6.524	1.238	5.156	58	71	6.524
315	-	315	-	-	315
4.309	2.882	1.425	-	3	4.309
21.058	616	379	20.043	20	21.058
8.517	324	260	220	7.713	8.517
43.354	5.067	7.855	22.625	7.808	43.354

31 Δεκεμβρίου 2016

Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

(ποσά σε € χιλ.)

Υποχρεώσεις σε αντασφαλιστές	2.186	-	41	2.145	-	2.186
Υποχρεώσεις σε αντασφαλιζόμενους	34	-	-	34	-	34
Πράκτορες και ασφαλειομεσίτες	8.538	1.020	7.406	46	67	8.538
Υποχρεώσεις προς ασφαλισμένους από μεσιτείες ασφαλίσεων	133	-	133	-	-	133
Λοιποί πιστωτές	2.747	1.480	1.250	13	4	2.747
Πληρωτέες εξαγορές και διακανονισμένες αποζημιώσεις	9.506	665	25	8.794	22	9.506
Λοιπές υποχρεώσεις	12.847	134	18	8.964	3.732	12.847

Σύνολο χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων

ΟΜΙΛΟΣ					
Λογιστική αξία	0-1 μήνες	1-3 μήνες	3-12 μήνες	> του έτους	Σύνολο
2.186	-	41	2.145	-	2.186
34	-	-	34	-	34
8.538	1.020	7.406	46	67	8.538
133	-	133	-	-	133
2.747	1.480	1.250	13	4	2.747
9.506	665	25	8.794	22	9.506
12.847	134	18	8.964	3.732	12.847
35.991	3.298	8.873	19.995	3.825	35.991

Ανάλυση λήξεων μαθηματικών αποθεμάτων και λοιπών ασφαλιστικών προβλέψεων (αναμενόμενες μελλοντικές ταμειακές ροές)

31 Δεκεμβρίου 2017	Λογιστική αξία	0-1 έτη	1 - 3 έτη	3-5 έτη	5-10 έτη	>10 ετών	Σύνολο
(ποσά σε € χιλ.)							
Αποθέματα ασφαλίσεων ζωής							
Εκκρεμείς αποζημιώσεις	50.019	37.690	7.407	4.750	95	77	50.019
Μη δεδουλευμένα ασφάλιστρα	9.358	8.862	0	0	0	0	8.863
Μαθηματικά αποθέματα ασφαλίσεων ζωής & λοιπά αποθέματα	1.652.050	93.399	361.432	315.948	848.059	185.349	1.804.187
Μαθηματικά αποθέματα συντάξεων (D.A.F.)	103.601	(8.048)	(17.642)	(12.752)	(5.571)	228.415	184.401
Unit Linked	138.738	30.387	18.244	19.559	42.207	11	110.407
Συνολικά αποθέματα ασφαλίσεων ζωής	1.953.766	162.290	369.441	327.505	884.790	413.851	2.157.877
Επενδυτικά συμβόλαια							
Unit Linked	10.197	309	464	464	2.627	6.335	10.197
Σύνολο επενδυτικών συμβολαίων	10.197	309	464	464	2.627	6.335	10.197
Σύνολο ασφαλίσεων ζωής	1.963.963	162.599	369.905	327.968	887.416	420.186	2.168.074
Αποθέματα γενικών ασφαλίσεων							
Μη δεδουλευμένα ασφάλιστρα	25.944	1.836	5.497	1.376	793	75	9.576
Εκκρεμείς αποζημιώσεις	62.593	32.246	18.381	7.649	3.821	189	62.285
Σύνολο γενικών ασφαλίσεων	88.537	34.082	23.878	9.024	4.613	264	71.861

31 Δεκεμβρίου 2016	Λογιστική αξία	0-1 έτη	1 - 3 έτη	3-5 έτη	5-10 έτη	>10 ετών	Σύνολο
(ποσά σε € χιλ.)							
Αποθέματα ασφαλίσεων ζωής							
Εκκρεμείς αποζημιώσεις	54.408	40.303	8.192	5.761	85	68	54.408
Μη δεδουλευμένα ασφάλιστρα	8.897	8.207	-	-	-	-	8.207
Μαθηματικά αποθέματα ασφαλίσεων ζωής & λοιπά αποθέματα	1.397.879	91.806	271.704	304.989	666.110	196.260	1.530.868
Μαθηματικά αποθέματα συντάξεων (D.A.F.)	80.510	(8.155)	(17.197)	(12.942)	(9.298)	208.111	160.519
Unit Linked	214.057	62.495	42.787	19.353	62.180	136	186.951
Συνολικά αποθέματα ασφαλίσεων ζωής	1.755.752	194.656	305.486	317.161	719.077	404.574	1.940.954
Επενδυτικά συμβόλαια							
Unit Linked	18.661	11.171	478	478	1.673	4.662	18.462
Σύνολο επενδυτικών συμβολαίων	18.661	11.171	478	478	1.673	4.662	18.462
Σύνολο ασφαλίσεων ζωής	1.774.413	205.827	305.964	317.639	720.750	409.236	1.959.416
Αποθέματα γενικών ασφαλίσεων							
Μη δεδουλευμένα ασφάλιστρα	25.444	4.332	4.383	1.087	2.006	-	11.809
Εκκρεμείς αποζημιώσεις	64.815	28.914	15.867	11.114	8.465	-	64.359
Σύνολο γενικών ασφαλίσεων	90.259	33.246	20.250	12.201	10.471	-	76.168

(β) Αντιστοίχιση περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων (ALM)

Το πλαίσιο διαχείρισης κινδύνου του Ομίλου για την παρακολούθηση και διαχείριση των μελλοντικών ταμειακών ροών και της ρευστότητας έχει αναπτυχθεί με στόχο την επίτευξη μακροπρόθεσμων αποδόσεων από επενδύσεις που υπερβαίνουν τις υποχρεώσεις της από ασφαλιστήρια συμβόλαια.

Σε τακτική βάση μια σειρά εκθέσεων όσον αφορά τη σύνθεση των επενδυτικών χαρτοφυλακίων, τις κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων σε επίπεδο ομίλου καταρτίζονται και γνωστοποιούνται σε μέλη Διοίκησης του Ομίλου, συμπεριλαμβανομένης της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων Ενεργητικού – Παθητικού και Επενδύσεων.

Η βασική τεχνική που εφαρμόζει ο Όμιλος για τη διαχείριση των κινδύνων που προκύπτουν από τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις του είναι η συνεχής παρακολούθηση των λήξεων και των αναμενόμενων ταμειακών ροών από περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις και η λήψη των κατάλληλων επενδυτικών αποφάσεων για την αντιμετώπιση τυχόν κινδύνων που προκύπτουν από πιθανή αναντιστοιχία των θέσεων αυτών.

Για τα προϊόντα Unit-Linked, ο Όμιλος αντιστοιχίζει όλα τα περιουσιακά στοιχεία στα οποία βασίζονται οι τιμές των εν λόγω προϊόντων με τα περιουσιακά στοιχεία του χαρτοφυλακίου. Συνεπώς, για αυτά τα συμβόλαια δεν υφίσταται κίνδυνος τιμής ή συναλλαγματικός, πιστωτικός ή επιτοκιακός κίνδυνος.

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται συνοπτικά τα εκτιμώμενα ποσά και ο χρονικός ορίζοντας των ταμειακών ροών που προκύπτουν από τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις του Ομίλου, εξαιρουμένων των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων των Unit Linked προϊόντων:

31 Δεκεμβρίου 2017		Ταμειακές ροές συμβολαίων Ζωής (μη - προεξοφλημένες)					
Περιουσιακά στοιχεία	Λογιστική Αξία	0-5 έτη	5-10 έτη	10-15 έτη	15-20 έτη	>20 έτη	Σύνολο
Λογιστική αξία και ταμειακές ροές από περιουσιακά στοιχεία:		(ποσά σε € χιλ.)					
Εμπορικό χαρτοφυλάκιο:							
Εισηγμένοι συμμετοχικοί τίτλοι	1.012	1.012	-	-	-	-	1.012
Εισηγμένα ομόλογα:							
- Σταθερού επιτοκίου	714.230	717.337	-	-	-	-	717.337
Διαθέσιμα προς πώληση:							
Εισηγμένοι συμμετοχικοί τίτλοι	41.988	41.988	-	-	-	-	41.988
Μη εισηγμένοι συμμετοχικοί τίτλοι	1.892	1.892	-	-	-	-	1.892
Εισηγμένα ομόλογα:							
- Σταθερού επιτοκίου	1.463.895	275.123	526.025	513.430	728.117	343.025	2.385.720
Διακρατούμενα στη λήξη:							
Εισηγμένα ομόλογα:							
- Σταθερού επιτοκίου	19.594	20.235	-	-	-	-	20.235
Παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα	3	-	-	-	-	3	3
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	79.551	79.551	-	-	-	-	79.551
Σύνολο	2.322.166	1.137.138	526.025	513.430	728.117	343.028	3.247.739

Ασφαλιστικές Προβλέψεις	Λογιστική Αξία	0-5 έτη	5-10 έτη	10-15 έτη	15-20 έτη	>20 έτη	Σύνολο
Αναμενόμενες ταμειακές ροές (μη-προεξοφλημένες)							
Ασφαλιστικές προβλέψεις	1.815.028	787.792	854.175	134.083	94.164	177.119	2.047.332

31 Δεκεμβρίου 2016		Ταμειακές ροές συμβολαίων Ζωής (μη - προεξοφλημένες)					
Περιουσιακά στοιχεία	Λογιστική Αξία	0-5 έτη	5-10 έτη	10-15 έτη	15-20 έτη	>20 έτη	Σύνολο
Λογιστική αξία και ταμειακές ροές από περιουσιακά στοιχεία:		(ποσά σε € χιλ.)					
Εμπορικό χαρτοφυλάκιο:							
Εισηγμένοι συμμετοχικοί τίτλοι	843	843	-	-	-	-	843
Εισηγμένα ομόλογα:							
- Σταθερού επιτοκίου	559.888	559.888	-	-	-	-	559.888
Διαθέσιμα προς πώληση:							
Εισηγμένοι συμμετοχικοί τίτλοι	15.401	15.401	-	-	-	-	15.401
Μη εισηγμένοι συμμετοχικοί τίτλοι	456	456	-	-	-	-	456
Εισηγμένα ομόλογα:							
- Σταθερού επιτοκίου	1.127.307	296.270	515.944	495.379	488.436	529.905	2.325.934
Μη εισηγμένα ομόλογα:							
- Σταθερού επιτοκίου	33.326	8.542	8.542	8.542	8.542	28.368	62.536
Διακρατούμενα στη λήξη:							
Εισηγμένα ομόλογα:							
- Σταθερού επιτοκίου	19.446	19.446	-	-	-	-	19.446
Παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα	1	-	-	-	-	1	1
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	50.239	50.239	-	-	-	-	50.239
Σύνολο	1.806.907	951.085	524.486	503.921	496.978	558.274	3.034.745

Ασφαλιστικές Προβλέψεις	Λογιστική Αξία	0-5 έτη	5-10 έτη	10-15 έτη	15-20 έτη	>20 έτη	Σύνολο
Αναμενόμενες ταμειακές ροές (μη-προεξοφλημένες)							
Ασφαλιστικές προβλέψεις	1.541.695	692.668	656.897	108.380	99.980	201.705	1.759.629

31 Δεκεμβρίου 2017		Ταμειακές ροές συμβολαίων Γενικών (μη-προεξοφλημένες)					
Περιουσιακά στοιχεία	Λογιστική αξία	0-1 έτη	1-2 έτη	2-3 έτη	3-4 έτη	>4 έτη	Σύνολο
Λογιστική αξία και ταμειακές ροές από περιουσιακά στοιχεία :		(ποσά σε € χιλ.)					
Εμπορικό χαρτοφυλάκιο							
Εισηγμένοι συμμετοχικοί τίτλοι	184	184	-	-	-	-	184
Εισηγμένα ομόλογα:							
- Σταθερού επιτοκίου	34.486	34.614	-	-	-	-	34.614
Διαθέσιμα προς πώληση:							
Εισηγμένοι συμμετοχικοί τίτλοι	3.376	3.376	-	-	-	-	3.376
Μη εισηγμένοι συμμετοχικοί τίτλοι	693	693	-	-	-	-	693
Εισηγμένα ομόλογα:							
- Σταθερού επιτοκίου	111.543	1.644	6.254	5.444	4.705	145.455	163.502
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	10.020	10.020	-	-	-	-	10.020
Σύνολο	160.302	50.531	6.254	5.444	4.705	145.455	212.389

Ασφαλιστικές προβλέψεις	Λογιστική αξία	0-1 έτη	1-2 έτη	2-3 έτη	3-4 έτη	>4 έτη	Σύνολο
Αναμενόμενες ταμειακές ροές (μη-προεξοφλημένες)							
Ασφαλιστικές προβλέψεις	88.537	34.087	15.338	8.540	5.489	8.412	71.867

31 Δεκεμβρίου 2016		Ταμειακές ροές συμβολαίων Γενικών (μη-προεξοφλημένες)					
Περιουσιακά στοιχεία	Λογιστική αξία	0-1 έτη	1-2 έτη	2-3 έτη	3-4 έτη	>4 έτη	Σύνολο
Λογιστική αξία και ταμειακές ροές από περιουσιακά στοιχεία :		(ποσά σε € χιλ.)					
Εμπορικό χαρτοφυλάκιο							
Εισηγμένοι συμμετοχικοί τίτλοι	153	153	-	-	-	-	153
Εισηγμένα ομόλογα:							
- Σταθερού επιτοκίου	15.135	12.428	3.128	-	-	-	15.556
Διαθέσιμα προς πώληση:							
Εισηγμένοι συμμετοχικοί τίτλοι	1.237	1.237	-	-	-	-	1.237
Μη εισηγμένοι συμμετοχικοί τίτλοι	333	333	-	-	-	-	333
Εισηγμένα ομόλογα:							
- Σταθερού επιτοκίου	107.910	11.311	4.589	19.680	5.207	150.175	190.961
Μη εισηγμένα ομόλογα:							
- Σταθερού επιτοκίου	14.283	732	732	732	732	23.872	26.800
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	2.773	2.773	-	-	-	-	2.773
Σύνολο	141.824	28.967	8.449	20.412	5.939	174.047	237.813

Ασφαλιστικές προβλέψεις	Λογιστική αξία	0-1 έτη	1-2 έτη	2-3 έτη	3-4 έτη	>4 έτη	Σύνολο
Αναμενόμενες ταμειακές ροές (μη-προεξοφλημένες)							
Ασφαλιστικές προβλέψεις	90.259	33.241	11.161	9.089	6.046	16.625	76.162

Στους ανωτέρω πίνακες δεν έχει γίνει υπόθεση επανεπένδυσης των ταμειακών ροών των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων μετά την λήξη τους. Επιπρόσθετα, οι ταμειακές ροές των μετοχών έχουν περιληφθεί στην πρώτη ομάδα ληκτότητας, δεδομένου ότι οι μετοχές είναι εισηγμένες και μπορούν να ρευστοποιηθούν σε οποιαδήποτε στιγμή.

4.4 Λειτουργικός κίνδυνος

Λειτουργικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος ζημιάς λόγω ανεπάρκειας ή αποτυχίας εσωτερικών διαδικασιών, ανθρώπων, συστημάτων και/ή εξωτερικών γεγονότων. Είναι εγγενής σε κάθε λειτουργία και επιχειρηματική δραστηριότητα των εταιρειών του Ομίλου. Για τη διαχείρισή του απαιτείται ένα αποτελεσματικό Σύστημα προκειμένου να εντοπίζονται τα σημεία έκθεσης και να αξιολογείται/ ποσοτικοποιείται η έκθεση αυτή, να αναγνωρίζονται οι εκδηλώσεις γεγονότων λειτουργικού κινδύνου, να ορίζονται τα όρια ανοχής και όπου απαιτείται να μειώνεται η έκθεση στα αποδεκτά επίπεδα.

Ο Όμιλος, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση, την κλίμακα και την πολυπλοκότητα των δραστηριοτήτων του έχει διαμορφώσει το κατάλληλο Πλαίσιο Διαχείρισης Λειτουργικών Κινδύνων με μεθοδολογίες, αρχές διακυβέρνησης, πολιτικές και διαδικασίες που επιτρέπουν την αποτελεσματική αναγνώριση, αξιολόγηση, διαχείριση, παρακολούθηση και αναφορά των κινδύνων (στους οποίους εκτίθεται ή ενδέχεται να εκτεθεί στο άμεσο μέλλον). Το προαναφερθέν πλαίσιο ενσωματώνεται στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και στην εταιρική κουλτούρα (επίγνωση λειτουργικού κινδύνου)

Το Πλαίσιο Διαχείρισης Λειτουργικών Κινδύνων του Ομίλου περιλαμβάνει μεθοδολογίες που αφορούν: στην Αυτό-αξιολόγηση Κινδύνων και Ελέγχων (Risk Control Self-Assessment), στην αξιολόγηση σεναρίων, στην αξιολόγηση της έκθεσης στον κίνδυνο της Απάτης (FRA), στην αξιολόγηση των σχέσεων εξωτερικής ανάθεσης εργασιών, στη διαχείριση γεγονότων λειτουργικού κινδύνου (λειτουργικές ζημιές) και περιγράφεται σε αντίστοιχα έγγραφα ή/και Πολιτικές.

4.5 Κεφαλαιακή επάρκεια

Η στρατηγική διαχείρισης κεφαλαίων που εφαρμόζεται από τον Όμιλο έχει ως πρωταρχικό στόχο αφενός, να εξασφαλίσει ότι ο Όμιλος και οι ασφαλιστικές θυγατρικές έχουν επαρκή κεφαλαιοποίηση σε συνεχή βάση σύμφωνα με το εποπτικό πλαίσιο της Φερεγγυότητας II (Solvency II), και αφετέρου, να μεγιστοποιήσει την απόδοση των μετόχων χωρίς να παραβιάζονται τα συνολικά όρια ανοχής κινδύνων του Ομίλου καθώς και η διάθεση για ανάληψη κινδύνων.

Η Φερεγγυότητα II αποτελεί από την 1^η Ιανουαρίου 2016 το ενιαίο πλαίσιο λειτουργίας και εποπτείας των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Ενιαίο Οικονομικό Χώρο. Οι κανόνες της Φερεγγυότητας II βασίζονται στην οδηγία 2009/138/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2014/51/ΕΕ (Omnibus II). Στην Ελλάδα, η οδηγία 2009/138/ΕΕ ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία με το Ν. 4364/05.022016.

Για την υλοποίηση και συμμόρφωση με τις απαιτήσεις των τριών πυλώνων του εποπτικού πλαισίου, έχει αναπτυχθεί εξειδικευμένη υποδομή πληροφοριακών συστημάτων.

Το επίπεδο της κεφαλαιακής επάρκειας του Ομίλου και των ασφαλιστικών θυγατρικών παρακολουθείται συνεχώς τόσο σύμφωνα με το ισχύον ρυθμιστικό πλαίσιο, όσο και με βάση τις εσωτερικές πολιτικές και διαδικασίες που έχουν εγκριθεί αναφορικά με την διαχείριση των κινδύνων, την ίδια αξιολόγηση κινδύνου και φερεγγυότητας (ORSA) και την διαχείριση κεφαλαίων. Στο πλαίσιο της παρακολούθησης της φερεγγυότητας του Ομίλου, η Διοίκηση έχει καθορίσει την επιθυμητή σχέση μεταξύ των ιδίων κεφαλαίων και της κεφαλαιακής απαίτησης φερεγγυότητας (SCR), όπως απορρέει από τη διάθεση για ανάληψη κινδύνων.

Ο υπολογισμός της Κεφαλαιακής Απαίτησης Φερεγγυότητας (SCR), της Ελάχιστης Κεφαλαιακής Απαίτησης (MCR) καθώς και των επιλέξιμων ιδίων κεφαλαίων του Ομίλου και των ασφαλιστικών θυγατρικών πραγματοποιούνται σε τριμηνιαία βάση και τα αποτελέσματα των υπολογισμών αυτών υποβάλλονται στη συνέχεια στην Εποπτική Αρχή. Επιπρόσθετα, ο Όμιλος πραγματοποιεί ασκήσεις προσομοίωσης με εναλλακτικά σενάρια που αντικατοπτρίζουν την αρνητική επίδραση από απροσδόκητες αλλαγές αφενός στο μακροοικονομικό περιβάλλον και αφετέρου στο εσωτερικό του, προκειμένου να εκτιμήσει την ανθεκτικότητα της μελλοντικής κατάστασης των διαθέσιμων κεφαλαίων.

Σημειώνεται ότι κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017 και 31 Δεκεμβρίου 2016 τα επιλέξιμα ίδια κεφάλαια του Ομίλου υπερκαλύπτουν την Κεφαλαιακή Απαίτηση Φερεγγυότητας (SCR).

4.6 Εύλογη αξία χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων

(α) Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις που αποτιμώνται στη εύλογη αξία:

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία για εμπορικούς σκοπούς, παράγωγα και άλλες συναλλαγές που έχουν πραγματοποιηθεί για εμπορικούς σκοπούς, καθώς και χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση και χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων επιμετρώνται στην εύλογη αξία με αναφορά στις χρηματιστηριακές τιμές, όταν αυτές είναι διαθέσιμες. Αν δεν υπάρχουν διαθέσιμες χρηματιστηριακές τιμές, τότε οι εύλογες αξίες υπολογίζονται χρησιμοποιώντας μεθόδους αποτίμησης (βλέπε σημείωση 2.8 και 3.γ).

Όλα τα χρηματοοικονομικά στοιχεία που αποτιμώνται στην εύλογη αξία κατηγοριοποιούνται στο τέλος κάθε χρήσης σύμφωνα με τα επίπεδα ιεράρχησης εύλογων αξιών που προβλέπονται από το ΔΠΧΑ 13 ανάλογα με το εάν η αποτίμησή τους βασίζεται σε παρατηρήσιμα ή μη παρατηρήσιμα στοιχεία. Τα παρατηρήσιμα στοιχεία είναι στοιχεία από την αγορά που προέρχονται από ανεξάρτητες πηγές και τα μη παρατηρήσιμα στοιχεία αντανakλούν τις εκτιμήσεις του Ομίλου για την αγορά. Αυτά τα δύο είδη δεδομένων έχουν χρησιμοποιηθεί για τη διαμόρφωση της παρακάτω ιεραρχίας:

Ι. Επίπεδο 1: Τιμές αγοράς (μη προσαρμοσμένες) ομοίων στοιχείων που ισχύουν σε ενεργές αγορές. Οι τιμές αυτές πρέπει να είναι άμεσα και σε τακτά χρονικά διαστήματα διαθέσιμες από κάποιο χρηματιστήριο ή ενεργό δείκτη/αγορά και να αντιπροσωπεύουν πραγματικές και συχνές συναλλαγές που συμμορφώνονται στην αρχή των ίσων αποστάσεων. Το επίπεδο αυτό περιλαμβάνει εισηγμένους τίτλους και χρεωστικούς τίτλους που διακινούνται σε οργανωμένες αγορές και εμπορεύσιμα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα.

ΙΙ. Επίπεδο 2: Χρηματοοικονομικά στοιχεία που επιμετρώνται χρησιμοποιώντας τεχνικές αποτίμησης, με τα ακόλουθα δεδομένα: i) επίσημες τιμές για παρεμφερή χρηματοοικονομικά μέσα σε ενεργές αγορές, ii) επίσημες τιμές για πανομοιότυπα ή παρεμφερή χρηματοοικονομικά μέσα σε αγορές που δεν είναι ενεργές, iii) δεδομένα, εκτός των επίσημων τιμών, που είναι άμεσα ή έμμεσα παρατηρήσιμα, κυρίως επιτόκια και καμπύλες απόδοσης παρατηρήσιμα σε τακτά χρονικά διαστήματα, επιτόκια προθεσμιακών συμβολαίων ξένου συναλλάγματος, τιμές μετοχών, πιστωτικά περιθώρια και τεκμαρτή μεταβλητότητα που λαμβάνονται από διεθνώς αναγνωρισμένους οργανισμούς που παρέχουν στοιχεία για την αγορά και iv) ενδεχομένως μη παρατηρήσιμα δεδομένα που δεν είναι σημαντικά για τη συνολική επιμέτρηση της εύλογης αξίας.

Οι εν λόγω τεχνικές αποτίμησης μεγιστοποιούν τη χρήση παρατηρήσιμων δεδομένων της αγοράς όπου αυτά είναι διαθέσιμα και στηρίζονται όσο το δυνατόν λιγότερο σε εκτιμήσεις της οικονομικής οντότητας. Εάν όλα τα σημαντικά

στοιχεία που απαιτούνται για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας ενός χρηματοοικονομικού μέσου είναι παρατηρήσιμα, το μέσο αυτό κατατάσσεται στο επίπεδο 2. Εάν ένα ή περισσότερα από τα σημαντικά δεδομένα δεν βασίζονται σε παρατηρήσιμα δεδομένα από την αγορά, το μέσο κατατάσσεται στο Επίπεδο 3. Δεν έχει σημειωθεί καμία αλλαγή στις τεχνικές αποτίμησης σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη. Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του επιπέδου 2 περιλαμβάνουν κυρίως εξωχρηματιστηριακά παράγωγα και χρεωστικούς τίτλους χαμηλότερης ρευστοποίησης.

III. Επίπεδο 3: Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώμενα με μεθόδους αποτίμησης που χρησιμοποιούν σημαντικά δεδομένα που είναι μη παρατηρήσιμα. Το επίπεδο αυτό περιλαμβάνει τη συμμετοχή σε μη εισηγμένες μετοχές και μη εισηγμένα μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων.

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις του Ομίλου στην εύλογη αξία και η κατάταξή τους με βάση τα επίπεδα ιεραρχίας του ΔΠΧΑ 13.

31 Δεκεμβρίου 2017 (ποσά σε € χιλ.)	ΟΜΙΛΟΣ			
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία				
Χρηματοοικονομικά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων:				
- Επενδύσεις για λογαριασμό ασφαλισμένων ζωής που φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο	148.964	-	-	148.964
- Χρηματοοικονομικά στοιχεία για εμπορικούς σκοπούς	785.167	10.230	-	795.397
- Παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία	-	3	-	3
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση	1.190.203	431.609	1.575	1.623.388
Σύνολο χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων	2.124.334	441.842	1.575	2.567.752
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις				
- Παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία	-	26	-	26
- Υποχρεώσεις από επενδυτικές συμβάσεις	10.197	-	-	10.197
Σύνολο χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων	10.197	26	-	10.224

31 Δεκεμβρίου 2016 (ποσά σε € χιλ.)	ΟΜΙΛΟΣ			
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία				
Χρηματοοικονομικά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων:				
- Επενδύσεις για λογαριασμό ασφαλισμένων ζωής που φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο	226.584	6.368	-	232.952
- Χρηματοοικονομικά στοιχεία για εμπορικούς σκοπούς	566.417	9.601	-	576.018
- Παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία	-	1	-	1
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση	1.250.308	49.188	758	1.300.253
Σύνολο χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων	2.043.309	65.158	758	2.109.225
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις				
- Παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία	-	67	-	67
- Υποχρεώσεις από επενδυτικές συμβάσεις	18.661	-	-	18.661
Σύνολο χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων	18.661	67	-	18.728

Την 31 Δεκεμβρίου 2017 η εύλογη αξία των ελληνικών κυβερνητικών ομολόγων ύψους € 431.609 χιλ. κατατάχθηκε στο Επίπεδο 2 της ιεραρχίας του ΔΠΧΑ 13, καθώς η αποτίμηση των εν λόγω ομολόγων βασίστηκε σε τεχνική αποτίμησης λόγω έλλειψης ενεργής αγοράς. Τα ομόλογα αυτά είχαν εκδοθεί κατά την αναδιάρθρωση του ελληνικού χρέους το 2012 (λεγόμενα ομόλογα "PSI ΟΕΔ") και ο Όμιλος αποφάσισε να μην τα ανταλλάξει στην δημόσια προσφορά που πραγματοποιήθηκε με βάση το ενημερωτικό δελτίο που δημοσιεύτηκε στις 15 Νοεμβρίου 2017. Αναλυτικά η μέθοδος αποτίμησης που εφαρμόστηκε περιγράφεται στην σημείωση 3. Συνοπτικά, η εν λόγω μέθοδος αποτίμησης έχει ως βάση παρατηρήσιμες τιμές αγοράς πανομοιότυπων ομολόγων οι οποίες προσαρμόζονται βάσει ενός περιθωρίου απόδοσης (illiquid premium) ώστε να ληφθεί υπόψη η χαμηλή ρευστοποίηση των PSI ΟΕΔ.

Ανάλυση ευαισθησίας PSI ΟΕΔ

31 Δεκεμβρίου 2017

(ποσά σε € εκατ.)

	Μεταβολή	Επίδραση στην εύλογη αξία των ομολόγων
Αύξηση περιθωρίου απόδοσης (illiquid premium)	+5 basis points	(2,3)
Μείωση περιθωρίου απόδοσης (illiquid premium)	-5 basis points	2,3
Αύξηση περιθωρίου απόδοσης (illiquid premium)	+10 basis points	(4,6)
Μείωση περιθωρίου απόδοσης (illiquid premium)	-10 basis points	4,6

(β) Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις που δεν αποτιμώνται στην εύλογη αξία:

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται οι λογιστικές και οι εύλογες αξίες των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων που δεν αποτιμώνται σε εύλογη αξία.

Οι παραδοχές και μεθοδολογίες που διέπουν τον υπολογισμό της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων που δεν αποτιμώνται στην εύλογη αξία είναι σύμφωνες με αυτές που χρησιμοποιήθηκαν για τον υπολογισμό των εύλογων αξιών των χρηματοοικονομικών μέσων που αποτιμώνται στην εύλογη αξία. Η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που είτε κατατάσσονται ως δάνεια και απαιτήσεις ή ως διακρατούμενα μέχρι την λήξη προσδιορίζεται χρησιμοποιώντας επίσημες τιμές αγοράς από ενεργές αγορές. Σε περίπτωση που αυτές οι πληροφορίες δεν είναι διαθέσιμες, η εύλογη αξία έχει υπολογιστεί με βάση της τιμές χρεογράφων που έχουν παρόμοια πιστωτικά χαρακτηριστικά, λήξη και απόδοση ή με προεξόφληση ταμειακών ροών.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται, σύμφωνα με τα επίπεδα ιεραρχίας του ΔΠΧΑ 13, η ταξινόμηση των στοιχείων ενεργητικού που αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος:

31 Δεκεμβρίου 2017	ΟΜΙΛΟΣ				
(ποσά σε € χιλ.)	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο εύλογης αξίας	Σύνολο λογιστικής αξίας
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία					
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διακρατούμενα ως τη λήξη	20.269	-	-	20.269	19.594
Σύνολο χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων	20.269	-	-	20.269	19.594

31 Δεκεμβρίου 2016	ΟΜΙΛΟΣ				
(ποσά σε € χιλ.)	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο εύλογης αξίας	Σύνολο λογιστικής αξίας
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία					
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διακρατούμενα ως τη λήξη	20.886	-	-	20.886	19.446
Σύνολο χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων	20.886	-	-	20.886	19.446

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 5: ΕΝΣΩΜΑΤΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

(ποσά σε € χιλ.)

	ΟΜΙΛΟΣ					
	Γήπεδα - Οικόπεδα	Κτίρια	Βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων	Μεταφορικά μέσα	Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός	Σύνολο Ενσώματων Περιουσιακών Στοιχείων
Αξία κτήσεως:						
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2017	7.840	8.167	112	34	3.115	19.269
Συναλλαγματικές διαφορές	-	-	-	-	(6)	(6)
Αγορές	-	14	102	149	641	907
Πωλήσεις και διαγραφές	-	-	-	(14)	-	(14)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2017	7.840	8.182	214	170	3.749	20.155
Συσσωρευμένες αποσβέσεις:						
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2017	-	(554)	(49)	(29)	(2.135)	(2.767)
Συναλλαγματικές διαφορές	-	-	-	-	4	4
Πωλήσεις και διαγραφές	-	-	-	13	-	13
Αποσβέσεις χρήσεως	-	(276)	(17)	(14)	(361)	(667)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2017	-	(829)	(66)	(29)	(2.492)	(3.417)
Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου 2017	7.840	7.352	148	140	1.257	16.738

(ποσά σε € χιλ.)

	ΟΜΙΛΟΣ					
	Γήπεδα - Οικόπεδα	Κτίρια	Βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων	Μεταφορικά μέσα	Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός	Σύνολο Ενσώματων Περιουσιακών Στοιχείων
Αξία κτήσεως:						
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2016	7.840	7.416	112	34	2.520	17.923
Αγορές	-	751	-	-	596	1.347
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2016	7.840	8.167	112	34	3.115	19.269
Συσσωρευμένες αποσβέσεις:						
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2016	-	(286)	(40)	(23)	(1.818)	(2.167)
Αποσβέσεις χρήσεως	-	(268)	(9)	(6)	(318)	(600)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2016	-	(554)	(49)	(29)	(2.135)	(2.767)
Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου 2016	7.840	7.613	63	6	980	16.502

Την 31 Δεκεμβρίου 2017 και 2016 δεν υπήρχαν δεσμεύσεις κεφαλαίων για τα ενσώματα περιουσιακά στοιχεία.

Την 31 Δεκεμβρίου 2017, η εύλογη αξία των ιδιοχρησιμοποιούμενων ακινήτων του Ομίλου όπως εκτιμήθηκε από ανεξάρτητο πιστοποιημένο εκτιμητή έχει ως ακολούθως:

Περιγραφή Ακινήτου	Περιοχή	Λογιστική Αξία	Λογιστική Αξία	Εύλογη Αξία	Εύλογη Αξία
		31/12/2017	31/12/2016	31/12/2017	31/12/2016
(ποσά σε χιλ. €)					
Εμπορικό Ακίνητο 8.732 τ.μ.	Αθήνα, Πανεπιστημίου 35 & Κοραή	14.423	14.648	14.650	14.650
Εμπορικό ακίνητο 558 τ.μ.	Αθήνα, Σίνα 2-4	770	806	865	850
Σύνολο		15.193	15.454	15.515	15.500

Οι βασικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας των επενδύσεων σε ακίνητα είναι η προσέγγιση βάσει του εισοδήματος (κεφαλαιοποίηση εσόδων / μέθοδος προεξοφλημένων ταμειακών ροών) και η προσέγγιση βάσει της αγοράς (συγκρίσιμων συναλλαγών), οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν και συνδυαστικά, ανάλογα με την κατηγορία του ακινήτου που αποτιμάται.

Η μέθοδος των προεξοφλημένων ταμειακών ροών χρησιμοποιείται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας των επενδύσεων σε εμπορικά ακίνητα. Η εύλογη αξία υπολογίζεται μέσω της εκτίμησης μιας σειράς μελλοντικών ταμειακών ροών, χρησιμοποιώντας συγκεκριμένες υποθέσεις σχετικά με τα οφέλη και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ιδιοκτησία των ακινήτων (λειτουργικά έσοδα και έξοδα, δείκτες κενής θέσης, ανάπτυξη εισοδήματος), συμπεριλαμβανομένης και της υπολειμματικής αξίας που αναμένεται να έχει το ακίνητο στο τέλος της προεξοφλητικής περιόδου. Για τον υπολογισμό της παρούσας αξίας των εν λόγω ταμειακών ροών εφαρμόζεται κατάλληλο προεξοφλητικό επιτόκιο της αγοράς.

Με την προσέγγιση βάσει εισοδήματος, η οποία χρησιμοποιείται επίσης και για την κατηγορία των επενδύσεων σε εμπορικά ακίνητα, η εύλογη αξία του ακινήτου είναι το αποτέλεσμα από την διαίρεση των καθαρών λειτουργικών εσόδων που παράγονται από το ακίνητο με το επιτόκιο κεφαλαιοποίησης (επιτόκιο απόδοσης).

Η προσέγγιση βάσει της αγοράς χρησιμοποιείται για επενδύσεις σε οικιστικά, εμπορικά ακίνητα και οικόπεδα. Η εύλογη αξία εκτιμάται βάσει δεδομένων για συγκρίσιμες συναλλαγές, είτε αναλύοντας τις πραγματικές συναλλαγές για παρόμοια ακίνητα, είτε χρησιμοποιώντας τις τιμές οι οποίες προκύπτουν μετά την διενέργεια των απαραίτητων προσαρμογών.

Οι εύλογες αξίες των ιδιοχρησιμοποιούμενων ακινήτων του Ομίλου κατηγοριοποιούνται στο επίπεδο 3 της ιεραρχίας εύλογης αξίας.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 6: ΑΥΛΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

(ποσά σε € χιλ.)

Αξία κτήσεως:

Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2017

Αγορές

Συναλλαγματικές Διαφορές

Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2017

Συσσωρευμένες αποσβέσεις:

Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2017

Συναλλαγματικές Διαφορές

Αποσβέσεις χρήσεως

Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2017

Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου 2017

Λογισμικό	Υπεραξία	Λοιπά	Σύνολο Άυλων Περιουσιακών Στοιχείων
7.160	22.056	10	29.227
2.107	-	307	2.414
(9)	-	-	(9)
9.259	22.056	318	31.633
(4.864)	-	(1)	(4.865)
1	-	-	1
(863)	-	(31)	(895)
(5.726)	0	(33)	(5.758)
3.533	22.056	285	25.874

(ποσά σε € χιλ.)

Αξία κτήσεως:

Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2016

Αγορές

Πωλήσεις και διαγραφές

Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2016

Συσσωρευμένες αποσβέσεις:

Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2016

Πωλήσεις και διαγραφές

Αποσβέσεις χρήσεως

Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2016

Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου 2016

Λογισμικό	Υπεραξία	Λοιπά	Σύνολο Άυλων Περιουσιακών Στοιχείων
6.077	22.056	11	28.144
1.086	-	-	1.086
(3)	-	-	(3)
7.160	22.056	10	29.227
(4.137)	-	-	(4.137)
1	-	-	1
(728)	-	(1)	(729)
(4.864)	-	(1)	(4.865)
2.297	22.056	9	24.362

Η υπεραξία αντιπροσωπεύει τη διαφορά μεταξύ της εύλογης αξίας του συνόλου του μεταφερθέντος ανταλλάγματος κατά την ημερομηνία εξαγοράς και της εύλογης αξίας των καθαρών περιουσιακών στοιχείων που αποκτήθηκαν κατά την εξαγορά και συγχώνευση της εταιρείας Activa Insurance AE από την θυγατρική εταιρεία Eurolife ERB ΑΕΓΑ.

Έλεγχος απομείωσης υπεραξίας

Η υπεραξία που προέκυψε από συνένωση επιχειρήσεων κατανεμήθηκε, κατά την ημερομηνία απόκτησης, σε μία μονάδα δημιουργίας ταμειακών ροών (ΜΔΤΡ), η οποία αναμένεται να έχει οφέλη από την συνένωση. Ο Όμιλος εξετάζει σε ετήσια βάση κατά πόσον υπάρχει ένδειξη απομείωσης της υπεραξίας, σύμφωνα με τη λογιστική αρχή που παρουσιάζεται στη σημείωση 2.6 (α). Τα ανακτήσιμα ποσά της ΜΔΤΡ προσδιορίζονται με βάση υπολογισμούς της αξίας λόγω χρήσης (value in use). Οι υπολογισμοί αυτοί, χρησιμοποιούν εκτιμήσεις ταμειακών ροών, βασιζόμενες σε 5 ετές επιχειρηματικό σχέδιο, εγκεκριμένο από την Διοίκηση. Για τον υπολογισμό των ταμειακών ροών από το έκτο έως και το δέκατο έτος, χρησιμοποιούνται συγκεκριμένες παραδοχές αναφορικά με τη λειτουργική δραστηριότητα και τις συνθήκες αγοράς. Οι ταμειακές ροές μετά την πρώτη 10ετία (στο διηνεκές) έχουν εκτιμηθεί με βάση τους συντελεστές ανάπτυξης που αναφέρονται παρακάτω.

Οι βασικές παραδοχές για τον υπολογισμό της αξίας λόγω χρήσης σχετίζονται με τους συντελεστές προεξόφλησης, τους συντελεστές ανάπτυξης και την εκτίμηση των ταμειακών ροών με βάση την αύξηση των μικτών εγγεγραμμένων ασφαλιστρώων. Η Διοίκηση υπολογίζει τις ταμειακές ροές βασιζόμενη στην εμπειρία των προηγούμενων ετών, τις πραγματικές αποδόσεις και προσδοκίες αναφορικά με το ρυθμό ανάπτυξης της αγοράς. Τα επιμέρους στοιχεία για τον υπολογισμό (επιτόκιο άνευ κινδύνου, ασφάλιστρο κινδύνου αγοράς, κίνδυνος χώρας και συντελεστής beta), βασίζονται σε εξωτερικές πηγές πληροφόρησης. Οι συντελεστές ανάπτυξης βασίζονται είτε σε εσωτερικές είτε σε εξωτερικές προβλέψεις και δεν ξεπερνούν τον μέσο μακροπρόθεσμο δείκτη ανάπτυξης για τις σχετικές αγορές.

Οι βασικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν για τον υπολογισμό της αξίας λόγω χρήσης για το 2017 και το 2016 είναι οι ακόλουθες:

	2017	2016
Συντελεστής προεξόφλησης (προ φόρου)	18%	21%
Συντελεστής ανάπτυξης	3%	3%

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 7: ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΠΡΟΣΚΤΗΣΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΗΡΙΩΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ ΕΠΟΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ (Μ.Ε.Π.)

(ποσά σε € χιλ.)

Προμήθειες και έξοδα πρόσκτησης Επόμενων Χρήσεων – Ζωής
 Προμήθειες και έξοδα πρόσκτησης Επόμενων Χρήσεων – Γενικών

ΟΜΙΛΟΣ	
31/12/2017	31/12/2016
21.622	19.083
2.064	2.085
23.687	21.168

Η μεταβολή των προμηθειών και εξόδων πρόσκτησης επόμενων χρήσεων του κλάδου ζωής απεικονίζεται στον ακόλουθο πίνακα:

(ποσά σε € χιλ.)

Αξία κτήσεως:

Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου

Κεφαλαιοποίηση (+)

Απόσβεση (-)

Υπόλοιπο την περίοδο/χρήση που έληξε

ΟΜΙΛΟΣ					
31/12/2017			31/12/2016		
Μαθηματικό Απόθεμα	Προμήθειες Πρόσκτησης	Σύνολο	Μαθηματικό Απόθεμα	Προμήθειες Πρόσκτησης	Σύνολο
17.026	2.058	19.083	16.318	1.929	18.247
3.087	506	3.593	2.076	316	2.392
(921)	(133)	(1.054)	(1.368)	(187)	(1.556)
19.192	2.431	21.622	17.026	2.058	19.083

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 8: ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΣΕ ΘΥΓΑΤΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

Παρακάτω παρατίθενται οι θυγατρικές εταιρείες της Εταιρείας την 31 Δεκεμβρίου 2017:

Επωνυμία εταιρίας	Σημείωση	Ποσοστό συμμετοχής %	Χώρα εγκατάστασης	Τομέας Δραστηριότητας
ERB Ασφαλιστικές Υπηρεσίες Α.Ε.Μ.Α.		100,0	Ελλάδα	Μεσοτεία Ασφαλίσεων
Eurolife ERB Α.Ε.Γ.Α.		100,0	Ελλάδα	Ασφαλιστικές Υπηρεσίες
Eurolife ERB Α.Ε.Α.Ζ.		100,0	Ελλάδα	Ασφαλιστικές Υπηρεσίες
Διεθνής Κτηματικής Α.Ε.		100,0	Ελλάδα	Εκμετάλλευση Ακινήτων
Eurolife ERB Asigurari De Viata S.A.	α	100,0	Ρουμανία	Ασφαλιστικές Υπηρεσίες
Eurolife ERB Asigurari Generale S.A.	β	100,0	Ρουμανία	Ασφαλιστικές Υπηρεσίες

α. Πρόκειται για έμμεση επένδυση της Εταιρείας, καθώς η Eurolife ERB ΑΕΑΖ συμμετέχει στις μετοχές της Eurolife ERB Asigurari de Viata S.A. με ποσοστό 95,0% και η Eurolife ERB ΑΕΓΑ με ποσοστό 5,0%.

β. Πρόκειται για έμμεση επένδυση της Εταιρείας, καθώς η Eurolife ERB ΑΕΓΑ συμμετέχει στις μετοχές της Eurolife ERB Asigurari Generale S.A με ποσοστό 95,3% και η Eurolife ERB ΑΕΑΖ με ποσοστό 4,7%.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 9: ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ

Την 19η Φεβρουαρίου 2017, η ασφαλιστική θυγατρική εταιρεία Eurolife ERB Α.Ε.Α.Ζ. συμμετείχε ως στρατηγικός επενδυτής στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Grivalia Hospitality S.A. (η «GH»), με έδρα στο Λουξεμβούργο. Η GH ιδρύθηκε από την Grivalia Properties ΑΕΕΑΠ (η «Grivalia») την 26 Ιουνίου 2015 με αρχικό καταβληθέν μετοχικό κεφάλαιο ποσού €2,0 εκατ. Σκοπός της GH είναι η απόκτηση, ανάπτυξη και διαχείριση ξενοδοχειακών και τουριστικών ακινήτων κυρίως στην Ελλάδα.

Συγκεκριμένα, το μετοχικό κεφάλαιο της GH αυξήθηκε κατά € 58,0 εκατ. εκ των οποίων €30,0 εκατ. καταβλήθηκαν από την θυγατρική εταιρεία Eurolife ERB Α.Ε.Α.Ζ. και €28 εκατ. καταβλήθηκαν από την Grivalia. Συνεπεία της ανωτέρω αύξησης, το μετοχικό κεφάλαιο της GH ανήλθε σε €60 εκατ. ισομερώς καταβλημένο από τους δύο μετόχους. Σημειώνεται, κατά την ίδια ως άνω ημερομηνία, υπογράφηκε και σχετική συμφωνία μεταξύ των δύο μετόχων η οποία προβλέπει τη λήψη όλων των σημαντικών αποφάσεων με ομοφωνία.

Την 27η Ιουλίου 2017 ανακοινώθηκε η συμμετοχή, στο μετοχικό κεφάλαιο της GH, επενδυτικού σχήματος (ο "Νέος Επενδυτής") το οποίο διαχειρίζεται η διεθνής επενδυτική εταιρεία M&G Investment Management Limited, με έδρα το Λονδίνο, μέσω αύξησης μετοχικού κεφαλαίου ποσού €60,0 εκατ. η οποία καλύφθηκε πλήρως από το Νέο Επενδυτή. Μετά την ολοκλήρωση της συναλλαγής, το πλήρες μετοχικό κεφάλαιο της GH ανέρχεται πλέον σε €120,0 εκατ. αποτελούμενο από 120.000.000 μετοχές αξίας (ποσό σε €) €1 η κάθε μία, εκ των οποίων, 25% ανήκουν στη Grivalia, 25% στον Όμιλο και 50% στο Νέο Επενδυτή.

Οι τρεις μέτοχοι λαμβάνουν όλες τις σημαντικές αποφάσεις με ομοφωνία και ο Όμιλος αξιολόγησε τη φύση της επένδυσης του και αποφάσισε ότι αποτελεί επένδυση σε κοινοπραξία η οποία ενοποιείται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης.

Το σύνολο του ενεργητικού και των υποχρεώσεων του Ομίλου GH ανέρχεται κατά την 31.12.2017 σε ποσό €178.492 και €3.922 αντίστοιχα. Τα ίδια κεφάλαια του Ομίλου GH μετά την αφαίρεση των δικαιωμάτων μειοψηφίας ανέρχονται σε ποσό €140.721 χιλ. Τα σημαντικότερα περιουσιακά στοιχεία του Ομίλου αφορούν στα επενδυτικά του ακίνητα στον Παναμά ανερχόμενα σε ποσό €88.098 κατά την 31.12.2017 και στα τραπεζικά του διαθέσιμα ποσού €63.363.

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017 η αποτίμηση της GH με την μέθοδο της καθαρής θέσης ανέρχεται σε €35.180 χιλ. και αντίστοιχα το μερίδιο του Ομίλου στα κέρδη της κοινοπραξίας ανέρχεται σε €5.867 χιλ.

(ποσά σε € χιλ.)

Αξία κτήσης κοινοπραξίας την 19 Φεβρουαρίου
 Αναλογία Ομίλου στα κέρδη της κοινοπραξίας
 Αναλογία Ομίλου στα λοιπά εισοδήματα της κοινοπραξίας
Συμμετοχή στην κοινοπραξία την 31 Δεκεμβρίου

2017
30.000
5.867
(687)
35.180

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 10: ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

(ποσά σε € χιλ.)

Αποτίμηση Επενδύσεων

Μεταβολές στην εύλογη αξία Χρηματοοικονομικών στοιχείων Διαθεσίμων προς Πώληση
 Μεταβολές στην εύλογη αξία Χρηματοοικονομικών στοιχείων Διαθεσίμων προς Πώληση λόγω απομείωσης
 Μεταβολές στην εύλογη αξία Χρηματοοικονομικών στοιχείων για εμπορικούς σκοπούς

Μη εκπιπτόμενα έξοδα

Προβλέψεις για παροχές σε προσωπικό λόγω εξόδου από την υπηρεσία
 Προβλέψεις για μη ληφθείσες άδειες προσωπικού
 Προβλέψεις για λοιπές επισφαλείς και επίδικες απαιτήσεις
 Λοιπές προβλέψεις μαθηματικών και λοιπών ασφαλιστικών προβλέψεων
 Λοιπές προσωρινές διαφορές

Ανακτήσιμες φορολογικές ζημιές

Αναβαλλόμενος φόρος ανακτήσιμων ζημιών

Συναλλαγματικές διαφορές χρεογράφων

Μεταβολές σε εύλογη αξία λόγω συναλλαγματικών διαφορών

Ενσώματα και άυλα περιουσιακά στοιχεία

Αναπροσαρμογή αξίας ενσώματων και άυλων περιουσιακών στοιχείων

Αναβαλλόμενος φόρος στην καθαρή θέση

Αναβαλλόμενος φόρος στην καθαρή θέση

Σύνολο απαιτήσεων/(υποχρεώσεων) από αναβαλλόμενους φόρους

ΟΜΙΛΟΣ			
Υπόλοιπο έναρξης 01/01/2017	Μεταβολή στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων	Μεταβολή στα Ίδια Κεφάλαια	Υπόλοιπο Λήξης 31/12/2017
(6.123)	-	(94.216)	(100.338)
549	(2)	-	547
(24)	(171)	-	(195)
265	26	15	305
1	31	-	32
1.249	(40)	-	1.209
22	1	-	23
2.318	(2.169)	-	149
5	(5)	-	-
(135)	258	-	123
(186)	113	-	(73)
79	-	(10)	69
(1.980)	(1.958)	(94.211)	(98.149)

(ποσά σε € χιλ.)

Αποτίμηση Επενδύσεων

Μεταβολές στην εύλογη αξία Χρηματοοικονομικών στοιχείων Διαθεσίμων προς Πώληση
 Μεταβολές στην εύλογη αξία Χρηματοοικονομικών στοιχείων Διαθεσίμων προς Πώληση λόγω απομείωσης
 Μεταβολές στην εύλογη αξία Χρηματοοικονομικών στοιχείων για εμπορικούς σκοπούς

Μη εκπιπτόμενα έξοδα

Προβλέψεις για παροχές σε προσωπικό λόγω εξόδου από την υπηρεσία
 Προβλέψεις για μη ληφθείσες άδειες προσωπικού
 Προβλέψεις για λοιπές επισφαλείς και επίδικες απαιτήσεις
 Λοιπές προβλέψεις μαθηματικών και λοιπών ασφαλιστικών προβλέψεων
 Λοιπές προσωρινές διαφορές

Ανακτήσιμες φορολογικές ζημιές

Αναβαλλόμενος φόρος ανακτήσιμων ζημιών

Συναλλαγματικές διαφορές χρεογράφων

Μεταβολές σε εύλογη αξία λόγω συναλλαγματικών διαφορών

Ενσώματα και άυλα περιουσιακά στοιχεία

Αναπροσαρμογή αξίας ενσώματων και άυλων περιουσιακών στοιχείων

Αναβαλλόμενος φόρος στην καθαρή θέση

Αναβαλλόμενος φόρος στην καθαρή θέση

Σύνολο απαιτήσεων/(υποχρεώσεων) από αναβαλλόμενους φόρους

ΟΜΙΛΟΣ			
Υπόλοιπο έναρξης 01/01/2016	Μεταβολή στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων	Μεταβολή στα Ίδια Κεφάλαια	Υπόλοιπο Λήξης 31/12/2016
(29.806)	-	23.683	(6.123)
588	(38)	-	549
309	(333)	-	(24)
219	18	28	265
30	(29)	-	1
1.364	(115)	-	1.249
(89)	111	-	22
854	1.464	-	2.318
13	(8)	-	5
(1.848)	1.713	-	(135)
(134)	(52)	-	(186)
89	-	(10)	79
(28.411)	2.730	23.701	(1.980)

Ο αναβαλλόμενος φόρος του Ομίλου αναλύεται ως εξής:

	ΟΜΙΛΟΣ	
	31/12/2017	31/12/2016
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	297	1.291
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	(98.447)	(3.271)
Σύνολο απαιτήσεων/(υποχρεώσεων) από αναβαλλόμενους φόρους	(98.149)	(1.980)

(ποσά σε € χιλ.)

Αναβαλλόμενος φόρος ανακτήσιμων ζημιών
Αναβαλλόμενος φόρος στην καθαρή θέση
Σύνολο απαιτήσεων/(υποχρεώσεων) από αναβαλλόμενους φόρους

ΕΤΑΙΡΕΙΑ			
Υπόλοιπο έναρξης 01/01/2017	Μεταβολή στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων	Μεταβολή στα Ίδια Κεφάλαια	Υπόλοιπο Λήξης 31/12/2017
5	(5)	-	-
79	-	(10)	70
84	(5)	(10)	70

(ποσά σε € χιλ.)

Αναβαλλόμενος φόρος ανακτήσιμων ζημιών
Αναβαλλόμενος φόρος στην καθαρή θέση
Σύνολο απαιτήσεων/(υποχρεώσεων) από αναβαλλόμενους φόρους

ΕΤΑΙΡΕΙΑ			
Υπόλοιπο έναρξης 01/01/2016	Μεταβολή στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων	Μεταβολή στα Ίδια Κεφάλαια	Υπόλοιπο Λήξης 31/12/2016
13	(8)	-	5
89	-	(10)	79
101	(8)	(10)	84

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 11: ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΦΕΡΟΥΝ ΤΟΝ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΚΙΝΔΥΝΟ (Unit Linked)

(ποσά σε € χιλ.)

Τίτλοι εκδόσεως Δημοσίου:

Κυβερνητικοί εσωτερικού

Υποσύνολο

ΟΜΙΛΟΣ	
31/12/2017	31/12/2016
1.866	1.174
1.866	1.174

Τίτλοι εκδόσεως λοιπών οργανισμών:

Τράπεζες

Λοιποί

Υποσύνολο

Σύνολο

2.392	45.384
144.697	185.766
147.090	231.150
148.956	232.324

Ομόλογα

Προθεσμιακές καταθέσεις

Μετοχές

Μερίδια Α/Κ

Υποσύνολο

22.020	7.542
1.236	42.084
7.323	5.853
118.376	176.844
148.956	232.324

πλέον

Δεδουλευμένοι τόκοι

Χρηματικά διαθέσιμα

Υποσύνολο

4	205
4	423
8	629

Σύνολο

148.964	232.952
----------------	----------------

Η κίνηση των χρεογράφων έχει ως κάτωθι:

	2017	2016
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	232.324	420.735
Αγορές	24.011	13.510
Πωλήσεις / Ρευστοποιήσεις	(116.778)	(218.620)
Αποτιμήσεις	9.951	16.722
Λοιπές μεταβολές	(552)	(23)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	148.956	232.324

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 12: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ

(ποσά σε € χιλ.)

	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	31/12/2017	31/12/2016	31/12/2017	31/12/2016
Τίτλοι εκδόσεως Δημοσίου:				
Κυβερνητικοί εσωτερικού	753.157	565.421	45.485	-
Κυβερνητικοί εξωτερικού	30.814	-	-	-
Υποσύνολο	783.971	565.421	45.485	-
Τίτλοι εκδόσεως λοιπών οργανισμών:				
Τράπεζες	10.011	9.383	-	-
Λοιποί	1.196	996	-	-
Υποσύνολο	11.207	10.378	-	-
Σύνολο	795.178	575.799	45.485	-
Ομόλογα	10.011	9.383	-	-
Έντοκα γραμμάτια	783.971	565.421	45.485	-
Μετοχές	1.196	996	-	-
Υποσύνολο	795.178	575.799	45.485	-
πλέον				
Δεδουλευμένοι τόκοι	219	219	-	-
Υποσύνολο	219	219	-	-
Σύνολο	795.397	576.018	45.485	-

Η κίνηση των χρεογράφων έχει ως κάτωθι:

	2017	2016	2017	2016
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	575.799	148.712	0	-
Αγορές	2.638.331	2.254.292	127.279	-
Πωλήσεις / Ρευστοποιήσεις	(2.433.264)	(1.841.217)	(82.375)	-
Αποσβέσεις ομολόγων	14.165	12.616	586	-
Συναλλαγματικές διαφορές	(443)	-	-	-
Αποτιμήσεις χρεωστικών τίτλων	390	821	(6)	-
Αποτιμήσεις συμμετοχικών τίτλων	200	576	0	-
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	795.178	575.799	45.485	-

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 13: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΠΡΟΣ ΠΩΛΗΣΗ

(ποσά σε € χιλ.)

Τίτλοι εκδόσεως Δημοσίου:

Κυβερνητικοί εσωτερικού

Κυβερνητικοί εξωτερικού

Υποσύνολο

Τίτλοι εκδόσεως λοιπών οργανισμών:

Τράπεζες

Λοιποί

Υποσύνολο

Σύνολο

Ομόλογα

Έντοκα γραμμάτια

Μετοχές

ETFs

Μερίδια Α/Κ

Υποσύνολο

πλέον

Δεδουλευμένοι τόκοι

Υποσύνολο

Σύνολο

ΟΜΙΛΟΣ	
31/12/2017	31/12/2016
1.286.597	924.874
250.655	305.457
1.537.252	1.230.332
-	1.547
66.438	28.279
66.438	29.826
1.603.690	1.260.158
1.550.982	1.238.928
4.758	3.802
45.365	16.670
-	-
2.585	758
1.603.690	1.260.158
19.698	40.095
19.698	40.095
1.623.388	1.300.253

Η κίνηση των χρεογράφων έχει ως κάτωθι:

Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου

Αγορές

Πωλήσεις / Ρευστοποιήσεις

Αποσβέσεις ομολόγων και τόκοι Ε.Γ.Ε.Δ.

Συναλλαγματικές διαφορές

Αποτιμήσεις χρεωστικών τίτλων

Αποτιμήσεις συμμετοχικών τίτλων

Απομειώσεις συμμετοχικών τίτλων (impairment)

Λοιπές μεταβολές

Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου

2017	2016
1.260.158	1.429.504
155.347	1.420.492
(161.569)	(1.506.709)
25.752	10.995
(425)	(5.914)
319.115	(85.162)
5.699	(3.001)
-	-
(386)	(47)
1.603.690	1.260.158

Η Ελληνική Δημοκρατία προσκάλεσε στις 15 Νοεμβρίου 2017 τους κατόχους Ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου με ημερομηνία λήξης μεταξύ 2023 και 2042, τα οποία εκδόθηκαν κατά την αναδιάρθρωση του Ελληνικού χρέους το 2012 (τα λεγόμενα «PSI ΟΕΔ»), να τα ανταλλάξουν με 5 νέες εκδόσεις ομολόγων (τα λεγόμενα «Νέα ΟΕΔ»). Ο Όμιλος λαμβάνοντας υπόψη τις οικονομικές συνέπειες από το ανακοινωθέν πρόγραμμα ανταλλαγής των PSI ΟΕΔ («Ανταλλαγή ΟΕΔ») αποφάσισε να συμμετάσχει στο πρόγραμμα με μέρος των PSI ΟΕΔ που κατείχε στο χαρτοφυλάκιο επενδύσεων διαθέσιμων προς πώληση. Συγκεκριμένα, ο Όμιλος προέβη στην ανταλλαγή PSI ΟΕΔ ονομαστικής αξίας € 895.161 χιλ. τα οποία κατά την ημερομηνία ολοκλήρωσης της Ανταλλαγής ΟΕΔ στις 5 Δεκεμβρίου 2017 είχαν αναπόσβεστο κόστος αξίας € 621.459 χιλ. και μη πραγματοποιημένη υπεραξία στο αποθεματικό αποτίμησης των διαθέσιμων προς πώληση ομολόγων αξίας € 117.096 χιλ.

Η τροποποίηση των συμβατικών ταμειακών ροών των ομολόγων ως αποτέλεσμα της Ανταλλαγής ΟΕΔ δεν κάλυπτε τα κριτήρια για την «Αποαναγνώριση» των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων σύμφωνα με το ΔΛΠ 39 και ως αποτέλεσμα η συναλλαγή αντιμετωπίστηκε λογιστικά ως «Τροποποίηση» των συμβατικών όρων των ομολόγων. Συνεπώς, μετά την Ανταλλαγή ΟΕΔ δεν αναγνωρίστηκε η θετική υπεραξία των PSI ΟΕΔ που

ανταλλάχθηκαν στην κατάσταση αποτελεσμάτων, αλλά παρέμεινε ως μη πραγματοποιημένη υπεραξία στο αποθεματικό αποτίμησης των διαθέσιμων προς πώληση περιουσιακών στοιχείων.

Το 2008, σύμφωνα με τις τροποποιήσεις του ΔΛΠ 39, ο Όμιλος αναταξινόμησε χρεωστικό τίτλο από το «Διαθέσιμο προς πώληση» χαρτοφυλάκιο στο «Διακρατούμενα έως την λήξη» χαρτοφυλάκιο που αποτιμάται στο αναπόσβεστο κόστος. Οι τόκοι από τον ανωτέρω τίτλο θα συνεχίσουν να αναγνωρίζονται στα έσοδα από τόκους, με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Την 31 Δεκεμβρίου 2017, η λογιστική αξία του τίτλου που έχει μεταφερθεί στο χαρτοφυλάκιο «Χρηματοοικονομικών στοιχείων διακρατούμενων έως τη λήξη», ανερχόταν σε € 18.065 χιλ. Εάν δεν είχε πραγματοποιηθεί η παραπάνω μεταφορά, η μεταβολή στην εύλογη αξία των μεταφερθέντων τίτλων για την περίοδο από την ημερομηνία μεταφοράς έως την 31 Δεκεμβρίου 2017, θα είχε ως αποτέλεσμα € 1.422 χιλ. κέρδη, μετά από φόρους, τα οποία θα αναγνωρίζονταν στο αποθεματικό αναπροσαρμογής των διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 14: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΑΚΡΑΤΟΥΜΕΝΑ ΩΣ ΤΗ ΛΗΞΗ

(ποσά σε € χιλ.)

Τίτλοι εκδόσεως Δημοσίου:

Κυβερνητικοί εξωτερικού

Υποσύνολο

Ομόλογα

Υποσύνολο

Πλέον

Δεδουλευμένοι τόκοι

Υποσύνολο

Σύνολο

ΟΜΙΛΟΣ	
31/12/2017	31/12/2016
18.931	18.783
18.931	18.783
18.931	18.783
18.931	18.783
663	663
663	663
19.594	19.446

Η κίνηση των χρεογράφων έχει ως κάτωθι:

Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου

Αποσβέσεις ομολόγων

Αποσβέσεις αποθεματικού υποτίμησης

Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου

2017	2016
18.783	18.634
82	82
66	66
18.931	18.783

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 15: ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΩΝ

(ποσά σε € χιλ.)

Χρεώστες ασφαλιστρών έως 30 ημέρες

Χρεώστες ασφαλιστρών μεταξύ 30 έως 90 ημερών

Χρεώστες ασφαλιστρών πέραν των 90 ημερών

Προβλέψεις επισφαλών απαιτήσεων

(μείον) Προκαταβολές ασφαλιστρών

Σύνολο

ΟΜΙΛΟΣ	
31/12/2017	31/12/2016
8.333	7.507
1.019	988
4.509	4.543
(3.955)	(4.056)
(115)	(858)
9.791	8.125

Οι απαιτήσεις από ασφάλιστρα από τις συνδεδεμένες επιχειρήσεις αντιπροσωπεύουν ποσοστό 27,4% (2016: 39,4%) των συνολικών απαιτήσεων. Η διοίκηση δεν αναμένει ζημιές από αδυναμία εξόφλησης οφειλών της μητρικής και των συνδεδεμένων επιχειρήσεων.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 16: ΛΟΙΠΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ

(ποσά σε € χιλ.)

	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΙΑ	
	31/12/2017	31/12/2016	31/12/2017	31/12/2016
Έξοδα επομένων χρήσεων	957	1.060	22	23
Απαιτήσεις από δεδουλευμένους τόκους	14	5	-	2
Απαιτήσεις από αντασφαλιζομένους (λογ. τρεχούμενοι)	543	576	-	-
Απαιτήσεις από αντασφαλιστές (λογ. τρεχούμενοι)	4.931	2.635	-	-
Προκαταβολές από Πράκτορες και ασφαλειομεσίτες	1.205	1.277	-	-
Προμήθειες μεσιτείας από ασφαλιστικές εταιρείες	417	410	-	-
Μερίσματα εισπρακτέα	-	-	40.000	-
Λοιπές απαιτήσεις	6.372	2.268	3	60
Προβλέψεις για επισφαλείς λοιπές απαιτήσεις	(1.070)	(1.153)	-	-
Σύνολο	13.368	7.077	40.025	85

Τα μερίσματα εισπρακτέα της Εταιρείας αφορούν απαιτήσεις από μερίσματα όπως εγκρίθηκαν από τις Γενικές Συνελεύσεις των θυγατρικών εταιρειών (βλέπε σημείωση 28).

Οι Λοιπές απαιτήσεις ανέρχονται σε €6.372 χιλ. την 31 Δεκεμβρίου 2017, παρουσιάζοντας αύξηση €4.104 χιλ. σε σχέση με το προηγούμενο έτος (2016: €2.268 χιλ.). Η μεταβολή αυτή οφείλεται κυρίως σε προκαταβολές χρηματικών ποσών που χορηγήθηκαν από τον Όμιλο εντός του 2017 σε ιδιωτικά νοσοκομεία και κλινικές έναντι μελλοντικής χρησιμοποίησης υπηρεσιών από τους ασφαλισμένους του.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 17: ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΑΝΤΑΣΦΑΛΙΣΤΕΣ

31 Δεκεμβρίου 2017

(ποσά σε € χιλ.)

Απαιτήσεις Αποθέματος μη Δεδουλευμένων ασφαλιστρών
 Απαιτήσεις Αποθέματος Εκκρεμών ζημιών

Σύνολο

ΟΜΙΛΟΣ		
ΖΩΗΣ	ΓΕΝΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
137	1.753	1.891
16.995	6.582	23.577
17.132	8.335	25.467

31 Δεκεμβρίου 2016

(ποσά σε € χιλ.)

Απαιτήσεις Αποθέματος μη Δεδουλευμένων ασφαλιστρών
 Απαιτήσεις Αποθέματος Εκκρεμών ζημιών

Σύνολο

ΟΜΙΛΟΣ		
ΖΩΗΣ	ΓΕΝΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
138	1.366	1.504
19.361	6.091	25.451
19.498	7.457	26.955

Ο πιστωτικός κίνδυνος ως προς τις απαιτήσεις από αντασφαλιστικές συμβάσεις είναι περιορισμένος λόγω της αξιόπιστης πιστοληπτικής ικανότητας των αντασφαλιστών (βλέπε σημείωση 4.3.1).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 18: ΤΑΜΕΙΑΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΚΑΙ ΙΣΟΔΥΝΑΜΑ

(ποσά σε € χιλ.)

	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	31/12/2017	31/12/2016	31/12/2017	31/12/2016
Ταμείο	138	140	-	-
Τράπεζες - Καταθέσεις όψεως	5.981	5.171	18	53
Τράπεζες - Καταθέσεις προθεσμίας	89.138	97.204	2.320	46.200
Τρεχούμενοι λογαριασμοί	-	-	-	-
Λογαριασμοί περιθωρίου για παράγωγα	160	160	-	-
Σύνολο	95.417	102.674	2.338	46.253

Οι προθεσμιακές καταθέσεις δεν ξεπερνούν σε διάρκεια τις 90 ημέρες. Το μεσοσταθμικό αποτελεσματικό επιτόκιο των προθεσμιακών καταθέσεων κατά τη διάρκεια της χρήσης 2017 ήταν 0,8% για τις ελληνικές θυγατρικές (2016: 0,8%), 0,6% για τις ρουμάνικες θυγατρικές (2016: 0,2%) και 0,7% για την Εταιρεία (2016: 0,9%). Υπάρχει σημαντική συγκέντρωση πιστωτικού κινδύνου ως προς τα ταμειακά διαθέσιμα του Ομίλου, τα οποία έχουν κατατεθεί σε λογαριασμούς του Ομίλου Eurobank (βλέπε σημείωση 4.3.1).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 19: ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	31/12/2017	31/12/2016	31/12/2017	31/12/2016
Αριθμός Κοινών Μετοχών	100.000.000	100.000.000	100.000.000	100.000.000
Καταβληθέν (ποσά σε € χιλ.)	350.000	350.000	350.000	350.000
Μετοχικό Κεφάλαιο	350.000	350.000	350.000	350.000

Το μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρείας ανέρχεται σε €350.000 χιλ. και διαιρείται σε 100.000.000 μετοχές, ονομαστικής αξίας €3,5 η κάθε μία.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 20: ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ

(ποσά σε € χιλ.)

	ΟΜΙΛΟΣ						Σύνολο
	Τακτικό Αποθεματικό	Αποθεματικά ειδικών διατάξεων νόμων	Αποθεματικό Αποτίμησης επενδύσεων Διαθέσιμων προς Πώληση	Αποθεματικό Συναλ/κών Διαφορών	Αποθεματικό παροχών σε προσωπικό	Έκτακτα Αποθεματικά	
Υπόλοιπα 1 Ιανουαρίου 2017	56.605	26.554	14.851	(2.246)	(208)	120.688	216.245
Μεταφορά κερδών προηγούμενης χρήσης	1.973	(1.790)	-	-	-	30.974	31.158
Αναβαλλόμενος φόρος σε καθαρή θέση	-	-	-	-	-	(10)	(10)
Διαφορά αποθεματικών προηγούμενης χρήσης	-	(48)	-	-	-	61	14
Συναλλαγματικές διαφορές	-	-	-	(969)	-	-	(969)
Επανεκτίμηση της υποχρέωσης στο προσωπικό, μετά από φόρους	-	-	-	-	(45)	-	(45)
Αποτίμηση χρηματοοικονομικών στοιχείων Διαθέσιμα προς Πώληση	-	-	324.866	-	-	-	324.866
Αναβαλλόμενος φόρος αποτιμήσεων	-	-	(94.216)	-	-	-	(94.216)
Υπόλοιπα 31 Δεκεμβρίου 2017	58.578	24.717	245.502	(3.215)	(253)	151.714	477.042

(ποσά σε € χιλ.)

	ΟΜΙΛΟΣ						Σύνολο
	Τακτικό Αποθεματικό	Αποθεματικά ειδικών διατάξεων νόμων	Αποθεματικό Αποτίμησης επενδύσεων Διαθέσιμων προς Πώληση	Αποθεματικό Συναλ/κών Διαφορών	Αποθεματικό παροχών σε προσωπικό	Έκτακτα Αποθεματικά	
Υπόλοιπα 1 Ιανουαρίου 2016	50.512	23.103	77.430	(2.200)	(140)	115.961	264.664
Μεταφορά κερδών προηγούμενης χρήσης	6.093	3.450	-	-	-	4.779	14.323
Αναβαλλόμενος φόρος σε καθαρή θέση	-	-	-	-	-	(10)	(10)
Διαφορά αποθεματικών προηγούμενης χρήσης	-	-	-	-	-	(41)	(41)
Συναλλαγματικές διαφορές	-	-	-	(45)	-	-	(45)
Επανεκτίμηση της υποχρέωσης στο προσωπικό, μετά από φόρους	-	-	-	-	(67)	-	(67)
Αποτίμηση χρηματοοικονομικών στοιχείων Διαθέσιμα προς Πώληση	-	-	(86.263)	-	-	-	(86.263)
Αναβαλλόμενος φόρος αποτιμήσεων	-	-	23.684	-	-	-	23.684
Υπόλοιπα 31 Δεκεμβρίου 2016	56.605	26.554	14.851	(2.246)	(208)	120.688	216.245

(ποσά σε € χιλ.)

Υπόλοιπα 1 Ιανουαρίου, 2017

Μεταφορά κερδών προηγούμενης χρήσης

Αναβαλλόμενος φόρος σε καθαρή θέση

Υπόλοιπα 31 Δεκεμβρίου 2017

ΕΤΑΙΡΕΙΑ			
Τακτικό Αποθεματικό	Αποθεματικά ειδικών διατάξεων νόμων	Έκτακτα Αποθεματικά	Σύνολο
3.795	56	71	3.922
1.938	27	(1.159)	806
-	-	(10)	(10)
5.733	83	(1.099)	4.718

(ποσά σε € χιλ.)

Υπόλοιπα 1 Ιανουαρίου, 2016

Μεταφορά κερδών προηγούμενης χρήσης

Αναβαλλόμενος φόρος σε καθαρή θέση

Υπόλοιπα 31 Δεκεμβρίου 2016

ΕΤΑΙΡΕΙΑ			
Τακτικό Αποθεματικό	Αποθεματικά ειδικών διατάξεων νόμων	Έκτακτα Αποθεματικά	Σύνολο
1.991	73	(215)	1.849
1.804	(17)	296	2.083
-	-	(10)	(10)
3.795	56	71	3.922

Το τακτικό αποθεματικό έχει σχηματιστεί βάσει διατάξεων νόμων και δεν μπορεί να διανεμηθεί στους μετόχους της Εταιρείας.

Το αποθεματικό από την αποτίμηση των επενδύσεων διαθέσιμων προς πώληση μεταφέρονται στην κατάσταση των αποτελεσμάτων με την πώληση των επενδύσεων ή την απομείωση τους. Στο αποθεματικό αυτό περιλαμβάνονται και οι αντίστοιχοι αναβαλλόμενοι φόροι.

Το αποθεματικό παροχών σε προσωπικό περιλαμβάνει αποθεματικά από αναλογιστικά κέρδη ή ζημιές των υποχρεώσεων στο προσωπικό λόγω εξόδου από την υπηρεσία, μαζί με τον αντίστοιχο αναβαλλόμενο φόρο. Το αποθεματικό από αναλογιστικά κέρδη ή ζημιές έχει σχηματιστεί με βάση τις διατάξεις του αναθεωρημένου ΔΛΠ 19 και δεν μπορεί να διανεμηθεί.

Τα αποθεματικά συναλλαγματικών διαφορών προκύπτουν από την ενοποίηση των Ρουμανικών θυγατρικών και της κοινοπραξίας Grivalia Hospitality.

Τα έκτακτα αποθεματικά έχουν σχηματισθεί από κέρδη προηγούμενων χρήσεων βάσει αποφάσεων Γενικών Συνελεύσεων. Τα αποθεματικά αυτά μπορούν να διανεμηθούν στους μετόχους χωρίς πρόσθετη φορολόγηση.

Τα αποθεματικά ειδικών διατάξεων νόμων είναι αποθεματικά που έχουν σχηματιστεί βάσει ειδικών διατάξεων και είτε δεν μπορούν να διανεμηθούν ή αναμένεται ότι θα προκύψει φόρος εάν αποφασιστεί η διανομή τους, με τον εκάστοτε συντελεστή φορολογίας εισοδήματος της χρήσης στην οποία θα γίνει η διανομή.

Διαφορά Ενοποίησης

Η διαφορά ενοποίησης αναγνωρίστηκε στην ημερομηνία Σύστασης της Εταιρείας κατά την διαδικασία της αρχικής ενοποίησης του Ομίλου με την μέθοδο της συνένωσης επιχειρήσεων υπό κοινό έλεγχο. Συγκεκριμένα, οι επενδύσεις σε μετοχές των θυγατρικών όπως είχαν αναγνωριστεί από την Εταιρεία, την Eurolife ERB AEAZ και την Eurolife ERB AEΓΑ απαλείφθηκαν έναντι του μετοχικού κεφαλαίου και του αποθεματικού υπέρ το άρτιο όλων των θυγατρικών και οποιαδήποτε εναπομένον κόστος επένδυσης αναγνωρίστηκε απευθείας στα «Ιδία Κεφάλαια». Στις 30 Σεπτεμβρίου 2014, το σύνολο των άμεσων και έμμεσων επενδύσεων σε θυγατρικές της Εταιρείας ανερχόταν σε €355,0 εκατ., ενώ το μετοχικό κεφάλαιο και το αποθεματικό υπέρ το άρτιο των θυγατρικών ανέρχονταν σε €40,9 και €79,0 εκατ. αντίστοιχα, με αποτέλεσμα να αναγνωριστεί στα Ιδία Κεφάλαια του Ομίλου διαφορά ενοποίησης ποσού €235,1 εκατ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 21: ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

(ποσά σε € χιλ.)

	ΟΜΙΛΟΣ					
	31/12/2017			31/12/2016		
	Όμιλος	Αντασφα- λιστές	Σύνολο	Όμιλος	Αντασφα- λιστές	Σύνολο
Ασφαλιστικές προβλέψεις ζωής						
Μαθηματικά αποθέματα ασφαλίσων ζωής	1.632.328	-	1.632.328	1.373.355	-	1.373.355
Μαθηματικά αποθέματα συντάξεων (D.A.F)	103.601	-	103.601	80.510	-	80.510
Προβλέψεις για συμμετοχές στα κέρδη	18.406	-	18.406	19.420	-	19.420
Προβλέψεις για μη δεδουλευμένα ασφάλιστρα	9.048	309	9.358	8.759	138	8.897
Προβλέψεις για εκκρεμείς αποζημιώσεις	33.197	16.823	50.019	35.047	19.361	54.408
Λοιπές ασφαλιστικές προβλέψεις	1.316	-	1.316	5.105	-	5.105
Ασφαλιστικές προβλέψεις συμβολαίων που οι ασφαλισμένοι φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (Unit Linked)	138.738	-	138.738	214.057	-	214.057
Σύνολο ασφαλιστικών προβλέψεων ζωής	1.936.634	17.132	1.953.766	1.736.253	19.498	1.755.752
Ασφαλιστικές προβλέψεις γενικών						
Προβλέψεις για μη δεδουλευμένα ασφάλιστρα	23.538	1.753	25.291	23.940	1.366	25.306
Προβλέψεις για εκκρεμείς αποζημιώσεις	56.011	6.582	62.593	58.724	6.091	64.815
Αποθέματα κινδύνου εν ισχύ	653	-	653	138	-	138
Σύνολο ασφαλιστικών προβλέψεων γενικών	80.202	8.335	88.537	82.803	7.457	90.259
Σύνολο μαθηματικών αποθεμάτων και λοιπών ασφαλιστικών προβλέψεων	2.016.836	25.467	2.042.303	1.819.056	26.955	1.846.011

Στα μαθηματικά αποθέματα και λοιπές ασφαλιστικές προβλέψεις ζωής περιλαμβάνονται αποθέματα επάρκειας ποσού €78.373 χιλ. και €67.631 χιλ. την 31 Δεκεμβρίου 2017 και 2016, αντίστοιχα. Από τα αποθέματα αυτά ποσό €59.618 χιλ. και €52.903 χιλ. αφορούν αποθέματα επάρκειας για παραδοσιακά συμβόλαια ζωής την 31 Δεκεμβρίου 2017 και 2016, αντίστοιχα.

Τα μαθηματικά αποθέματα των ασφαλιστικών συμβολαίων ζωής ανήλθαν σε €1.632,3 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2017 σε σχέση με €1.373,4 εκατ. στην προηγούμενη χρήση, παρουσιάζοντας αύξηση ποσού €258,9 εκατ. Η μεταβολή αυτή αναλύεται κυρίως ως εξής: α) αύξηση ποσού €339,7 εκατ. λόγω της αυξημένης νέας παραγωγής ασφαλιστρών ζωής, β) μείωση ποσού €87,3 εκατ. προερχόμενη από θανάτους, εξαγορές και λήξεις ασφαλιστήριων συμβολαίων ζωής και γ) αύξηση ποσού €6,7 εκατ. η οποία αποδίδεται στη μεταβολή των αποθεμάτων επάρκειας.

Οι ασφαλιστικές προβλέψεις συμβολαίων που οι ασφαλισμένοι φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (Unit Linked) ανήλθαν σε €138,7 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2017 σε σχέση με €214,1 εκατ. στην προηγούμενη χρήση παρουσιάζοντας μείωση ποσού €75,4 εκατ. η οποία οφείλεται κυρίως σε λήξεις και εξαγορές συγκεκριμένων Unit Linked προϊόντων.

Στις εκκρεμείς αποζημιώσεις των γενικών ασφαλίσεων περιλαμβάνεται κυρίως το απόθεμα για τις αναγγελθείσες ζημιές το οποίο ανέρχεται σε €59.293 χιλ. και €58.925 χιλ. την 31 Δεκεμβρίου 2017 και 2016, αντίστοιχα.

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζεται η μεταβολή των μαθηματικών αποθεμάτων και λοιπών ασφαλιστικών προβλέψεων των ασφαλίσεων ζωής (εκτός των αποθεμάτων για εκκρεμείς ζημιές) για τις χρήσεις που έληξαν 31 Δεκεμβρίου 2017 και 2016:

(ποσά σε € χιλ.)

	ΟΜΙΛΟΣ						
	Ζωής	Συντάξεις (DAF)	Συμμετοχών στα κέρδη	Λοιπές Προβλέψεις	Unit Linked	ΑΜΔΑ	
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2017	1.373.355	80.510	19.420	5.105	214.057	8.897	1.701.344
Νέα παραγωγή, ανανεώσεις	339.731	17.743	1.177	1.293	18.839	1.122	379.905
Εξαγορές, λήξεις, θάνατοι κλπ	(87.348)	(3.717)	(3.149)	(195)	(105.094)	(641)	(200.144)
Πρόσθετα αποθέματα (LAT)	6.725	7.526	-	(4.730)	-	-	9.521
Απόδοση επενδύσεων	-	-	-	-	11.551	-	11.551
Υπεραπόδοση μαθηματικού αποθέματος	-	1.539	958	-	-	-	2.497
Μεταβολή αποθεμάτων ίδια κράτηση	259.108	23.091	(1.014)	(3.632)	(74.704)	481	203.329
Μεταβολή αποθεμάτων αντασφαλιστών	-	-	-	-	-	-	-
Λοιπές υποχρεώσεις	(135)	-	-	(157)	(615)	(20)	(927)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2017	1.632.328	103.601	18.406	1.316	138.738	9.358	1.903.747

(ποσά σε € χιλ.)

	ΟΜΙΛΟΣ						
	Ζωής	Συντάξεις (DAF)	Συμμετοχών στα κέρδη	Λοιπές Προβλέψεις	Unit Linked	ΑΜΔΑ	
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2016	1.072.916	68.343	18.851	8.975	315.978	8.558	1.493.621
Νέα παραγωγή, ανανεώσεις	364.720	15.594	513	578	8.514	1.480	391.399
Εξαγορές, λήξεις, θάνατοι κλπ	(117.150)	(5.556)	(6.311)	-	(127.227)	(778)	(257.022)
Πρόσθετα αποθέματα (LAT)	52.903	(5.098)	-	(2.672)	-	-	45.132
Απόδοση επενδύσεων	-	-	-	-	17.068	-	17.068
Υπεραπόδοση μαθηματικού αποθέματος	-	7.228	6.368	-	-	-	13.596
Μεταβολή αποθεμάτων ίδια κράτηση	300.473	12.167	570	(2.094)	(101.644)	702	210.173
Μεταβολή αποθεμάτων αντασφαλιστών	-	-	-	-	-	(359)	(359)
Λοιπές υποχρεώσεις	(34)	-	-	(1.776)	(277)	(4)	(2.091)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2016	1.373.355	80.510	19.420	5.105	214.057	8.897	1.701.344

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζεται η μεταβολή των αποθεμάτων εκκρεμών αποζημιώσεων για τις χρήσεις που έληξαν 31 Δεκεμβρίου 2017 και 2016:

(ποσά σε € χιλ.)

Μεταβολή εκκρεμών αποζημιώσεων ασφαλίσεων ζωής

Εκκρεμείς ζημιές

Πρόσθετα αποθέματα (LAT / IBNR)

Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου

Μείωση από πληρωθείσες ζημιές

Αύξηση/ (Μείωση) ζημιών χρήσης

Αύξηση/ (Μείωση) ζημιών προγ. χρήσης

Πρόσθετα αποθέματα (LAT / IBNR)

Μεταβολή Εκκρεμών Ζημιών

Εκκρεμείς ζημιές

Πρόσθετα αποθέματα (LAT / IBNR)

Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου

31/12/2017		
Όμιλος	Αντασφα- λιστές	Σύνολο
25.126	19.361	44.487
9.921	-	9.921
35.047	19.361	54.408
(6.662)	(2.462)	(9.124)
10.492	4.752	15.244
(4.959)	(4.828)	(9.787)
(723)	0	(723)
(1.851)	(2.538)	(4.389)
23.998	16.823	40.820
9.199	0	9.199
33.197	16.823	50.019

31/12/2016		
Όμιλος	Αντασφα- λιστές	Σύνολο
27.957	20.758	48.715
10.478	-	10.478
38.434	20.758	59.192
(7.064)	(3.346)	(10.411)
9.073	7.072	16.145
(4.839)	(5.123)	(9.963)
(556)	-	(556)
(3.387)	(1.397)	(4.784)
25.126	19.361	44.487
9.921	-	9.921
35.047	19.361	54.408

(ποσά σε € χιλ.)

Μεταβολή εκκρεμών αποζημιώσεων γενικών ασφαλίσεων

Εκκρεμείς ζημιές

Πρόσθετα αποθέματα (LAT / IBNR)

Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου

Μείωση από πληρωθείσες ζημιές

Αύξηση/ (Μείωση) ζημιών χρήσης

Αύξηση/ (Μείωση) ζημιών προγ. χρήσης

Πρόσθετα αποθέματα (LAT / IBNR)

Μεταβολή Εκκρεμών Ζημιών

Εκκρεμείς ζημιές

Πρόσθετα αποθέματα (LAT / IBNR)

Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου

2017		
Όμιλος	Αντασφα- λιστές	Σύνολο
52.835	6.091	58.925
5.890	-	5.890
58.724	6.091	64.815
(5.915)	(105)	(6.020)
11.914	521	12.434
(6.122)	76	(6.046)
(2.589)	-	(2.589)
(2.713)	491	(2.222)
52.711	6.582	59.293
3.300	-	3.300
56.011	6.582	62.593

2016		
Όμιλος	Αντασφα- λιστές	Σύνολο
50.871	5.839	56.710
6.282	-	6.282
57.153	5.839	62.993
(4.529)	(8)	(4.538)
10.545	168	10.713
(4.052)	92	(3.960)
(393)	-	(393)
1.571	251	1.822
52.835	6.091	58.925
5.890	-	5.890
58.724	6.091	64.815

Πίνακας εξέλιξης ζημιών γενικών ασφαλίσεων

Έτος συμβάντος	< 2008	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Σύνολο
Εκτίμηση τελικού κόστους ζημιάς:												
Έτος Ζημιάς		21.060	14.355	16.853	13.411	19.757	19.132	22.359	10.835	15.496	18.400	242.121
μετά από 1 έτος		21.029	13.783	16.639	13.533	19.682	19.729	23.017	10.908	16.041		
μετά από 2 έτη		20.855	13.095	16.599	13.598	20.395	19.458	22.921	10.757			
μετά από 3 έτη		20.581	13.047	16.413	13.980	20.441	19.316	22.282				
μετά από 4 έτη		20.539	12.951	16.002	13.828	20.339	18.824					
μετά από 5 έτη		20.286	10.819	13.694	11.415	17.456						
μετά από 6 έτη		18.832	10.473	12.338	10.611							
μετά από 7 έτη		18.720	10.263	12.190								
μετά από 8 έτη		18.645	10.086									
μετά από 9 έτη		18.531										
Τρέχουσα εκτίμηση συσσωρευμένων ζημιών	56.595	18.531	10.086	12.190	10.611	17.456	18.824	22.282	10.757	16.041	18.400	211.774
Συσσωρευμένες πληρωμές	55.325	16.983	9.853	11.695	9.333	10.457	11.159	12.286	5.817	8.014	6.052	156.973
Ποσό πρόβλεψης	1.270	1.548	233	495	1.278	6.999	7.665	9.996	4.940	8.027	12.349	54.801
Απόθεμα για προηγούμενες χρήσεις												593
Απόθεμα Αναλήψεων κλάδων Αυτοκινήτου												3.840
Επιπλέον Αποθέματα με στατιστική μέθοδο												1.297
Έμμεσα Έξοδα Διακανονισμού												1.995
Σύνολο αποθεμάτων εκκρεμών αποζημιώσεων (Ελλάδα)	1.270	1.548	233	495	1.278	6.999	7.665	9.996	4.940	8.027	12.349	62.527
Απόθεμα αποθεμάτων εκκρεμών αποζημιώσεων (Ρουμανία)												67
Σύνολο αποθεμάτων εκκρεμών αποζημιώσεων – ΟΜΙΛΟΣ												62.593

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 22: ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

(ποσά σε € χιλ.)

Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου

Εισφορές
 Ρευστοποιήσεις
 Κέρδη / (Ζημίες) από πωλήσεις
 Έσοδα από τόκους
 Έξοδα διαχείρισης
 Προμήθειες διαχείρισης
 (Ζημίες) / Κέρδη Αποτιμήσεων

Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου

ΟΜΙΛΟΣ	
2017	2016
18.661	105.156
1.815	1.690
(11.697)	(89.124)
410	(13)
60	241
(8)	(1)
(4)	(128)
960	839
10.197	18.661

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 23: ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΑΡΟΧΩΝ ΣΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Ο Όμιλος υπολογίζει πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού λόγω συνταξιοδότησης για τους υπαλλήλους του στην Ελλάδα (δεν υπάρχει σχετική απαίτηση νόμου για τη Ρουμανία), οι οποίοι έχουν δικαίωμα στην πληρωμή ενός εφάπαξ ποσού με βάση τον αριθμό των ετών υπηρεσίας και του επιπέδου αμοιβής κατά την ημερομηνία της συνταξιοδότησης, αν αυτοί παραμείνουν στην απασχόληση του Ομίλου μέχρι την προβλεπόμενη ηλικία συνταξιοδότησης, σύμφωνα με την εργατική νομοθεσία στην Ελλάδα. Οι υποχρεώσεις αποζημίωσης λόγω συνταξιοδότησης συνήθως εκθέτουν τον Όμιλο σε αναλογιστικούς κινδύνους, όπως ο κίνδυνος επιτοκίου και ο κίνδυνος μισθού. Ως εκ τούτου, μία μείωση στο προεξοφλητικό επιτόκιο που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών εκροών ή μια αύξηση σε μελλοντικούς μισθούς θα αυξήσουν τις υποχρεώσεις αποζημίωσης λόγω συνταξιοδότησης του προσωπικού του Ομίλου.

(ποσά σε € χιλ.)

Μεταβολή στην πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία

Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου

Παροχές που πληρώθηκαν από τον εργοδότη

Σύνολο δαπάνης που αναγνωρίστηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων

Αναλογιστικά (κέρδη)/ ζημιές που αναγνωρίστηκαν στα Ιδία Κεφάλαια

Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου

ΟΜΙΛΟΣ	
2017	2016
913	756
(211)	(109)
286	172
64	95
1.053	913

(ποσά σε € χιλ.)

Ποσά αναγνωρισμένα στην κατάσταση αποτελεσμάτων

Κόστος τρέχουσας απασχόλησης

Καθαροί τόκοι

Κόστος περικοπών/ διακανονισμών / τερματισμού υπηρεσίας

Συνολικό έξοδο /(έσοδο) στην κατάσταση αποτελεσμάτων

ΟΜΙΛΟΣ	
Από 01/01 έως 31/12/2017	Από 01/01 έως 31/12/2016
82	73
16	17
188	82
286	172

Η παρούσα αξία των υποχρεώσεων προς το προσωπικό για συνταξιοδότηση εξαρτάται από παράγοντες που καθορίζονται σε αναλογιστική βάση χρησιμοποιώντας μια σειρά από υποθέσεις όπως παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα.

Οι βασικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν για τον προσδιορισμό του καθαρού κόστους των υποχρεώσεων συνταξιοδοτικών παροχών προς το προσωπικό περιλαμβάνουν το προεξοφλητικό επιτόκιο και τις μελλοντικές αυξήσεις των μισθών. Τυχόν αλλαγές στις παραδοχές αυτές θα επηρεάσουν τη λογιστική αξία της υποχρέωσης.

Ο Όμιλος καθορίζει το κατάλληλο προεξοφλητικό επιτόκιο που θα χρησιμοποιηθεί για τον υπολογισμό της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων υποχρεώσεων συνταξιοδότησης στο τέλος κάθε έτους. Κατά τον καθορισμό του κατάλληλου προεξοφλητικού επιτοκίου, ο Όμιλος χρησιμοποιεί τα επιτόκια ομολόγων υψηλής πιστωτικής διαβάθμισης. Το νόμισμα και οι όροι λήξης των ομολόγων που χρησιμοποιούνται είναι συμβατά με το νόμισμα και την εκτιμώμενη διάρκεια των υποχρεώσεων για παροχές συνταξιοδότησης. Η παραδοχή για το ποσοστό της αύξησης του μισθού καθορίζεται με την αξιολόγηση των μισθολογικών αυξήσεων του Ομίλου κάθε χρόνο.

Οι λοιπές παραδοχές των υποχρεώσεων συνταξιοδοτικών παροχών, όπως αλλαγές στο ποσοστό του πληθωρισμού, βασίζονται εν μέρει στις επικρατούσες συνθήκες της αγοράς

Αναλογιστικές παραδοχές

Προεξοφλητικό επιτόκιο

Μελλοντικές αυξήσεις μισθών

Πληθωρισμός

Αναμενόμενη εναπομένουσα εργασιακή ζωή (έτη)

ΟΜΙΛΟΣ	
31/12/2017	31/12/2016
1,60%	1,75%
0,0% έως 4,0%	0,0% έως 4,0%
1,4%	1,4%
15,9	16,6

Η ανάλυση ευαισθησίας βάσει λογικών αλλαγών στις σημαντικές αναλογιστικές παραδοχές την 31 Δεκεμβρίου 2017, έχει ως εξής:

- Μία αύξηση/(μείωση) του επιτοκίου προεξόφλησης κατά 0,5% /(0,5%) θα οδηγούσε σε μια (μείωση)/ αύξηση των υποχρεώσεων συνταξιοδότησης προσωπικού κατά (€84,2) χιλ / €75,8 χιλ.
- Μία αύξηση / (μείωση) των μελλοντικών αυξήσεων των μισθών κατά 0,5% /(0,5%) θα είχε ως αποτέλεσμα (μείωση) / αύξηση των υποχρεώσεων συνταξιοδότησης προσωπικού κατά €83,2 χιλ /(€75,8) χιλ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 24: ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

(ποσά σε € χιλ.)

	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΙΑ	
	31/12/2017	31/12/2016	31/12/2017	31/12/2016
Αντασφαλιστές -λογ. Τρεχούμενοι	2.629	2.186	-	-
Αντασφαλιζόμενοι- λογ. Τρεχούμενοι	2	34	-	-
Πράκτορες και ασφαλειομεσίτες	6.524	8.538	-	-
Υποχρεώσεις προς ασφαλισμένους από μεσπιείες ασφαλίσεων	315	133	-	-
Φόροι- Τέλη	6.337	7.852	-	6
Ασφαλιστικοί Οργανισμοί	997	2.726	-	-
Πιστωτές Διάφοροι	4.309	2.747	36	107
Πληρωτέες εξαγορές και διακανονισμένες αποζημιώσεις	21.058	9.506	-	-
Λοιπές Υποχρεώσεις	8.517	12.847	-	-
Σύνολο	50.688	46.570	36	113

Οι Πληρωτέες εξαγορές και διακανονισμένες αποζημιώσεις ανέρχονται σε €21.058 χιλ. την 31 Δεκεμβρίου 2017, παρουσιάζοντας αύξηση €9.624 χιλ. σε σχέση με το προηγούμενο έτος (2016: €9.506 χιλ.), η οποία οφείλεται κυρίως σε μη εκκαθαρισμένες λήξεις και εξαγορές Unit Linked προϊόντων που πραγματοποιήθηκαν στο 2017.

Οι λοιπές υποχρεώσεις ποσού €8.517 χιλ. την 31 Δεκεμβρίου 2017 περιλαμβάνουν την πρόβλεψη για τις φορολογικά ανέλεγκτες χρήσεις καθώς και λοιπές σχηματισθείσες προβλέψεις εκμετάλλευσης.

Αντιστοίχως, οι λοιπές υποχρεώσεις ποσού €12.847 χιλ. την 31 Δεκεμβρίου 2016 περιλαμβάνουν: i) πρόβλεψη ποσού €8.547 χιλ. για ασφαλιστικές εισφορές και πρόστιμα-τόκους υπερημερίας προς το Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης – Επικούρησης Ασφαλιστών και Προσωπικού Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων («ΤΕΑ-ΕΑΠΑΕ»), και ii) πρόβλεψη για τις φορολογικά ανέλεγκτες χρήσεις καθώς και λοιπές σχηματισθείσες προβλέψεις εκμετάλλευσης.

Με βάση την υπ' αριθμόν 103 συνεδρίαση του Διοικητικού συμβουλίου του ΤΕΑ-ΕΑΠΑΕ της 16ης Μαΐου 2016, το ΤΕΑ-ΕΑΠΑΕ καταλόγισε προς την ασφαλιστική θυγατρική Eurolife ERB A.E.A.Z. οφειλή ύψους €8.474 χιλ. η οποία οφείλεται κατά το ποσό €4.834 χιλ. σε μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές για το χρονικό διάστημα από 1 Ιανουαρίου 2007 έως 31 Δεκεμβρίου 2013 και κατά το ποσό €3.640 χιλ. σε προσαυξήσεις και πρόστιμα υπερημερίας, βάσει ελέγχου που διενέργησαν οι ορκωτοί ελεγκτές του ΤΕΑ-ΕΑΠΑΕ. Η αναγνωρισμένη στις 31 Δεκεμβρίου 2016 πρόβλεψη λαμβάνοντας υπόψη την πράξη καταλογισμού του ΤΕΑ-ΕΑΠΑΕ, ανέρχεται σε ποσό €8.547 χιλ. η οποία αποτελείται από την συνολική βεβαιωμένη οφειλή του ΤΕΑ-ΕΑΠΑΕ, πλέον τόκους υπερημερίας μέχρι το τέλος της χρήσης.

Με βάση την υπ' αριθμόν 183 συνεδρίαση του Διοικητικού συμβουλίου του ΤΕΑ-ΕΑΠΑΕ της 9ης Νοεμβρίου 2017, το ΤΕΑ-ΕΑΠΑΕ ανακάλεσε την απόφασή του για τον καταλογισμό στην ασφαλιστική θυγατρική Eurolife ERB A.E.A.Z. πρόσθετων εργοδοτικών εισφορών, προσαυξήσεων και προστίμων, όπως περιγράφεται ανωτέρω. Η αναγνωρισμένη κατά την προηγούμενη χρήση πρόβλεψη αναστράφηκε και την 31η Δεκεμβρίου 2017 το σχετικό κονδύλι περιλαμβάνεται στα Λοιπά Έσοδα (βλέπε Σημείωση 32) ως έσοδο από (αχρησιμοποίητες) προβλέψεις προηγούμενης χρήσης.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 25: ΚΑΘΑΡΑ ΔΕΔΟΥΛΕΥΜΕΝΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΑ

Από την 1 Ιανουαρίου έως την 31 Δεκεμβρίου 2017

(ποσά σε € χιλ.)

Εγγεγραμμένα ασφάλιστρα από πρωτασφαλίσεις

Εγγεγραμμένα ασφάλιστρα

Δικαιώματα ασφαλιστικών συμβολαίων

Εγγεγραμμένα ασφάλιστρα από αναλήψεις

Εγγεγραμμένα ασφάλιστρα

Σύνολο Ακαθάριστων Εγγεγραμμένων Ασφαλιστρών

Μεταβολή αποθέματος μη δεδουλευμένων ασφαλιστρών

Σύνολο Ακαθάριστων Δεδουλευμένων Ασφαλιστρών

Εκχωρηθέντα ασφάλιστρα σε αντασφαλιστές

Μεταβολή αποθέματος μη δεδουλευμένων ασφαλιστρών - αναλογία αντασφαλιστών

Σύνολο Εκχωρηθέντων Δεδουλευμένων Ασφαλιστρών

Σύνολο Καθαρών Δεδουλευμένων Ασφαλιστρών

ΟΜΙΛΟΣ			
Ζωής	Αυτοκίνητο	Περιουσία & Λοιποί Κλάδοι	Σύνολο
417.279	12.228	39.875	469.382
90	3.057	7.765	10.912
417.369	15.285	47.640	480.294
-	-	814	814
-	-	814	814
417.369	15.285	48.455	481.108
(480)	99	(616)	(997)
416.888	15.384	47.838	480.111
(13.006)	(163)	(9.967)	(23.136)
-	-	389	389
(13.006)	(163)	(9.578)	(22.747)
403.882	15.221	38.261	457.364

Από την 1 Ιανουαρίου έως την 31 Δεκεμβρίου 2016

(ποσά σε € χιλ.)

Εγγεγραμμένα ασφάλιστρα από πρωτασφαλίσεις

Εγγεγραμμένα ασφάλιστρα

Δικαιώματα ασφαλιστικών συμβολαίων

Εγγεγραμμένα ασφάλιστρα από αναλήψεις

Εγγεγραμμένα ασφάλιστρα

Σύνολο Ακαθάριστων Εγγεγραμμένων Ασφαλιστρών

Μεταβολή αποθέματος μη δεδουλευμένων ασφαλιστρών

Σύνολο Ακαθάριστων Δεδουλευμένων Ασφαλιστρών

Εκχωρηθέντα ασφάλιστρα σε αντασφαλιστές

Μεταβολή αποθέματος μη δεδουλευμένων ασφαλιστρών - αναλογία αντασφαλιστών

Σύνολο Εκχωρηθέντων Δεδουλευμένων Ασφαλιστρών

Σύνολο Καθαρών Δεδουλευμένων Ασφαλιστρών

ΟΜΙΛΟΣ			
Ζωής	Αυτοκίνητο	Περιουσία & Λοιποί Κλάδοι	Σύνολο
434.913	12.033	37.665	484.611
129	3.009	7.444	10.581
435.042	15.042	45.108	495.192
-	-	730	730
-	-	730	730
435.042	15.042	45.839	495.922
(343)	(1.055)	214	(1.184)
434.699	13.987	46.053	494.738
(12.844)	(167)	(8.970)	(21.981)
(359)	-	323	(36)
(13.203)	(167)	(8.647)	(22.017)
421.496	13.820	37.406	472.721

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 26: ΛΟΙΠΑ ΣΥΝΑΦΗ ΕΣΟΔΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

(ποσά σε € χιλ.)

	ΟΜΙΛΟΣ	
	Από 01/01 έως 31/12/2017	Από 01/01 έως 31/12/2016
Προμήθειες επί αντασφαλιστικών εργασιών	9.135	5.835
Προμήθειες επί εργασιών Unit Linked ασφαλιστικών προϊόντων	1.730	1.934
Προμήθειες ρευστοποίησης και ρήτρες Unit Linked ασφαλιστικών προϊόντων	7	6
Προμήθειες επί εργασιών Unit Linked επενδυτικών προϊόντων	46	131
Προμήθειες από διαμεσολάβηση ασφαλίσσεων	1.503	1.381
Σύνολο Λοιπών συναφή εσόδων ασφαλιστικών εργασιών	12.421	9.287

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 27: ΕΣΟΔΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

(ποσά σε € χιλ.)

	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	Από 01/01 έως 31/12/2017	Από 01/01 έως 31/12/2016	Από 01/01 έως 31/12/2017	Από 01/01 έως 31/12/2016
Εμπορικό Χαρτοφυλάκιο				
Μερίσματα μετοχών	25	41	-	-
Τόκοι χρεογράφων	15.283	13.041	586	-
Πιστωτικοί τόκοι καταθέσεων	1.239	742	176	339
Κέρδη / (Ζημίες) από συναλλαγματικές διαφορές	(2.710)	50	-	-
Υποσύνολο	13.837	13.874	762	339
Χαρτοφυλάκιο Unit Linked				
Πιστωτικοί τόκοι ομολόγων	59	102	-	-
Πιστωτικοί τόκοι καταθέσεων	119	506	-	-
Υποσύνολο	178	608	-	-
Χαρτοφυλάκιο Διαθεσίμων προς πώληση				
Μερίσματα μετοχών	372	160	-	-
Τόκοι χρεογράφων	75.773	52.211	-	-
Αμοιβαία Κεφαλαία	13	-	-	-
Υποσύνολο	76.159	52.370	-	-
Χαρτοφυλάκιο Διακρατούμενων στη Λήξη				
Τόκοι χρεογράφων	1.317	1.319	-	-
Υποσύνολο	1.317	1.319	-	-
Χαρτοφυλάκιο Δανείων και Απαιτήσεων				
Τόκοι χρεογράφων	-	520	-	-
Υποσύνολο	-	520	-	-
Λοιπά Έσοδα Επενδύσεων				
Έσοδα από Ενοίκια	1	11	-	-
Πιστωτικοί τόκοι από αποθεματικό αντασφαλίσεων	9	16	-	-
Λοιπά	27	17	-	-
Υποσύνολο	37	44	-	-
Σύνολο Εσόδων Επενδύσεων	91.527	68.735	762	339

Τα έσοδα επενδύσεων ανέρχονται σε €91.527 χιλ. την 31 Δεκεμβρίου 2017, παρουσιάζοντας αύξηση €22.792 χιλ. σε σχέση με το προηγούμενο έτος (2016: €68.735 χιλ.). Η μεταβολή αυτή οφείλεται κυρίως στις υψηλότερες αποδόσεις των ομολόγων που αποκτήθηκαν στο δεύτερο εξάμηνο της προηγούμενης χρήσης και διακρατήθηκαν στα χαρτοφυλάκια του Ομίλου και το 2017.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 28: ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΘΥΓΑΤΡΙΚΕΣ

Στις 30 Ιουνίου 2016, οι Τακτικές Γενικές Συνελεύσεις των θυγατρικών Eurolife ERB ΑΕΑΖ, Eurolife ERB ΑΕΓΑ και Eurolife ERB ΑΕΜΑ ενέκριναν τη διανομή μερίσματος ποσού €12.800 χιλ., €18.200 χιλ. και €500 χιλ. αντίστοιχα. Οι διανομές μερισμάτων προήλθαν από τα κέρδη της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015. Τα ποσά καταβλήθηκαν στην Εταιρεία στις 15 Ιουλίου 2016.

Επιπρόσθετα, στις 17 Αυγούστου 2016, οι Έκτακτες Γενικές Συνελεύσεις των θυγατρικών Eurolife ERB ΑΕΑΖ, Eurolife ERB ΑΕΓΑ και Eurolife ERB ΑΕΜΑ ενέκριναν τη διανομή μερίσματος ποσού €4.781 χιλ., 1.949 χιλ., και €486 χιλ. αντίστοιχα. Οι διανομές μερισμάτων προήλθαν από φορολογημένα αποθεματικά και κέρδη εις νέον σχηματισθέντα σε προηγούμενες του 2015 χρήσεις. Τα ποσά καταβλήθηκαν στην Εταιρεία στις 23 Αυγούστου 2016.

Στις 7 Φεβρουαρίου 2017, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων της θυγατρικής Eurolife ERB ΑΕΓΑ ενέκρινε τη διανομή μερίσματος στην Εταιρεία ποσού €13.944 χιλ. Η διανομή του μερίσματος προήλθε από τα μη διανεμηθέντα κέρδη παρελθουσών χρήσεων μέχρι και την χρήση 2014. Τα ποσά καταβλήθηκαν στην Εταιρεία στις 13 Φεβρουαρίου 2017.

Στις 24 Μαΐου 2017, οι Τακτικές Γενικές Συνελεύσεις των θυγατρικών Eurolife ERB ΑΕΑΖ, Eurolife ERB ΑΕΓΑ και Eurolife ERB ΑΕΜΑ ενέκριναν τη διανομή μερίσματος στην Εταιρεία ποσού €22.472 χιλ., €1.613 χιλ. και €1.205 χιλ. αντίστοιχα. Οι διανομές μερισμάτων προήλθαν από τα κέρδη της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016. Τα ποσά καταβλήθηκαν στην Εταιρεία στις 14 Ιουνίου 2017.

Επιπρόσθετα, στις 20 Δεκεμβρίου 2017, οι Έκτακτες Γενικές Συνελεύσεις των θυγατρικών Eurolife ERB ΑΕΑΖ και Eurolife ERB ΑΕΓΑ ενέκριναν τη διανομή μερίσματος στην Εταιρεία ποσού €35.000 χιλ. και 5.000 χιλ. αντίστοιχα. Οι διανομές μερισμάτων προήλθαν από κέρδη προηγούμενων του 2016 χρήσεων. Τα ποσά καταβλήθηκαν στην Εταιρεία στις 11 και 17 Ιανουαρίου 2018 αντίστοιχα.

Στις Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις τα ενδοομιλικά μερίσματα απαλείφονται.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 29: ΚΕΡΔΗ/(ΖΗΜΙΕΣ) ΑΠΟ ΠΩΛΗΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

(ποσά σε € χιλ.)

Εμπορικό Χαρτοφυλάκιο

Ζημιές από πώληση μετοχών
 Ζημιές από πώληση ομολόγων
 Ζημιές από πώληση αμοιβαίων κεφαλαίων
 Ζημιές από πώληση ETF's

Υποσύνολο

Επενδύσεις για λογαριασμό ασφαλισμένων που φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (Unit Linked)

Ζημιές από πώληση ομολόγων

Υποσύνολο

Χαρτοφυλάκιο Διαθεσίμων προς Πώληση

Κέρδη από πώληση μετοχών
 Κέρδη από πώληση ομολόγων
 Ζημιές από πώληση αμοιβαίων κεφαλαίων
 Ζημιές από πώληση ETF's

Υποσύνολο

Χαρτοφυλάκιο Δανείων και Απαιτήσεων

Ζημιές από πώληση ομολόγων

Υποσύνολο

Σύνολο κερδών από πώληση επενδύσεων

ΟΜΙΛΟΣ	
Από 01/01 έως 31/12/2017	Από 01/01 έως 31/12/2016
-	(1.957)
-	(15)
-	(384)
-	(1)
-	(2.357)
(1)	-
(1)	-
-	156
1.265	132.875
-	(10.428)
-	(62)
1.265	122.541
-	(55)
-	(55)
1.264	120.130

Τα κέρδη από πώληση επενδύσεων ανέρχονται σε €1.264 χιλ. την 31 Δεκεμβρίου 2017 σε σχέση με €120.130 χιλ. την 31 Δεκεμβρίου 2016 παρουσιάζοντας μείωση €118.866 χιλ. η οποία οφείλεται κυρίως στα αυξημένα κέρδη που κατέγραψαν οι ελληνικές ασφαλιστικές θυγατρικές στην χρήση 2016 από την πώληση Ευρωπαϊκών Κυβερνητικών Ομολόγων (βλέπε σημείωση 31).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 30: ΚΕΡΔΗ / (ΖΗΜΙΕΣ) ΑΠΟ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

(ποσά σε € χιλ.)

Εμπορικό Χαρτοφυλάκιο

Κέρδη από αποτίμηση μετοχών
Κέρδη από αποτίμηση Ομολόγων
Κέρδη από αποτίμηση Αμοιβαίων Κεφαλαίων

Υποσύνολο**Επενδύσεις για λογαριασμό ασφαλισμένων που φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (Unit Linked)**

Μη ρευστοποιηθείσες υπεραξίες επενδύσεων Unit Linked

Υποσύνολο**Χαρτοφυλάκιο Διαθεσίμων προς Πώληση**

Ζημιές από συναλλαγματικές διαφορές

Υποσύνολο

Μεταβολή στην εύλογη αξία των επενδύσεων σε ακίνητα

Σύνολο κερδών / (ζημιών) από αποτίμηση

ΟΜΙΛΟΣ	
Από 01/01 έως 31/12/2017	Από 01/01 έως 31/12/2016
200	453
390	821
-	123
590	1.397
11.542	16.740
11.542	16.740
(913)	(5.936)
(913)	(5.936)
1	(37)
11.220	12.164

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 31: ΚΕΡΔΗ / (ΖΗΜΙΕΣ) ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

(ποσά σε € χιλ.)

Ζημιές παραγώγων από προθεσμιακά συμβόλαια

Ζημιές παραγώγων από δικαιώματα προαίρεσης

Ζημιές από αποτίμηση θέσεων παραγώγων

Σύνολο κερδών / (ζημιών) από παράγωγα

ΟΜΙΛΟΣ	
Από 01/01 έως 31/12/2017	Από 01/01 έως 31/12/2016
(32)	(3.222)
-	(12.737)
(25)	(69)
(57)	(16.028)

Ο Όμιλος κατά την προηγούμενη χρήση στο πλαίσιο της αντιστάθμισης του συναλλαγματικού κινδύνου από χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε ξένο νόμισμα, προέβη στην σύναψη παραγώγων προθεσμιακών συμβολαίων ("Fx Forward"). Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, οι πραγματοποιηθείσες ζημιές από το κλείσιμο των θέσεων των ανωτέρω παραγώγων ανέρχονται σε €3,2 εκατ.

Στις 23 Ιουνίου 2016 διενεργήθηκε μία συμφωνία δικαιώματος προαίρεσης αγοράς ομολόγων σε προσυμφωνημένη τιμή («Call option agreement») μεταξύ του Ομίλου και της Fairfax Financial Holdings Limited (ο «Αγοραστής»). Βάσει της συμφωνίας, ο Αγοραστής είχε το δικαίωμα να αγοράσει συγκεκριμένα ομόλογα σε προσυμφωνημένη τιμή κατά την διάρκεια της περιόδου από την 23 Ιουνίου 2016 έως την 2 Σεπτεμβρίου 2016, έναντι προμήθειας ποσού € 3,5 εκατ. Αντίστοιχα, ο Όμιλος, ο οποίος είχε στην κατοχή του τα συγκεκριμένα ομόλογα, είχε την υποχρέωση να πωλήσει τα ομόλογα στον Αγοραστή, εφόσον ζητούσε την εξάσκηση του δικαιώματος του. Τα ομόλογα που ήταν αντικείμενο της εν λόγω σύμβασης αποτελούνταν από Κυβερνητικά Ομόλογα της Ευρωπαϊκής Περιφέρειας. Στις 5 Αυγούστου 2016, ο Αγοραστής δήλωσε την επιθυμία του να εξασκήσει το δικαίωμα αγοράς και ο Όμιλος αναγνώρισε κέρδη από την πώληση των Ευρωπαϊκών Κυβερνητικών Ομολόγων ποσού € 74,8 εκατ. (συμπεριλαμβάνονται στην σημ. 29) και καθαρή ζημιά από την εξάσκηση του παραγώγου ποσού € 12,7 εκατ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 32: ΛΟΙΠΑ ΕΣΟΔΑ

(ποσά σε € χιλ.)

	ΟΜΙΛΟΣ	
	Από 01/01 έως 31/12/2017	Από 01/01 έως 31/12/2016
Έσοδα από ασφάλιστρα προσωπικού	8	23
Έσοδα δανειστικών συμβάσεων προσωπικού	11	22
Συναλλαγματικές διαφορές καταθέσεων όψεως και ταμείου	(707)	(326)
Έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις	9.683	226
Λοιπά έσοδα	50	115
Σύνολο λοιπών εσόδων	9.045	60

Την 31 Δεκεμβρίου 2017, στα «Έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις» περιλαμβάνεται κυρίως η αναστροφή της σχηματισμένης κατά την προηγούμενη χρήση πρόβλεψης ποσού €8.547 χιλ. αναφορικά με τον καταλογισμό πρόσθετων εργοδοτικών εισφορών, προσαυξήσεων και προστίμων από το ΤΕΑ-ΕΑΠΑΕ (βλέπε Σημείωση 24).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 33: ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ

(ποσά σε € χιλ.)

	ΟΜΙΛΟΣ	
	Από 01/01 έως 31/12/2017	Από 01/01 έως 31/12/2016
Μεταβολή σε μαθηματικά αποθέματα ασφαλίσεων ζωής	(259.108)	(300.473)
Μεταβολή σε μαθηματικά αποθέματα συντάξεων (D.A.F)	(23.091)	(12.173)
Μεταβολή σε προβλέψεις για συμμετοχές στα κέρδη	1.014	(563)
Μεταβολή σε λοιπές ασφαλιστικές προβλέψεις	3.633	2.094
Πλέον: Φόροι υπεραπόδοσης	(617)	(1.730)
Μεταβολή προβλέψεων ασφαλίσεων ζωής που οι ασφαλισμένοι φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (Unit Linked)	74.704	101.644
Σύνολο μεταβολής μαθηματικών αποθεμάτων και λοιπών ασφαλιστικών προβλέψεων	(203.466)	(211.201)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 34: ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΕΣ ΠΡΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΥΣ

Από την 1 Ιανουαρίου έως την 31 Δεκεμβρίου 2017

(ποσά σε € χιλ.)

Ακαθάριστες ασφαλιστικές αποζημιώσεις και παροχές

Πληρωθείσες εξαγορές ατομικών/ομαδικών συμβολαίων κλάδου Ζωής

Πληρωθείσες εξαγορές συμβολαίων κλάδου Unit Linked

Πληρωθείσες αποζημιώσεις

Μεταβολή αποθέματος εκκρεμών ζημιών

Ασφαλιστικές αποζημιώσεις και παροχές – Σύνολο

Συμμετοχή αντασφαλιστών

Πληρωθείσες αποζημιώσεις

Μεταβολή αποθέματος εκκρεμών ζημιών

Ασφαλιστικές αποζημιώσεις και παροχές – Συμμετοχή Αντασφαλιστών

Καθαρές ασφαλιστικές αποζημιώσεις και παροχές

	ΟΜΙΛΟΣ			
	Ζωής	Αυτοκίνητο	Περιουσία & Λοιποί Κλάδοι	Σύνολο
Πληρωθείσες εξαγορές ατομικών/ομαδικών συμβολαίων κλάδου Ζωής	(89.682)	-	-	(89.682)
Πληρωθείσες εξαγορές συμβολαίων κλάδου Unit Linked	(106.182)	-	-	(106.182)
Πληρωθείσες αποζημιώσεις	(32.207)	(8.109)	(4.290)	(44.606)
Μεταβολή αποθέματος εκκρεμών ζημιών	4.380	3.456	(1.225)	6.611
Ασφαλιστικές αποζημιώσεις και παροχές – Σύνολο	(223.690)	(4.653)	(5.515)	(233.858)
Συμμετοχή αντασφαλιστών				
Πληρωθείσες αποζημιώσεις	5.248	-	139	5.387
Μεταβολή αποθέματος εκκρεμών ζημιών	(2.362)	21	465	(1.875)
Ασφαλιστικές αποζημιώσεις και παροχές – Συμμετοχή Αντασφαλιστών	2.886	22	604	3.512
Καθαρές ασφαλιστικές αποζημιώσεις και παροχές	(220.804)	(4.631)	(4.911)	(230.346)

Από την 1 Ιανουαρίου έως την 31 Δεκεμβρίου 2016

(ποσά σε € χιλ.)

Ακαθάριστες ασφαλιστικές αποζημιώσεις και παροχές

Πληρωθείσες εξαγορές ατομικών/ομαδικών συμβολαίων κλάδου Ζωής

Πληρωθείσες εξαγορές συμβολαίων κλάδου Unit Linked

Πληρωθείσες αποζημιώσεις

Μεταβολή αποθέματος εκκρεμών ζημιών

Ασφαλιστικές αποζημιώσεις και παροχές – Σύνολο

Συμμετοχή αντασφαλιστών

Πληρωθείσες αποζημιώσεις

Μεταβολή αποθέματος εκκρεμών ζημιών

Ασφαλιστικές αποζημιώσεις και παροχές – Συμμετοχή

Αντασφαλιστών

Καθαρές ασφαλιστικές αποζημιώσεις και παροχές

ΟΜΙΛΟΣ			
Ζωής	Αυτοκίνητο	Περιουσία & Λοιποί Κλάδοι	Σύνολο
(124.087)	-	-	(124.087)
(127.129)	-	-	(127.129)
(37.496)	(6.242)	(3.100)	(46.838)
4.781	(2.430)	600	2.951
(283.930)	(8.672)	(2.500)	(295.102)
7.038	2	27	7.067
(1.396)	(2)	256	(1.142)
5.643	(1)	283	5.925
(278.287)	(8.673)	(2.217)	(289.177)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 35: ΑΜΕΣΑ ΕΞΟΔΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

(ποσά σε € χιλ.)

Προμήθειες & υπερπρομήθειες παραγωγής

Λοιπές προμήθειες και έξοδα παραγωγής

Προμήθειες σε αντασφαλισμένους

Μεταβολή εξόδων πρόσκτησης επόμενων χρήσεων

Υποχρεωτικές εισφορές επί παραγωγής

Άμεσα κόστος μεσιτείας ασφαλίσεων

Μείωση / (αύξηση) προβλέψεων επισφαλών απαιτήσεων

Χρεωστικοί τόκοι αποθεμάτων αντασφαλιστών

Σύνολο άμεσων εξόδων παραγωγής

ΟΜΙΛΟΣ	
Από 01/01 έως 31/12/2017	Από 01/01 έως 31/12/2016
(19.277)	(16.629)
(4.603)	(7.697)
(192)	(169)
(24.073)	(24.496)
2.943	2.019
(4.526)	(5.386)
(1.363)	(1.193)
52	10
(25)	(37)
(5.861)	(6.605)
(26.991)	(29.082)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 36: ΛΟΙΠΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΞΟΔΑ

(ποσά σε € χιλ.)

Δαπάνες προσωπικού

Διοικητικά έξοδα

Φόροι τέλη

Αποσβέσεις

Προβλέψεις

Τόκοι και λοιπά έξοδα επενδύσεων

Διάφορα έξοδα

Σύνολο διοικητικών εξόδων

ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
Από 01/01 έως 31/12/2017	Από 01/01 έως 31/12/2016	Από 01/01 έως 31/12/2017	Από 01/01 έως 31/12/2016
(26.105)	(15.136)	(90)	(88)
(10.885)	(9.021)	(144)	(65)
(216)	(218)	(2)	(1)
(1.515)	(1.318)	(7)	(2)
(94)	(3.691)	-	-
(7.019)	(1.529)	(132)	(123)
(636)	(521)	(1)	-
(46.470)	(31.433)	(376)	(279)

(ποσά σε € χιλ.)	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	Από 01/01 έως 31/12/2017	Από 01/01 έως 31/12/2016	Από 01/01 έως 31/12/2017	Από 01/01 έως 31/12/2016
Μισθοί και επιδόματα	(11.949)	(10.734)		
Λοιπές αμοιβές	(10.970)	(1.435)		
Εισφορές κοινωνικής ασφάλισης	(2.416)	(2.183)	-	-
Προβλέψεις παροχών προσωπικού	(71)	(57)	-	-
Καθορισμένες παροχές και λοιπές δαπάνες	(698)	(727)	(90)	(88)
Δαπάνες Προσωπικού	(26.105)	(15.136)	(90)	(88)
Μέσος όρος προσωπικού	371	342	-	-

Ο Όμιλος ως εργοδότης θέλοντας να εξομαλύνει την μετάβαση του βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων του κατά την συνταξιοδότηση τους, παρέχει στους εργαζόμενους ορισμένα προγράμματα καθορισμένων εισφορών. Τα προγράμματα καθορισμένων εισφορών στοχεύουν στην δημιουργία Κεφαλαίου Συνταξιοδότησης που επιτυγχάνεται με τη συστηματική καταβολή καθορισμένων εισφορών από πλευράς τους εργοδότη και την αποτελεσματική μακροχρόνια επένδυσή τους. Παράλληλα δίνεται και η δυνατότητα στον εργαζόμενο μέσω εθελοντικών εισφορών να συμμετάσχει και ο ίδιος περαιτέρω για την σύνταξή του ενισχύοντας τα ποσά των καθορισμένων εισφορών. Οι τελικές παροχές καταβάλλονται εφάπαξ κατά τον χρόνο εξόδου του εργαζομένου από την υπηρεσία.

Η μεταβολή των τόκων και λοιπών εξόδων επενδύσεων στην χρήση 2017 οφείλεται κυρίως σε αμοιβές επενδυτικών συμβούλων που κατέβαλλαν οι εταιρείες του Ομίλου σύμφωνα με τις νέες συμφωνίες που τέθηκαν σε ισχύ στην τρέχουσα χρήση.

Εξωτερικοί Ελεγκτές

Στα λοιπά λειτουργικά έξοδα περιλαμβάνονται αμοιβές προς τον ανεξάρτητο ελεγκτή "PricewaterhouseCoopers - Ορκωτοί Ελεγκτές". Οι αμοιβές που αναγνώρισε ο Όμιλος και η Εταιρεία για τις ελεγκτικές και λοιπές υπηρεσίες που παρασχέθηκαν αναλύονται ως ακολούθως:

(ποσά σε € χιλ.)	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	Από 01/01 έως 31/12/2017	Από 01/01 έως 31/12/2016	Από 01/01 έως 31/12/2017	Από 01/01 έως 31/12/2016
Τακτικός Έλεγχος	(282)	(256)	(21)	(21)
Φορολογικός Έλεγχος (άρθ. 65α, Ν.4174/2013)	(66)	(73)	(5)	(5)
Λοιπές Ελεγκτικές Υπηρεσίες	(96)	(56)	(9)	-
Μη ελεγκτικές Υπηρεσίες	(17)	(44)	(1)	(1)
Σύνολο	(461)	(428)	(35)	(26)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 37: ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

(ποσά σε € χιλ.)

	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	Από 01/01 έως 31/12/2017	Από 01/01 έως 31/12/2016	Από 01/01 έως 31/12/2017	Από 01/01 έως 31/12/2016
Τρέχων φόρος				
Τρέχων φόρος επί κερδών χρήσεως	(21.883)	(39.533)	(109)	-
Προσαρμογή από φόρο προηγούμενων χρήσεων	1.379	(253)	-	-
Σύνολο φόρου εισοδήματος	(20.504)	(39.786)	(109)	-
Αναβαλλόμενος φόρος				
Αύξηση/(Μείωση) αναβαλ/νης φορολογικής απαίτησης	(1.986)	836	(4)	(8)
Μείωση/(Αύξηση) αναβαλ/νης φορολογικής υποχρέωσης	28	1.894	-	-
Σύνολο αναβαλλόμενου φόρου (έξοδο) / ωφέλεια	(1.958)	2.730	(4)	(8)
Σύνολο φόρου εισοδήματος	(22.462)	(37.056)	(112)	(8)

Βάσει του Νόμου 4172/2013, ο φορολογικός συντελεστής των εταιρειών στην Ελλάδα ανέρχεται σε 29%.

Επιπρόσθετα, τα μερίσματα που διανέμονται υπόκεινται σε παρακράτηση φόρου 15%, εκτός των ενδοομιλικών μερισμάτων τα οποία υπό προϋποθέσεις απαλλάσσονται του φόρου, σύμφωνα με τους Νόμους 4387/2016 και 4389/2016, οι οποίοι αύξησαν τον αντίστοιχο συντελεστή παρακράτησης από 10% σε 15% για διανομές μερισμάτων που πραγματοποιούνται από την 1 Ιανουαρίου 2017 και στο εξής.

Στη Ρουμανία, σύμφωνα με τον φορολογικό νόμο 573/2003, ο φορολογικός συντελεστής για εταιρικά εισοδήματα και κέρδη προ φόρων ανέρχεται σε 16,0%.

Ο φόρος εισοδήματος επί των κερδών προ φόρων του Ομίλου, διαφέρει από το θεωρητικό ποσό που θα προέκυπτε με βάση τον ισχύοντα φορολογικό συντελεστή, όπως αναλύεται παρακάτω:

(ποσά σε € χιλ.)

	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	Από 01/01 έως 31/12/2017	Από 01/01 έως 31/12/2016	Από 01/01 έως 31/12/2017	Από 01/01 έως 31/12/2016
Κέρδη προ φόρων	81.379	106.176	79.616	38.776
	81.379	106.176	79.616	38.776
Φόρος βάσει του ισχύοντος φορολογικού συντελεστή (29%):	(23.600)	(30.791)	(23.089)	(11.245)
Φορολογική επίδραση των ποσών που δεν εκπίπτουν (φορολογητέα) κατά τον υπολογισμό του φορολογητέου εισοδήματος				
Προβλέψεις για αποτίμηση χρεογράφων	-	452	-	-
Προβλέψεις εκμετάλλευσης	1.072	(553)	-	-
Έξοδα μη εκπιπτόμενα	(3.317)	(1.032)	(1)	10
Έσοδα απαλλασσόμενα από φόρο	2.015	85	22.978	11.227
Ζημίες από μεταβίβαση χρεογράφων μη εκπιπτόμενες	-	(5.287)	-	-
Προσαρμογή από φόρο προηγούμενων χρήσεων και λοιπές προσαρμογές	1.280	(253)	-	-
Διαφορετικοί φορολογικοί συντελεστές σε διάφορες χώρες	88	324	-	-
Σύνολο φόρων	(22.462)	(37.056)	(112)	(8)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 38: ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΜΕ ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΑ ΜΕΡΗ

Έως τις 4 Αυγούστου 2016 η μητρική της Εταιρείας ήταν η Τράπεζα Eurobank Ergasias A.E., (Eurobank), που εδρεύει στην Αθήνα και είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αθηνών, η οποία κατείχε το 100% του μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρείας.

Το Νοέμβριο του 2015, μετά την ολοκλήρωση της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Eurobank, η οποία καλύφθηκε εξ' ολοκλήρου από θεσμικούς και λοιπούς επενδυτές, το ποσοστό των κοινών μετοχών με δικαίωμα ψήφου της Eurobank που κατείχε το ΤΧΣ μειώθηκε από 35,41% σε 2,38%. Παρά την προαναφερθείσα σημαντική μείωση του ποσοστού συμμετοχής του, το ΤΧΣ θεωρείται ότι συνεχίζει να ασκεί ουσιώδη επιρροή στην Eurobank.

Στις 4 Αυγούστου 2016, ολοκληρώθηκε η πώληση του 80% του μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρείας και ο έλεγχος μεταφέρθηκε στην Costa Luxembourg Holding S.à r.l., ενώ η Eurobank διατήρησε το υπόλοιπο 20% του μετοχικού κεφαλαίου και επομένως ασκεί ουσιώδη επιρροή. Η νέα μητρική εδρεύει στο Λουξεμβούργο και ελέγχεται από κοινού από την Colonnade Finance S.à r.l., μέλος του Ομίλου Fairfax και την OPG Commercial Holdings (Lux) S.à r.l..

Η Εταιρεία πραγματοποιεί συναλλαγές με τα συνδεδεμένα μέρη μέσα στα συνήθη πλαίσια των εργασιών και σε καθαρά εμπορική βάση. Ο όγκος των συναλλαγών με τα συνδεδεμένα μέρη και τα υπόλοιπα στο τέλος του έτους παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα, στον οποίο για λόγους σημαντικότητας οι συναλλαγές με την συνδεδεμένη Eurobank έχουν απεικονιστεί ξεχωριστά:

ΟΜΙΛΟΣ (ποσά σε € χιλ.) Eurobank	31/12/2017			
	Απαιτήσεις	Υποχρεώσεις	Έσοδα	Έξοδα
Καταθέσεις Όψεως και Προθεσμιακές Καταθέσεις	37.994	-	899	26
Ασφαλιστικές Εργασίες	2.313	4.363	36.450	15.503
Επενδυτικές Εργασίες	-	-	-	-
Λοιπές συναλλαγές	1.933	-	97	720
Σύνολο	42.241	4.363	37.447	16.249

ΟΜΙΛΟΣ (ποσά σε € χιλ.) Συνδεδεμένες Εταιρείες	31/12/2017			
	Απαιτήσεις	Υποχρεώσεις	Έσοδα	Έξοδα
Καταθέσεις Όψεως και Προθεσμιακές Καταθέσεις	2.305	-	-	1
Ασφαλιστικές Εργασίες	372	62	4.247	2.007
Επενδυτικές Εργασίες	10.373	-	1.531	4.444
Λοιπές συναλλαγές	454	193	-	943
Σύνολο	13.504	254	5.778	7.395
Συναλλαγές με μέλη Διοίκησης	3	197	112	43
Αμοιβές και Παροχές σε μέλη Διοίκησης				8.309

ΟΜΙΛΟΣ (ποσά σε € χιλ.) Eurobank	31/12/2016			
	Απαιτήσεις	Υποχρεώσεις	Έσοδα	Έξοδα
Καταθέσεις Όψεως και Προθεσμιακές Καταθέσεις	93.097	-	722	127
Ασφαλιστικές Εργασίες	2.856	6.082	38.469	19.980
Επενδυτικές Εργασίες	-	-	5.392	-
Λοιπές συναλλαγές	1.714	1	58	681
Σύνολο	97.667	6.083	44.641	20.788

ΟΜΙΛΟΣ (ποσά σε € χιλ.) Συνδεδεμένες Εταιρείες	31/12/2016			
	Απαιτήσεις	Υποχρεώσεις	Έσοδα	Έξοδα
Καταθέσεις Όψεως και Προθεσμιακές Καταθέσεις	1.036	-	1	1
Ασφαλιστικές Εργασίες	343	68	4.695	1.957
Επενδυτικές Εργασίες	13.382	-	5.292	14
Λοιπές συναλλαγές	744	250	1	754
Σύνολο	15.505	318	9.989	2.275
Συναλλαγές με μέλη Διοίκησης	1	143	93	181
Αμοιβές και Παροχές σε μέλη Διοίκησης				4.079

ΕΤΑΙΡΕΙΑ (ποσά σε € χιλ.)	31/12/2017			
Eurobank	Απαιτήσεις	Υποχρεώσεις	Έσοδα	Έξοδα
Καταθέσεις Όψεως και Προθεσμιακές Καταθέσεις	2.338	-	176	23
Λοιπές συναλλαγές				9
Σύνολο	2.338	-	176	33

ΕΤΑΙΡΕΙΑ (ποσά σε € χιλ.)	31/12/2017			
Συνδεδεμένες Εταιρείες	Απαιτήσεις	Υποχρεώσεις	Έσοδα	Έξοδα
Λοιπές συναλλαγές	-	-	-	100
Σύνολο	-	-	-	100

ΕΤΑΙΡΕΙΑ (ποσά σε € χιλ.)	31/12/2016			
Eurobank	Απαιτήσεις	Υποχρεώσεις	Έσοδα	Έξοδα
Καταθέσεις Όψεως και Προθεσμιακές Καταθέσεις	46.253	-	339	123
Σύνολο	46.253	-	339	123

ΕΤΑΙΡΕΙΑ (ποσά σε € χιλ.)	31/12/2016			
Συνδεδεμένες Εταιρείες	Απαιτήσεις	Υποχρεώσεις	Έσοδα	Έξοδα
Λοιπές συναλλαγές	-	54	-	54
Σύνολο	-	54	-	54

Την 31 Δεκεμβρίου 2017 τα δάνεια προς τα μέλη της Διοίκησης ανέρχονταν στο ποσό των €21 χιλ. (31 Δεκεμβρίου 2016: €53 χιλ.)

Στον παραπάνω πίνακα δεν περιλαμβάνεται το αποτέλεσμα από την άσκηση του δικαιώματος προαίρεσης της Fairfax Financial Holdings Limited που πραγματοποιήθηκε στην χρήση 2016 και το οποίο περιγράφεται αναλυτικά στη Σημείωση 31 «Κέρδη / (Ζημίες) παραγώγων».

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 39: ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Δεν εκκρεμούσαν αγωγές κατά της Εταιρείας και του Ομίλου ούτε λοιπές ενδεχόμενες υποχρεώσεις και δεσμεύσεις την 31 Δεκεμβρίου 2017 οι οποίες ενδέχεται να επηρεάσουν σημαντικά την οικονομική θέση της Εταιρείας και του Ομίλου.

Οι θυγατρικές εταιρείες του Ομίλου έχουν ελεγχθεί φορολογικά έως και τις χρήσεις που παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

Εταιρεία	Φορολογικά ελεγμένες έως και την χρήση
ERB Ασφαλιστικές Υπηρεσίες ΑΕΜΑ	2009
Eurolife ERB Α.Ε.Γ.Α.	2008
Eurolife ERB Α.Ε.Α.Ζ.	2009
Διεθνής Κτηματική	2010
Eurolife ERB Asigurati De Viata S.A.	-
Eurolife ERB Asigurati Generale S.A.	-

Σύμφωνα με την ελληνική φορολογική νομοθεσία και τις αντίστοιχες Υπουργικές Αποφάσεις, η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να προβεί, κατά κανόνα, σε έκδοση πράξης διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εντός πέντε ετών από τη λήξη του έτους εντός του οποίου λήγει η προθεσμία υποβολής δήλωσης. Λόγω παρέλευσης πενταετίας στις 31.12.2017 παραγράφηκαν οι χρήσεις που έληξαν μέχρι και την 31.12.2011.

Λόγω της ύπαρξης των ανέλεγκτων φορολογικών χρήσεων, είναι πιθανόν να επιβληθούν επιπλέον πρόστιμα και φόροι, τα ποσά των οποίων δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστούν με ακρίβεια επί του παρόντος. Ωστόσο, εκτιμάται ότι δεν θα έχουν σημαντική επίπτωση στον Ισολογισμό του Ομίλου, καθώς η Εταιρεία και οι ελληνικές θυγατρικές εταιρείες αναγνωρίζουν προβλέψεις για πρόσθετους φόρους και πρόστιμα που ενδέχεται να προκύψουν από μελλοντικούς φορολογικούς ελέγχους.

Από τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2011 και έπειτα, σύμφωνα με το Νόμο 4174/2013 (άρθρο 65Α), όπως ισχύει (και όπως όριζε το άρθρο 82 του Νόμου 2238/1994), οι ελληνικές ανώνυμες εταιρείες και οι εταιρείες περιορισμένης ευθύνης των οποίων οι ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις ελέγχονται υποχρεωτικά, υποχρεούνται έως και τις χρήσεις με έναρξη πριν την 1 Ιανουαρίου 2016 να λαμβάνουν «Ετήσιο Φορολογικό Πιστοποιητικό», το οποίο εκδίδεται, μετά τη διενέργεια σχετικού φορολογικού ελέγχου, από τον νόμιμο ελεγκτή ή ελεγκτικό γραφείο που ελέγχει και τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις. Για τις χρήσεις που ξεκινούν από την 1 Ιανουαρίου 2016 και έπειτα, το «Ετήσιο Φορολογικό Πιστοποιητικό» είναι προαιρετικό, ωστόσο τόσο η Εταιρεία όσο και οι ελληνικές θυγατρικές έχουν συνεχίσει να το λαμβάνουν.

Συγκεκριμένα, οι ελληνικές θυγατρικές εταιρείες (με εξαίρεση την Διεθνή Κτηματική) έχουν υπαχθεί στο φορολογικό έλεγχο από νόμιμο ελεγκτή ή ελεγκτικό γραφείο για τις χρήσεις 2011 έως 2016. Κατ' αντιστοιχία, η Εταιρεία έχει ελεγχθεί φορολογικά από τους εξωτερικούς ελεγκτές για τις χρήσεις 2014 έως 2016, ενώ η Διεθνή Κτηματική έχει υπαχθεί στο φορολογικό έλεγχο για τις χρήσεις από το 2015 και μετά. Τα φορολογικά πιστοποιητικά για τις χρήσεις 2011 έως 2016 εκδόθηκαν χωρίς διατύπωση επιφύλαξης ενώ ο φορολογικός έλεγχος για την χρήση του 2017 είναι σε εξέλιξη.

Τα ελάχιστα μελλοντικά πληρωτέα μισθώματα λειτουργικών μισθώσεων των μη ακυρώσιμων λειτουργικών μισθώσεων την 31 Δεκεμβρίου 2017 και 2016 αντίστοιχα ανέρχονταν σε:

(ποσά σε € χιλ.)

31 Δεκεμβρίου 2017

Έως 1 έτος

Σύνολο

ΟΜΙΛΟΣ			
Ακίνητα	Αυτοκίνητα	Λοιπός εξοπλισμός	Σύνολο
6	100	56	162
6	100	56	162

(ποσά σε € χιλ.)

31 Δεκεμβρίου 2016

Έως 1 έτος

Σύνολο

ΟΜΙΛΟΣ			
Ακίνητα	Αυτοκίνητα	Λοιπός εξοπλισμός	Σύνολο
6	90	73	169
6	90	73	169

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 40: ΜΕΡΙΣΜΑΤΑ

Τα μερίσματα λογιστικοποιούνται μετά τη λήψη της σχετικής απόφασης από την Ετήσια Γενική Συνέλευση των Μετόχων.

Στις 27 Μαΐου 2016 η Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της Εταιρείας αποφάσισε την διανομή μερίσματος στον μέτοχο Eurobank ποσού € 34.000 χιλ. Η διανομή του μερίσματος προήλθε από τα κέρδη της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015. Το ποσό καταβλήθηκε στον μέτοχο στις 7 Ιουνίου 2016.

Στις 17 Μαΐου 2017 η Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της Εταιρείας αποφάσισε την διανομή μερίσματος συνολικού ποσού € 37.963 χιλ. στους μετόχους Costa Luxembourg Holding S.à r.l (με ποσοστό συμμετοχής 80%) και Eurobank (με ποσοστό συμμετοχής 20%). Η διανομή του μερίσματος προήλθε από τα κέρδη της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016. Το ποσό καταβλήθηκε στους μετόχους στις 14 Ιουνίου 2017.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 41: ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΤΟΥ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Δεν υφίστανται σημαντικά οφισγενή γεγονότα που να απαιτείται η αναφορά τους.